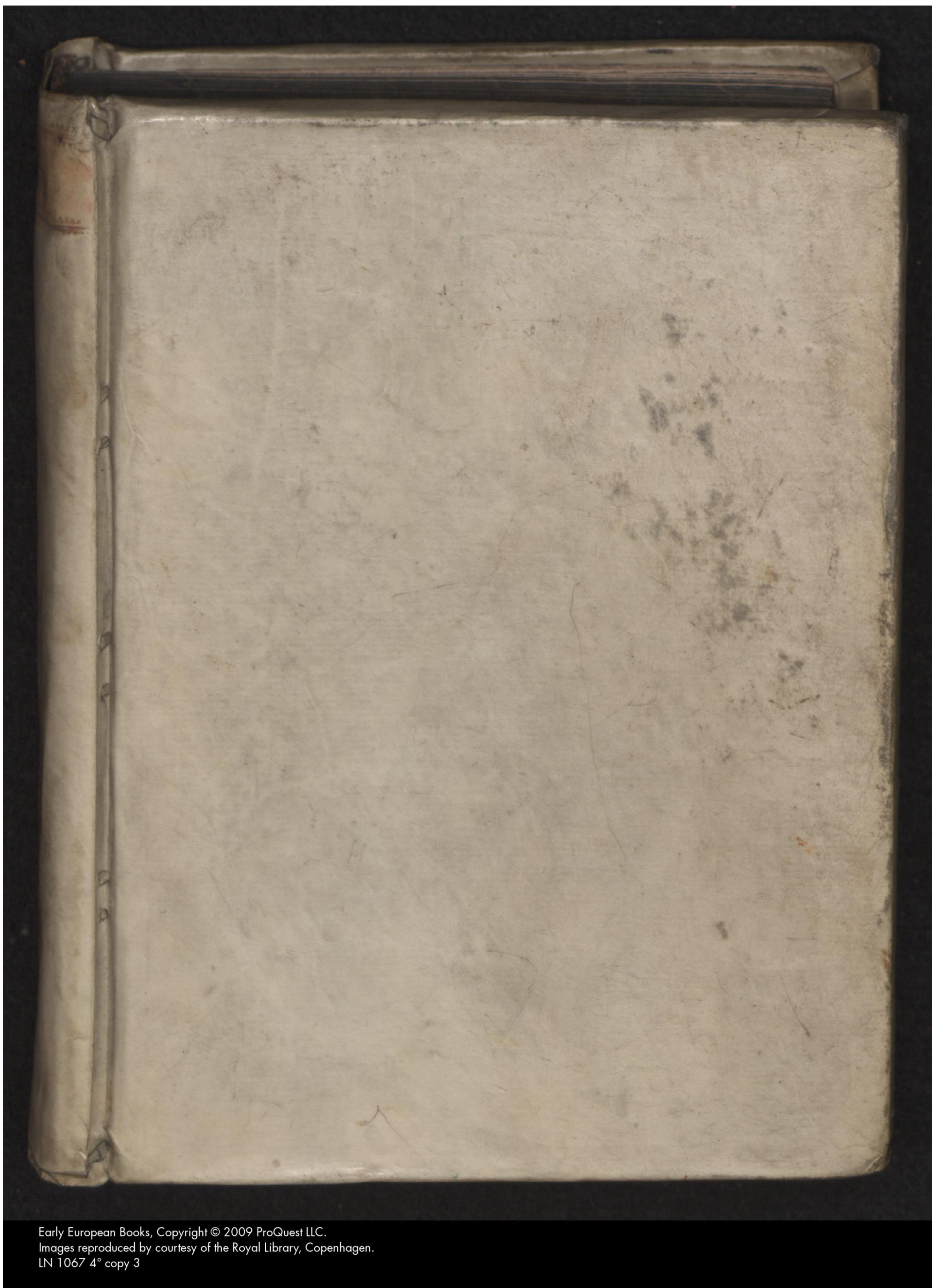
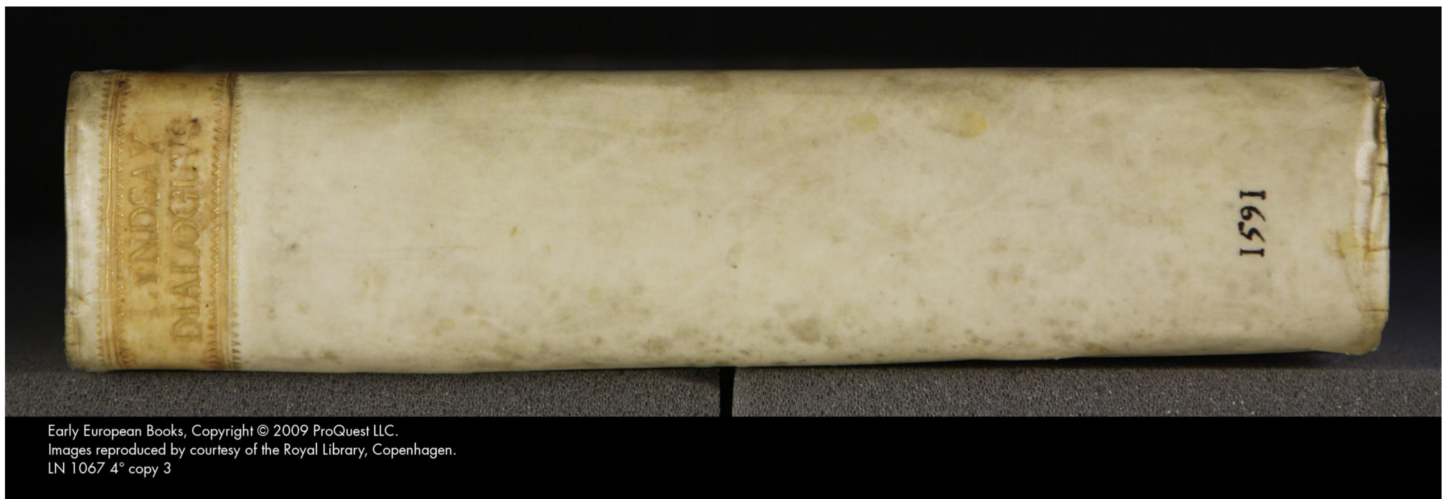
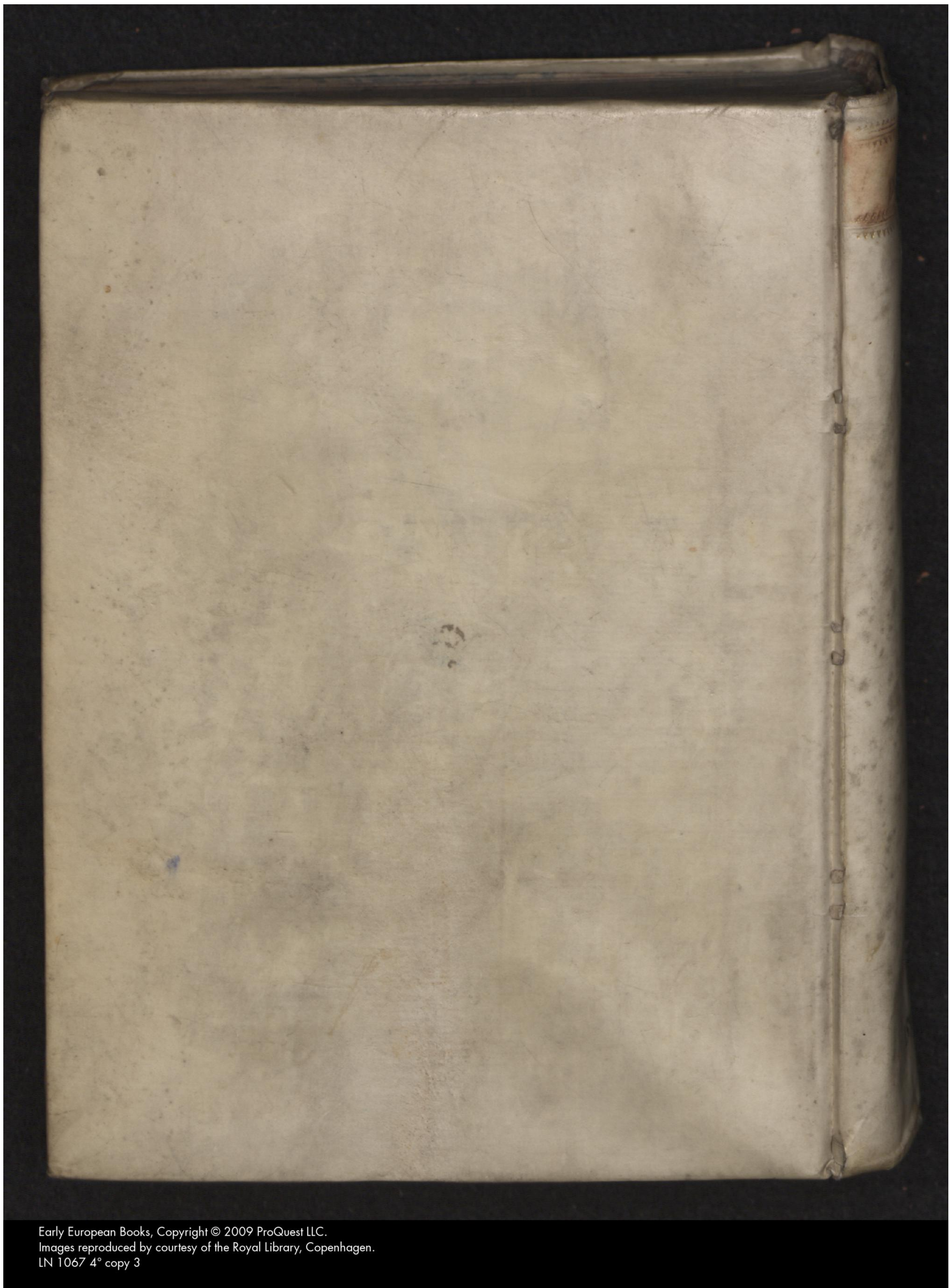
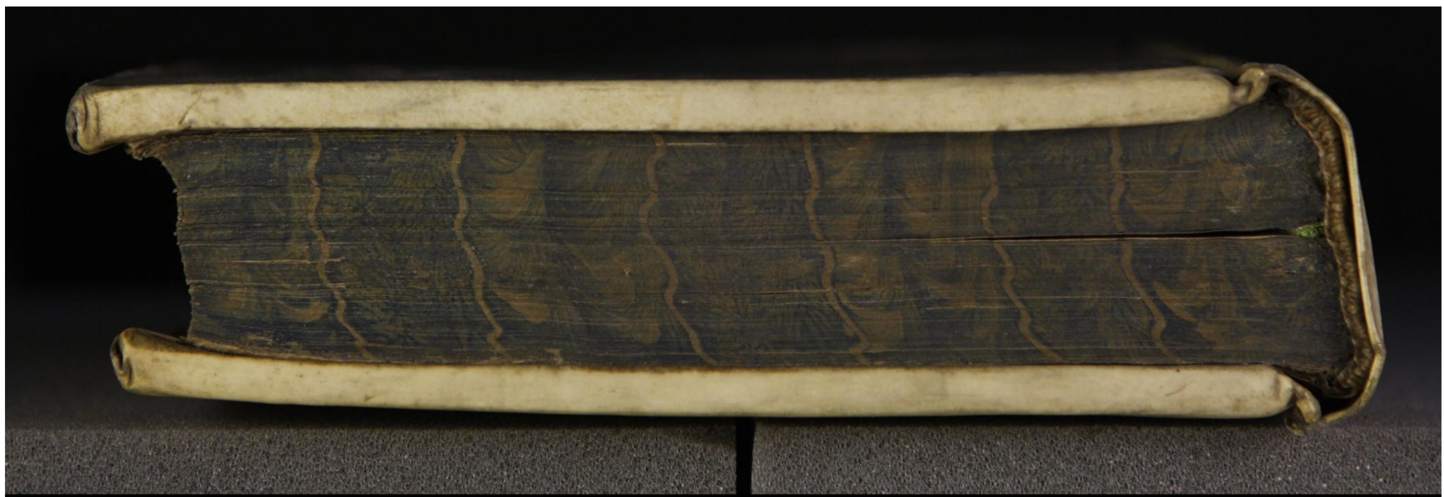
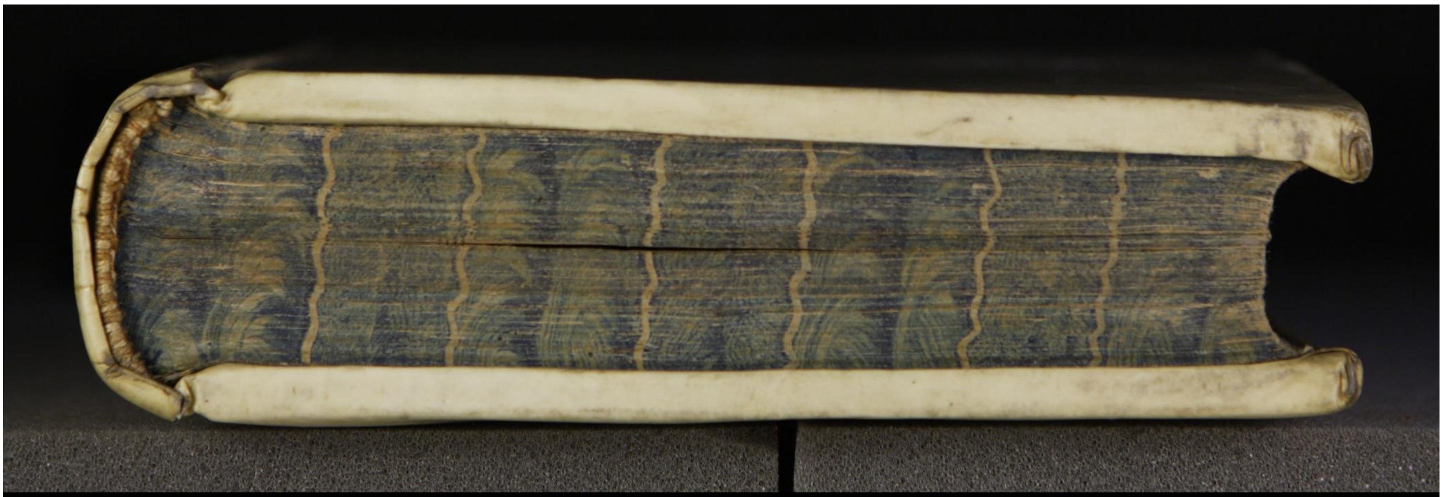
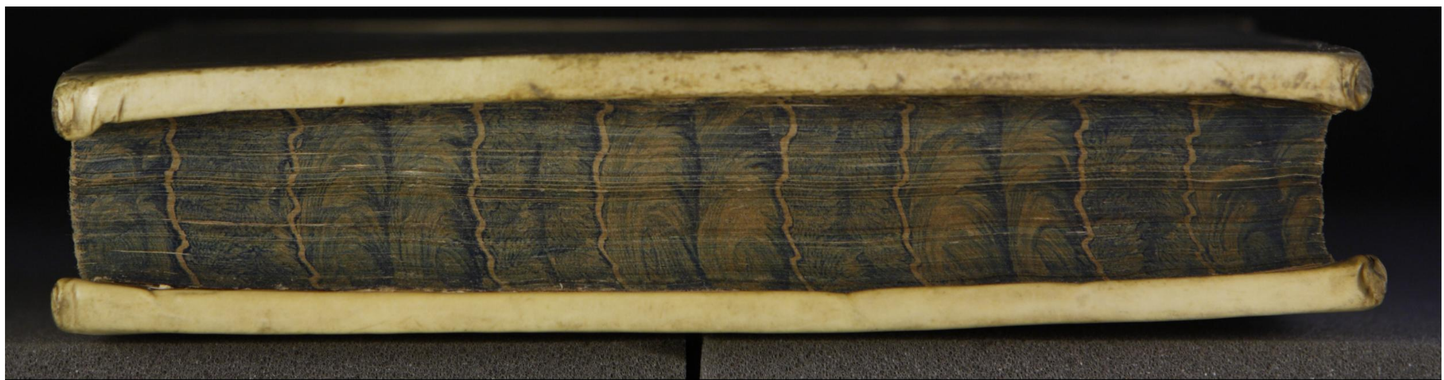

LYNDSAY
DIALOGVS
1591

14 9 1909

Complet.

Peder Kjøn 1814.

Indhold:

DIALOGVS

Eller

En Samtale/

Jmellom Forfarenhed/ oc en Hoff-
tienere/ om Verdens elendige væsen/ oc
begribis vdi fire Bøger om
Monarchier.

Fordum screffuen paa Skotske/ aff Velbyr-
dige Herre/ Herr Dauid Lyndsay
Ridder de monte/ etc.

Oc nu nylige transfererit aff Skotske maal paa La-
tine/ ved Anders Robertson/ født i Aberdyn i Skotland/
Oc siden aff Latine paa Danske Rym/ ved Jacob
Mattssøn Kiøbenhaffn/ Aar 1591.

Effter Fortalen skal findis it Register/ vdi hvilcket
ydermere forfattis de synderlige Hoffuitstycke/
som indeholdis i denne Bog.

Hæc quicunq; vides, ne sis monitoribus asper:
Sed primum legito: Iudicium inde feras.

Prentet i Kiøbenhaffn:
1591.

Anno: 1688.

Prouerb: 11.

Vbi non est gubernator, populus corruet, salus autem vbi multa consilia.

Psal: 47. Vers: 9.

Principes populorum congregati sunt cum populo Dei Abraham, quoniam Deus à protectoribus terræ vehementer eleuatus est.

Psal: 82. Vers: 6. & 7.

Ego dixi Dij estis, & filij excelsi omnes vos, vos autem sicut homines moriemini, & sicut vnus de Principibus cadetis.

Psal: 2. Vers: 10.

Et nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram.

Sustinet innumeros fulgens diadema labores,
Maximo & imperio maxima cura subest.

Erlige / Welbyrdige oc Strenge Herrer / oc tilforordinerede Regerendis Raad: Niels Kaas til Torupgaard / Kong: Maiest: Canceller: Peder Munck til Estwadgaard / Rigens Ommerall: Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm: Hack Vlffstand til Heckebierg: Mine gunstige Herrer oc synderlige Patroner.

Naade oc Fred aff Gud Fader ved JEsum Christum.

DEtte Arbeyd haffuer ieg tagit mig for / Gunstige Herrer / huilcket endog det siunis i sig selff nogit ringe / dog er til gaffn oc brug nogit stort. Thi er ieg met all vnderdanig ydmyghed begierendis / Eders Velbyrdigheds Strenghed / vilde aff Eders metfødde Fromhed oc Sactmodighed / atte hues ieg der om fortale vil / oc giffue der hos ydmygelig tilkiende / for huad Sag skyld ieg vnderdanigst E. V. S. samme Arbeyd tilscreffuit haffuer. En Velbyrdig Herre Dauid Lyndsay / en Ridder vdi Skot-

lands Kongerige / oc Kong Jacob den Femtis Kammer Juncker / haffuer i fordum tid screffuit nogle Bøger / met herlige Rijm / paa Skotsk maal / som indeholde aluorlige handel / vdtagne aff gamle Scribenter oc Historier / som rettelig bequemme til denne vor tid oc seder / Huilcken hans Scrifft / efftersdi den stunis at vduise oc tilkiende giffue / en synderlig forstand / Vijsdom oc Gudfrycktighed / som haffuer verit vdi hannom / Oc hans herlige tale prisis oc aff mange lærde Mend / Tenckte ieg det at skulle bliffue icke allene lystigt / men ocsaa nyttigt / om ieg lode vdsætte samme hans Scrifft paa Danske / paa det at saadant kunde ocsaa aff dette herlige oc ypperlige Rigis Indbyggere met lyst oc gaffn forstaais. Denne min tancke oc forsæt haffuer oc Gud ladit lyckis / oc ieg er saa vijt der met henkommen / at de herlige Bøger / som Lyndsay haffuer tilsammen screffuit om Monarchier / oc nogle andre Historier aff den Hellige Scrifft / fra Verdens Skabelse til disse sidste Tider / ere vdkomne paa Danske Rijm. Derfor / efftersdi ieg oc vel saa / at dette mit forsæt oc gierning skulde vel lide oc vere vndergiff-

dergiffuen atskillige Hoffueders Mening oc Dom / oc somme skulde vel sige oc mene / at saadant icke vaare fornøden at forflytte nogit som er saait oc plantet i Skotland / hid til Danmarckis Rige / som ellers er rigelige nock forsørgit met mange Lærde Mends Bøger oc Scrifft. Somme skulde vel dømme oc sige / at denne Danske Scrifft kommer icke nær ved den rige Forstand oc herlige Tale / som Lyndsay vdi sit Skotske maal haffuer brugit. Mange skulde oc vel vden tuil / icke saa megit forundre / men mere laste oc straffe det / at ieg som er en Skotte / vilde fordriste mig / at transferere saadan en merckelig Bog / paa det Tungemaal / der ieg icke selff nock som forstod. For den sag skyld / Gunstige Herrer / actede ieg det fornøden vere / denne min Danske Bog E. V. at tilscriffue oc dedicere / paa det E. V. Naffn maatte vere mig it *Patrocinium*, værn oc beskermelse / imod saadanne Tunger / som saa atskillige oc vtilbørlige vide at dømme om andre. Icke haffuer ieg heller / Velbyrdige Gunstige Herrer / aff min egen fordristelse tagit mig det for / at *dedicere* E. V. denne min Bog / men er der til be-

uegit

tegit oc foraarsagit aff gode Mends raad/ huilcke ieg oc gierne i dette stycke haffuer atlydt. Synderlig effterdi GVD Almectigste haffuer kaldit E. V. S. til saadan høy Øffrigheds bestilling her vdi Rigit / huilcken E. V. haffuer altid omhu Christelig at faarestaa oc vdrette: Oc her indeholdis vdi denne Bog mange nyttige Formaninger / Lærdom oc Vnderuisning til saadane Førstelige Mend / som hun oc er i begyndelsen Konger oc Regentere *dediceret*. Her findis oc i denne Scrifft / huorledis oc ved huilcke Personer Verdslig mact oc Regiment er først opkommit / oc haffuer siden hafft sin fremgang i alle tider / Oc her findis affmalit deris herlige rycte / ære oc loff / som met troskaff oc flit staa deris Regiment faar / som E. V. S. der vdi er her til dags anseet som Lius for andre Rigers Regentere / diss vere Gud loff. Her affmalis atter tuert imod / onde Regenters vanære / last / ont rycte / oc end tit deris jammerlige oc ynckelige ende oc affgang / som huercken selff viste at regere deris Vndersaatte rettelig / oc ey heller vilde lyde andres gode raad i saadan sag. Endelig ocsaa effterdi

ieg/

ieg / som en Vdlendiske Person / er dog her til formedelst Kong: Maiest: rundhed / met E. V. gunst oc tilladelse forsørgit oc vnderholdit her vdi Vniuersitet / huilcket ieg altid anseer som en offuermaade stor velgierning mig beuist / for huilcken ieg bekiender mig alle mine Liffs dage at vere Kong: Maiest: E. V. S. oc dette gantske Rige min vnderdanige tacknemmelighed plictig. For saadane aarsagers skyld / kunde ieg icke oc ey heller burde met rette / at tilscriffue hende nogen anden / vden E. V. S. Naffn til ære oc villie. End kunde ocsaa alle andre Mennniske aff huadsomheldst ringere stat oc vilkaar de vere kunde / lære megit her aff som dem kand tiene / saa de skulle befinde / at de stunder som de legge oc kaaste paa denne Bog at læse / skulle icke vere spilte eller vnyttelig fordreffne: Efterdi de see alleuegne i denne Bog atskillige synd oc last at straffis / huilcke de skulle sky / oc allehonde dyder at prisis oc loffuis / huilcke de skulle følge. De see her ocsaa huordant Menniskens vilkaar er i denne Verden / oc huordant det skal bliffue her effter / saa vel i Himmerigis glade / som i Helffuedis pine.

Thi

Thi beder ieg gantske vnderdanig oc ydmygelig/ at E.V.S. vilde værdis at ansee oc tage denne min ringe forærlng til tacke / lade sig denne min Scrifft / gode mening oc tacknemelighedꝫ beuisning/gunstelig velbefalde/ oc anamme baade mig oc dette mit Arbeyde i eders gunst oc beskermelse. Den Euige Almectige Gud for JEsu Christi skyld beuare E.V.S. met Siælis oc Legomis sundhed/ vdi all timelig oc euig velfærd/ styre eder met Vijsdoms/ Raads oc Kraffteus Aand / til sit allerhelligste Naffns loff oc ære / sit salige Ords / oc den Christne Kirckis forfremmelse / oc disse Lands oc Rigers Jndbyggeris Fred oc Glæde. Screffuit i Kiøbenhaffn/ den 20. dag Julij. Aar effter Christi Fødsel/ 1591.

E. V. S.

ydmyge oc vnderdanige Tienere.

Andreas Robertsonus Scotus Abredonensis.

En Fortale screff-uen vdaff Skotsk / oc nu paa Danske.

Den Gudfryctige oc Christne Læsere/ ønsker ieg Andrijs Robertson / Naade oc Fred aff Gud Fader / oc hans euige Søn JEsu Christo vor Frelsere/ met beggis hellig-Aands næruerelse oc bi-stand/ Amen.

DET er en almindelig oc brugelig sed (gunstige Læsere) at de som ville scriffue no-gen Fortale for en andens Bog/ pleye besyn-derlig at handle om disse tuende stycke/ som ere: Først/ om samme Scribentis væsen oc vilkaar / vduortis oc induortis: Dernæst/ at mand forklarer samme Bogis eller Scrifftis atskillige nytte oc gaffn.

Hues hans vduortis vilkaar er anrørende / som er/om hans Oprindelse oc Affkom/ hans Fødsel/ Fæ-derne land/ hans Stat/ Legomlige gaffuer/ oc huorle-dis hand haffuer leffuit / kand mand kaartelig vdi saa maade omtale.

Hand vaar født i Skotland vdi Fyff Stict/aff de Lyndsayers slect/som oc vaar den Greffuis slect aff Crafurd/ Hand vaar paa sit Legomis vegne en skicke-lig Mand/oc bleff en Ridder de monte/ oc vaar Kong

Jacobs den Femtis Kammer juncker/ i Kongens barndoms tid/ oc der Kongen voxte nogit større/ bleff hand forskut aff Kongens Gaard/ formedelst nogle hyckler=ske oc smigrende Hofftieneris beførelse oc raad. Nu kunde hand icke det lide/ at Kongen saa forførdis aff saadane Hycklere/ Men hand skreff haarde Trusel/ Raad/ Breff oc Formaninger til Kongen/ ved huilcke den unge Konge bleff omsijer frijet fra de Hycklere/ Oc denne vor Skribent bleff siden altid i Kongens yndist. Men hues hans induortis vilkaar er anrørende/ som er/ huordan hand vaar til Sind/ hans Vijsdom oc Forstand/ hans Aandelige gaffuer oc andre dyder hand haffde/ det kand mand nocksom klarlige forstaa vdaff hans Bøger oc Skrifft/ huo dem vil læse.

Det andit er at forklare/ huorledis oc i huad maade hand haffuer skreffuit/ oc huad fruct/ nytte oc gaffn mand kand haffue der aff/ at mand offte læs i hans Skrifft: Det er mig icke fornøden at ieg megit vender mig der vdi/ thi det kand ocsaa lættelig oc fuldkommelig aff hans egen skrifft forstaais. Thi foruden hans lystige Vers oc Poetiske dict/ oc foruden de deylige Historier ny oc gamle/ aff Verdslige oc den Hellige skrifft vdtagne/ dissligiste foruden hans nyttige oc herlige raad oc paamindelser/ til Førster/ Prelater/ Howfolck/ oc atskillige Menniskis stater/ Da vaar der intet last/ ingen Synd/ der i hans tid haffde offuerhaand/ enten i den Geistlige eller Verdslige stat/ at hand ey straffede det haardelig/ Men hues dydeligt oc loffligt vaar/ det vilde hand altid haffue huldit vdi sin tilbørlige act oc ære. Men ville wi acte den tid/ naar hand skreff

skreff denne sin Bog / Hun vaar skreffuen i den aller-
største vanuittigheds oc blindheds tid / der den Papi-
stiske Kirckis aabenbarlige oc gruselige verstyggelig-
hed oc vanbrug regnerede end ocsaa offuer Skotlands
Kongerige: Det er / oc nogit vært at vndre paa / at hand
torde saa dristelig oc aabenbarlig sætte sig imod alle
Staters synd oc last / oc besynderlig imod Papister /
paa den tid / der de vaare allergrummiste oc blodtørsti-
ge imod de arme Christi Faar / Hand lod aldrig aff /
enten i sin større eller ringere handel / vdi aluore eller
skemt / vdi tale eller skrifft / at hand io lastede oc straf-
fede dem. Jeg kom̃er ihu it herligt skuff / som ieg haff-
uer hørd / at hand en tid giorde imod Papisterne. Der
Kong Jacob i Herredage haffde hos sig mange aff si-
ne Hoffsinde oc Adels mend / oc der stode hos hannom
mange Bisper / Abbeder oc Prelater / da opuactis den-
ne fromme Mand / oc fant paa dettt lystige oc tredske
skuff / met huilcket hand beskemmede dem saare. Hand
gick til Kongen / oc met megen helsen oc knæbøyelse lod
som hand vilde begiære en merckelig ting aff Kongen /
oc der Kongen det merckte / spurde hand hannom huad
hand vilde: Da suarede hand. Herre / Jeg haffuer len-
ge tient Eders Naade / oc vilde gierne begiere løn / som
de andre haffue faait / oc nu er E: Kong: Maiest: yp-
perste Skræddere død oc affgangen / Thi beder ieg yd-
mygelig om E: K: M: vilde vnde mig det lille *bene-
ficium*, som en føye løn / for min lange tieniste / at ieg
maatte bliffue Mester skræddere i hans sted. Kongen
trode vist at hans skræddere vaar død / oc sagde. Huor-
ledis vilt du vere min Skræddere / efftterdi du kant dog

huercken

huercken skære eller sy. Hand suarede / Ah Herre / det skader intet / Thi i haffue giffuit mange aff disse som her omkring staa / Biscops døme / oc andre Kirckens *beneficia*, som dog huercken kunde Predicke eller lære andre / Hui maa ieg da oc icke vere Eders Naadis Mester Skrædderre / alligeuel at ieg kand huercken skære Klæder eller sy dem : Effterdi det hør icke mindre til deris Embede at Predicke oc lære / end at skære oc sy Klæder hør til en Mesterskrædderis Embede / Kongen forstod strax hans mening / oc loe Hiertelige der ved : Men de Bisper oc Prelater som der hos stode / de loe slæt intet der ved.

Jo saa hefftig oc aluorlig handlede hand imod dem i sine almindelige Spectakel oc Leege / vdi huilcke hand vaar megit konstig oc behendig. Met saadant skuff beskemmede oc straffede hand dem ocsaa vdi det Spectakel som hand Agerede hos Edenburg / vdi Dronning Mariæ *Guisiæ*, oc mange Edelfolckis næruerelse / met en stor Almue / huilcken Leeg der varede fra ni slo Formiddag / indtil sex slo om Afftenen / huor hand iblant mange aluorlige oc lystige handel / indførde en Bisp / en Prelat / en Munck / oc en Nunde / vdi deris Papistiske prydelse oc Klædebon / Siden en Konge som hand kallede *Correctionem*, som skickede til rette allehonde vskickelighed i sit Rige / oc kom omsider til Kirckens Jurisdicts / oc der fant hand dem aldelis at vere vlærde / oc all Kirckens Embede vuærdige / oc hand gaff der en Dom oc Sententz / at de skulde slæt affsettis aff deris værdighed oc Embede / oc føris

aff

aff deris Offuerklæder søm de baare/ oc der de saa vaare bare oc nøgne giorde/ da fundis de idel Gæcke/ Hycklere oc wnyttige Personer. Met huilcket hand gaff Almuen at forstaa/ at ihuor høye de Papister actedis for Verden/ dog haffde de intet/ aff huilcket de met rette kunde rose sig at vere den Christne Kirckis sande Hyrder/ der skulde føde Christi Faar/ Men de haffde intet vden vduortis prydelse/ oc deris herlige Titeler oc Naffn/ Men vilde mand skwe dem nogit induortis/ da befundis de icke andit end at vere Leyesuenne/ Pawens tienere leyde til at vere Christi Fiender/ oc saadane som opsluge hans arme Hiord. Denne Leeg gick dennom met saa stor harm oc vrede til Hierte/ at de altid fra den dag/ lagde vind paa i alle maade/ huorledis de kunde hæffne sig offuer denne fromme Herre vor Skribent. De forsamlede sig oc giorde *Synodos* i alle Herrit/ oc raadsloe/ huorledis de skulde styrcke deris Rige/ som nu siuntis at ville hælde oc gaa paa fald/ effter det store Saar som det haffde faait i denne almindelige Leeg. End behagede Papisterne io saa ilde hans Skrifft/ huilcke mand torde icke lade Prente i Skotland/ Thi den Cardinal oc det gantske Papistiske Aarden brusede der saare/ Men de bleffue Prentede vden Lands hemmelige i Parijs i Franckerige paa Skotsk/ formedelst en Borgeris bekaastning i Parijs/ ved naffn M. Samuel Jascuy/ som vaar en Euangelij bekiendere/ siden vaar hans Skrifft i stor act vdi Engeland/ huor hans *Opera* ocsaa bleffue trycte/ oc der de omsijer vdspreddis ocsaa til Skotland/ da

 stode

stode Papister i alle maade effter at ville fordøm̃e baa=
de hannom oc hans Skrifft som Kætterske/ oc de kiff=
uede oc brusede imod hannom / som imod en Kætter/ i
Kircker/paa Ting/hemmelig oc aabenbarlig/men det
vaar altsammen forgæffuis / thi endog Dronningen/
oc Regenterne Jacobus Hammilton/som vaar i Kon=
gens sted/oc hans Broder Johannes Hammilton som
vaar Kirckernis Regenter (huilcke to hand oc som Pa=
pister / haffde skenckt sin Bog) hulde met Papisterne/
oc met de Frantzosers hielp (huilcke Dronningen haff=
de ladit hente ind i Skotland) førde Krij imod Euan=
gelij bekiendere/ dog atspredde Gud dem/thi den stør=
ste part aff den Skotske Adel oc Almue / holt den Pa=
pistiske lærdom verstyggelig / oc diss mere Papisterne
brusede imod Euangelij Predickere / Oc lode ynckelig
brende oc affliffue dem / diss mere gick deris Religion
huer dag tilbage oc paa fald/thi det skede Anno 1559.
(som Buchananus vdi de Skotske Historier vidner)
at deris Religion fick vdi Maymaanit / sit bane saar:
Thi Folckit fick mod vdaff denne Lyndsay Bøger/som
vaare skreffne mod Papisterne/huilke da vijt vdspred=
dis/oc aff de Euangeliske Predicanters lærdom/besyn=
derlig en ved Naffn M. Johannes Knox/at de opuac=
tis til vrede oc hastighed imod den Affguderi/Oc først
forsamlede de sig oc giorde it rus oc hastigt anfald mod
de Affguder oc Helgens Billeder/huilcke de nedsloe oc
sønderhugge. Siden toge mange aff Adelen/Almuen
til sig / oc rensede all den Affguderi oc Billeder vdaff
alle Kircker oc Closter/offuer alt Skotland. Men (at
ieg

ieg skal komme til min tale igen) endog deris vrede oc had brende saa saare hos dem imod Lyndsay/ oc endog de haffde saa stor mact/ at huercken Førsten eller nogen anden kunde staa dem imod/ dog kunde de aldrig giøre denne Lyndsay skade. De haffde deris egne Lower Geistlige oc Verdslige/ all Doms handel vaar da hos dem/ De haffde i Haand det som dem vaar beslutit oc giffuit i Herredag aff Kong Jacob den Femte/ huor der vaar saa befalit/ at ingen skulde disputere eller i tuilsmaal fremsette deris Geistlige Faders myndighed/ at Billeder oc skulde tilbedis/ at den hellige Kirckis (som de kallede hende) frihed skulde forsuaris/ oc hun skulde aff alle fødis oc opholdis/ oc om nogen bleff mistenckt at bryde oc forkrencke saadant/ da bleff hand strax fangen som en Kætter/ oc haardelig Fengslit/ oc nøddis til / enten at forsuere oc necte det (oc bliffue siden altid wærlig/ oc aldrig komme til nogen ære eller værdighed igien) eller brendis i it Baal. Huorledis gick det da til / at denne Lyndsay / der saa vaar deris aabenbare affsagde Fiende/ kunde gaa saa Toldfri fra dem : Effterdi mangen som mindre haffde giort dennom imod/ maatte dog brendis : Som̃e mene/ at hans Sag bleff der met formildet/ fordi der ere skemt blandit met vdi hans Skrifft / oc de ere nogit prydede met kaanstige Sententzer: Men i saadan sag kunde ingen skemt formilde deris Blodtørstige hierter. Som̃e mene/ at hand gick der for saa fri/ fordi hand vaar idelig i Kongens Gaard / oc haffde tient Kongen : Men ieg troer alt/ at de bleffue der aff mere fortørnede oc vrede/

effterdi

efftherdi de hørde at hand aabenbarede deris forfengelighed oc skendige Leffnit/ baade for Kongen oc Rigens Raad. Icke kunde heller saadant hielpe andre: Thi Mester Patricius Hammilton Abbit i Feirn/ der baade vaar født aff Kongeligt Blod/ oc haffde sin omgengelse i Kongens Gaard/ oc der til met vaar saa lærd oc Gudfryctig en Mand/ at hans wuenner maatte oc selff rose hannom/ dog kunde hand icke vndgaa deris forgifftige ondskaff/ men maatte til Ilden. Robert Forrester/ maatte ocsaa der til. Oc endog disse maatte saa met mange andre Martyrer gruselige omkomme/ Saa vil dog Gud aff sin store Barmhiertighed alle tider/ oc i alle Land/ opuecke sine Propheter oc Tienere/ huilcke hand krafftelig beskermer oc beuarer/ at de skulle straffe den onde Slect som er i deris tid/ oc laste deris wgudelighed/ aabenbare Folckit deris vildfarelse oc vanbrug/ som da regnere/ oc vidne om Guds Sandhed imod Dieffuelen oc Verden/ at de skulde vaagne op aff deris vanuittigheds Søffn. Saa opuacte hand de gamle Lærefædre/ at de Mandelig skulde stride/ oc igiendriffue alle Kætteri/ oc oprycke saadan Klinte huor de saae dennom at opuoxe/ huilcke ieg for kaartheds skyld icke nu vil omtale/ men mere tale om den fordærffuelse oc falske hellighed som opkom iblant dem som vaare Christi Kirckis Regentere oc Hyrder/ Efftherdi de begynte at forlade det rene Christi Euangelij Predicken/ oc ophøye sig selff/ oc bekomme Land oc Læn/ oc begynte lige som Konger oc Førster at ophøye sig offuer alt det som kaldis Gud. I de dage vaa-

re

re mange lærde Mend i Bispernis sted i Skotland/ som *Seruanus*, *Columba*, *Aidanus*, *Finnanus*, *Colmannus*, *Leuinus Gallus*, oc mange andre/ som baade i Skotland oc Engelland lenge stridde imod Papisterne / oc fordreffue de Papistiske Ceremonier / oc den Romerske Affguderi/ den vilde de icke ved tage i Britannia/ som Bæda vijdere i sine gamle Historier forklarer/ oc andre flere. Vdi Caroli Magni tid opuacte Gud to Skotter / den ene hed Johannes Mailrosius/ den anden Claudius Clemens/ disse to reysde fra Skotland / aff deris Kongis Achaij befalning / som Boetius scriffuer/ oc komme til Parijs/ oc gaffue dem først aarsag til/ der at fundere Vniuersitet/ oc anden steds i Franckerige / oc de vaare de første *Professores liberalium artium & scientiarum* vdi de *Academier*, oc de lode icke aff at straffe *Adelbertum* oc *Bertramum* for den Kircke stat oc skick/ som da paa en kaart tid begynte at hælde til forderffuelse/ indtil *Claudius* oc *Adelbertus* bleffue indsætte i Fengsel / oc Johannes flyde til Engelland/ oc (som nogle scriffue) formedelst nogle Munckis raad oc tilskyndelse/ bleff ihielslagen aff sine egne Disciple / som icke vilde lide at hand corrigerede dem. Effter disse to Skotter den tid atskillige Parthiiske Brødre begynte i Franckerige/ opuacte Gud der sammested *Guhelmum de S. Amore*, *Nigellum*, *Nicolaum* oc *Arnoldum de villa noua.* Vdi Italien opuacte Gud den Abbit *Ioachimum Calaber*.

J Tyskland Hildegerdin Prophetisse / oc mange andre/ som skreffue frilige imod den falske Hellighed/ oc de Tiggebrødris grckeløshed/ oc andre Kirckens Personers vanbrug. Oc endog Papister vilde icke høre deris paamindelser / ey heller tage dem deris Skrifft til tacke/men bortkaste oc foractede dem/dog ginge de icke saa høyt paa / at de lode brende alle dem som talede imod dem / Men de nøyedis allene der met/ at saadane Personer allene settis i Fengsel / eller formentis Landit/ oc settis aff deris Embede/oc i Kirckerne bandsettis. Men der deris wretferdighed voxte oc bleff moed/ Da opuacte GVd i Engelland Johannem Wicleff / huilcken der hand saa den gantske Kirckestat at vere slet forderffuit/ oc at Guds ord vaar foractet oc forsmaait/ oc Menniskelige bud vere ophøyede/ da lærde hand stedse oc skreff en stor hob Bøger mod dem. Da begynte det Beest at bliffue wroligt / yppede sig i sit Sæde/ skrød oc brusede / søgendis den fattige Mands død/ men det vaar altsammen forgæffuis/ thi Gud beuarede hannom veldelig fra de graffuer som de beredde for hannom/oc hand soff met fred hen i HERren. Oc endog det er almindeligt i Verden / der mand pleyer at sige / *Liuor post fata quiescit*, Dog vaar vreden saa stor mod hannom/at de it oc fyrretiue Aar effter hans død/ groe hans Been op/ oc brende dem/ oc met allerstørste grumhed forfulde alle dem/som hengde ved hannom/eller samtycte hans lærdom. De brende den Herre aff *Cobham*. Herr *Rodgerum Attoun* Ridder/*Gulielmum Thorpe,Gulielmum Tayler,Richardum Ho-*
ueden,

ueden, Iohannem Cleyndoun, Elenor Cobham, i Fengsel ihielsloe de *Iohannem Astoun, Reginaldum Pecok* Bisp aff Chichester/met vtallige andre Engelske/ der vaar ingen ende paa deris brusen oc vrede.

Der Papisterne Christi Faaers Slactere brugede sig saa i Engelland/ Da begynte *Iohannes Huss*, oc *Ieronimus de Praga* at Predicke Euangelium i Behmen/ huilcke der vaare saa lærde oc Gudfryctige Mend/at end ocsaa deris Fiender vndrede storlige paa deris dyd oc fromhed/ Disse to bleffue steffnde til det *Concilium* vdi Costnitz/ met fri leyde giffuen dem aff Keyser *Sigismundo*, som da vaar Konge i Behmen/oc selff tilstæde vdi samme *Concilio*, der giorde de rede for deris Tro oc Lærdom/oc gaffue smuck beskeed der om/ oc der Papisterne icke kunde vende dem fra deris stadige Bekiendelse oc rette Tro/ lode de brende dem baade imod den Keyserlig leyde oc alle andre løffte oc tilsagn/ oc giorde Keyseren fyldist met denne GVds Low (som saa skulde hede) men vaar dog aff dem selff optenckt/ *Quod nulla fides sit Hæreticis seruanda*, det er/ at mand bør icke at holde Kættere nogen tro eller loffue. Men huad fruct baar denne hellige Low? En Krij imellem Tyrcken oc Luduig Kong i Vngern oc Behmen/ Den Low vaar Aarsag der til/ huor oc forne Kong Luduig omkom/ den gantske Christendom til stor vbodelig skade. Nu vilde ocsaa de Skotske Prelater beuise deris tro Tieniste imod det hellige Rommerske Sæde/ oc de grebe

Paulum Craw / der hand talede den samme Lærdom som Vicleff lærde/ oc de brende hannom i S. Andreæ Stad/ oc hans Brendeoffer luctede dennem saa vel/ at de ocsaa grebe en *Vicarium de Dolour*, oc hans Broder *Kelour* som vaare faldne fra dem/ *Symsonem, Bauerageum, Kennedium, Stratoun Gourlay* oc mange andre/ huilcke fordi de icke vilde samtycke met deris forfengelige oc falske Gudelighed oc Affguderi/ som vaar klarlige imod Guds Bud/ da bleffue de ved Ild tagne aff Verden/ Saa lærde disse ny Prelater at disputere met blussendis Ild/ Thi de gamle Skotske Bisper oc Prester/ som i fordum tid vaare Lamper/ oc lige som Veyuisende Stierner/ for alle omliggende Land oc Nationer de vaare nu døde/ Thi som Krøniker vidne/ der fore mange lærde Mend vdaff Skotland/ til andre Nationer/ Engelland/ Franckerige/ Tydskland/ Saxen/ Pryssen/ Polen/ oc andre Land/ oc der plantede de oc lærde den Christelige Tro/ oc allehonde Guddommelig viisdom oc forstand/ Men nu vaare der i Papisternis tid opkomne i Skotland nogle wduelige Bijer oc lade Asen i deris sted/ som vaare lige som de haffde verit vijede til Rigdom oc Kiødelig vellyst/ oc bleffue saa/ lige som det vaar viis oc skick i andre Land/ en hob ørckeløse Buge/ doffne Knubbe/ oc stumme Hunde. De brugede sig ocsaa fast vdi Italien/ thi der bleff *Thomas Rhedonensis Carmelita* ynckelig brent/ oc hos de Florentiner *Ieronimus Sauanorola*, en hellig Mand aff de sorte Brødris Aarden.

Der

Der de nu saa bleffue varactige at bruse i deris galenskaff oc vrede / som de mest kunde oc formaatte (diss verr deris mact vaar alt formegit stor) oc fore saa frem igennom alle Riger oc Land/da behagede Gud det aff sin blote Naade oc kierlighed til oss arme Menniske/ aff huilcken hand icke vilde lade alle Menniske fortabis / men vilde end nu giffue den blinde Verden Lius ved sit Ords oc Euangelij aabenbarelse/oc det formedelst sine Tieneris munde/ *Lutheri, Buceri, Zwinglij, Oecolampadij, Caluini,* oc mange andres ved huilcke hand saa aabenbarede Papisternis forderffuelige vanbrug/ at alle (vden mand vilde io vere blind) kunde vel see oc mercke deris forgifft oc slemhed/ oc endog Verden vaar dem haardelig fiendsk/ dog soff den største part aff den rolige hen i HErren. Men her maatte nogen sige: Disse som de saa brende/ vaare Predickere oc Guds Ords tienere / oc tilforn smurde oc ragede Brødre/merckte met Diurens tegen/ oc fulde saa fra dem/ derfor forfulde de dem saa skarpt: Men den Herre aff Cobham/ oc Robertus Forrester/ etc. De vaare icke ragede Prester / ey heller Predickere: Richardus Mekinnis en vng Person ved søtten Aar gammel som bleff brent vdi Londin / vaar ey heller en Predickere/ den samme Dom leed Frw Anna Askew/ oc mange andre Quindfolck/ som oc icke vaare Predickere. End nu maatte nogen imod sige/ den tid i huilcken denne vor Scribent leffuede / vaar i nogen maade skelligere/oc det vaar sagen at hand saa bleff beskermit/ Thi Papisternis mact vaar da saa bunden/ at de

 icke

icke kunde saa bruse oc fare aff sted som de vilde/ oc som de tilforn pleyede. Oc dog lidet før deñe vor Skribentis død/ brende de M. Georgiū Wischart/ oc dē Skiffmand Adam Valas/ oc strax effter hans død brende de Valter Myl den gamle Mand/ vdaff hues Ild der stod saadan en Røg op / der giorde dem saa forskreckede oc bange/ at de stedse der effter angrede denne deris grumme gierning/ thi det allerførste deris Cardinal (hues Tragedia her effterfølger) vaar ihielslagen/ brusede Almuen met nogle aff Adelen saa saare imod dem / at de fordreffue dē slet vdaff Skotland. Saa vaar det icke den skemt hand haffde blandit met hans aluore / icke hans idelige omgengelse i Kongens Gaard/ icke det Kongelige Blod oc slect/ icke Førsternis gunst/ icke hans Lardom eller Predicken aff Guds ord/ der beskermede hannō eller nogen anden/ mod saa grumme fiender/ som haffde lige stor had oc affuind til alle/ men fast mere Guds forsiun/ dom oc mact/ hans vsigelige Naade oc Barmhiertighed mod sine Vdualde/ vaar i sagen huor aff de Christne beuaredis fra deris modstandere/ lige som dēne vor Lyndsay bleff vnderlige beskermit / som haffde saadan Natur/ at hand icke lod aff haardelig at straffe alle staters vtilbørlighed nogen tid/ thi lige saa grand oc skarp som hand vaar at straffe den Geistlige statis synd oc last / saa forsømde hand ey helltr at taxere den Verdslige statis brøst oc lyde/ oc det iblant alle Menniskis Aarden. Hand sparede icke Kongen/ Howtienere/ Rigens Raad/ Adel/ ey heller andre Folck som vaare aff ringere stat/ men klarlige aabenbarede dem deris last/ oc paamindede dem at aluorlige rette oc bedre sig/
som

som de skulle klarlige befinde/der læse i hans Skrifft. Maa skee nogen vilde her imod sige: Huorledis kunde disse tu forligis tilsammen/Det vor Skribent moxen først i sit Sendebreff klager/ oc siger:

O Sorg at wi ingen Konge haffue/
Der min Bog maatte skenckis for en gaffue/
End siger hand ocsaa fremdelis:
Vor Dronning er i Franckerige denne tid/
Det vilde bliffue langt før Bogen kom did/
End megit lengre det bliffue vil/
Før hun fører oss en Konge til/ etc.

Dog see wi at megit aff hans Skrifft (som hans Drøm/Epistle/Formaninger) ere dedicerit Kong Jacob den V. da siunis det io troligt/at der haffuer paa dē tid verit Konge i Skotland: Der suaris saa til/at deñe vor Skribent skenckte Kongen sine Bøger oc Episteler alleniste skreffne/effterdi mand torde icke for de gruñe Papisters mact/ lade Prente hans skrifft i Skotland/ men de sendis hen vden Lands at prentis/Diss imellom døde Kong Jacob den Femte/som først haffde Magdalenā Kong Francisci den førstis daatter i Franckerige/ oc der hun døde/strax som hun vaar kommen til Skotland (huilket her effter i Bogen vijdere omtalis) da fick Kong Jacob Mariā/ Hertog Guisiæ daatter til Dronning/met huilken hand affledе den vnge Mariam/huilken hand loed allene effter sig. Oc der hun vaar sexten Aar gam̃el/bleff hun førd oc giffuen Kongen i Franckerige Francisco den Anden til en Dronning/oc der hand effter nogle faa Aar døde/kom hun til Skotland igen/ oc gaff sig vdi Ecteskaff met Henrico Stewardo / som vaar denne Kong Jacobs den siettis Fader / der nu aff Guds naade vdi Skotland regerer / oc (diss vere Gud loff) met all flit oc Gudfryctighed reformerer allehonde

wskickelighed saa vel i den Geistlige/som den verdslige stat/oc vijsslige styrer oc regerer sit Rige. Gud Almectigste beuare hans Kong: Maiest: met hans Naadis Høybaarne Dronning Frw Anna sunde oc karske/ vdi languarende lycksaligheds forøgelse.

Lenger vil ieg icke (Gunstige Læsere) forholde dig fra at læse / vdi denne vor Skribentis Bog / men her met haffue dig den Almectige Guds beskermelse befalit / bedendis inderlig at du vilde Hiertelig paakalde Gud/ at hand vilde naadelig opuecke mange saadanne Dauides Lyndsatzer / som idelig vilde paaminde baade Førsterne oc Folckit/ om deris Embede oc Kald/ til huilckit den HErre GVd haffuer kaldit dem/ oc der dristelig oc frimodelig vilde straffe deris Synder oc wskickelighed/ oc met varig Skrifft prise oc ære all redelighed/ dyd oc fromheds fremgang/ oc deris rycte som saadant anamme oc efterfølge/ oc som tuert imod vilde met deris Skrifft lade alle vore Efterkommere vide oc forstaa huad vanære/ skam oc vanrycte/ Synd oc Wgudelighed føre met sig/ offuer dem som saadant efterfølge: At saadane gode Mend aff Gud opuacte/ kunde met deris paamindelse oc Bøger / vere fromme Folckis tilskyndere/at de kunde fremmis i dyd oc sandhed met all ret oc skiel/ oc tuert om igien/at de der met kunde forhindre oc tilbage holde de onde fra wgudelighed oc ondskaff/ Altsammen til den endelige sag/ at Gud kunde æris/hans Kircke kunde opbyggis/ oc den menige Mands nytte oc gaffn vdi alle Stater kunde styrckis oc forfremmis/ AMEN.

Register paa det som her indeholdis i denne Bog / som er først dictet aff Herr Dauid Lyndesio i Skotland Ridder de monte / etc.

Først fire Bøger effter de fire Verdens Monarchier.

Den Første Bog indeholder:

Den Anden Bog indeholder:

Som denne Herr David tør frilige voffue/
Derfor er hans Scrifft værd at loffue/
Thi ihuor megit det Beest vil ophøye sig/
Hand er dog en Mester til all falsk oc suig/
Ingen Stater monne hand her spare/
Men viser dem fri oc aabenbare/
Huor de haffue syndit offuermaade/
Mod Gud selff oc mod Menniske baade/
Der met Guds vrede offuer dem felde/
Der de skulle siden hart vndgielde/
Hand giffuer huer sit stycke/ ond oc god/
Stryger ingen om Munden met Harefod/
Er nogen end kommen aff høye Forfædre/
Deris gamle Synder beder hand dog bedre/
Keyser eller Konge/ Hertug eller Greffue/
En Første eller Pawe som acter sig geffue/
Alle dem siger hand det frilige til/
Om nogen sig saa forgribe vil/
Oc skade de Fattige Christi Faar/
Guds strenge Dom hand aldrig vndgaar/
Hand haffuer oc alleuegne i sin Bog/
Megen herlig tale vijs oc klog/
Met deylige Ordsprock oc andet sligt/
Som findis mange steder i hans dict/
Oc skiøne Historier som vel kunde sømme/
J denne vor tid huo ret vil dømme/
Met smucke Lignelser oc Vdualde ord/
Som oc til andre ere nyttige giord/
Stundem siunis hand at skemte iblant/
Hans skemt bliffuer dog til aluor forsant/
Hand sparer ey heller skarpt at tale/
Mod allehaande last/ oc dem bemale/
Besynderlig naar hand merckte oc saa/
De vilde regnere oc offuerhaand faa.
Kommer hid i Førster oc giffuer god act/
Oc andre Regenter/ eder ligger paa mact/
J ringere Herrer læser ocsaa her/
Oc lader denne Bog vere eder kier/
Læser at i kunde lære oc kiende/
At Hoffmod har aldrig faait god ende/
Lærer at i eders Hoffmod temme/
Oc eder her effter i ydmyghed fremme/

Kommer

Kommer hid i wblue ragede Preſte /
J Satans Raad/ ey eff de beſte/
Som raade eder ſelff i ſkam oc Synd/
Fare der i frem/ legge der paa vind /
Om ſtolte Prelater læſer her/
Huor de haffue farit ynckelig fær /
Som aldrig nogen tid vilde lære/
Vnder Guds Aag ydmyge at vere.
J Blodige Tyranner kommer hid med/
Eders Anheng/ frycter huer i ſin ſted/
J ſom bruge megit wnyttige ord/
J ſom kunde ro paa baade Bord /
J ſom kunde Kaaben effter Værit ſkære/
Eller haffue gaat ſkiffte paa Kaaber at bære/
Bruge en i Regn/ en anden i Tørre /
Kunde eder alting ſaa nyttige giøre/
J Affguders Tienere i Stæder oc Byer/
Læſer her huor denne Bog ſligt vdtyer/
Heller i ere ringe eller i ere ſtore/
Her ſettis eders Leffnit met vnderlig fore /
J Øyenſkalcke der flyde ſom Sand /
Intet ſtadigt hos eder bliffue kand/
Som Affner for Korn ere i at regne/
Mod rette Chriſtne alleuegne/
Saa fulde ere i til det øffuerſte lat/
Aff Vijſdom oc dyd ſom Ko aff Muſcat.
J ſom de Fattige ville fortrycke/
Kommer ocſaa hid/ forſømmer det icke/
J Hycklere oc Smigrere om i vilde komme /
Vden tuil det ſkulde eder megit fromme/
Jeg hører at i haffue lærd at bruge /
Bequemmelig Lægedom til atſkillig ſiuge/
J Juriſter oc Lowkiøne til eder ieg tal /
Som haffue eders Siæl ſaa lættelig fal /
J Handuercks mend/ Kremmere/ Kiøbmend diſlige /
Som met eders Vare tencker andre at ſuige/
Jeg ynſker at i vilde læſe here/
Eders Moders maal ſtaffue at i kunde lære/
Huor det ſkal eder paa Dommedag gaa/
Huad løn i for ſlig handel ſkulle faa.
Jeg vilde Howfolck ſkulde oc komme hid/
Som nu ere lyſtige oc ſpringe ſom Kid/

Siden efterfølger Herr Dauidis Lindeſij/ 2c. Drøm: Dedicerit oc ſkenckt Stormectige Herre oc Konning i Skotland Kong Jacob den femte. Som in=deholder diſſe efterſcreffne Articкle.

Ende paa Regiſterit.

En Formaning til alle Stater at de gierne læse denne næruerendis Bog.

Efterdi det maa io tilbørligt vere/
For huer den Christeligt Naffn vil bere/
At om hand seer nogen nyttig Bog/
Screffuen aff nogen Mand vijs oc klog/
Som enten Siæls Salighed kand hiembære/
Eller Christeligt Leffnitz Exempel lære/
At hun ey kommer i mange Folckis Hender/
Oc de ere faa hende veed eller kiender/
Da bør hannem icke at acte det læt/
Men sørgelige tagit til Hiertet ret/
Oc ynske det gaffn til alle Mand/
Oc giøre sin flit huad maade hand kand/
At dyder oc laster kunde ret beskriffuis/
Oc nyttig Lærdom trolige driffuis.
Saadant vaar mig den høyeste Aarsag/
At ieg ey sparede denne vmag/
At vende denne Bog met arbeyd stort/
Paa Danske Rijm som før Skotsk vaar giort/
Aff Dauid Lyndesio i Skotland/
En Ridder de monte oc Velbyrdig Mand/
Som ey lang tid siden vaar ved mact/
Hoss mange Danske Folck i stor act/
Hans forstandighed i denne Scrifft vduisis/
Oc er ey fornøden aff mig at prisis/
Thi Gierningen roser sin Mester sel/
Naar den er giort enten ilde eller vel.
Gauin Duglas Bisp i Dunkel Stict/
Screff oc paa Skotsk Rijm en herlig dict/
Disligist Kennedie / Dunbar ocsaa/
Som høyt i den Konst andre offuergaa/
Thi de Rethoriske deris Scrifft kunde rette/
Oc fordi diss skickeligere alting sette/
Dog fands der ey nogen i Skotland før/
Der Sandhed saa dristig vdsige tør/
Det Rommerske Beest som kalder sig Gud/
Met tilbørlig farffue at male ret vd/

Rast it blad tilbag

Den

Den Tredie Bog indeholder:

1. Om de fem Stæders forderffuelse/som vaar Sodoma/Gomorra/Seboim/Segora oc Adama.
2. Den Anden/Tredie oc Fierde Monarchies kaarte bescriffuelse.
3. Om Jerusalems ynckelige oc saare forfærlige ødeleggelse.
4. Om nogle Tyranniske Førsters ynckelige Endeligt/ Besynderlige aff dem som haffue begynt de fire Monarchier.
5. Om den femte Geistlige oc Papistiske Monarchi.
6. Om det Rommerske sædis bescriffuelse.

Den Fierde Bog indeholder:

1. At mand skal betencke disse fire yderste eller sidste/ som ere / Døden / Helffuede / Dommedag/ oc Himmerigis glæde.
2. Om Døden/ oc om atskillige slag Død.
3. Antichristens kaarte bescriffuelse.
4. En betenckelse om den yderste Dommedag.
5. Vdi huad maade oc huorledis Christus skal komme til Dommen.
6. Huorledis Christus skal affsige sin Sententz oc Dom.
7. Om nogle slag Vellyst oc Glæde som de herlige Legeme skulle haffue i Himmelen.
8. En Formaning som den Fader Experientz giør til sin Søn den Hofftienere.

Ende paa Samtalen.

4.

Saa lætte som i vdi Værit fløye/
Jeg beder i vilde eders øern hid bøye/
Acte huad Lyndesius eder vil/
Huad merckeligt hand oc taler eder til/
J Folck aff alle Stater kommer met hast/
Som ligge i wkyskheds Synd oc last/
At i kunde see den gruselige ende/
Der den Synd vil eder omsijer tiluende/
Derfor om i ville lære oc vide/
At i kunde opstaa aff Synden i tide/
J denne Bog læser oc tager til sinde/
Huad eder kand tiene skulle i vel finde.
Saa mange nyttige lectzer her er/
J huo ickun lyster at læse her/
Beprydit met Historier kiøne/
Aff Bibelen oc andre Bøger skiøne/
It forskel findis her aabenbar/
Aff huilcket huer Mand kand mercke klar/
Huor smuct it Christeligt Leffnit kand pryde/
Men Synd fører met sig last oc lyde/
Fra først til sidst finder du her sligt/
Thi er denne Bog en nyttig Dict/
Lader oss fordi vort Leffnit fremdrage/
Met Dyd/ at wi kunde Gud behage/
Thi Synd oc Last i allen stund/
Forderffuer det Menniskelige Slect i grund.
Nu faa wi at see Lyndesius den fromme/
At hand til Liusit igen monne komme/
Lige som hand vaare end nu i Liffue/
Formedelst sin Bog som hand monne scriffue/
J huilcken hand met saa herlig tale/
Huert Menniskis embede monne ret affmale/
Som it leffuendis Billede er her vdtryct/
Hans Sind oc Hierte ved denne hans dict/
Lige som hand før aabenbarede det sel/
Der hand met sin Penn screff herlige oc vel/
Thi siunis mig det nu best at vere/
Wi lade den Mand selff tale met ære/
Oss bør legge Gud all ære til/
Der saadanne Gaffuer giffuer huo hand vil.

Herr

Herr Dauids Lyndesij Epistel til Læseren om denne hans Bog.

O Min Bog lille/ huo dig vil acte/
Din ynckelig Materi ret betracte/
Da skulde mand rettelig om dig dømme/
En sørgelig Kiortel at dig kunde sømme/
Du maat vel forsage huid oc grøn/
Rød Purpur/ oc anden slig farffue skøn/
I dig haffue de ey lyst at læse/
Som megit i Verden met Legemit kræse/
Løsactige Folck skulle det oc lade/
De Verdslige ere skulle dig vel hade/
Som binde deris Hierter/ sind oc act/
Til wkyskhed/ værdighed/ Rigdom oc Pract.

O Sorg/ at wi ingen Konge haffue/
Der du kunde skenckis for en gaffue/
Huor aff nu Skotland sorgen bær/
Gud bode det naar hans villie er/
Vor Dronning/ Arffuing til Skotland skal bliffue/
GVd naadig beuare hende i Liffue/
Hun er i Franckerige denne tid/
Det vilde bliffue langt før du komme did/
End megit lengre det bliffue vil/
Før hun fører oss en Konge til/
Som er nu en Frewken klein oc vng/
Den lange forhaling vil bliffue oss tung/
Wi mue vel quæde en grædelig sang/
Vden Konge giørs oss tiden lang/

MJn kiere Bog / ieg er endnu/
Wuiss der paa vdi min hu/
Kand ey nock tencke/ oc icke veed/
Huort ieg skal sende din simpelhed/
Kommer du til nogen Lærder Mand/
Du kaldis en wnyttig Bog paa stand/
Ja Ergerig oc Hoffmodig til met/
At du vilt saadant komme aff sted/
Dog far ickun hen til dem som ere/
J Skotland Herrer oc Regere/
Til dem kant du dig best bortuende/
Giff dem din mening ret tilkiende/
Herr Jacob den ypperste her i Land/
J Kongens sted/ en merckelig Mand/
Aff hans Broder kant du oc huldskaff vente/
Som raader i Geistlig Regimente/
Dissligist oc den ypperste Prest/
Dennem kant du befalde best/
Om du Supplicerer inderlig/
Falder dem til Fod ydmygelig/
At om de finde nogit falskt hoss dig/
Vilde det tilgiffue gunstelig/
Men ville de naadelig dig samtycke/
Da far ickun flux frem til din lycke/
Om de met dig til freds ville vere/
Da helse alle Folck oc Prester met ære/
Som Vijsdom oc Troskaff lade hoss dem mercke/
Oc saa de rette Geistlige Klercke/
Siden holt dig met all lydighed/
Til Verdslige Herrer oc øffrighed/

Til Adel oc Greffuer som ere i act/
Til store Høffdinge som haffue mact/
Oc giff dem kaartelig det at vide/
Som oc er merckeligt alle tide/
Huorledis Menniskens Slect er giffuit/
Vnder sorg oc wselhed her i Liffuit/
Disligist Sagen der til klar/
Bekiend for dennem aabenbar/
Oc bed dem alle ydmygelig/
De vilde betencke Christelig/
At alle Lower oc Menniskis Bud/
Som icke ere befalede aff Gud/
Men imod Christi ord ere Menniskis fund/
At de vilde ødelegge dem i grund.
LAd dem oc komme ret i forstand/
At dette Skotske Rige oc Land/
Er ved Guds vredis Riis hudflæt/
Oc paa det næste ødelagt slæt/
Thi Gud har deris Misgierning fundit/
At de imod hans Bud haffue syndit/
Derfor er plagit saa mangen Mand/
Met skadelig Krij til Land oc Vand/
Oc andre plager som dem er hænd/
Oc aff GVds vrede dem tiluend/
Kundgiør det for dem met all flid/
At Pestilentz/ Krij oc Dyrtid/
Det haffue de lidt til denne dag/ 2. Reg. 24.
For Synden/ oc ey for anden sag.
FOrklar dem sligt aff Noe tid//
At GVd lod druckne all Verden visd/ Gen. 6. 7.

For Synden gick den haarde Dom/
Som Scrifften vidner klart der om/
Gen. 19. 2. Pet. 2. Sodoma oc Gomorra forderffuede hand/
Met Kongen oc det gantske Land/
Hand sparede ey Børn/ ey Mand eller Quinde/
Ey nogen ting som der vaar inde/
For Synden komme de i den møde/
Ved Ild aff Himmelen bleffue de øde/
Mat. 23. Luc. 19. Den herlige Stad Jerusalem/
For Syndens skyld søgte Gud ham hiem/
Bleff ødelagt met Mur oc Taarn/
Som Christus haffde dem spaait tilforn.
VJs dem saa de mue det forstaa/
At all den jammer offuer Folck monne gaa/
Jere. 15. Ved Pestilentz/ Dyrtid/ Ild oc Suerd/
Ved Armod oc anden ynckelig færd/
Aff Synden kommer oss alt saadant/
Oc om ieg ret skal sige sant/
Først fordi Troen er saare tynd/
Dernæst for Affguderies Synd/
Siden for Hoer oc Skiørleffnit stort/
Som stedse oc altid i Verden er giort/
Aff Quinder oc Mend/ aff øffrighed/
Aff Kirckens Prelater/ som huer Mand veed/
Toge mand slig Aarsag bort met alle/
Slig Jammer skulde vel snart bortfalde/
Vilde mand det angre/ oc staa der aff/
GVd skulde oc vist affuende sin straff/
Sin Vwe som hand har spent saa stiff/
Skulde hand sla løs/ oc giffue oss Liff.

BEd dem oc gierne som kallede ere/
GVds sande oc salige Ord at lære/
At de effter Christi skick det giøre/
Oc selff it Gudeligt Leffnit føre/
Dernæst met Almuen handle saa/
At angerfulde Syndere trøst kunde faa/
Fortredelige Syndere som gaa aff lawe/
Maa straffis hart oc holdis vnder affue/
Jeg tuil slæt intet om det maa skee/
GVd skal mod Skotland sin Naade bethee.
ENdog GVd haffuer til denne dag/
Besøgt oss met mange farlige slag/
Aff sin Retfærdige Dom oc Ræt/
Thi wi actede Synden ringe oc læt/
Sig dem dog det til visselig/
De skulle faa trøst effter drøffuelse slig/
Naar GVd seer wi oss ret omuende/
Vil hand oss visselig Naaden sende/
Endog it fremmit Folck vaar Guds Rijs/ Esa. 10.
Huilcke hand en tid lang vnte den prijs/
De skulde oss haardelig ræffse oc quiste/
Dog hand det saa oc fuld vel viste/
Hand skal end en gang saa mod den haste/
Sin vredis Rijs paa Jlden kaste.
BEd dem at de vilde acte met flid/
Paa Menniskis hielp sette ey deris lid/
Men her vdi acte/ ære oc tiene/
Den sande Almectige GVd allene/
Vilde de ickun lyde oc tro paa Gud/
De skulde ey nødis at sende deris Bud/ Esa. 8. Judic. 7.

Til Franckerige eller andre Land/.
Om Kriigs Rustning at fly dem til haand/
Galleyder/ Skyt eller andit mere/
Om de for GVd vilde lydige vere/
I forscreffne stycke sig ey forsømme/
Aff Christi Fennicke sig ret berømme/
Oc den høyt op met Troen vdsla/
Fuld lit skulde Fiender mod dem formaa.
GAck nu bort Bog lille wsel oc reffuen/
Som est met enfoldige Rijm bescreffuen/
Det skede met act saa/ Verden til spaat/
Som intet vden høyt lader vere sig gaat/
Det skal ey stort vere dig fornød/
At prydis met herlig tale oc sød/
For Affguders tienere bær ieg fare/
Om de skulle Mundhuggis mod dig saare/
Thi du taler om deris onde stycke/
Skøt dog de øyenskalckis ondskaff icke/
Ey heller de falske Phariseers hobe/
Om de end høyt hæffn offuer dig raabe.
DEn sactmodige Læsere skalt du bede/
Om hand ey finder/ dog hand monne lede/
I denne din Skow de Blomster skiøne/
Met herlige Ord beprydit oc kiøne/
At hand først prøffuer oc icke haster/
Oc ey for snart dig slæt bortkaster/
Thi endog Marcken almindelig er/
Oc ey slig synderlige Blomster bær/
Alt Queg kand sig dog der vel nære/
Om de end slig Blomster ey fortære/

Begier ey andit aff dem for gaffue/
End huo dig læs taalmodighed haffue/
Fortørnis de offuer dig nogen maade/
Da sig/ her efter vilt du dig raade.

En Fortale paa den efterfølgende Samtale.

EN Maymaanits Nat alt som ieg laa/
Min Tancke vendis saa vijde/
Forundrede huor det monne tilgaa/
I disse farlige tide/
Stor wselhed io mere oc mere/
Blant Folck monne huer dag vancke/
Oc alle Stater wstadige ere/
Sligt gaff mig vnderlig Tancke/
Det kommer der aff oc tit saa gaar/
Naar mand met hu oc sinde/
Effter Verdens wrolige handel staar/
Oc Hiertit vil der til binde/
Som er den Gerighed slem oc leed/
I Verden gengse monne vere/
Der til den skadelige Ærgerighed/
Oc andre Laster flere.
DEr ieg nu saa paa Sengen laa/
Jeg vende mig mangelunde/
Thi saadanne Tancker komme mig paa/
Oc icke ieg soffue kunde/
Da stod ieg op vilde tilig vdgaa/
Før Solen monne opgange/

Fortale.

Mod ſlig Melancholi om ieg ſaa/
Kunde ſtyrcke oc quegelſe fange.
JEg gick bort til den Lund ſaa grøn/
Beprydit met Løw oc Grene/
Jeg actede at høre den Fuleſang ſkøn/
Forlyſte mig ſaa allene/
Det bleffue mig langt at ſcriffue der om/
De Vrter ieg der opructe/
Oc aff deris krafft til ſtyrcke kom/
Saa herlige monne de lucte/
Den ſmag de Lægevrter aff ſig gaff/
Den deylige luct diſlige/
At ieg der ſtyrckedis merckelig aff/
Kand ieg ey nock aff ſige/
Den deylige Dugg ſom Balſam klar/
Der ned aff Himmelen regnde/
Som Gyldene Perler aabenbar/
Hun paa de Blomſter hengde/
Diſligiſt huorledis den deylige Soel/
J øſter monne klar opſtande/
Som en Konge paa ſin Kongelige Stoel/
Oc ſiuntis i alle Lande/
Hues Gyldene giſſel oc ſtraale pur/
J Veſter ſkinde ſaa klare/
Oc vnderlig ſtyrckede alle Creatur/
Paa Jorden ſom ſkabte vaare/
Sin Purpur Kiortel hun her forlod/
Der monne ſaa herlige bramme/
Til anden Morgen hun atter opſtod/
Oc klædde ſig i den ſamme.

MEn Nattens Dronning den Maane klar /
Sit hastige løb monne sacte/
Sin Konge oc Herre der hun bliffuer var /
Hun blegner met vnderlig facte/
Hun bliffuer nu dum oc myster sit Lius/
Met andre Planeter alle/
Mars/ Jupiter/ Venus/ Mercurius/
Oc huad mand dem monne kalde/
Den gamle forgifftige Saturnus met/
Der hand fick det at vide/
At Solen gaff skin vdaff sin sted /
Hand holt sig offuer en side/
Hand myste sit Liu som hand haffde laant/
Aff Solen som andre flere/
At skinne om Dagen det vaar hannem haant /
Thi siuntis hand icke nu mere/
Polus Articus oc Vrsæ giorde lige saa/
Met andre Stierner saa bolde /
Som ledsage Skibene om Natten gaa/
Deris Kaas ret ieffn at holde /
Indtil de andre Stierner ocsaa /
Som Natten monne regere/
Oc her oc der paa Himmelen gaa/
De saais ey heller nu mere /
En lystig tancke kom mig nu paa /
Den falt mig ind i hwe/
Mig tyckte som ieg en Engel saa/
Met deyligt skin oc lwe/
All Verdslig tancke forlod mig slæt/
Mit Hierte sig oc monne glæde/

Der Naturen sine skøne Tapet/
Paa Jorden monne vdbrede/
Det vaar de Blomster met farffue skøn/
Der saais paa Jorden vijde/
Huid/ Gul oc Blaa/ Rød/ Brun oc Grøn/
De brammede paa alle side/
Fordi de saae deris Konge opgaa/
Met hederlig pract oc ære/
Der aff mit Hierte sig trøstede saa/
Ey lenger vilde sorgen bære.

DEn dag vaar still oc deyligt Vær/
Vden Regn oc Storm hin stercke/
Den lystige Julesang hørdis her/
Offuer alle Skow oc Marcke/
Her sang den Nactergal met stor fryd/
Den Fieldstaffn oc dislige/
Lærcken lod høre sin lystige lyd/
Der hun monne høyt opstige/
Her hørdis Stillitze oc Sisicke met/
Den Irske sig ey monne glemme/
Oc andre smaa Fule huer i sin sted/
Quidrede met lystigt stemme/
Her sang baade Sterre oc Solsort/
Men Draaselen for dem alle/
Met lyst forundrede ieg mig stort/
Slig røst kunde aff hannem falde/
Den Sang hand vdgaff met stort skald/
Hand falt saa lystig i øre/
Paa Bierg oc Dale/ Klipper oc Hald/
Kunde mand ham redelig høre/

Alle lode sig see oc høre saa/
De vilde GVd ære oc prise/
Jeg kunde ey nock forundre mig paa/
Deris Sang oc glædelig Vise.
MEn see/ tager ieg vnyttige ting/
Met plompe Rijm for at scriffue/
Der lidet kand vere til forbedring/
Eller intet gaffn kand giffue:
Jeg haffde dog andit set mig faare/
Der ieg begynte at scriffue/
Jeg actede at klage met grædende Taare/
Huad sorg her er i Liffue/
Sligt maa ieg scriffue/ ieg ocsaa skal/
Huor ont sig altid øger/
Men ieg er i denne grædelige dal/
Oc offte sligt selff forsøger/
Sørgelig Materi/ som huer Mand veed/
Met sørgelige Vers vil scriffuis/
Saa skal denne Scrifft aff Ergerighed/
Met smycket tale ey driffuis/
Det sørgeligt er/ veed ieg oc vel/
Behager ey huer Mand saare/
Dog naar ieg scriffuer/ holder mig ey sel/
Aff suck oc grædende Taare/
JNgen falsk paakald vil ieg frembære/
Til Mineruam/ Melpomenen ey heller/
Til Cleonem/ Calliopæam ey Supplicere/
Thi det slæt intet gielder/
Proserpinam Apollinem/
Dem vil ieg slæt forsage/

Euterpen/ Iouem oc Iunonem/
Forsuer ieg alle dage/
De herlige Poeter i gammel tid/
Der intet ret om GUd viste/
De sette paa sligt deris største lijd/
Dog all hielp der hoss myste/
Ieg er ey aff det slag/ GUd vere loff/
Aff dem bedis ieg ey stort/
Paa Parnasi Bierg ieg aldrig soff/
Som Ennius sigis haffue giort/
Hesiodus den Gredske Poete/
Sigis ocsaa druckit haffue/
Aff Heliconis Kilde/ thi hand lete/
Effter herlig talis gaffue/
Aldrig drack ieg met hannem der aff/
De Musas ieg oc icke kiender/
Effter de mig aldrig nogen ting gaff/
Ingen ære ieg dem tiluender/
Den Hedenske vijs aff gammel tid/
Kand mig slæt intet befalde/
Som alle Poeter haffde til ljd/
Sligt vil ieg aldrig paakalde/
En bedre Musam ieg søge vil/
Der rettelig trøst kand giffue/
Oc mig kand krafftelig styrcke der til/
Den ynckelig Materi at scriffue/
Den høyeste GUd som ene er vijs/
Oc alting haffuer at volde/
Gene. 1. Hand skabte Himmelen sig til prijs/
Oc monne den saa opholde/

Met alle Planeter oc Stierner klar/
Oc Jorden met all sin Grøde/
Oc alle de Diur paa Jorden far/
Monne hand saa rigelig føde/
Hand skabte oc Helffuede der til met/
At plage Dieffuelen ilde/
Oc skickede det sin synderlige sted/
Som hand det selffuer vilde/
Aff den samme Gud vil ieg begiere/
Som ene er vijs offuer alle/
At hand selff vil min Musa vere/
Oc hannem vil ieg paakalde/
GVd som gaffst Salomon Vijsdom stor/ 1. Reg. 4.
Oc Dauid beuiste din Naade/
Gaffst Samson styrcke ihuort hand foer/ 2. Sam. 12. oc 24.
Jeg beder du vilt mig raade/ Judic. 14. 15. oc 16.
S. Peder giorde du en Predicant/
Vdaff en Fiskere groff/ Mat. 4.
Saa stor en Naade hand hos dig fant/ Luc. 5.
Slig herlighed oc stor loff/ Acto. 2.
S. Pouel vaar oc en Tyran først/
Saa farlig oc grum met alle/ Acto. 9.
Effter Christnes Blod haffde hand stor trøst/
Det kunde dig ey befalde/
Ham vende du om vaast ham saa blid/
At ved hannem Hedninge mange/
Mozen offuer gantske Verden vijd/ Rom. 15.
Kunde Saligheds Lærdom fange/
Jeg beder din godhed ydmygelig/
Du mig din hellig Aand giffuer/

At ieg slæt intet falskelig /
Jmod din villie scriffuer /
GUds elskelige Søn O JEsu Christ /
Luc. 1.2. Aff den hellig Aand vndfangen /
Født aff en reen Jomfru foruist /
Som Foriættelsen før vaar gangen /
Esa. 7. Du Fredsens Første sactmodig oc spag /
Som taalde din Død oc Pine /
Luc. 23. Aldelis wskyldig oc vden sag /
Joh. 19. For vore Synder / icke for dine /
Wi ere oc ved din haarde Død /
Aff Belials Baand forløste /
Den Død er nyttig oc saa fornød /
At hand oss alle kand trøste /
Aldrig fands nogen til denne stund /
Oc euig mand ey skal finde /
Der Himmerigis glæde i nogen lund /
Vden ved din Død kunde vinde /
Fra Parnasi Bierg flyer ieg nu slæt /
Mat. 27. Til Hoffuit pande sted at gange /
Min kieriste Frelsere søger ieg ret /
Om Salighedз trøst at fange /
Heliconis Kilde i Christi Side /
Joh. 19. Pilati Tienere opgro /
Hun er dyb nock kand ieg vel vide /
Did brender min Hiertis Tro /
Aff denne Kilde vdvælder en Flod /
Hen vd i Verden all /
Hun er beblandit met Christi Blod /
Dog klar som skønt Cristall /

Hun kand alle Folck aff Synderne to/
Det er Euangelium/ Rom. 1.
En krafft til Salighed alle som tro/
Oc frier fra Helffuede grum/
Dig JEsu aff Hiertit inderlig/
Vil ieg min Sag befale/
Oc bede du naadelig giffuer mig/
Vijsdom oc herlig tale/
Dissigist de lystige Balsams Bæcke/
Salige oc Honnig søde/
Aff Hender oc Føder der du monne strecke/
Paa Kaarsit de der vdfløde/
To mig i dem som i it Bad/
Oc giff der hoss din Naade/
Jeg altid i Hiertit maa vere glad/
Tiene dig i alle maade/
Ey dicte/ scriffue oc ey fremføre/
Vden det er dig til ære/
Thi vden din hielp kand ingen giøre/
Det dig skal tæckeligt vere/
Thi beder nu O HERRE Christ/
Min Frelsere GVd oc Mand/
Som du din Guddom først haffuer beuist/
J Cana Galileæ Land/
Der du kaalt Vand omuende til Vijn/
Du vilde oc naadelig vende/
Mit forset oc denne Materi min/
Til en salig fruct oc ende/
Beuar min tale fra skam oc last/
Lad mig ey mod dig synde/

Min lijd haffuer ieg slæt paa dig kast/
Thi vil ieg nu saa begynde.

Her met endis Fortalen/ nu begyndes der Materien.

Den Første Bog om Monarchier.

En Samtale imellem Experientiam oc en Hofftienere om denne Verdens wstadighed oc ynckelige vilkaar oc stat.

J Lunden siuntis mig som ieg saa/
En astadig Mand gammel oc graa/
Hans Skæg vaar vel try Quarter sijt/
Haarit hengde ned paa Axlene vijt/
Det vaar altsammen huit som Snee/
Gantske lystig vaar hand til at see/
Hand vaar oc i hans skick oc facte/
Ret lige som en Engel at acte/
Hans lyd oc farffue siuntis oc saa/
Som en Saphir ret Himmelblaa/
Vnder en Lind sette hand sig ned/
Der ieg ham saa ieg glæddis der ved/
Jeg helsede hannem hederlig/
Hand suarede mig ocsaa tuctelig/
At sette mig der for Solens hede/
Vnder samme Træ/ monne hand mig bede/
Jeg vaar nogit træt/ ieg lydde ham ad/
Sad ned i Græssit som hand mig bad/

Alting met ham tog ieg til tacke/
Oc nu begynte wi sammen at snacke.
Jeg spurde hans Naffn met Reuerentz/
Hand suarede/ Jeg heder Experientz/ *Hofft.* *Exper.*
Jeg sagde/ min Herre/ ieg troer det vel/ *Hofft.*
Gode raad kant du vel giffue met skel/
Heldst dem som haffue en bedrøffuit Aand/
Du siunis en from oc ærlig Mand/
Oc effterdi du Experientz heder/
O hederlige Fader/ ieg dig da beder/
At du mig gode raad vilde giffue/
At ieg kunde trøstis oc styrckit bliffue.
Hand suarede: Men du saa ydmyg est/ *Experientz.*
Huad er dit vilkaar oc idræt mest?
Jeg sagde/ En Hofftienere alle tide/ *Hofftiener.*
Er ieg fra første ieg Hest kunde ride/
Dog aff dit raad/ Fader/ meen ieg saa/
Her effter det Leffnit slæt affstaa/
Oc søge met ro i mine dage/
At ieg kunde rettelig Gud behage/
At kunde vel dø er bedre at lære/
End i den Hofftienst oc omhu vere/
Jeg haffuer tit farit baade hid oc did/
Til Land oc Vand i Verden vijd/
Baade øster oc Vester/ Synder oc Nør/
Dog kunde ieg aldrig faa den bør/
Der mig kunde blæse til huile oc ro/
At finde ret huor hun monne bo/
Thi naar ieg siuntis mest rolig oc glad/
J Sorgen ieg da allermest sad/

Naar ieg fra drøffuelse hasteligst flyde/
Fant ieg mest modgang mig monne fortryde/
Jeg beder du mig vilt vnderuise/
Huor ieg met stillhed ro oc lise/
Den Himmelske Konge kand tiene oc ære/
Thi aff megen sysſel ieg træt monne vere/
Lær mig at ieg kand lade mig nøye/
Met roligt Leffnit oc Rigdom føye/
Oc der hoss Gud tacknemmelig vere/
Som hand haffde giffuit mig tusind fold mere/
Effterdi Hofftieniste er vnderlig/
Oc fuld aff affuind/ falsk oc suig/
Da vaare det best som mig kand tycke/
Om Gud vilde giffue mig saadan lycke/
At ieg her effter min Alderdoms dage/
Kunde vden sorg met ro fremdrage/

Expe-rientz. Hand sagde/ stor daarskaff monne du bethee/
Du længis effter det der aldrig kand skee/
Begierer saadan fordeel oc gaffue/
Offuer alle leffuendis Creatur at haffue/
Thi fra Adam skabtis til denne dag/
Fands aldrig nogen i denne sag/
Der sigis kunde i ro haffue leffuit/
Oc i vellyst sin tid fulddreffuit/
Ingen kand faa fuldkommen glæde/
Før hand seer Gud i Maiestatis sæde/
Red dig fordi til arbeyd met flijd/
Job. 7. Thi Menniskens leffnit er ickun en strid/
Oc alle begynde wi strax at dø/
Saa tilig wi fødis paa denne ø/

Saa leffue wi hen/ spinde Traaden fast /
Til Atropos klipper ham aff met hast /
Oc fra den tid wi fødis here /
Indtil de oss til Graffuen bære/
Altings foruandling wi stedse see/
Stor sorg oc ynck sig daglige thee /
Met arbeyd kiff oc wenighed/
I alle Stater/ som huer mand veed /
Vilt du paa Almuis Folck begynde/
Oc menige Mands vilkaar besinde/
Eller dem som ere nogit mere i act/
Ja Konger oc Førster met ypperste mact/
I alle tide maat du forstaa/
Dissigist i denne stund ocsaa/
Aldrig vaar nogens vilkaar saadant/
At hand der stedse rolighed fant/
Men wstadig møye monne sig begiffue/
Ihuad for handel der mand vilde driffue/
Jeg sagde/ forstandige Fader kier/
En sørgelig tale du for mig bær/
Du siger/ i Verden ey nogen Mand/
Fuldkommen vellyst nogen tid fand/
Men wro oc vanlycke til met/
Skal vist forsøge huer i sin sted/
Men efftherdi wi saa bundne ere/
Saadan vanlycke forplictig at vere/
Huad maade haffuer det at wi da saa /
Sette all vor act til Rigdom at faa/
Til yperlighed oc indkom stor/
Efftherdi der ingen paa Jorden boer/

Hoff-tiener.

Der en eniste Dag er viſſ paa/
Hand den vden ſorg kand gennem gaa/
End/ det verſt er/ naar wi mindſt vente/
Før Døden oſſ met haſt bort hente/
Om ieg det torde aff dig begiere/
Sagen der til den vilde ieg lære/
Slig wro vilde ieg gierne vide/
Huor den er før ſkeet nogen tide/
At naar ieg andres nød hører oc veed/
Kunde haffue diſſ mere Taalmodighed/
Thi de wſle faa tit trøſt der aff/
Dē haffue Stolbrødre i ſorg oc ſtraff.

Experientz.

Hand ſagde/ vdaff min ringe forſtand/
Vil ieg dig ſuare det beſte ieg kand/
Oc at ieg ſkickelig kand begynde/
Den wſelhed kommer fordi wi ſynde/
Men det bleffue mig langt at formælde/
Huorledis alle Menniſke til Synden hælde/
Thi Synd regnerer nu ſaa vijde/
At hun actis ey for laſt eller lyde/
Dog ſtraffer GVd Synd naar hand er vred/
Beuiſer ſaa ſin Retferdighed/
Hand ſom altid er mectig oc vijs/
Tager i ſin Haand atſkillige Rijs/
At hand kand Verden ſpæge oc ſtille/
Met Synden wi det ſaa haffue ville/
Nu kommer Peſtilentz oc Siugdom/
Vndertiden Hunger oc Fattigdom/
Styndum tager hand Blodigt Rijs i Haand/
Som er ſtor Krij til Land oc Vand/

Kaart sagt/ all Menniskens wselhed/
Kommer ickun aff den Synd saa leed.
Jeg sagde/ O Fader mig ocsaa lær/ *Hoff-tiener.*
Huad sag der til slig wselhed er/
Sandhed ieg gierne vilde forstaa/
Hui wi ere alle aff Naturen saa/
Tilbøyelige til Synds bedrifft/
J Hierte oc Sind er slig forgifft/
Der vduortis theer sig mange maade/
Oc huo den onde Sæd i oss saade/
Hui wi saa alle ere dømte til Døde/
Oc huor ledis den skade staar til at bøde.
Hand sagde/ Scrifften lærer oss foruist/ *Expe-rientz.*
Huor Menniske haffue deris Salighed myst/
Fra Adam allis vor første Fader/
Kom det/ at det saa ilde lader/
GVd skenckte ham først Paradisis Hawe/ Gene. 3.
Men hand saa ilde forsaa den Gaffue/
Met Ærgerighed oc wlydighed/
Jmod GVds Bud met slemt fortred/
J Synden met Eua monne hand samtycke/
Der ved forkastis baade Liff oc Lycke/
Der de aff det forbudne Træ aade/
Kom sorg offuer oss oc dem selff baade/
Saa er Adam en Aarsag oc Rod/
At vor Natur er icke nu god/
Hand førde i Verden Synd oc Død/ Rom. 5.
Fordømmelsens skade oc ynckelig nød/
Huor for S. Hans met ret oc skel/
Den tale saa maatte sige vel/

1. Joh. 1. At huo sig siger ey syndig at vere/
Hand er en Løgnere met all vanære/
Alt Menniskens Slect huer oc en/
Som haffuer met sig Kiød/ Blod oc Been/
Aff Adams Lænd finge de saadant/
Thi slecte de oc effter ham forsant/
Som Adam vaar syndig saa ere wi alle/
Altid tilbøyelige i Synd at falde.
Dog skal ingen mistrøstis aff slig ord/
Thi Gud som Himmel oc Jord har giort/
Lige som hand naturlig er god oc from/
Saa haffuer hand beskicket oss Lægedom/
At wi kunde frelsis fra Synd oc Død/
Oc fra den euige Fordømmelsis nød/
Merck det/ oc lad det dig husuale/
Thi Scrifften kand megit der om tale/
At Gud ynckis offuer Menniskens kiøn/
Oc sende oss JEsum sin enbaarne Søn/
Hand tog til sig vor vsle natur/
Vdi det Jomfrulige Liff saa pur/
Oc klædde sin Himmelske oc høye Guddom/
J vor Natur/ Kiød oc Mandom/
Siden flyde oss aff Synden bod/
Apoc. 1. Act. 20. Oc rensede oss met sit dyrebare Blod/
Endog Gud maatte sin ræt vel driffue/
Rom. 5. J Døden met Adam at lade oss bliffue/
Dog for denne HErris oc Frelseris skyld/
Vil hand oss vere naadig oc huld/
Til Liffuit igen lade dem opstaa/
Met sig den euige ære at faa/

De stadige tro oc haffue til ijd/
Paa Christi Blod sette all deris lijd/
Men huilcke ey fast ved Troen holde/
Deris vantro kand dem selff volde/
At Guds vrede vil offuer dem gaa/ Joh. 3.
Der til den euige Død de faa.
Jeg sagde/ huad den stadige Tro skal vere/ Hofft.
Det vilde ieg gierne aff dig lære/ Ebre. 11.
Hand suarede/ Troen haffuer liden roos/ Exper.
Vden Haabit oc Kierlighed ere der hos/
Jeg sagde/ Sig mig den Kierlighed/ Hofft.
Huad den er ieg ey fuldelig veed/
Hand suarede/ da vil ieg dig det lære/ Exper.
Først skalt du Gud mest elske oc ære/ 1. Cor. 13.
Din Næste alt gaat vden skrymte mene/
Jhuor du kant ham gaffne oc tiene/
Jngen skalt du vold eller wret giøre/
Om du vilt gudeligt Leffnit føre/
Som du aff andre vilt dig skulde skee/ Mat. 7.
Saa skalt du dig oc mod andre bethee/ Luc. 6.
J Hiertit kand ey en leffuendis Tro/
Foruden Kierligheds gierninger bo/ Jaco. 2.
Som Jld vden verme ey kand vere/
Oc Solen vden skin sit Naffn ey bære/
Er Kierlighed ey hos dig ved mact/
Da er Tro oc Haab intet i act/
Dieffuelen troer oc/ men skælffuer der ved/
Hand har huercken Haab eller Kierlighed/
Om nogen giør alt det gode hand kand/
Vden Kierlighed duer det ingen Mand/

Thi skalt du GUd met Bøn besøge/
At hand din Kierlighed vil forøge.
Om Synden oc Døden har du nu hørt/
At Adam har dem i Verden ført/
Oc der imod har JEsus Christ/
Forskaffit oss raad oc Lægedom vist/
Den samme skal oss paa Dommedag fri/
Fra Jammer wi nu ere stædde vdi/
Oc føre oss fra euig pine oc qual/
J euig glæde oc Himmerigis Sal/
Men her i Verden skalt du forstaa/
Jngen ro eller huile kant du her faa/
Der for/ min Søn/ vil ieg dig lære/
Ver flitig/ oc lær taalmodig at vere/
Til GUd set all din lijd oc trøst/
Saa foruinder du all skade oc brøst.

Hoff-tiener. Jeg tacker dig Fader aff sind oc hu/
For all den trøst du gaffst mig nu/
Dog om ieg torde wmage dig saa/
Da vilde ieg gierne aff dig forstaa/
Huorledis Adam syndede mod GUd/
Oc offuertraadde hans hellige Bud/
Oc huorledis det er hans Affkom gaait/
At de haffue straff for hans skyld faait.

Experientz. Hand sagde/ min Søn/ vilt du vere klog/
Læs Scrifften/ den første Mosi Bog/
Gene. 3. Der findis den Histori vdi/
Naar du læs gack hende ey forbi/
Oc mangen Scribent gudfryctig oc from/
J Bøger har screffuit herlig der om/

Huor Adam falt i Synd oc straff/
Fast bedre end ieg kand sige der aff/
Dog vil ieg kaartelig aff Guds Naade/
Forklare Historien nogen maade.

Paamindelse til Læseren at hand scriffuer paa sit almindelige Moders maal.

GVdfryctige Læsere mistenck mig icke/
At ieg her megit vilde lade mig tycke/
Saa høy Materi tør faare giffue/
Oc paa min Moders maal hende tør scriffue/
Men far ieg vild forseer mig ilde/
Da beder ieg du mig rette vilde/
Jeg ønsker aff Hiertit allen stund/
Ligfolck kunde ret forstaa i grund/
Sagen til denne vor wselhed vide/
Oc til den modgang wi i Verden lide/
Oc at paa Jorden end der til met/
Er ingen varig eller bliffuendis sted/
Endog mand vel kand see oc mercke/
At mange gudelige oc lærde Klercke/
Haffue screffuit fult Bøger til denne dag/
Paa Latine maal met stor wmag/
Dog Ligfolck oc den menige Mand/
Ey mere der aff begribe kand/
Jhuad de enten scriffue eller tale/
End aff Raffne galp oc Krage gale/
Thi vil ieg mine Rijm giøre saa/
At huer Mand skal kunde dem forstaa/

Jhuad

J huad det er for Handuercks mend/
Enten Kulbrender eller Kiøreſuend/
Jøs eller Las eller huad de hide/
Strax de det høre ſkulle det vel vide/
Jeg veed de Lærde ſkulle det vel laſte/
Deris laſt vil ieg bag Ryggen kaſte.
OC effter huer Mand kand ey vere Preſt/
Oc Almuen forſtaar ſin Moders maal beſt/
Da acter ieg det ey Broders ſtycke/
Fra Guds giernings kundſkaff Ligfolck at lucke/
Den Himmelſke Fader oc euige Gud/
Exod. 20. Gaff Moſi ſin Low paa Biergit vd/
Oc ſcreff i Steen taffler Budene ſine/
Dog huercken paa Grędſke eller paa Latine/
Men Ebreiſke/ at vnge Børn oc ſmaa/
Blant Folckit/ kunde Lowen vel forſtaa/
Thi haffde hun verit paa andit maal ſcreffuit/
Da haffde hun ey mere nyttig bleffuit/
End ſom it Fabel for Folckis øre/
Huilckit mand dog kedis ved at høre/
Gud haffuer io vel altingiſt giort/
J dette oc alt andit/ lidet oc ſtort/
Ariſtoteles oc Plato ſcreffue oc fri/
Deris høye naturlige Philoſophi/
Huercken paa Tydſke eller Danſke/
Ey heller paa Jtalianſke/
Men paa Grędſk maal ſom meenligt vaar/
Thi roſis deris Naffn men Verden ſtaar/
Cicero oc ſaa Virgilius/
J deris tid tu hærlige Lius/

Den ene met hærlig tale at driffue/
Den anden met lystige Vers at scriffue/
Dog screffue de ey paa andit Sprock/
End deris Latine/ det vaar dem nock/
Latine baar priss paa den tid/
Thi Rommerske mact stracte sig da vijd/
Oc fordi de Rommere haffde stor mact/
Oc saae at Verden gaff paa dem act/
Da sticted de Latine Scoler mange/
At de der aff stor ære kunde fange/
Deris Maal vilde de vijt i Verden føre/
At de deris mact kunde languarig giøre/
Endog om Lycken i alle tide/
Vilde bliffue hos dem/ kunde de ey vide.
MEn aff Guds Dom oc store vrede/
Atskillige Tungemaal første gong skede/
J Chaldeæ Land der Folck vaare trygge/ Gen. xi.
Oc vilde Babylon forhøyt opbygge/
Den straff Gud dennem da paalagde/
At ingen viste huad den anden sagde/
Jt Tungemaal vaar ickun for den dag/
Men siden er bleffne atskillige slag/
Før brugede mand Adams maal allene/
Nu haffuer det to oc halffierdesindstiue grene/
Dog maa wi her atter Guds godhed kiende/
At hand kand straffen til Naade omuende/
Oc lærde met flit legge vind der paa/
J Vngdommen try Tungemaal at forstaa/
Latine/ Gredsk oc Hebreisk at lære/
Til Scrifftens forstand de nyttige ere/

Det giør mig oc vee i Hierte oc Sind/
I Vngdommen ieg ey lagde der paa vind/
Derfor vilde ieg nu ingen ting helder/
End alle de Bøger om Troen gielder/
De vaare i ſkickelig Form begrebne/
Oc paa den menige Mands maal beſcreffne/
Effter Chriſtus foer fra dette elende/
Act. 20. Diſciplene hand den hellig Aand ſende/
Ved gloendis Tunger/ der met at bethee/
At de ſkulde ſig i all Verden ſpree/
Paa alle Tungemaal Predicke ſaa/
At alle Folck kunde Guds Ord forſtaa/
Thi giøre de Guds beſpaattelſe ſtor/
De Nunder i Cloſter der ſiunge i Chor/
Om Natten Pſalmer oc Hymner gale/
Forſtaa dog ſlæt intet huad de tale/
Som Fulen i Burit der ſnacke kand/
Der til oplærd/ dog vden forſtand/
Met vnge Børn ſkeer ſammelunde/
It fremmit maal de læſe kunde/
Baade Nat oc Dag oc alle tide/
Dog huad det er de ſlæt intet vide/
Aff Fader vor/ oc/ Jeg troer/ de mere forbedris/
Oc Gud faſt mere loffuis oc hedris/
Item aff/ Gud forbarme dig offuer mig/
Oc aff anden tale oc læsning ſlig/
End aff *Pater noſter* oc *Credo* diſſige/
Eller *Miſerere mei Deus* at ſige/
Sanct Jeronimus vaar en ypperlig Tolck/
Hand vdſette Scrifften for alle Folck/

Vdaff Hebreiske oc Gredske sprock/
Paa Latine/ sit egit maal/ klarlige nock/
For oss haffuer det verit skiult saa lenge/
Paa vort maal haffde det ingen genge/
Jeg troer Jeronimus den gode Mand/
Haffde hand verit født i disse Land/
Sine Bøger haffde screffuit paa Skotsk eller danske/
Forstandelig nock foruden vanske/
S. Pouel vijs/ gudfryctig oc from/ 1.Cor.14.
Atskillige Tungemaal taler hand om/
Oc siger/ mand mere forbedring faar/
Aff fem ord huilcke mand forstaar/
End aff ti tusinde mand vil frembære/
Forstaar dog ey huad det skal vere/
Thi holder ieg det fremmede maal oc Tunge/
Mand vden forstand kand læse oc siunge/
Naar mand end allerbest haffuer det lært/
En Knappenaal er det dog ey vært:
Paa Høytider høris Euangelium/
Ickun som en røst eller en drum/
Men huad Presten siunger eller siger saa/
Der aff kand Almuen intet forstaa/
Ey mere end som mand en Klocke ringer/
Oc liuden hen i Værit klinger/
Men der som Presterne vilde opstige/
Den Text for Folckit forklare/ oc sige/
Huad Lærdom kunde tagis vdaff den læst/
Det vaare til gaffns for Almuen best/
Gud giffuit at Kirckens Prelater alle/
Ey vilde lade sig det ilde befalde/

At nu i Skotland den menige Mand/
Længis effter den rette forstand/
At de paa Skotsk maal rettelig kiente/
JEsu Christi Leffnit oc Testamente/
Oc huor de skulde holde de Ti Guds Bud/
Paa Skotsk motte læse OVR Father frij vd/
Sligt vilde Papister oss ey tillade/
Indtil denne tid der de monne raade/
Disligist vaare det vel ønske vært/
Den menige Mand oc saare kiert/
Om nogen herlig oc ypperlig Mand/
Vilde lade vdsette her i Skotland/
Paa almindigt maal de Lower oc Ræt/
Som til den menige Mands gaffn er sett/
Da hulpe det at i Dom oc Rætte/
Skulde ey vere halff saa megit trætte/
Oc megen kiff mand vel selff afflode/
Om huer Mand Lowen vel forstode/
De Lowkiøne delere oc tingstude/
Maatte mand da tit lade vere vde/
Ey kaaste paa dem til ting oc steffne/
Som mangen tit giør vel offuer sin æffne/
Sligt Folck skulde ey heller bliffue saa rige/
Om huer Mand forstode Lowen met lige/
Oc viste wi Lowens trusel vel/
Da skyde wi at giøre vor Næste wskel/
Dommerne haffde mindre at tage vare/
Tit vaare wi oc selff i mindre fare:
Dauid Prophete oc Konning geeff/
Sine Psalmer paa sit egit maal screff/

Salomon hans Søn sin Bog dißlige/
Hues Vijsdom all Verden veed aff at sige/
Skulde fordi deris Scrifft forskiudis slet?
Det vilde ieg vide met huad ret/
De vise Doctores kunde megit scriffue/
Deris spitzige Argumenter faare giffue/
Deris skinnende tycke aff Philosophi/
Om Medicin oc Astronomi/
Poeter kunde skreppe aff deris forstand/
I Gredsk oc Latine for alle Mand/
Beschriffue atskillig ting bort oc igen/
Altsammen lade wi det hugge saa hen/
Men oss ligger der mest mact paa/
At wi haffue Bøger wi kunde forstaa/
Nyttige til Verdslig Regimente/
Dißligist oc til vor Salighed at hente/
Vdsette paa vort maal rettelig/
Der huer kand forstaa lettelig/
Thi beder ieg dig gode Læsere nu/
Du ey fortørnis vdi din hu/
At ieg saa høy en Materi vil scriffue/
Nu vil ieg mit forset ydermere driffue/

Nu efterfølger om Adams oc Eues Skabelse.

EFter at Gud haffde Himmelen giort/ Gene. 1.
Skinnende oc klar met vnder stort/
Solen oc Maanen der til med/
At de skulde liuse huer i sin sted/
Planeter oc Stierner mange slag/
Oc giorde forskel mellem Nat oc Dag/

Gaff huer Planete sin synderlige art/
Sin gang oc rørelse met megen fart/
Oc alle Elementer met it ord/
Baade Ild oc Vær/ oc Vand oc Iord/
Iorden giorde hand saa deylig oc skøn/
Met Træ oc Vrter gul oc grøn/
Met Queg oc Diur store oc smaa/
Mangfoldig at mand maa vndre der paa/
Mange slag Fisk i Søer oc Flode/
Til Menniskens føde nyttige oc gode/
I Værit ocsaa wsigelig Ful/
Der oc giffuer Folck saa nydeligt sul/
Saa haffuer Gud alting lidet oc stort/
Allene ved sit Ord krafftelig giort/
Oc ved hans Vijsdom fuldkommelig/
Er alting bleffuit saa behagelig.

DEr alting saa fuldkommede vaare/
Da tager Gud sig allersidst faare/
It Menniske hand nu skabe vil/
Ey Lilie eller Rosen tager hand der til/
Ey Guld/ ey Kaaber/ ey dyrebare Stene/
Men it graafft stycke Iordklimp allene/
Der aff skaber hand Kiød/ Blod oc Been/
En fuldkommen Mand foruden meen/
Aff slig Materi haffuer Gud ham giort/
At ingen skal tøre hoffmode sig stort/
Men altid haffue aarsag vdi sig sel/
Til ydmyghed at beuise vel.

DEr all Guds gierning er nu saa lagt/
Oc Mennisket skabt som nu er sagt/

Hand vaar nu bleffuen Guds Billede lig/
J alle naturlige gaffuer rijg /
Offuer maade deylig reen oc pur /
Frem for alle Jordiske Creatur /
Her sette Gud hannom vdi det Land / Gene. 2.
Som vellyst oc glæde vaar stedse for haand/
Det haffde it Naffn oc baar den prijs /
Oc kalledis det Jordiske Paradis /
Da skickede Gud Adam faare/
Alle Diur oc Fule som skabte vaare /
Da viste Adam aff sin snildhed/
At giffue huert Naffn i synderlighed/
Hand gaff oc alle andre ting naffn/
Effter som hand saa de vaare til gaffn/
Oc som hand næffnde dem samme tid /
Saa kaldis de offuer all Verden vijd/
Der effter skal mand dem ocsaa kiende /
Fra den tid oc indtil Verdens ende /
Mit i samme Paradisis Hawe/
Voxte tu Træ met synderlig gaffue/
Liffsens Træ kalledis det ene /
Det andit bleff oss til sorg oc mene/
Som gaff ont oc gaat at forstaa/
Aff Satans suig skede det oss saa /
It hart forbud fick Adam at høre/
At hand det andit Træ ey skulde røre/
Aff alle de andre vilde Gud tilstæde/
At hand aff dem maatte frilige æde /
Men hues hand det forbudne Træ rørde/
Den visse Død hand selff offuer sig førde/

Adam haffde verit allene her til/
Gud hannom en methielp nu skabe vil/
Nu lagde Gud Adam en suaar Søffn paa/
Oc der hand saa hart soffuendis laa/
Tog Gud it Reffbeen aff hans side/
Saa Adam kunde intet der aff vide/
Hand lucte dog steden met Kiød oc Hud/
Som hand haffde tagit det Reffbeen vd/
Vdaff det Reffbeen skabte hand en Quinde/
Saa deylig mand aldrig før kunde finde/
Gud skickede hende for Adam at staa/
Adam besluttede oc sagde saa/
Du est mit Kiød/ mit Been oc Blod/
En bistand oc methielpere god/
Hand gaff hende oc det naffn Mandinde/
Fordi aff Manden bleff giort den Quinde/
Dog hun bleff siden Eua kaldit/
Effter at hun vaar i Synden faldit/
Men her velsignede Gud dem mere/
Oc sagde/ voxer oc bliffuer megit flere/
Manden forlade sin Fader oc Moder/
Oc all sin Slect/ sin Søster oc Broder/
Met sin kiere Hustru leffue oc bo/
Beuise hende ene sin Ecteskaffs tro/
Thi de to skal mand acte saa faare/
Som to Siæle i it Legeme vaare/
Huad trøst Gud her monne Ectefolck giffue/
Kand ingen Menniske nock beskriffue/
Aldrig vaar nogit Creatur førre/
Paa Jorden der haffde vellyst større/

End disse tu Folck i nogen tid/
Ey heller offuer gantske Verden vijd/
For all siunlig ting vaare de i act/
Haffde offuer dem Keyserlig oc Kongelig mact/
Adam haffuer verit den deyligste Mand/
Der nogen tid verit haffue kand/
Vndtagit den signede JEsus Christ/
Vden Synd maa mand vel sige det vist/
Eua haffuer verit saa deylig en Quinde/
Der mand aff Naturen skabt skal finde/
Dog de monne baade Nøgne vere/
Før Synden vaar det ey skam/ men ære/
Aldrig i denne Verden nogen Mand/
En større vellyst bekomme kand/
End see næruerendis allen stund/
Sin væne Hustru deylig oc sund/
Beredt at tiene ham vde oc inde/
Effter all hans lyst hand haffuer i sinde/
I denne Stat de leffuede nu/
Haffde de ey sorg eller anden omhu/
End prise Gud det vaar all deris iid/
Met all glæde oc saa slide deris tid/
Atskillig Fulesang i Lucten saa vijde/
Gaff aarsag til glæde i alle tide/
Disligist den Engelske Musica skiøn/
Giorde dem i Hiertit lystig oc kiøn/
Alle de Diur i Skow oc Marck/
Alle de Fiske i Søer oc Parck/
Alle de Fule i Lucten fare/
Strax de befole/ de tilstæde vaare/

Alle Creatur deris lydighed/
Beuiste dem/ som deris øffrighed/
De lede ey kuld/ ey fraast eller hede/
Men lædske vaar altid dem til rede/
De viste oc intet aff Siugdom eller Død/
Ey aff nogen timelig eller Aandelig nød/
Oc haffde ey Synden verit bedreffuit/
Da haffde wi alle saadanne bleffuit/
Slig vellyst skulde baade de oc wi/
En lang tid leffuit oc verit vdi/
Siden her fra skulde wi opfarit/
Til større ære som euig skulde varit/
Fremdelis haffde de oc foruist/
J vduortis fem sind megen lyst/
De hørde den Fulesang alle dage/
Saa mangfoldig Fruct monne de her smage/
Den deylige luct vdaff Vrterne gick/
At deris Natur stor quægelse fick/
Stor lyst monne oc deris øyen fange/
Aff atskillig farffue paa Blomster mange/
De saae stor lyst paa alle ting/
Baade oppe oc nedre oc trint omkring/
Oc om de hin andens Legem vilde røre/
Saa bløde/ slætte/ huide/ stercke oc føre/
Oc naar de hin anden monne venlige faffne/
Til glæde oc lyst monne det dem gaffne/
Gud haffde oc der i behagelighed sel/
At de skulde voxe oc formeris vel/
Oc saa kunde opfyldis alle Land/
Met megit Folck baade Quinder oc Mand/

Jeg vil ey megit om Paradis tale/
Eller om den sted mine Rijm forhale/
Huor Træ oc Vrter deylige oc skøne/
De hulde sig altid herlige oc grøne/
Ey heller den stadig tempererit luct/
Huor aff Træene baare altid fruct/
Som fands i Hawen altid mod/
Aff luct oc smag saa rettelig god/
De mange Vandkilders deylighed/
Atskillige Floders lystighed/
Vil ieg ey megit faare giffue/
Thi andre Historiske der om scriffue/
Scrifften giffuer det oc ey tilkiende/
Huor lang tid Adam vaar der inde/
Jeg troer det varede en stackit stund/
Doctores beuise det mangelund.

Om Adams sørgelige oc ynckelige Offuertrædelse.

Jeg sagde/ At du mig fortelle vilde/ Hoff-
O Fader/ huor det gick til saa ilde/ tiener.
At Adam dreffs vd aff den lystige sted/
Saa ilde forraadde sin Affkom med/
Huor den Offuertrædelse faar sig gick/
Oc saadan en sørgelig fremgang fick.
Hand suarede/ det fald aff min ringe forstand/ Expe-
Vil ieg fortelle dig som ieg kand: rientz.
Før end Gud skabte alle Creatur/
Giorde hand i Himmelen de Engle pur/
En veldig oc vijs for alle de andre/
Den klare Lucifer mand monne ham kalde/

Oc effter hand vaar saa deylig oc skiøn/
Saa ærefuld/ herlig/ vijs oc kiøn/
Hand bleff storactig oc stolt aff dette/
Esa. 14. J Nør tenckte hand sin Throne at sette/
Mod Guds Maiestat hand stride vilde/
Thi falt hand saare/ det gick ham ilde/
Oc effterdi hand opuacte sig/
Guds vrede oc Dom selff offuer sig/
Bleff hand forskut fra sit Himmelske velde/
Oc mange maatte met ham vndgielde/
Aff de andre Engle som met ham holt/
Oc lige som hand vaare stiffue oc stolt/
En stor hob ned i Helffuede komme/
J Floder oc Vand bortspreddis oc somme/
Dissligist en stor mangfoldig skare/
Ephe. 6. Omkring oss Menniske i Lucten fare/
Alt det pack som saa vsle vaare/
Mod Adam vor Fader stor affuind baare/
Thi de forstode at hand oc hans Sæd/
Skulde komme her effter i deris sted/
Gene. 3. Nu vaar Hugormen megit snild/
Frem for andre Diur tam eller vild/
J hannem indgiffuer Satan sig/
Thi hand actede her at driffue suig/
Om hand kunde Adam der til skynde/
At hand imod Guds Bud vilde synde/
Først søger hand Quinden/ thi hand vel viste/
Hand skulde hende best bedrage met liste/
Strax legger hand sig met hende om bord/
Oc taler hende til met smigrende ord/

Met søde tale vdaff falskt Hierte/
Besueg hende før end hun det merckte/
Kiere Frue/ sagde hand/ huad skal ieg dømme/
Om eder/ at i eder saa forsømme/
Det lystige Træ lade i slæt vere/
Oc i der aff slæt intet fortære/
Saa kaasteligt det er/ maa ieg vel sige/
Oc nydeligt/ at det haffuer ey sin lige/
O ney (sagde hun) ieg vil ey samtycke/
Fordi det skeer mig lidet til lycke/
Aff alle de Træ i Hawen er/
Oc all den Fruct der Træene bær/
Vil oss den naadige Gud tilstede/
At wi der aff maa frilige æde/
Men dette Træ tøre wi ey røre/
Hand selff forbød oss det at giøre/
Maa skee wi dø om wi det æde/
Oc dette hans forbud offuertræde/
Slangen sagde/ troer det ingenlunde/
Slig skade den Fruct eder giøre kunde/
Vilt du ickun æde det strax paa stand/
Da skal dig giffuis saa stor forstand/
Paa ont oc gaat at giøre forskel/
Saa viis bliffuer du som Gud er sel.
Der Eua hører nu saadan tale/
Hun skynder sig vil ey lenger forhale/
Men æder aff Fructen strax paa stand/
Hun teller oc Troen for sin Mand/
Som Satan haffde lærd hende før/
At hand det voffuer oc lige saa giør/

Den ære monne de effter fiige/
At de Gud selff vilde vere lige/
Her følger met slig Ærgerighed/
En slem Hoffmod oc wlydighed/
Gud naade oss Adam at du det torde/
Oc all din Affkom den skade giorde/
O der som du haffde varactig leffuit/
Som Gud dig skabte/ oc stadig bleffuit/
Da haffde din Herlighed end nu varit/
Oc ey slig wselhed offuer oss farit/
Men haffde du stedse i din tancke hafft/
Den Herlighed til hvilcken du vaast skabt/
At du vaast giort en veldig Herre/
Offuer alle Creatur i Verden ere/
Oc maatte dem brugit effter dit tycke/
Saa offuermaade god vaar da din lycke/
Aldrig haffde nogen slig fordeel oc gaffue/
Som du paa den tid monne haffue/
Aff styrcke baarstu offuer Samson priis/
Langt mere end Salomon vaastu viis/
Den deylige Absolon i sin vngdom/
Ey heller nær ved din deylighed kom/
I den naturlige Philosophi/
Mere end Aristoteles vaastu fri/
Virgilius vaar en Poete geeff/
Naar du saa vilde du end bedre screff/
Cicero vaar en veltalende Mand/
Men du kunde tale fast bedre end hand/
Saa ilde du for disse gaffuer raadde/
I det du Guds Bud offuertraadde/

Huor vaar din Vijsdom kunde den ey nyde/
At du langt fra det forbudne Træ flyde/
Gud haffde io giffuit dig kaarit fri/
Det gode at vellie det onde at sky/
Huorledis kant du din Synd aarsage/
Eues raad for Guds Bud at du vilde tage/
Saadant haffuer verit alt fra den dag/
Offuer all Verden en stor aarsag/
At mange Mend fornumstige oc snilde/
Ere skuffede dog aff deris Hustruer ilde/
Huilcket ey skal sigis i dette sinde/
Men i Historier kand mand det finde.
DEr de haffde ædt vdaff den Fruct/
Da bleff all trøst fra dem bortruct/
De skammede sig aff Synden saare/
Oc haanedis ved at de Nøgne vaare/
De skiulte dem met Løw oc smaa Grene/ Gene. 3.
Oc skammedis ved dem selff allene/
Før vaar det ey saa met dem fat/
Der de vaare i den wskyldigheds stat/
Men effter de gaffue Synden rom/
Den blusel oc rædzel strax paa dem kom/
Forstunge sig bort iblant de Quiste/
Huor de mest krat oc tycke viste/
Synderlig der HErren kallede Adam/
Da suarede hand/ HErre det er stor skam/
At ieg gaar frem for dig saadan/
Gud sagde/ icke vaastu før saa van/
Der du vaast i din wskyldighed/
Huor for giorde du den Synd saa leed?

Adam sagde/ Jeg vil sige sant/
Gene. 3. Den Quinde du gaffst mig/ volte saadant/
Lige saa aarsagede Quinden sig/
Oc sagde/ Hugormen bedrog mig/
Da talede Gud til Hugormen vred/
O du besuigere slem oc leed/
Effterdi du aff din ondskaff det giorde/
Oc imod mit Forbud sligt driffue torde/
Her effter skalt du forbandit vere/
Blant alle Diur paa Jorden ere/
Disligist oc saa all din Sæd/
Oc effter denne dag aff Jorden æd/
Din gang skal vere saa vsel oc slem/
Paa din Bug skalt du slæbe dig frem/
Gene. 3. Mellom Quinden oc dig vil ieg oc sette/
En euig fiendskaff/ vrede oc trætte/
Disligist mellom beggis eders Sæd ocsaa/
Skal samme fiendskaff euig staa/
Dog du har anrettit den vanlycke/
Skal det dog ey gaa effter dit tycke/
Men huor farlige du vilt bruse/
Skal Quindens Sæd dit Hoffuit knuse/
Om du end vilt ham i Hælen bide/
Din mact skal hand dog sønderslide/
Denne Foriæt gaff Gud dem saa/
Huilcken alle Christne ret forstaa/
Om en reen Jomfru som skulde føde/
Den HErre der Verdens sorg skulde bøde/
Oc ødelegge den Hugorm i grund/
Met alle hans Anhengere sammelund.

Jeg sagde/ Efftersdi Satan dreff det spil/ Hoff- tiener.
Oc talede Eua saa suigelige til/
Ved Hugormen monne hende sligt forkynde/
Nu kand io ingen wskellige Beest synde/
Hui straffede da Gud den Hugorm saa?
Thi mange mene at hand før kunde gaa/
Met rette Been oc deylig skick/
Før end hand denne forbandelse fick.
Hand suarede/ der for leed Ormen straff/ Expe- rientz.
Fordi hand vaar Satans Redskaff/
J Verdslig Dom mand sligt offte finder/
At naar it Menniske saa ilde Synder/
Er met wskelligt Beest beblandit/
Da brendis det ene met det andit/
Endog det Beest maatte intet der om/
Dog brugis der i Retfærdig Dom.
Aff Satans affuind saadant kom/
At Adam saa gaff Synden rom/
Ja til all Synd er hun aarsag/
Som skeer i Verden til Dommedag.
Nu effter at Slangen saa bandit vaar/
Læser Gud Euæ en Text vel haar/
Oc sagde/ den vellyst du vaast til skabt/
Her effter skalt du den haffue fortabt/
Haffde du skyet Synd oc skicket dig ret/
Dine Børn skulde du haffue født saa læt/
Foruden all angist/ smerte oc pine/
Baade du oc alle Døtter dine/
Men Synden skalt du nyde det ad/
J Fødselen skalt du vere lidet glad/

Men opføde Børn met sorg oc fare/
I all din Liffs tid skal saadant vare/
Din Mand skal ocsaa offuer dig raade/
Ver du ham lydig i alle maade/
Der met er Quinder frihed frasagt/
Vnder Mandens lydighed ere de lagt/
Den ypperste Dronning faar det at finde/
Saa vel som den ringiste tieniste Quinde/
Dog mange Quinder i alle tide/
Ville ey deris Mends Herredom lide/
Men staa der effter aarlig oc silde/
At de selff Regimentet haffue vilde/
At plage deris Mend det er dem kiært/
Det lyde haffue de aff Eua lært/
Gene. 3. Til Adam talede Gud disse ord/
Efterdi du haffuer saadant giort/
Vilde mere lyde din Hustru ad/
End du vilde giøre huad ieg dig bad/
Forbandit oc vfructsommelig/
Skal Jorden stedse vere for dig/
Met kummer skalt du dig der aff nære/
Torn oc Tidzel skal hun dig bære/
Oc Vrter paa Marcken skalt du æde/
Ihuor du boer eller giør dit Sæde/
Met Ansictis sued æd du dit Brød/
Alle dine dage indtil din Død/
Thi aff Jord estu første gong giord/
Igen skalt du oc komme til Jord/
Gene. 3. Siden giorde Gud dem Klæder aff Skind/
En beskermelse imod Regn vær oc Vind/

Da talede Gud til Adam met spaat/
See Adam er bleffuen oss lig saa gaat/
Jeg tencker hand maa vere vel kiøn/
At hand har faait den Klædning skiøn/
Men Adam fick her andit at see/
Her øgtis sorg oc Hiertens vee/
Der hand met Eua baade til lige/
Saa ynckelig maatte aff Paradijs vige/
Vdlendige vere met sorg oc qual/
J denne vsle oc grædelige dal/
Aarlig oc silde stort arbeyd driffue/
Oc der i all deris Liffs tid bliffue/
At de til Gud i allen stund/
Skulde raabe oc bede om Miskund/
Der de saa ynckelig vaare vddreffne/
Oc aff Paradijs saa vdlendige bleffne/
Da loed Gud Hawen met flid beuare/ Gene. 3.
Oc sette Cherubim østen der faare/
Met glimmende Suerd som gloende lwe/
Paa det at alle skulde der for grwe/
At komme der ind/ oc ey skulde tage/
Aff Liffsens ypperlige Træ oc smage/
Thi om de aff den Fruct kunde grebit/
Da haffde de stedse oc euig leffuit/
Saa haffuer nu Adam oc hans Affkom/
Myst Paradisis eyedom/
Oc ved hans Arffuesynd er det skeed/
At Menniske ere faldne i wselhed.
SAa er det/ min Søn/ kaartelig kynt/
At Verden met wselhed er begynt/

Met wselhed dragis hun alle tide/
Hun endis oc saa met sorg oc quide.
Hofft. Jeg sagde/ Huad Leffnit har Adam førdt/
Siden hand bleff saa aff Paradijs kiørdt:
Exper. Hand suarede/ stedse maa ieg vel græde/
Aff Hiertens metynck oc liden glæde/
Naar ieg tencker paa den sørgelige fær/
Huor de fore vild baade her oc der/
Met graad oc suck/ met vee oc klage/
At de maatte Paradijs saa forsage/
Oc nu saa vdlendige vandre bort/
J ørcken stæder oc vide ey huort/
Blant vilde Diur met megen fare/
Kunde Liffuit neppelig for dem vare/
Som før aff Menniskene lode sig raade/
Oc vaare dem lydige i alle maade.
Hofft. Jeg sagde/ J huad Land monne Adam bleffuit/
Effter hand bleff saa aff Paradijs dreffuit:
Exper. Da suarede hand/ det findis screffuit/
At Adam met stor sorg haffuer leffuit/
J Mamre Lund lystig oc geeff/
Der siden Jødernis egen bleff/
Dissligist oc hans Jordefær/
Meen mand at skulle findis der/
Jeg vil ey bescriffue met mange ord/
Huad sorg Adam har hafft vel stor/
Ey heller huad græmmelse de haffde baade/
Gene. 4. Der Abel falt for Cains wnaade/
At hand aff affuind saa grummelig/
Sin Broder myrde wskyldelig/

Huor ynckelig de monne hyle oc lade/
Der de vden Sønner saa enlige sade/
Abel ligger død oc slagen ihiel/
Cain Landflyctig sig skiul oc stæl/
Ey taler ieg heller megit der om/
Huor Gud saa naadelig til dem kom/
Oc gaff dem Seth den tredie Søn/ Gene. 4.
Lig Adam selff deylig oc skøn/
Ey heller huor det har sig tildragit/
At Lamech har Cain ihielslagit/
Forblindet oc forsømmelig/
Wactet oc wlyckelig/
Der scriffuis oc saa at Adam oc Eue/
Afflede sammen der de monne leffue/
Vel tolff oc tiue Sønner geffue/
Deris Døttor lige saa mange bleffue/
Thi maa mand tro at Adam har seet/
Nogle tusinde Menniske aff sin æt/
Før hand aff denne Verden foer/
Fordi hans Alder vaar lang oc stor/
I Bibelen det oc klarlige staar/
Hand leffde ni hundrit oc tredive Aar/ Gene. 5.
Dog sorg oc graad vaar mest hans ijd/
Saa tit hand betenckte i sin tid/
Paradisis glæde der hand haffde myst/
Disligist oc sin Synd oc brøst/
Ved huilcken hand førde sig i den nød/
Met all hans Affkom vnder euig død/
Himmelen vaar tilluct for hans Synd/
Thi vaar hans glæde i Verden tynd/

Vndtagit den trøst hand haffde der aff /
At Gud hannom den Foriættelse gaff /
Den Quindis Sæd skulde en tid fødis/
Ved huilcken all den skade skulde bødis/
Den trøst greb Adam i Hiertit fat/
Der ved bleff all hans Synd forlat/
Saa har ieg forklarit dig nogenlunde/
Om Adams wselhed/ som ieg kunde.

Nu følger her effter / huorledis Gud for Syndens skyld vdi Noe tid/ ved den forfærlige Vandflod/ lod druckne alle leffuendis Diur paa Jorden.

Hoff-tiener. DExperientz/ før du gaar bort/
Forstandige Fader/ forklar mig kaart/
Hui Gud forderffuede i Noe tid/
Alt det Liff haffde offuer Verden vijd/
Experientz. Hand sagde/ ieg kand ey andit end grwe/
Saa tit den skade kommer mig i hwe/
Thi Sagen vaar saa versynggelig/
Straffen vaar oc saa ynckelig/
Dog at du det ret kant forstaa/
Aarsagen skalt du først mercke saa:
Gene. 6. Adam lod gaa en befalning vd/
Til all sin Affkom it aluorligt Bud/
At alle som vaare aff Seths affkomme /
Efftersi de vaare Gudfryctige oc fromme/
Skulde ingenlunde lade sig behage/
Aff Cains Slect nogen Hustru at tage/
At de skulde ey forgiffuis aff dem/
Thi Cains Slect vaar ond oc slem/

Da maatte Cain reyse hen i øster/
Met Calmana sin Hustru oc Søster/
Hans Affkom ocsaa lenge bleff/
Hart hos det Bierg Tarbanum geeff/
Den gode Seth har oc leffuit lenge/
Haffde oc sin Søster Delbora i Senge/
En deylig Hustru met god forstand/
Oc bode i det Damasceniske Land/
Mange Folck aff Seth monne ocsaa komme/
Som vaare gudfryctig oc megit fromme/
Den stund Adam leffde her paa Jord/
Da holt oc Folckit sig ved hans Ord/
Men effter at Adam monne affgange/
Oc Menniske bleffue paa Jorden mange/
Cain vaar oc/ som før er sagt/
Aff Lamech slagen oc nederlagt/
Seth haffde nu Guds Ord trolige dreffuit/
Oc salig saa sin tid vdleffuit/
Her fant Seths Affkom paa wnode/
Wtuctige Seder som ey vaare gode/
Til Cains Døtter deris øyen vende/
Deris Sind bleffue til ond lyst optende/
Der de deris deylighed lystede at see/
Der aff kom Synd met sorg oc vee/
At det vaar Synd kunde de ey necte/
Dog vilde de endelig haffue dem til Ecte/
Til ond begiering bleffue saa opuacte/
Deris Fædris Bud monne de foracte/
De gifftede sig saa hen i fleng/
Oc førmede saa ilde den Ecte seng/

At beyle met øern oc sig forhøre/
Er best/ at mand vil sig forspøre/
At beyle met øyen som her er skeed/
Haffuer gierne wlempe/ som huer Mand veed/
Saa bleff Seths affkom som vaar god /
Forgiffuit aff Cains onde Blod /
Lige som Folck nu monne mangfoldig bliffue/
Saa monne de oc stor wgudelighed driffue/
Gene. 6. Den hellige Scrifft tal mange steds om /
Deris Leffnit at det vaar megit wfrom /
Den Synd paa Rijm vijt at forklare/
Kand ey skee vden forargelse oc fare/
Saa wnaturlig lode sig besinde/
J all slemhed baade Mand oc Quinde /
Den fremmede wkyskhed de haffue dreffuit/
Har Paulus Orosius nogit om screffuit/
Jeg troer om nogen det sige vilde /
Lucten kunde der aff forgiffuis ilde /
Mange Klercke i gammel tid/
Haffue tagit sig for oc hafft til ijd /
Vel skiøne Historier at bemale /
Dog Scrifften ey der om monne tale /
Jeg driffuer alleniste mit forset/
Det andit lader ieg fare slet /
Aff gamle Historier vil ieg ey lære/
Eller fremsette nogit mod Christi ære /
Men dette har ieg i act at giøre /
Huad ynckeligt Scrifften monne fremføre /
At ieg oc nogen lunde met lige/
Ved sørgelig tale kand det vdsige.

Jeg sagde/ O Fader/ Jeg oc lære vil/ *Hoff-tiener.*
De sager / huor for det gick saa til/
At Folck kunde sig ey bedre raade/
Men Naturens Low torde offuertraade.
Hand suarede/ Jeg det visselig troer / *Experientz.*
At ondskaffuen i Naturen boer/
Orckeløshed oc tryghed med/
De haffue alt kommit saadant aff sted/
Thi Dieffuelen bruger all konst der til/
Naar hand it Menniske besidde vil /
Om hand det orckeløst finde kand/
Der haffuer hand indgang strax paa stand /
Aff slig Aarsag ved Satans list /
Ere alle Menniske forderffuede vist.
Jeg sagde/ Sig mig oc der aff/ *Hofft.*
Til Orckeløshed huad dem Aarsag gaff.
Hand suarede/ Jeg tencker det gick alt saa / *Exper.*
Thi Folck vilde megit skøteløse gaa/
Embeder vaare den tid icke saa geffue /
Handuerck oc Konster de ey saa dreffue/
Ey Kiøbmandskaff/ Arbeyd eller andit sligt/
Jorden bar Fruct offuerflødeligt/
Oc Lægedoms Vrter met deylig Lucht/
Paa Træerne vaar manfoldig Fruct/
Som styrckede Legemene mod all brøst /
Alt det de saae gaff dem stor løst/
De Kilder met søt velluctendis Vand/
Vaar vederquegelse for alle Mand/
Alt Queg paa Marcken mangfoldigt bleff/
Oc ingen der til sit Arbeyd dreff /

I den tid vaar Jorden til at see/
Saa lystig som hun vilde at Folck lee/
Met dyrebare Træ saa mangelund/
Fra Adam til Noe i all denne stund/
De fire Floder aff Paradijs vdfløde/
Oc vandede all Jorden til sin Grøde/
Der de sig alleuegne monne vdstrecke/
Baade her oc der met Aarer oc Bæcke/
Det Vand vaar krafftigt oc gaat at dricke/
At de torde ey Vijnpersen trycke/
Den Fruct oc Vrter saa gode vaare/
At de skøtte ey om anden mad saare/
For ingen ting torde de da sørge/
Huor de skulde deris Næring atspørge/
De leffde kræsit / herlig oc vel/
Met all ting som dem lystede sel/
Altid de oc ny middel paafunde/
At de deris lyst opfylde kunde/
Saa Gud omsijer fortrød det saare/
At Menniskene aff hannem skabte vaare/
Noe gaff hand det oc tilkiende/
At hand met Verden vilde giøre en ende/
Men ham oc hans Hus vilde hand spare/
De ey skulde omkomme i den fare/
Noe dog megit gierne vide vilde/
Tiden/ naar det skulde gaa saa ilde/
Gud sagde/ men du der effter vilt spøre/
Om tiden/ naar ieg vil saadant giøre/
For dig vil ieg ey døllie den tale/
Gene.6. Tiue Aar oc hundrit vil ieg forhale/

Oc saa foruente deris Penitentz/
Før ieg fuldriffuer min haarde Sententz/
Diss imellem bered du dig saa/
En Arck skalt du strax arbeyde paa/
Noe monne HErren lyde oc høre/
Den Arck begynte hand at giøre/
Dog huer dag Folckit lære oc raade/
De skulde Gud søge oc bede om naade/
Oc sagde dem det aluorlig til/
Gud straffen ey lenge forhale vil/
Men strengelig hæffne som det sig burde/
Hans tale vilde de dog intet vrde/
Oc det slæt intet paa Hiertit lagde/
I huad hand end trolige for dem sagde/
De lydde hans gode raad intet ad/
Men hulde ham ickun for spot oc had/
Oc dreffue flux deris verstyggelighed/
Deris wnaturlige løsactighed/
Oc stundede ickun deris last oc Synd/
Jo mere oc mere at legge paa vind/
Indtil deris tid vaar nu forhaand/
En grum forderffuelse offuer alle Land.
Jeg sagde til ham/ O Fader god/ *Hoff-tiener.*
Vdaff din tale ieg før forstod/
Der Adam mod Guds Bud monne synde/
Gud øgte hans straff oc monne forkynde/
Offuer all Jorden forbandelse haar/
Som før saa deylig oc Grødefuld vaar/
Der effter skulde wfructsommelig vere/
Oc vden stort arbeyd intet bære/

Foruden Tidzel oc huasse Torn/
Men aff sig selff ey Fruct eller Korn:
Nu siger du at i Noe tid/
Vaar Jorden deylig offuer Verden vijd/
Met lystig Fruct oc andit saadant/
Sig dog huad der om er ret oc sant/
Foruist ieg giør mig tancke der paa/
Huor de tu kunde met hin anden staa.
Expe-rientz. Hand suarede/ visselig truede Gud saa/
Den Forbandelse skulde offuer Jorden gaa/
Dog hun ey strax der effter kom/
Som lærde Scribenter mene der om/
Men siden Vand vaar offuer Jorden gaait/
Da haffuer den Trusel sin vdrettelse faait/
Lige som Gud sagde til Adam førre/
Gene. 2. Om hand det forbudne Træ vilde røre/
Hand skulde sig føre vdi den vaade/
At hand skulde dø foruden all naade/
Dog døer hand ey strax som Gud ham spaar/
Gene. 5. Men leffuer mere end ni hundrede Aar/
Lige saa Predicker oc Esaias/
Esa. 9. Der hand taler om den store Messias/
Da siger hand/ It Barn er oss født/
At frelse Mennisken som vaar forødt/
Oc endog den Spaadom met rette bestaar/
Hand føddis dog siden effter mange Aar/
2. Pet. 3. Thi for Guds Ansict tusinde Aar ere/
Ickun som en dag kand actis at vere/
Exempel kunde ieg nock fremføre/
Skulde mand ey kedis ved dem at høre/

Men ieg vil bliffue hos mit forset/
Om Arckens Fickelse vnderuise dig ret/
Huor høy/ lang oc bred hun vaar giort/
Thi hun har verit it Arbeyd vel stort/
Aff Grantræ huggit oc sammen sæt/
Baade inden oc vden til Begit slet/
Det Tømmer vaar ocsaa allermest/ Gene. 6.
Met stercke Spiger tilsammen fest/
Tryhundrit Alne lang beredt/
Halfftrediesinds tiue Alne i sin bredt/
Hendis høyhed tredive Alne frij/
Try Lofft eller Skillerum vaare der i/
Som vaare sambundne haardelig/
Met Beeg oc Søm ret krafftelig/
It offuer det andit vaar samme Lofft/
Der til brugtis huercken Aare eller Tofft/
Regeredis ey ved Acker eller Roor/
Paa siden vaar giort en dør vel stor/
At alle Diur baade store oc smaa/
Kunde ind oc vd der igiennem gaa/
Næderst som it Skib vaar Arcken byggit/
Offuerst som it Hus met Bræder ryggit/
Ryggen vaar fult en Aln bred/
Som Scrifften der om at sige veed/ Gene. 6.
Der sad det Vindue aff Cristall reent/
Som nogle Lærde der om haffue meent/
At Diur kunde allesteds see der inde/
Oc mørck skulde dem ey slet forblinde/
Den Bygning maa actis mectige skiøn/
Thi Gud vaar først den Byggemester kiøn/

Der til maa hun vel holdis i act/
For hundrede Aar hun vaar ved mact/
Der Noe haffde giort all sin flid/
Oc bygd den Arck lang høy oc viid/
Befoel Gud Noe met Hustru sin/
Som vaar en Quinde gudfryctig oc fiin/
Deris tre Sønner met deris Hustruer/
Som oc haffuer verit gudfryctige Fruer/
At de skulde gaa i Arcken ind/
Oc ingen andre Tiund eller Gesind/
Men tage met sig en hun oc en hand/
Aff vrene Fule som flyer i Land/
Lige saa skulde hand aff vrent Queg/
It par aff huert tage ind met sig/
Men aff rene Fule oc Queg at tage/
Siu par i Arcken huer met sin mage/
Thi Guds godhed haffde det i act/
Her effter at holde alting ved mact.
Vden sorg ieg ey betencke kand/
Huad iammer da vaar offuer alle Land/
Tusind gonge haffue de raabt ah oc vee/
Der de den Regn saa hefftig monne see/
Jeg troer at Stene maatte ræffne i stycke/
Der Taagit oc Skyerne voxte saa tycke/
Oc Himmelen saais ey mere klar/
Ey heller Solen eller Maanen bar/
Oc vden tuil Jordskel met gruselig fore/
Har nedslagit Stæder oc Bygning store/
Torden skilde Skyerne der det vilde Regne/
Liunit foer offuer Jorden alleuegne/

Her hørdis aff alle Mand suck oc graad/
Thi her vaar nu ingen trøst eller raad/
De saae vel huad her aff vilde bliffue/
Den Regn vilde alle Creatur affliffue/
Brønde oc Kilder neden til opbrøste/
Himmelen offuen til Støbregn vdøste/
J lang tid varede oc denne plage/
J fyrretiue Nætter oc fyrretiue Dage/ Gene. 6.
Da hastede Folckit i saadan fare/
Til Bierge/ oc huor høyeste steder vaare/
Somme monne op i høye Træ stige/
Met større angist end nogen kand sige/
Dog vaar det altsammen forgæffuis giort/
Thi Vandit voxte oc bleff megit stort/
Der for monne alle Creatur forbande/
Denne wlycke/ skade/ iammer oc vaande/
O vee oc vock at wi vaare fødde/
Eller paa Moders Bryst ey slet forødde/
Men wi ere giemde til denne nød/
At vdstaa saadan en iammerlig død/
Alle maa grue ved saadan vaade/
Manden kand Hustruen ey hielpe eller raade/
Ey heller de arme Børn smaa oc spæde/
Som stedse for dem monne skrige oc græde/
Huor gierne haffde de deris ræddning søgt/
Men Vandfloden bleff alt stedse forøgt/
Deris Liff kunde de fri ingenlunde/
Thi suemmede de met dem/ men de kunde/
Saa fick all Verden met grædelig klage/
En ynckelig ende paa alle sine dage/

Gene. 7. Thi Vandit halfftrediesindstiue Alne stod/
Offuer høyeste Bierg før det afflod/
Huert Menniske maa lættelig tencke ved sig/
Huad ynck haffuer verit offuer Fæ oc Queg/
For iammerligt skraal/ at de saa snart/
Skulde endelig ødis met saadan en fart/
Fiskene saae sig vere stædde i voffue/
Der de suemmede gennem de ørcken Skoffue/
Store Hualfiske gennem Skewene fløde/
Men alle Diur laae i Stranden døde/
Fule pipede ynckelig alle stunde/
Fløye op i Lucten i men de kunde/
Men der de trættedis met deris Vinge/
Met ynck monne de ned i Vandit suinge/
Her bleff nu intet Liff forgiæt/
Men alting bleff ved Vandit vdslæt/
Alle Diur oc Fule/ Mand oc Quinde/
Gene. 7. Vndertagit hues i Arcken vaar inde.
Men Arcken veltedis her oc der/
Aff farlige Bølger oc gruseligt Vær/
Met Folckenis længsel kummer oc plage/
Gene. 8. I hundrede oc halfftrediesinds tiue dage/
Før end der stilledis det wuær oc slud/
Her nødis de stedse at kalde paa Gud/
Alle de Creatur i Arcken ginge/
Aff Guds forsiun deris føde finge/
Noe met dem i Arcken vaar/
Gene. 7. Før hand kom vd/ it gantske Aar/
Historien klart aff Mose bescriffuis/
Oc andre steder i Scrifften driffuis/

Der Noe saa at Regnen stildis/
De tycke Skyer vnder Himmelen atskildis/
Oc Vandit forsuant som megit vaar førre/
Aff glæde hans Hierte sig da monne røre/
Der hand oc saa den Himmel klare/
En Raffn lod hand da strax vdfare/ Gene. 8.
At hand kunde mercke oc saa besinde/
Om hand tørt Land kunde nogen sted finde/
Men Moses scriffuer at Raffnen fløy hen/
Oc kom ey mere til Arcken igen/
Siden der effter tog Noe en Due/
Den lod hand vd aff Arcken flue/ Gene. 8.
At hand kunde vide oc forfare ret/
Om Vandit vaar faldit aff Jorden slet/
Men der hun ingen sted kunde faa/
Der hun sin Fod kunde huile paa/
Kom hun til Arcken som hun vaar før/
Thi Jorden vaar end da ingen sted tør/
Da vdracte hand Haanden samme sind/
Tog hende til sig i Arcken ind/
Siu andre dage tøffuede hand igen/
Sende saa en anden Due der hen/ Gene. 8.
Hun kom til ham ved Afftens stund/
Oc haffde it Olieblad i sin Mund/
Der Noe merckte omsijer det/
Der vaar paa Jorden nogen tør sted/
Oc der hand paa alle Tegen befand/
At der borttørredis Flodens Vand/
Oc io mere oc mere mindskedis saa/
Til Arcken omsijer gick at staa/

Paa Ararats Biergis øffuerste top/
Som i Armenie Land skyldede høyt op/
Oc der hand end ydermere bleff det var/
At Jorden vaar nu alleuegne bar/
Da oplod hand slet Vindue oc Dør/
Som tæt haffde verit tilluct før/
Oc lod alt Queg vdfare fri/
Aff Fengsel som det haffde verit vdi/
Fulene fløye i Lucten hen/
Diurene ginge løse paa Marcken igen/
Gene. 8. Ved par oc par lod hand dem gaa/
At søge huor de kunde føden faa/
Nu vaar ey til aff Menniskens Slect/
Siden Gud haffde dem saa ynckelig stæct/
End otte som haffde huercken læ eller ly/
Dem velsignede Gud igen paa ny/
Oc sagde/ voxer oc mangfoldige bliffuer/
Eders Herredom offuer alting driffuer/
Huor Noe nu glæddis det kiende Gud/
Der hand slap aff dette Fengsel vd/
Men der hand haffde sit Offer fuldendt/
Oc tackit den Gud som ham haffde kient/
Oc som hand øffuerst paa Biergit kom/
Begynder nu vist at see sig om/
Her er vel troligt hans Hierte er bleffuit/
Met megit iammer oc sorg begrebit/
Thi Jorden vaar før saa glædelig/
Men nu sees hun saa grædelig/
Tilforn vaar stor lyst Jorden at see/
Huor hun sig met alskens Grøde monne thee/

Men nu staar Noe oc bliffuer var/
Hun er slet øde oc ynckelig bar/
De smucke fructsommelige Træ før stode/
Laae nu stor part kuldkaste met Rode/
De Blomster met Lucț/ de Vrter met dyd/
De haffde nu myst baade krafft oc lyd/
De grøne Marcke oc Blomstrendis Enge/
Haffde myst deris lystige Græs nu lenge/
Den Jord som før vaar deylig oc god/
Bleff vanskabt aff den grumme Vandflod/
Det før vaar slæt giort lysteliger vel/
Vaar nu enten Bierge/ eller Huler/ eller Suell/
Mange Bierge vaare nu hen skylde saa/
At store Stene som vnder dem laa/
Klipper oc Halde grumme oc sorte/
Laa bare igen oc Jorden vaar borte/
Det monne Noe mest til Hiertit gaa/
Oc giorde ham bange der hand det saa/
Paa Bierge oc Dale nedre oc oppe/
Saa mange wtallige døde Kroppe/
Laa spridde paa Marcken aff Menniske oc Diur/
Aff Fæ oc allehonde Creatur/
Somme fløde i Vandit saa ynckelig/
O Jammer/ en Siun vel grædelig/
De store Hualfiske vaare nu saa trengde/
Paa store Træ i Skowen de hengde/
Anden stor Fisk mand ocsaa fant/
Paa slæt Marck siden Vandfloden forsuant.
For Vandfloden fra første Gud Verden skaab/
Vaar alt Stranduand samlit i en haab/

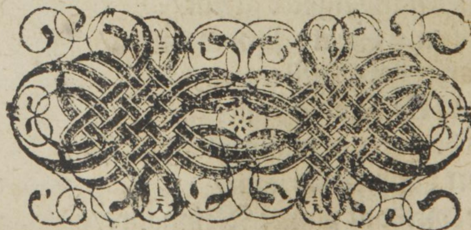
Jorden vaar før altsammen vnder it/
Oc icke vdspredt i øer saa vijt/
Mand deelde icke Verden i Africa/
Ey heller i Asia/ eller Europa/
Nu seer mand øer i lange vile/
Atskilde fra store Land mange mile/
Jeg kand forstaa at øer slige/
Haffue før verit ieffne ved Landene lige/
Der vaar intet *Mare mediterraneum*,
Mand saa ickun det store *Oceanum*,
Som dog icke vijt vdstracte sig saa /
I alle Land som nu monne gaa/
I Vandfloden myste Jorden sin krafft/
Der hun h ffde før saa deylig hafft/
Oc der hun sin deylighed haffde tabt/
Bleff hun siden ynckelig ilde vanskabt/
Da kunde mand see oc klart forstaa/
Den forbandelse Gud lod offuer Adam gaa /
Jeg læs hos nogle at all den tid /
Vandfloden varede oc fløð saa vijd/
Haffuer Værit blæst Sudvest hin stercke/
Det kand mand der aff forstaa oc mercke/
At wi paa høye Bierge kunde see/
Huor det sig i atskillige Land monne thee /
Aff Vands krafft ere de slætte mest/
Paa den side som vender mod Sudvest/
Pyreneiske Bierge bevise det/
Alpes/ oc de Klipper i Haffuit met/
De sortgraa Klipper i Norge ere kiende/
Saadanne som mod Sudvest ere vende/

Paa de høyeste Bierge vdi Skotland/
Oc i andre Riger mand det mercke kand/
Saa bleff aff Biergene Jord oc Muld/
Ved Vandflodens Vand fra Klipper bortskuld/
Som vandrendis Folck det mest forfare/
At Bierge mod Suduest ere alleuegne bare.
Jeg sagde/ Sig mig O Fader kiære/ *Hoff-tiener.*
Før du giør ende end nogit mere/
Effter Vandfloden sig Aar oc Tiden/
Huor lang tid Noe har leffuit siden.
Hand sagde/ Moses scriffuer at Noe vaar/ *Exper.*
Der straffen begyntis/ sex hundrit Aar/ Gene. 7.
Hand vaar Gud lydig leffde altid from/
Oc vaar den beste aff Seths affkom/ Gene. 9.
Men effter Vandflodens gruselige Vand/
Try hundrit halfftrediesindstiue Aar leffde hand/
Saa at all hans Alder hand leffde paa Jord/ Gene. 9.
Kant du saa mercke met kaarte ord/
Ni hundrit oc halfftrediesinds tiue/
Det siger oss Scrifften som ey kand liue.
Saa har ieg forklarit dig min Søn/
Historien som ieg best kunde skøn/
Men vijdere slig ynck at bescriffue/
Kand min forstand sig icke giffue/
Dissligiste (min Søn) som ieg meen/
Til mit forset det ey heller tien/
At sige om de tre Noe Sønner geffue/
Huorledis de voxte oc mangfoldig bleffue/
Ey heller det i Scrifften staar/
Huor Noe lystede at plante Vijngaard/ Gene. 9.

Gene. 9. Drack siden aff Vinen saa offuermaade/
At hand viste sig ey selff at raade/
Men soff oc kunde ey skiule sin skam/
Det spaattede en aff hans Sønner Cham/
Giorde ham stor haanhed oc vanære/
Huilcket de andre to tyckte ilde at vere/
Ey heller huor Noe monne Cham forbande/
Huilcket ham oc vederfoer forsande/
Hand fornædredis oc monne til Trældom komme/
Vnder Sem oc Japhet thi de vaare fromme/
Ey vil ieg megit heller der om røre/
Huor Gud sin Naadis Pact monne giøre/
At hand her effter nu aldrig vilde/
Forderffue mere Verden met Vandflod saa ilde/
Beuiste det met sit Tegen klart/
Gene. 9. Den Regnbue hand sette paa Himmelen bart/
Met atskillig Farffue deylig oc skøn/
Baade Fiolfarffuit/ Gul oc Grøn.

Huo aff denne Histori mere vil begiere/
Aff Bibelens Scrifft maa hand det lære.

Ende paa den Første Bog.

Den Anden Bog/ som indeholder huorledis Nemrod bygde Babylons Stad oc Taarn/ Oc huorledis Kong Ninus begynte den første Monarchj.

Oc der til met:

Om deris Affguderi/ Oc huorledis Semiramis holt Regimentit effter sin Herre oc Hosbonde Kong Ninum/ som her efterfølger.

O Fader/ Fortæl mig nu der om/
Huad wselhed næst effter Vandfloden kom/ *Hofft.*
Oc effter den tid O Fader god/
Huo først vdgydede wskyldigt Blod.
Hand sagde/ det vil ieg gierne giøre/
Det beste ieg kand/ vilt du mig høre/ *Exper.*
Ingen Histori merckelig/
Effter Vandfloden finder ieg synderlig/
Før Nemrod begynte en Herre at vere/
Oc som en Konge offuer Folck regnere/
Thi hand paa den tid vaar megit i act/
Oc hand bygde Babylon met sin mact.
O Fader/ sagde ieg/ giør dig wmag/
Oc sig mig sant/ for huad aarsag/ *Hofft.*
Folck toge sig for/ vilde vere saa trygge/
Saa fast it Vern paa den tid at bygge.

Exper. Hand sagde/ met flit vil ieg dig suare/
Oc alle dine Spørsmaal dig forklare/
Men først/ min Søn/ maat du forstaa/
Nemrods Affkom/ hans styrcke oc saa/
Hans dristighed oc mod der hand met foer/
Oc huor hand haffuer verit mectig oc stor/
Gen. 10. Moses om denne Histori scriffuer/
Dog ickun kaart hende tilkiende giffuer/
Ey mere om Nemrod end som der staar/
En veldig Jegere for HErren hand vaar/
Men Orosius oc Josephus Scribenter geffue/
Oc nogit vijdere der om screffue/
Som om hans skickelse oc storhed/
Dissligist hans Mandom oc sterckhed/
Gen. 10. Denne Nemrod vaar i fierde Led/
Fra Noe/ naar mand tæller ret ned/
Thi Noe vaar den første Mand/
Cham Noe Søn/ den anden vaar hand/
Chus den tredie vaar Chams affkom/
Nemrod den fierde/ den her talis om/
Hand voxte oc bleff en veldig Mand/
Paa den tid vaar ingen stercker end hand/
Hand vaar en Kempe stor oc sterck/
At fange Diur vaar hans ideligste verck/
Alle Folck i Landene hand oc bekom/
Oc tuingde dem vnder sit Herredom/
Der vaar oc ingen som torde trætte/
Eller sig imod hans mact opsette/
Ey heller vaar megit at vndre saadant/
Thi hand vaar ti Alne høy forsant/

Hand vaar oc skicket effter den høyhed/
Baade i storhed oc tyckelighed/
Wi læse oc at fordi hand vaar saa stor/
Met stolthed oc fordristelse hand altid foer/
At hand der offuer i Guds wgunst monne falde /
Som det pleyer at gaa Hoffmodige alle/
Oc denne Nemrod vaar den første Mand/
Der allerførst Affguderi paafand.
Nu lod hand alle Folck kalde til hobe/
For liden oc stor lod hand vdraabe/
Sin mening monne hand saa fremføre /
I gode Venner ville i mig høre/
I vide vel aff den grumme plage/
Der gick offuer Verden for vore dage /
Huor GVd i Noe vor Forfaders tid/
Ved Vandflod drucknede all Verden vijd/ Gene.9.
Thi tyckis mig det vere raadeligt/
Wi beruste oss imod wlempe sligt/
Om GVds vrede vil oss fortære /
Met Vand/ Ild eller andit huad det kand vere/
En fast beskiermelse ville wi oss bygge/
At wi for sligt kunde vere trygge/
En ieffn slæt platz lader oss oplede /
Paa huilcken wi kunde en Bygning berede/ Gen.11.
En Stad/ it Slaat/ it mectigt Taarn/
Saa fast som aldrig er seet tilforn/
Saa høyt oc tyckt saa vijt oc stort /
At aldrig sligt før haffuer verit giort/
Oc at ingens tredskhed eller vijsdom/
Skal kunde forderffue eller støde det om/

GUd selff skal oss ey skade kunde/
Om hand end vilde i nogenlunde/
Høyt op i Skyen bygge wi det saa/
De siu Planeter skal det offuergaa/
Ja om wi tage oss det i act/
Wi storme GUd Himmelen aff met mact/
Dette raad behagede den menige Mand/
At de samtyckte det strax paa stand/
Icke langt fra Euphratis Flod/
Funde de en Marck/ den siuntis dem god/
I Sinear samledis den menige Mand/
Som kaldis i dag Chaldeæ Land/
Oc lang tid vdi Blomster stod/
Naffnkundig i Verden sig høre lod/
Nu begynte de at arbeyde saa/
At deris forset motte fremgang faa/
De groffue saa lenge indtil de funde/
En Grunduol der stadig bliffue kunde/
Alle gaffue sig til at arbeyde der paa/
Baade vnge oc gamle/ store oc smaa/
Gene.11. Somme groffue Leer/ oc somme brende Teyl/
Oc Nemrod selff gick intet feyl/
Men som en øffuerst monne stedse begrunde/
Huad skick den gierning best haffue kunde/
Huer trælede met flit/ ingen vilde sig spare/
Som Bijer om Sommeren blant Blomsterne fare/
Eller lige som de Myrer smaa/
I Junio met deris arbeyd omgaa/
Baade oppe oc nedre giorde de deris verck/
Met deris Murgierning kaanstig oc sterck/

Met store Teylstene som de da brende/
Deris fortagede arbeyd de hart paa trengde/
I steden for Kalck haffde de ey andit/
End Beeg oc Lim tilsammen blandit/
At naar enten Ild eller Vand kom paa/
Skulde dog der imod slet intet formaa/
Som it offuermaade stort Bierg siuntis det Taarn/
Thi alleuegne vaar slæt Marck tilforn/
Det daarlige Folck haffde det i sind/ Gene. 11.
At bygge til Himmelen lagde de paa vind/
Aldrig vaar nogen tid seet eller giort/
En Befestning oc Vern saa offuermaade stort/
Muren foruden hans rette høyhed/
Vaar to oc halfftrediesinds tiue faffne bred/
Mand meen at en faffn vaar da saa vijd/
Som to kunde vere i denne vor tid/
Saadant kand mand oc lættelig tro/
Thi en Mand vaar da som nu ere to/
Josephus monne i den mening staa/
Oc om det Taarns høyhed siger hand saa/
Paa huilcket mange haffue sig forundrit/
At det vaar femtusinde oc der til hundrit/
End fire oc halffierdesinds tiue fied/
Det er/ halffsiette smaa Mijl paa høyhed/
Naar mand regner tusinde fied i en Mijl/
Da findis det saa foruden tuil/
Taarnit vaar trint omkring ti Mile/
Der paa tør mand slæt intet tuile/
Firehundrit stadia oc firesinds tiue/
Vaar Staden omkring skal ieg icke liue/

Trysinds tiue Mijl er det vden tuil/
Thi Stadium er ottende part aff en Mijl/
Orosius scriffuer at om den Stad/
Vaar hundrit Kaaber porte sette i rad/
Wi læse oc anden sted mere der om/
At naar Solen om Middagen høyest kom/
Da kunde mand Skyggen aff Slottit acte/
Sex Mile at hand sig i Marcken stracte/
Merck her aff/ det Scrifften siger er sant/
Om Babylons høyhed/ oc icke tant.

Huorledis Gud giorde atskillige Tungemaal/ oc forhindrede dem som bygde paa Babylon.

DEn høyeste Gud oc Almectige HERre/
For huilcken alle ting næruerendis ere/
Thi all den ting enten er/ eller vaar/
Eller komme skal/ stedse for hans Maiestat staar/
J Menniskens Hierte intet hemmeligt/
Kand nogen tid skiulis for GVds Ansict/
Her merckte GVd at deris Hierte stod/
J ond fordristelse oc slem hoffmod/
De actede aff slig Ærgerighed/
At bygge til Himmelen GVd til fortred/
Det vaar io mere end daarligheds stycke/
Jmod Gud selff lade sig saa tycke/
Gene.11. Men der de monne mest met arbeydit haste/
En saadan forhindring Gud blant dem kaste/
De nøddis at gaa der fra met sorg/
Kunde ey mere bygge paa den Borg/

Atskillige Tungemaal hand paa dem lagde/
At ingen forstod huad den anden sagde/
Det før it eniste maal monne vere/
Giør Gud til trysinds tiue oc flere/
Før talede de met Hebreiske spraack/
Fra Skabelsen/ oc det vaar dem nock/
Men nu bleffue somme der lode sig høre/
At de kunde Gredske maal fremføre/
Somme Saraceniske oc somme Tydsk/
Somme Latiniske oc somme Judsk/
Forstandere oc Mestere for gierningen alle/
Slig tale lode de sig ilde befalde/
Naar de hørde raabis her aff en/
Hand vilde haffue Tømmer saa fick hand Steen/
En anden sagde/ Kalck ieg haffue vil/
Da førdis hannom en Bielcke til/
Der offuer lod Folckit megit ilde/
Som de haffde bleffuit galne oc vilde/
Oc Nemrod selff den Første stor/
Som en grum Løwe iblant dem foer/
Oc farlige trusel hand dem forlagde/
Men ingen forstod dog huad hand sagde/
Før vaar hand venlig i ord oc facte/
Men her monne de ham affsindig acte/
Aff stort klammer bleff hans Herlighed skendt/
Hans Hoffmod bleff til galenskaff vendt/
At Folcket tog sig i sindit saa/
Ey mere vilde de arbeyde der paa.
Men see huor Gud vaar mild oc lidig/
Met dem som vaare mod ham genstridig/

Saa monne hand sig offuer dem forbarme /
Hand slo ey sønder deris Been eller Arme /
Ey monne dem hastig aff Verden tage /
Oc ey besøge met grummere Plage
Men / at ieg det skal sige kaart /
Atskillige Tungemaal dreffue dem bort /
At de maatte samlis huer til sin skare /
Oc saa til atskillige Steder fare /
Gene. 11. Til øster somme / til Vester somme /
En part i Synder oc Nør hen komme /
Ihuor ickun huer sin fordeel saa /
Men Bygningen lode de wgiort staa /
Dog huorledis Staden til Bygning kom /
Her effter vil ieg dig sige der om /

Om det første Affguderi huorledis det bleff paafundit / Oc huorledis Nemrod nødde Folckit til at tilbede Ilden i Chaldæa.

Hofft. Jeg sagde / Min Herre / huo vaar den Mand /
Der allerførst Affguderi paa fand.
Exper. Hand suarede / det er min lyst oc villie /
At sige / før wi oss fra hin anden skillie /
Der Nemrod saa at den gierningss act /
Slo feyl / oc bleff saa nederlagt /
Drog hand der fra met haanhed stor /
Oc som Orosius siger / til Persen foer /
Oc bleff vel saa i mange Aar der /
Kom siden igien til Babylon her /
Oc der hand saa de Chaldeer mange /
Som ey vilde met aff Babylon gange /

De alle lystige oc frydefulde vaare/
Oc glædis ved hans tilkommelse saare/
J alle ting monne hannom lydige vere/
Lige som deris rette Konge oc Herre/
Nemrod forskreff dem Lower aff ny/
At hand kunde faa stor ære oc ry/
Hand talede oc til dem ydermere/
O huor daarlige Folck maa i vere/
Jeg veed oc ey huad i der met mene/
At i haffue slet ingen Gud at tiene/
Da paa det hand kunde alting vende/
Effter sin begiering/ lod hand optende/
En blussendis Jld oc Baal vel frag/
Som hand lod brende baade Nat oc Dag/
Her løb alt Folckit til strax paa stand/
Saa mange som bode der i det Land/
Effter hans befaling monne de nedfalde/
Paa deris Ansict oc Jlden paakalde/
Denne ny Gud bade de saa om naade/
Oc om beskiermelse i fare oc vaade/
Hans formaning gaff mere aarsag til/
At de met flit monne driffue sligt spil/
Denne Gud/ sagde hand/ haffuer allerstørst mact/
Huo rettelig vil giffue paa hannem act/
Sit skin om Natten vduiser hand ret/
Naar Solen oc Maanen formørckis slet/
Naar andre Planeter intet Lius giffue/
Hans Himmelske skin monne varige bliffue/
Naar Menniskens Lemmer ere frusne oc kaalde/
Hand værmer om de sig til hannem holde/

Da raabte alt Folck it ham til vild/
Her er ingen Gud til/ foruden den Jld/
Saa begyntis denne Affguderi førre/
End Folck forſtode ſig paa Billeder at giøre/
Thi mand viſte intet aff i de tide/
Billeder at enten male eller ſnide/
Da lod hand vdraabe it aluorligt Bud/
At huo ey tilbade denne ny Gud/
Skulde endelig vndergaa Dødſens vaade/
Oc brendis i Jlden vden all naade/
Jeg finder ſlet ingen der i det Land/
Hans Tyranni torde giøre modſtand/
Foruden alleniſte Abraham/
Diſligiſt oc hans Broder Haram/
Huilcke met Thare deris Fader kiere/
Den ſande Gud monne priſe oc ære/
Diſſe Brødre torde til Nemrod gaa/
De ſtraffede hannom/ oc ſagde ſaa/
Met loff/ Herre/ ſige wi huad wi mene/
Den Jld er ickun it Element allene/
Men paakald den Almectige GVd met act/
Gene. 1. Som ſkabte Himlene ved ſin mact/
Met Solen oc Maanen oc Stierner klare/
Som ſkinnende ſtedſe paa Himmelen fare/
Fiſkene i Haffuit oc Floder dybe/
Met atſkillige Diur ſom paa Jorden krybe/
Met Vrter oc Træ ſaa mange fold/
Oc Menniſken ſom haffuer alt ſligt i vold/
Giff den Gud loff hans mact er vijd/
Hans Rige varer oc til euig tid.

Her aff bleff Nemrod gruselig vred/
Hand brende aff galenskaff oc affsindighed/
Mod de to Brødre monne hand oc haste/
Befol dem strax paa Ilden at kaste/
Her bleff Abrahams død aff Gud vendt/
Men Haram bleff i Ilden brendt/
Der hand vaar affliffuit i den pine/ Gen. 11.
Drog Thare fra Chaldea met alle sine/
Abraham/ Nahor/ oc deris Hustruer kiere/
Om huilckit Scrifften taler ydermere/
Til Mesopotamiam monne hand hen drage/
Oc bode i Charan alle hans dage/
Der døde den Mand gudfryctig oc from/
Som Scrifften vijdere siger der om/ Gen. 11.
Men om Abrahams leffnit tencker ieg ret
At tale/ tien ey til mit forset/
I Bibelen hans Gudfryctighed er screffuit/ Gene. 12. 13.
Huor hand i ord oc gierning har leffuit/ 14. 15. 16. 17.
Nu har ieg allene vijst dig den Mand/ 18. 20. 21. 22.
Der allerførst Affguderi paafand. 23. 24. 25.

Om den store ulykke oc skade som kommer aff Krij/ Oc huorledis Kong Ninus begynte først at stride oc vant Seyer.

Aff Hiertit beder ieg kiere Fader/ *Hofft.*
Forklar mig før du mig forlader/
Huo skadelig Krij monne først opuecke/
Der alle Folcks Hierter monne saare forskrecke?
Der oc en Forderffuelse monne vere/
Offuer alle de ting paa Jorden ere/

Der oc brugis klarlige imod GVds Bud/
Thi Christus vor eniste HErre oc Gud/
Haffuer sine Disciple fred befalit/
Der hand i Euangelio haffuer saadant talit/
Mat. 5. Salige ere de Fredsommelige/
Dem maa mand GVds Børn kalde oc sige/
Huæden kommer slig grumhed med ret oc skel:
De Christne sømmer aldrig saadant vel/
Stor wselhed seer mand at Krij kand giøre/
Offuer det Land hun har verit i førre/
Alt det GVd skaber paa Jorden best/
Kand Krij forderffue oc ødelegge mest/
Mange Stæder oc Slaat til denne dag/
J Krij ere brende oc lagde i quag/
Mangen Dannequinde oc Jomfru bold/
Skendis i Krij oc tagis met vold/
De Kircker mand monne saa rigelig pryde/
J Krij ey heller maa freden nyde/
Men brendis i Ild oc leggis slet øde/
Oc Prester berøffuis deris næring oc føde/
Mange Fattige lide stor wret/
Oc Faderløse Børn vndertryckis slet/
Børn tagis fra Forældrene hen/
Oc atter Forældre fra Børnene igien/
Naffnkundige Skoler met nyttig lære/
Som enten Naturlige eller Gudelige ere/
Disligist Fromhed oc dyder alle/
J Krij foruendis oc slet forfalde/
Baade Slaat oc Stæder Befestning oc Værn/
J Krij holder huercken Staal eller Jern/

Huad wlempe der kommer aff Krij.

Religion som bør i stor act at vere/
I Krij haffuer hun huercken act eller ære/
Mangen vng Encke myster sin Mand/
Træls Folck sig oc icke nære kand/
Men driffuis fra Hus oc lide stor nød/
Oc løbe vijt effter det arme Brød/
Ingen Kremmere eller Kiøbmand/
Tør bruge sit huerff til Land eller Vand/
Men rædis at Fienden alle dage/
Deris Godz skal røffue oc fra dem tage/
Til Land myrdis mange oc dræbis met Suerd/
Til Søis druckner mange met ynckelig færd/
Mange herlige Konster bliffue slæt øde/
Naar konstrige Mend de slais til døde/
Mange Hiorde Fæ oc Faar driffuis hen/
Oc Folck sidde bare oc wsle igien/
Naar Folck saa ynckelig ihielslais/
Ligger megen Jord som ey pløyes eller saais/
Saa mangen deylig Skow oc Lund/
Met statzelig Bygning bliffuer øde i grund/
De skiøne Fructhawer kand offte hænde/
Oc hele Kornmarcke mand seer opbrende/.
Mange som før vaare offuermaade rige/
Nødis siden at gaa i Staaderis lige/
De som før leffde i offuerflødighed/
Bære siden stor armod oc wselhed/
Summa/ Døden/ Hunger oc Dyr tid/
Fører Krij met sig offuer Verden vijd/
Til Tyranni foruendis all Ræt/
All vellyst vendis til modgang slæt/

Alle gode Lower nedleggis i Krij/
Baade Hoer oc Mord gaa der toldfri/
Krij giffuer altid stor sorg oc graad/
Foruden all Lægedom trøst eller raad/
Krij forderffuer slet Riger oc Land/
Fører Konger oc Førster i Fengsel oc baand/
Kaart sagt/ fra første tid Verden stod/
Haffuer Krij spilt megit wskyldigt Blod.
Hofft. O Fader/ efftherdi du icke kant/
Om Krij fortelle nogit got for sant/
Kiere sig da huo den første monne vere/
Der saadan iammer kom paa fære.

En kaart Beschriffuelse om de fire Monarchier / Oc huorledis Kong Ninus begynte den første Monarchi.

Hand suarede/ stor Krij met bulder oc vrede /
Exper. I den anden Verdens alder sig offte bethede /
Formedelst Konger grumme oc stolte/
Hues Gerighed der i en stor part volte/
Som foruden all ret/ skel eller lige /
Toge fra hin anden deris Kongerige /
Dog Cain der den første Verden stod/
Gene.4. Vdgydede først wskyldigt Blod /
Ninus vaar dog den første Mand /
Der met wret indtog Riger oc Land/
Vden tuil hand begynte den første Krij/
Fant oc paa Billeder til Affguderi.
Men før wi her om tale viit/
Bør oss at vide oc acte met flit/

Aff huilcken Konge Ninus kommen vaar/
Thi om ieg ret i hukommelse staar/
Da vaar hand vist den femte i Led/
Fra Noe/ om mand teller ret ned/
Thi Noe affledе først sin Søn Cham/
Der effter kom Chus den Anden aff ham/
Den Tredie vaar Nemrod som kom aff Chus/
Den Fierde Belus/ den Femte Ninus/
Hand vaar den Anden Kong i Assyrien sad/
Oc bygde den store Niniue Stad/
En stormectig oc en ypperlig Mand/
Den Første Monarchi begynte hand.
Jeg sagde: Det ord forstaar ieg icke *Hofft.*
Monarchi/ kiere vdty mig det til pricke.
Hand suarede/ Monarchi vilt du forstaa/ *Exper.*
Det sigis ret paa Gredske maal saa/
Oc mercker naar en Første kommer i act/
Oc voxer io mere oc mere i mact/
Saa lenge hans Herredom sig strecke kand/
Offuer alle andre Kongers Riger oc Land/
En Førstis velde saa stor oc fri/
Pleye de at kalde en Monarchi/
Personen der slig mact monne tilfalde/
En Monarcha pleye de oc at kalde/
Slig fire finder ieg at haffue regerit/ Dan. 2.
Fra første der Verdens begyndelse har verit.
Jeg sagde/ men du vilt hos mig duelle/ *Hofft.*
Disse fire maat du mig ret fortelle.
Hand suarede/ min Søn/ det vil ieg giøre/ *Exper.*
Om du mig flitelig vilt tilhøre/

Den første Monarchi der regerede saa/
Hun monne hos Kongerne aff Assyrien staa/
Den anden hos de Perser skalt du mercke/
Som vaare i deris tid megit stercke /
Den tredie bekomme de Greker ved Suerd /
Ved Ild oc anden gruselig færd/
Den fierde haffue Rommere vnder sig lagt /
Nu i mange Aar som mig er sagt /
Om den Kong Nino vil ieg først sige/
Huorledis hand begynte sit Rige/
Diodorus den Greck men hand vaar i liffue/
Hand monne megit om Kong Nino scriffue/
Om hans store mectige Herredom/
Oc i huad maade hand det bekom/
Om Semiramis hans Hustru den væne Quinde/
Den skiøniste mand kunde paa den tid finde/
Det vilde vere langt at scriffue det alt/
Huad Diodorus her om haffuer talt /
Men huad mig tyckis kand tiene best /
Til mit forset det taler ieg mest.
Der Nemrod Babylons Første vaar død/
Oc Belus hans Søn haffde taald samme stød/
Som vaar første Konge oc mectige Mand/
Der regerede offuer Assyriæ Land /
Begynte Ninus den anden Konge oc Herre/
Met lystighed oc mod at regere/
Dog Rigdom oc mact monne ham ophøye/
Kunde dog ey der met lade sig nøye/
Men tenckte hand vilde forøge sin ære/
Thi hand actede større oc høyre at vere/

Ved sit wtallige Folck oc mact/
At fulddriffue det hand haffde i act/
Gerighed/ oc Hoff:mod dreffue ham der til/
Oc Ærgerighed/ at bruge sligt spil/
Hand brende i Hiertit aff stor atraa/
At hand Chaldæam kunde vnder sig faa/
Aff Tiranni dreff hand det forsæt/
Dog for Gud oc Menniske vden skæl oc ræt/
Da lod hand strax met hast vdraabe/
En stor Krigs mact at samle tilhaabe/
Mod Babylon oc Chaldæam at stride/
Men der Chaldeerne finge det at vide/
At Kong Ninus Kri mod dem vilde føre/
Offuer alt deris Land lode de kundgiøre/
At huert Menniske effter sin Stat oc æffne/
Skulde vere til rede den Hoffmod at hæffne/
Oc forsuare deris Fæderne Land/
Som det oc sømmer huer ærlig Mand/
Oc endog de ey vaare vande til førre/
At drage i Strid oc Slactaarden giøre/
Dog traadde de frem met kiønhed oc mod/
Oc skickede dem selff i aarden god/
De actede at møde Kong Ninum stercke/
Strax i deris Grentzer oc Landemercke/
Nu vaare Folck ey vande til den tid/
Met Pantzer oc Harnisk at drage i Strid/
Ey Vaaben oc Verie aff atskillig slag/
Som nu ere brugelige i denne dag/
Men da stridde huer som de vaare stercke/
Aff Legemens mact lode de sig mercke/

Met lange Jernpige/ met Træ/ met Slinge/
Til de kundskaff paa andre Vaaben finge/
De blæsde i Horn met farligt raab/
Naar de i Marcken møtte tilhob/
Met dristigt mod oc vrede i hu/
Møttis da tilsammen saa vel som nu/
Oc brugede sig til Haandeuerck/
Huer for sig/ effter som hand vaar sterck/
Indtil der saais i saadan slagt/
Offte nogle tusinde nederlagt/
Thi huor mand seer at Krigsfolck mange/
Ey vel berustede i Kri monne gange/
Der kand mand paa en kaart tid see/
It stort oc ynckeligt mord at skee/
Saa monne disse to Hær sammen stride/
At huo det saa kunde dog icke vide/
Huilcken aff dem mest skade fick/
Saa ynckelig det paa baade sider gick/
Men der Dagen endis oc Nat vilde komme/
Da flyde Chaldeerne oc nøddis at rømme/
Saa vant Kong Ninus det første slag/
Der i Verden vaar vundit til den dag/
Da glæddis Kongen i samme sinde/
At hand den Seyer saa kunde vinde/
Oc siden fredsommelig indtog hand/
Herredommit offuer det gantske Land/
Bleff siden en veldig Konge til lige/
Baade offuer Chaldeæ oc Assyriæ Rige/
Men Kongen aff Arabiæ Land/
Giorde hannom der til hielp oc bistand.

Der hand nu haffde kommit saadant aff sted/
Kunde dog for ingen deel nøyes der med/
Men drog ocsaa strax til Meden hen/
Der møtte ham Farnus Kongen igien/
Met sin Krigshær oc en stor mact/
At verie sit Land haffde hand i act/
Men Kong Ninus fick her offuerhaand/
Oc dræbte saa mangen Edelmand/
Oc Kongen beuiste hand ingen naade/
Men foer grummelig met ham offuermaade/
Hand lod saa ynckelig met ham fare/
Oc pine til døde aabenbare/
Kongen oc Dronningen maatte Kaarsfest bliffue/
Lod deris siu Sønner lige saa affliffue/
Aff slig Seyer glæddis hand alle stunde/
Drog vijdere til Marcken huor hand kunde/
Da vant hand Armeniam oc Persiam/
Egipten oc Pamphiliam/
Capadociam oc Lydiam/
Mauritaniam oc Caspiam/
Hyrcanam oc Phrigiam/
Den gantske Africam oc Asiam/
Vndtagit det store India/
Dissligist oc det Land Bactria/
Huilcke hand dog siden bekom vel kaart/
Som ieg dig vil sige før ieg gaar bort/
Men før wi gaa lenger frem her vdi/
Vil ieg tale om hans Affguderi/
Siden ville wi wfortøffuit ret/
Komme atter igen til vort forset.

Huorledis Kong Ninus fant paa den første Affguderi met Billeder.

KOng Ninus lod giøre it Billede stort/
Effter Belus hans Fader vaar det giort/
Ret effter hans Ansictis skickelighed/
Effter hans Figur oc storlighed/
Udaff purt Guld beredde hand dette/
En Guldkrone paa hans Hoffuit lod sette/
Met kaanstelig gierning oc dyrebar Stene/
Belus sin Faders Kongedøme der met at mene/
I Babylon vaar en Tempel skiøn/
Høy/ vijd oc herlig/ naffnkundig oc kiøn/
Dan.14. Met herlighed lod hand det her indføre/
Sette det paa en Throne som hand lod giøre/
Der effter gaff hand befaling oc Bud/
Til alle Undersaatte i Landit vd/
Saa vel i Assyrien befol hand det
Som i Chaldæa/ Synear oc anden sted/
At alle skulde for det Billede knæfalde/
Oc det som en Gud stedse paakalde/
Det Bud oc Breff hand der om giorde/
Slet ingen necte eller modsige torde/
Da monne sig alle til det Billede forsamle/
Baade store oc smaa baade vnge oc gamle/
Hans Naffn haffue de ocsaa foruendt/
Huilcket oc der effter bleff vijt bekiendt/
Det behagede dem oc alle saa vel/
De kallede ham den store Gud Bel/
Hand skickede oc Prester der hos skulde vere/
Met offer ham daglige at tiene oc ære/

Denne vane omsijer til en Low omuendis/
At de siden aldrig nogen anden Gud kiendis/
Der tillagdis oc Helligdoms Priuilegium/
At huilcken Misdedere oc Syndere grum/
Om hand vaar falden i Mord eller Hoer/
Eller anden Synd/ hun vaar ey saa stor/
Om hand dette Billedis Ansict saa/
Kunde Kongens naade oc forladelse faa.
Jeg sagde/ Min fromme Herre sig mig/
Vaar der icke siden nogen Affguderi slig/
Effter Bel bleff saa i den Throne opset
Oc tilbedit/ som du mig fortalde ret:
Hand suarede/ det er vel troligt/ Hofft.
I Verden har vanckit allehonde sligt/ Exper.
Thi strax Kong Ninus Billede vaar giort/
Saa bleff det oc vijt offuer Verden spurt/
Den tancke haffuer oc begrebit mange/
At de haffue ladet sig der aff fange/
At naar der døde nogen merckelig Mand/
Strax fulde de Kong Ninus Exempel paa stand/
Beredde deris Billeder oc groe dem vd/
At tilbede som en vdødelig Gud/
Somme aff purt Guld bekaastede det/
Som kunde formaa oc kommit aff sted/
Somme aff Sølff/ somme aff Filsbeen/
Men somme aff Træ oc somme aff Steen/
De gaffue oc Billeder huert sit Naffn/
Dog de vaare ingen Menniske til gaffn/
Saturnus kallede de somme aff dem/
Jupiter eller Neptunus oc saa alt frem/

Somme raabtis Cupido vd/
At de skulde vere kierligheds Gud/
Somme hede Pluto/ somme Mercurius/
Oc somme den blæsende Eolus/
Somme hede Mars/ oc rustedis vd/
Lige som en Krigsmand met Suerd oc Spiud
Bacchus / Apollo oc andit mere/
Ja hundrit kand mand vel finde flere.
Lige saa naar en merckelig Quinde døde/
Paa det hendis naffn ey skulde bliffue øde/
Stor bekaastning de paa hendis Billede lagde/
Som ieg om Mendene tilforn sagde/
J deris Kircker monne dem indføre/
Oc til Gudinder monne de dem giøre/
De kallede dem Juno/ Venus oc Diana/
Pallas/ Cleo oc Proserpina/
Ceres/ Vesta/ Minerua den store Gudinde/
Met herlig farffue mole de hinde/
Poeter scriffue ocsaa megit wsant/
Om Guders oc Gudinders blods foruant.
Saadan verstyggelighed befinder mand/
Altid vere spredt offuer alle Land/
For huilcket intet Menniske kunde vere fri/
De hulde io ved sligt Affguderi/
Gen. 12. Vndtagit den gode Abraham allene/
Som Gud met Ord oc Gierning monne tiene/
Thi Abraham begynte først til at vere/
Den tid Kong Ninus monne regere/
Ninus begynte met stor grumhed/
Abraham leffde i stor ydmyghed/

Ninus begynte den første Monarchi/
Den samme holt hand met Slact oc Kri/
Abraham til velde haffde intet atraa/
Oc ey hans hw til Kri monne staa/
Ninus begynte Affguderi saa leed/
Abraham bad Gud i Aand oc Sandhed/
Ingen Billeder vilde hand oc haffue/
Hand viste at de forargelse gaffue.
Aff denne Fader Abraham hellige oc fromme/
De tolff Israels Slecter siden komme/ Gen. 29. 30.
Som bleffue for andre Guds Folck oc kierne/
Den sande Gud tilbade de gierne/
Lode slet de døde Billeder fare/
Som Menniskens Henders gierning vaare/
Men den der haffde skabt Himmel oc Jord/
Oc aabenbarit sin villie i sit ord/
En Konge offuer alle Konger monne bliffue/
Almectig/ oc euigt Liff kand giffue/
Den sande Gud monne de tilbede/
Huor for de oc Guds Folck monne hede.
Jeg sagde/ Min Herre/ sig mig huor faare/ *Hofft.*
Den Affguderi saa lenge monne vare/
Baade offuer Verden almindelig/
Oc vanuittige Hedninger synderlig.
Hand suarede/ Nogle sager der til/ *Exper.*
Finder mand/ huo dem besinde vil/
Den første er de store Herrers bud/
Som om de Billede lode raabe sligt vd/
Siden gaffuit der det alle Embedzmend gaff/
Thi huer haffde sin fordeel der aff/

Prester/Malere oc Guldsmeder med/
Steenhuggere oc Tømmermend huer i sin sted/
Disse Kaanstermend viste de Billede at smede/
Oc tage der for mange Penninge rede/
Met slig kaanstig kram monne de oc fige/
At de kunde saa bliffue offuermaade rige/
Om Prester vil ieg dig sige sant/
At du kant ret forstaa saadant/
It saare stort gaffn haffde de foruist/
Aff mange slags offer de giorde met list/
Oc met deris skalckactige Hellighed/
Ragede rige mends Tasker saa det sued/
I Daniels tid gick det saa lige/
Dan. 14. Som Bibelen klart veed aff at sige/
Der Nabogodonosor monne regere/
I Babylon som en Konge oc Herre/
Komme Bels Prester hannem i troen saa/
At hand ey andit kunde forstaa/
End dette Billede der siunligt stod/
Det vaar en Gud ret herlig oc god/
Dog hand siuntis død at sidde i sæde/
Hand vaar dog leffuende/ thi hand kunde æde/
Huer dag Brød bagit aff tolff maader Huede/
Oc der til fyrretiue Faarekroppe fede/
Drack oc end huer dag tre Amer Vijn/
Vist vaar det/ meente hand/ en Gud vel fijn/
Men der sandhed befindis ret/
Da seer mand at Bel haffuer intet æt/
Men Bels Prester halffierdesinds tiue/
I skalcke Skole oplærde at liue/

Deris Børn oc Quinder stercke oc sunde/
De aade den mad for Bel ey kunde/
Deris skalckhed aabenbarede Daniel/
Der i vnderuiste hand Kongen vel/
Indtil der fands det suig saa stort/
Vnder Kirckegulffuit vaar en lønsti giort/
Der ginge de ind om Natte tid silde/
Met Mad oc Vijn giorde saa gaat gilde/
Der Kongen saadant suig fornam/
Bleff hand i sindit hastig oc gram/
De Prester met Quinderne lod hand affliffue/
Den suig maatte ey wstraffit bliffue/
Saa viser dig dette Exempel saa lige/
At Kongen oc Folckit lode sig besuige/
Aff Kaanstermends oc Presters sned/
Thi holder Affguderi saa lenge ved/
Du skalt ey heller forundre dig saare/
Hui det saa lenge i Verden kand vare.
Huo lyst haffuer hand læse den Bog/
Screffuen aff Johannes Bocas vijs oc klog/
Der i findis megit vnderlighed/
Om Hedningers vrange gudelighed/
Som i den store Bog der hand screff om/
De falske Affguder oc deris affkom/
Oc om Demogorgon i synderlighed/
Alle Affguders første Aaldefader leed/
Huilcken de i Arcadia stor ære tillagde/
Siden de Affguder Philisterne haffde/
Synderlig Dagon den store Fænden/ 1. Sam. 5.
Til hannom haffde de oc mangen anden/

Men der for gruer ieg allermest sel/
At Konger oc Førster i Jsrael/
Forlode den sande Almectige GUd/
Tiente andre Guder imod hans bud/
Salomon tiente Gud i sine vnge dage/
3. Reg. 11. J Alderdommen gick hand slet aff lawe/
De Quinders lyst monne ham saa daare/
At hand mod Gud forgreb sig saare/
Atskillige Affguder lod hand hente/
Som Moloch huilcken de Ammoniter tiente/
Oc Chamos de Moabiters styrcke/
Astharoth huilcken de Sidenier dyrcke/
Saadant bleff Salomon lidet til fromme/
Straffen kom offuer hans efterkomme/
3. Reg. 12. Thi Roboam Kong Salomons Søn/
J sin Regiment nappede der aff røn/
Der ti Sleeter vigede fra hannem aff/
Salomons Affguderi skede det til straff.

Om de Billeder som brugis i Christendommen.

Hofftien. FAder / end it vil ieg fremsætte/
Du vilde mig der i vnderrette/
Offuer all Christendommen vijd oc stor/
Seer mand i alle Kircker oc Chor/
J Kiøbstæder oc alle Landsbyer smaa/
Helgens Billede. Alleuegne finder mand Billeder staa/
De giøris aff Menniske oc settis der stille/
Folck giffuer dem oc naffn som de ville/
En Pouel/ en Peder/ en Augustin/

En Jacob/ En Hans/ en Valentin/
En Marcus/ en Lucas/ oc en Matthijs/
Staffen oc Nilaus/ Thomis oc Andrijs/
Franciscus/ Bent/ Mickel/ Kiæld eller Knud/
Aff Quinder/ Karine/ Christine/ Gertrud/
Magdalena/ Barbara eller Maria/
Margrete/ Vrsula eller Lucia/
Sitzele/ Apollonie eller Clare/
Oc andre som wi ville nu lade fare/
S. Peder monne de met Nøglene giøre/
At hand skal oplade Himmerigis dørre/
S. Mickel met Veyskaal eller met Vinge/
S. Karine met bar Hals/ oc en skarp Klinge/
En Hiort settis offuer S. Geil huor hand staar/
Franciscus malis met sine fem Saar/
S. Tredwal seer mand at hun staar blind/
Holder baade sine øyen trædde paa en pind/
S. Pouel de rettelig met Suerd affmale/
Hand stridde met Aandsens Suerd oc sandheds tale/
S. Apollonie haffuer alle sine Tender/
Paa Alterit staaendis i baade sine Hender/
S. Rochus kiender mand der paa til fulde/
Met hul i Laarit paa sin Pestilentze bulde/
S. Loy staar oc stiff som en Mand/
Oc holder en ny Hesteskko i sin Haand/
S. Ninianus oc Dutho huad de kunde gaffne/
Aff raadit Træ staade vdgraffne/
S. Jørgen rider sin Hest saa fijn/
Oc S. Antonius følger it Suin/
S. Andrijs rettelig bær Kaarsit i Haand/

Thi saa vil det gaa huer Christen mand/
S. Spons staar malit met en Ko/
Vdtyelsen kommer ey stort ved vor tro/
S. Crispianus findis oc optegnit/
For alle Suderis Patron vaar hand regnit/
Siden Cosmus/ Damianus oc mange flere/
Huilcke de met Guld oc Farffue staffere/
Paa Alterne sette dem skønt i hobe/
Siden monne Presterne for dem vdraabe/
At alle lade sig veluillige finde/
Met offer at giffue baade Mand oc Quinde/
For saadanne Billeder ere alle til rede/
At falde paa Knæ oc dem tilbede/
I Kloster oc Kircker oc huor de ere/
Vor *Pater noster* monne wi for dem bære/
Naar wi skulle fare aff By eller Land/
Wi pladre met Rosenkrantz oc *Pater noster* baand/
At de skulle vocte oss fra all fare/
I atskillig nød oss vel beuare/
Kiere sig mig om her er forskel vdi
Slig paakald / oc Hedningers Affguderi:

Exper. Hand suarede/ gaar det saa som du monne sige/
Met Hedningers Affguderi er det io lige/
Thi huo som neyer eller falder paa Knæ/
For nogit Billede aff Malm eller Træ/
Tager Hat i Haand vil offre oc bede/
Hedenske Affguderi. Hand giør Hedensk Affguderi allerede/
Om atskillige slags Folck læser mand saa/
Allehonde verstyggelighed iblant dem gaa/
Grekerne til Mars deris Bøner giorde/

J Kri hand dem skulde fremme oc forde/
Somme met Bøner til Jupiter raabte/
Fra Bølger oc Storm hand vilde dem vocte/
Somme aff kædefulde Hierter bade/
Til Venus/ at hun skulde efterlade/
Oc fly dem Boelskaff som de vilde/
Der dog paa sidste bekom dem ilde/
Somme vilde vden Lands vandre oc fige/
At samle sig Gods oc bliffue brad rige/
De kallede paa Juno inderlig/
Hun skulde giffue lycke til anslag slig/
Saa lode alle Almuis Folck sig daare
J Skotland/ Danmarck oc huor de vaare/
Naar de vilde fage nogit synderligt faare/
Deris Bøner de først for Billedene baare/
Naar Pestilentzis farlighed vaar forhaand/
Til S. Rochus raabte de paa stand/ Papistiske Affguderi.
Eller huo som haffde suaar Tandeuerck/
Sin Bøn til Apollonie giorde hand sterck/
Til Tredwal monne Folck offer giffue/
At onde øyen skulde bedre bliffue/
Til Loy monne mand for Heste bede/
At de maatte triffuis karske oc fede/
Huo nogit haffde myst hand lod icke aff/
Før hand S. Syith sit offer gaff/
Oc huilcken aff Hoffuituerck haffde plage/
For S. Germane monne hand det klage/
Affsindige Folck monne de tilbinde/
S. Mongois Kaarss/ at de skulde det foruinde/
Til S. Barbara raabte mand oc saare/

Fra Liunit at hun skulde vocte oc vare/
Naar Folck vilde gierne gode Tiender høre/
Til S. Gabriel torde de en reyse giøre/
Barselquinder bade S. Margrete met flid/
Hun skulde dem hielpe i Fødsels tid/
S. Antonius kallede de oc paa/
At Suin maatte fremmis oc vel met dem gaa/
At tiene S. Spons vaar Folck it gaat tycke/
At Kalffue oc Fæ maatte haffue god lycke/
S. Sebastian de oc tilbade/
Mod sting i Siden oc anden slig skade/
Somme haabede deris sundhed at fange/
De toge aff sted oc monne hen gange/
Til det gamle Kaars aff Kerrail/
Lang vey i Skotland oc mangen Mijl/
Dog Almuens mening vaar simpel oc god/
Men vee de Prester som bedre forstod/
Oc burde at sagt dem sandhed der om/
Vist mue de vente en farlig Dom/
Paa den dag der Regenskaff skal giøris/
Oc alle Sager i Rette skulle høris/
Da kand ey Synd ved Penitentz affskaffis/
Men Affguderi vil da euig straffis.

En Straff oc Paamindelse imod Affguderi oc Affguders tienere.

O I Menniske saa megit wsnilde/
Saa daarlige/ oc saa forblindede oc vilde
Met huad ræt/ skel eller myndighed/
Tøre i bedriffue slig daarlighed/

Kunde i aff Scrifften det beuise/
O huor vilde ieg eder høyelig prise/
At eder kand sømme sligt Affguderi/
Oc at i det maa bruge saa fri/
Det skeer naar i met ydmyg paakald/
Enten bucke eders Legom eller giøre Knæfald/
Eller offre eders Offer lidet eller stort/
For Billede som aff Steen eller Træ er giort.

DEn ære der Gud skal allene tilhøre/
Som alle ting aff intet kand giøre/
Som vaar/ oc er/ oc euig skal bliffue/
Hui driste i eder til den at giffue/
De Billede giorde aff Menniskens Hender/
Eders nød eller trang de slet intet kiender/
O daarlige Folck vden all forstand/
Huor for bedis i hielp oc bistand/
Aff dem som dog slet ingenlunde/
I modgangs tid eder hielpe kunde/
Besinder eder dog met tancker rene/
Huad Hellighed er i de Træ oc Stene?

DEr Moises paa Sinai Bierg monne tøffue/ Exod. 32.
At Gud vilde Folckit saa i ørcken prøffue/
Der støbte de sig en Kalff aff Guld/
Oc bade den Gud vilde vere dem huld/
Men der Moises ned aff Biergit kom/
Slig Affguderi acter oc seer sig om/
Aff vrede monne hand saa optendt bliffue/
Hand lod try tusinde blant dem aff liffue/
Det kand mand klarlige i Scrifften finde/
Sligt burde oss aluorlige at dragis til minde.

Læs om den Bel i Babylon.

FOrdi den Prophete Daniel/
Sette sig hart imod den Affgud Bel/
For ingen deel vilde der i samtycke/
At hand til Bel vilde bede eller bucke/
Men straffede dem i Babylon/
At de tilbade den Affgud sa i haan/
Thi opuactis her alt Folckit mod ham/
Aff had oc vrede bleffue de saa gram/
Saa gruselig monne de imod ham haste/
Indtil de ham i Løwekulen kaste/
Dog hialp hannom her den Himmelske Gud/
At hand bleff vnderlig frijet der vd.
See oc huad der skede i Durans dal/
Der Nabogdonosor lod giøre met stor pral/
Vdaff purt Guld it Billede stort/
Trysinds tiue Alne høyt vaar det giort/
Der til vaar det sex Alne bret/
Som Scrifften vidner der om ret/
Hand lod vdraabe sit Kongelige bud/
At det skulde tilbedis som en Gud/
Alt Folck skulde sig ydmyg bemøye/
Met bare Knæ deris Legome bøye.
It stort Mirackel sig den dag theede/
Der Nabogodonosor i sin grumhed oc vrede/
Lod Sidrach/ Mesach oc Abednego fange/
Som Kongens befaling ey vilde indgange/
Den Affgud ey neye eller for Gud at kiende/
Befol hand dem strax i Ilden at brende/
Saa hastig hand det fuldgiøre lod/
Før hand gick aff den sted som hand stod/

Dan. 3.

Der hand tenckte de vaare saa optende/
Met Kiød oc Been nu slet opbrende/
Dog saais der at icke it Hoffuit haar/
Paa nogen aff dem fortærit vaar.
Guds Engel saa mand her hos dem gaa/ Dani. 3.
Trint omkring dem oc voctede dem saa/
At lige som paa dem vaar intet last/
Før de bleffue i den gloende Oen kast/
Saa maatte oc Ilden dem wrørdt lade/
Oc aldelis giøre dem ingen skade/
Intet luctede Suedit der de vaare vdlat/
Huercken Kaabe eller Kiortel/ Sko eller Hat/
Saa vunde de seyer oc finge den prijs/
Oc alle det saae de bleffue da vijs/
It vidnisbyrd Gud oc ved dennem gaff/
Der Folck skulde mercke/ oc lære der aff/
At deris Fordømmelse er viss met alle/
Som for saadant bucke eller sligt paakalde.
Huad sag vaar der til/ maatte du vel spøre/
At Salomon ey lod Billeder giøre/
Vdi sin Tempel hand bygde saa kiøn/
Thi Billede haffde hafft en anseelse skiøn/
Enten Abraham/ Isaac/ Jacob de herlige Mend/
Eller Moses/ Israels Folck vel bekiendt/
Hand førde dem igiennem det røde Haff/
Oc Pharao den grumme fick der sin straff/
Eller Josue den veldige Stridz Høffuitzmand/
Som førde dem i det Foriætte Land/
Eller Jesse der Dauids Fader monne vere/
Sin Farfader kunde hand vel giort den ære/

Men sagen der til er/ kaartelig sagt/
Exod. 20. Deut. 5. GVd haffde forbudit oc slet afflagt/
Oc alt sit Folck i Lowen saa lærd/
At holde slet ingen slig Billede færd.
See huor Gud beuiste sig der vdi/
At Jsrael kunde holdis fra Affguderi/
Da gaff hand dem sit aabenbare Bud/
At ingen skulde giøre sig nogen Affgud/
Aff Guld eller Sølff/ Træ eller Steen/
Hand vilde dem holde fra sligt meen/
Ey vilde hand heller at de skulde ære/
Nogen efftertlignelse ihuordan den kunde vere/
Enten aff det som i Himmelen er/
Eller nogen ting der Jorden bær/
Eller det som i Vandit flyder læt/
Men allene hans høyeste Maiestet.
Dauid Prophete straffer oc saa fri/
Oc skammer dem for deris Affguderi/
De sig paa saadane ting forlade/
Baruch. 6. Psal. 115. At de skulde hielpe dem aff vaade/
Forklarer deris vanbrug ynckelig/
Oc taler dem til saa spottelig/
Huorledis de met deris dyrckelse skiøn/
Oc met deris daglige ydmyge Bøn/
Tilbede det som met Hender giøris/
Oc huer dag fale paa Torffuit føris/
De kiøbis oc sellis som anden kram/
At tilbede sligt er io stor skam.
Diefflene varede oc her paa met fart/
Naar de saae Hedningers vantrois art/

Jnd i de Billede gaffue de sig/
At de kunde styrcke Affguderi slig/
Folck monne oc giensuar aff dem fange/
Som mand maa læse i Historier mange/
Naar Folck det hørde da trode de vist/
Det vaar Guds krafft vden argelist/
Der dem skulde hielpe oc giffue dem trøst/
Naar de tilbade i allehonde brøst/
Men altid bleff sligt saa ilde vendt/
J enden bleff trøstens haab saa skendt/
At det de ventede til gaffn oc baade/
Det kom dem paa sidste til haanhed oc skade.
Det maa vel tro huer Christen mand/
Jngen Guddom i dem vere kand/
Efftherdi Røg oc Rust kand forderffue/
Deris deylige skickelse/ lyd oc farffue/
Den Konstermand met Føder monne dem giøre/
Dog kunde de sig huercken flytte eller røre/
Oc aff den sted kunde sig ey vende/
Om Kircken end slæt vilde offuer dem brende/
Hos dem er intet venskaff at vente/
Ey heller imod Siugdom nogen Lægedom at hente/
De giøris met Mund met øyen oc øre/
Kunde dog huercken tale/ see eller høre.
Der som de fulde mod Kirckeguliffuit hen/
Kunde de ey reyse sig op igien/
Løbe Røtter paa dem oc driffue gaat spil/
Slæt intet tage de sig det til/
Sla sønder paa Billedit Hals eller Lemmer/
Slæt intet ont det dog fornemmer/

Billeders forfengelighed.

Hui vil Folck siunge dem Psalmer til ære/
Efftherdi de Træ huert Aar fruct bære/
Fast større prijs værdige monne vere/
End disse døde Knubbe nogen tid ere/
Som huercken haffue Røder / Grene eller saff/
Oc ingen god Fruct kand komme der aff.
J Edinburg Skotlands Hoffuitstad/
Paa en Høytids dag naar huer Mand er glad/
Da kunde alle see stor daarlighed/
Affguderi oc verstyggelighed/
It gammelt Træbillede i Staden bæris/
Met Sang oc atskillig spil det æris/
Met Piber oc Trummer met Harper oc Gijer/
Trometer/ Skalmeyer/ Tromper oc Lirer/
Slig statz er brugit i disse Aar/
Aff Prester oc Muncke som i Processt gaar/
Lige som Bel bleff baaren i fordum tid/
J Babylons Stad saa stor oc vijd.
J Prester oc Muncke skamme i eder ey/
At i samtycke met saadan rey/
Som burde at vere Geistlige Mend/
Men mere til Kiødelige slæt foruendt/
J mange Aar ere i Affgudiske bleffuit/
Jmod det Bud vor HERre har giffuit/
Jeg raader eder Brødre Penitentz at giøre/
Slig daarlig statz ey her effter at føre/
Priser ingenlunde Træ eller Steen saa bolde/
Men lader GUd ene sin ære beholde/
1.Joh.5. Som Johannes den Apostel geeff/
Raader oss i sin første Epistel hand screff.

Tui eder i Muncke som Predicke ey/
Men findis her gierne i saadan rey/
Det vanuittige Folck burde eder at lære/
De døde Træbillede intet at ære/
Oc at i dem er ingen Hellighed/
Thi skulde de huercken bæris op eller ned/
Paa nogen Mands Axel hid eller did/
Som dog nu skeer met wmag oc flijd/
Men her met beuise i aabenbar/
Eders Hyckleri at det kand siunis klar/
Effterdi i met forsæt skicke det saa/
Fremmerst i Processen altid at gaa.
Tui eder i Affguderies Fosterfædre/
Met slig Reuerentz i en død Knub hedre/
Frycte i eder icke saa aabenbare/
At fortørne Gud i slig Almuis skare/
Jeg raader/ i ey saadan vanbrug smycke/
Men hielpe met flit den at vndertrycke/
Men ville i mit raad ingen act giffue/
Da frycter ieg huad eders løn vil bliffue/
En vise beskemmelse vil ieg eder sige/
Den vil eder offuergaa alle til lige.
Om i haffde neetit at følge med/
Naar Borgerne i Staden haffde tagit aff sted/
Met Franciscus eller Dominicus Billede at gaa/
Oc haffde dem forlat allene saa/
I den sag haffde vel bleffuit somme/
Der eder haffde vndskyldit at i vaare fromme/
Men nu sees i at gaa først frem/
I slig Processt oc statz met dem/

Thi kand Folck see oc klart forstaa/
Den herlige Stad i vanbrug saa/
Met eders Hyckleri i blinde dem saare/
At de fast tro oc holde saa faare/
Om Byen maa de det bære frijt nock/
Men de haffue eder i følge oc flock.
Somme aff eder haffue her til verit/
Hemmelige raad oc Førsterne oparrit/
At de vilde wskyldigt Blod vdgyde/
Vise Mend for eder haffde aldrig sligt lyde/
I ere som det galne Phariseers slecte/
Der all Christen kierlighed monne fornecte/
Den HErre Christum monne de fortrenge/
Oc endelig op paa Kaarsit henge/
Som foruden ondskaff oc vrede stor/
Søgte Christnes salighed huor hand foer/
Ved Guds Ord hand fattige Syndere omuende/
Intet Suerd eller Ild hand mod dem optende.
I læse io huad Christus selff monne lære/
Mat. 18. Synder din Broder mod dig/ huad det kand vere/
Straff ham først venlig imellem eder baade/
Om du kant ham saa fra Synden affraade/
Men hører hand icke paamindelse slig/
Da tag end en eller to til dig/
Giff hannom end nu det samme tilkiende/
Om flere/ maa skee/ kunde ham omuende/
Vil hand i saa maade ey bedre sit fald/
Klag ham for Kircken oc Menigheden all/
Kand Kirckens mact intet mod ham volde/
Som en Bandset Hedning maat du ham holde/

Verstyggelig for alle Menniske oc slem/
Til Christnes omgengelse slet vbequem/
Men vil hand aluorlig Penitentz giøre/
Skulle wi aff medynck lade oss røre/
Til Menigheden anamme hannem igien/
Beuise oss som mod en Broder oc Ven.
Men i vore stumme Lærefædre/
Som Guds Ord oc villie skulde lære oss bedre/
Offuer Syndere kunde i intet forbarmis/
Pawens Religion lærer ickun at harmis/
Om de ey strax kunde eder befalde/
Saa raabe i / til Ilden met de Kiættere alle/
Som Jøderne raabte Kaarsfest/ Kaarsfest
Offuer Christum/ det meente de vere best/
Saa raabe i offuer fattige Syndere fast/
Tui vorde den Kætter/ aff liff ham met hast.
O i wmilde Antichristens Lemmer/
Met Menniskens skickelser eder icke saa temmer/
At holde dem høyt offuer Christi Bud/ Mat. 15.
Rædis i slæt intet for straff aff GVd:
Dog somme ere aff den art saa fijn/
Tage heller en Kande met ny fersk Vijn/
Jeg tal til eder min mening bar/
I som ere gamle Fordømmelsens kar/ Rom. 9.
Kommer om i tide oc lyder mit kald/
Før i styrte Hoffuitkuldis i eders Fald.
Som Baals Prester i fordum tide/ 3. Reg. 18.
For Affguderi finge det at vide/
Halffemte hundrit vaare de i tal/
Huor aff de skreppede oc førde stort pral/

Oc fordi Kong Achab met dem holt/
Hiertit i dem bleff der aff stolt/
Oc haffde for ingen Mand fryct eller fare/
Thi tiente de Baal aabenbare/
3. Reg. 18. Men der Elias Predickede klar/
Oc Almuen bleff ret den vanbrug var/
Offuer Baals Prester bleff skiøling giffuit/
At de der offuer bleffue alle affliffuit/
Saa skede det paa en Timis rom/
At deris beskemmelse offuer dem kom.
Jeg beder eder i vilde ret besinde/
De røde Muncke/ dragis dem til minde/
Atspredde i Franckerige oc Engeland/
Italien/ Spanien oc i Skotland/
Ynckelig straffedis de paa en dag/
Alt for Affguderies skendige sag/
Seer oc nu huorledis i disse tide/
Eders egne Brødre gielde ocsaa vide/
Slet leggis de øde i Tydskland/
J Danmarck/ Norge oc Engeland/
Met deris skrymte oc hyckleri/
Oc andit verstyggeligt Affguderi/
De forsuinde oc smelte bort som Snee/
Icke en skal mand der snart kunde see.
Jeg vndrer at Bisperne bluis icke ved/
At giffue Munckene slig myndighed/
At de deris Embede skulle fuldgiøre/
For Bisperne i Predickestole lade sig høre/
Huilcket omsijer ey andit vil vere/
Det kommer Bisperne til stor vanære/

Men det veed ieg oc kand forstaa/
Kunde Bispen for huer Predicken faa/
Ti Ducater strax paa Haanden rede/
Hand lode sig ey megit til Predicken bede/
Men bleffue der til baade villig oc kiøn/
Før hand vilde myste den herlige løn/
At lade sin Predicken høre met flit/
Saa vel paa Landsby som i Kiøbstæder tit.
Jeg haaber end vist at det skal skee/
En god Reformatz skal ieg end see/
Det første Gud vil vere oss saa mild/
Oc giffue oss en Konge Gudfryctig oc snild/
Som gierne i Skotland lyster sandhed at høre
Sit Kongelige Embede Christelig at føre/
Jeg haffuer en god fortrøstning der til/
At hand for ingen deel stæde vil/
Forargelige Folck her er saa tycke/
Men dem ødelegge oc slet oprycke/
De falske Scrifftlærde oc Phariseer dislige/
Stæder hand ey i sit Land oc Rige/
Som intet andit tage sig til/
End imod Sandhed driffue onde spil/
Saa lenge til Gud giffuer oss den gaffue/
Maa wi diss imellom taalmodighed haffue.
Mine Venner/ nu gode Nat met dette/
Jeg kand ey megit mod eder trætte/
Mod Affguderi om ieg har talit met spaat/
Det maa i alt tage mig for gaat/
Eller om ieg foractelig monne dem hade/
Som Affguderi ey ville forlade/

Gud giffuit det brugis nu aldrig mere/
Blant dem som i Skotland skulle regere/
Oc Almuen aff Affguderi saa saare/
Her effter ey mere vilde lade sig daare/
Men giffue allene den GVd ære/
Der den blodige Krone for oss vilde bære.
Vdi sit Ord haffuer hand oss lært/
Det skulde wi alle lade vere oss kiert/
Matt. 6. Hand forscreff oss en ret fuldkommen maade/
At bede oc paakalde i nød oc vaade/
Hand setter oss Formen klar oc rede/
Oc siger til huem wi daglig skulle bede/
Den Bøn er kaart/ oc bequemmer vel/
Hun gaffner oss baade til Liff oc Siæl/
Her biuder hand icke oc siger/ beder
Til Hans eller Jacob / Pouel eller Peder/
Ey nogen anden aff Apostlene alle/
Ey Helgen eller Engel i Himmelen paakalde/
Men allene GVd vor Fader sel/
Denne Bøn er dictet saa herlige vel/
Hun indeholder nyttige Bøner siu/
Dem skulle wi offuerueye vdi vor hu/
Wi Ligfolck haffue kaldit hende *Pater noster*,
Som wi haffue hørt aff Munckene i Kloster/
Men læse wi end Psalmer ni eller flere/
Denne Bøn er dog langt yppermere:
Først der som wi ville ansee ret/
Den Mester der hende har sammen sæt/
Det vaar Guds Søn vor Frelsere kier/
Oss til trøst GVd oc Menniske hand er /

Dernæst om wi ville acte oc kiende/
Huem wi skulle Hiertit i Bønen tiluende/
Som er/ vor Fader i Himmelen boer/
Hues mact offuer alle er wsigelig stor/
Hand seer oss grant i Hiertit inde/
Huad villie oc tancke wi haffue i sinde/
Huad haffue wi da behoff at lede/
Hos andre/ oc dem om hielpen bede/
Efftersdi hand er i alle stede/
Met sin næruerelse altid til rede.

I ypperste Prester ragede oc smurde/
At Predicke/ eder met rette burde/
Hui stæde i slig vanbrug saa stor?
Hui lære i ey Folck aff Guds Ord/
Den rette oc sande GVd at kiende/
Deris Bøn allene til hannem at vende?
Hui stæde i dem at løbe saa hen/
Til atskillig Stæder bort oc igien/
At besøge Billeder met Pilegrims gang/
Oc vandre den Reyse saa saare lang?
De haabe at faa der hielp til rede/
Naar de met Knæfald til dem bede/
I somme Pilegrims fær brugedis sligt/
Der ieg holt Hus vdi Fyff Stict/
Løsactige Piger wkyske met alle/
Komme did/ vnge Føller monne mand dem kalde/
Met wtuct dreffue de løsactigt spil/
Met Thomis oc Hans hulde de til/
Siden fore de til Angus Stict/
At bruge deris Leffnit lige sligt/

Paa Marcken vaar deris Capell til wkyskhed/
Der øffuede de Synden slem oc leed/
Her bliffuer Kaie lille lystig oc kaad/
Hun frycter huercken spaat eller haad/
Hun gruer ey heller for Synd eller skam/
Lasse lille sell hun aabenbar sin kram/
Det vaare dog bedre at bleffuit hiemme/
End anden sted sig saa ilde temme.
Jeg saa oc en vnderlig mangfoldig skare/
Aff Karle oc Quindfolck til Helligdom fare/
Til Loreit det Billede at tilbede/
Dog det skulde vnder it skin saa hede/
Mange komme did oc haffde i sinde/
Deris kiereliff actede de her at finde/
Saa brugedis her stor løsactighed/
Den euige Gud til stor fortred/
Somme vaare komne hid for den sag/
At de kunde kysse Eremiten bag/
Hans skidne oc falske Lærdom ieg meen/
Den anammede de for Guds Ord reen.
J Geistlige Herter oc øffrighed/
Hui stæde i slig verstyggelighed/
Det siunis som i ere megit trygge/
J tage eder til saa liden omhygge/
For Skiørleffnit oc Affguderi/
At i lade dem gaa hen saa fri/
Giffuer selff act paa huad ynckelig plage/
J Rigit har verit mange dage/
Jeg meen det er eders skyld met alle/
Som lade eder Kirckens Prelater kalde/

J Herrer/ met eders loff at sige/
Dette kand mand vel tale met lige/
Jeg kand beuiset om det gulde stort/
Pilegrims fær har mangen Skøge giort.
Hui vdlegge i icke Scrifften bart/
Om Affguderi/ at Folck forstaar det klart:
Hui giffue i icke i Predicken faare/
Huor Gud straffede Israels Konger saare/
Som Jeroboam oc andre flere/ 3. Reg. 13.
For de monne Billeder oc Affguder hedre/
GUd lod dem oprycke oc affliffue/
For de ey sligt vilde offuergiffue/
Hui lide i saa i eders Herredom/
Den tredske Prest som siunis from/
Eller den falske Eremite sligt at giøre/
Folckit her i Rigit saa at forføre/
Ickun for deris egit gaffn oc profiit/
Locke Folck til sig omkring saa viit/
Synderlig den Eremit i Loreit boer/
Kom Almuis Folck til at de det troer/
At blinde øyen/ oc Halte been finge/
Der de Pillegrime til det Billede ginge/
Slig løgn skal ingen forstandig Folck prise/
Hand skal oc ey skiellig kunde det beuise.
J Hosbonder som deylige Quinder haffue/
Eller vnge Døtter Guds synderlige gaffue/
Deris ære bør eder at elske oc fremme/
Som i eders egit Liff ville giemme/
Stæder dem ey Pilegrims fær at gange/
Ey hielp aff Billede begiere oc fange/

Thi ieg har ærlige Quinder kient/
Som i slig ærinde ere ilde skent/
Met ærligt naffn droge de der hen/
Met Synd oc skam komme de igien.
O HERre / Vaag op aff søffnen snart/
En nyttig Reformatz giør du met fart/
Mod dem dit naadefulde Ord ville øde/
Oc aff stor vrede ville dræbe oc døde/
Alle dem dit Ord ville ret fremføre/
Dit Euangelij sandhed trolig kundgiøre/
O HERre ieg beder dig inderlig/
Min ydmyge Bøn lad komme for dig/
Forøg i oss en stadig tro /
Lad haabit oc kierlighed stedse i oss bo.

Huorledis Kong Ninus bygde Niniue Stad/ Oc huorledis hand i Strid offueruant Zoroasten de Bactrianers Konge.

DEnne Ninus de Assyriers Konge/
Der hand sit Regimente monne fange/
Tog hand sig for en Stad at bygge /
Paa en sted som Folckit kunde vere trygge/
J Assyria fick hand best der til rom /
Som hand haffde først sit Herredom/
Oc endog Assur (som Scrifften monne sige)
Som vaar til for Nini tid saa lige/
Gen.10. Hand bygde den herlige Niniue Stad/
Huilcken hand i sin tid selff besad/
Dog monne Ninus i sin tid end mere/
Den Stad vel pryde oc smuct staffere/

Som Diodorus der om monne scriffue/
Oc ieg vil kaartelig tilkiende giffue.
Hos Euphratis Flod vaar Staden set/
Hans lengd vaar halffandit hundrit Stadia ret/
Paa Muren maatte mand see vnder stort/
Hundrede Føder høy vaar hand giort/
Saa bret offuen paa vaar hand til med/
Tre vogne der ieffnsidis kunde fare aff sted/
Hand racte om Staden met sit fang/
Vel trysinds tiue Mile vaar hand lang/
Mange Taarn oc paa Muren stode/
Tusinde oc Femhundrit som herlige lode/
Tu hundrit Føder høyt oc end mere/
Scriffuer Diodorus at huert monne vere.
Den hellige Scrifft taler oc der om/
Der GUd sende Jonas den Prophete from/ Jon. 3.
Til Staden at hand skulde Folckit atuare/
Den offuerhengende straff oc store fare/
Der scriffuis at Stadens storhed vaar saa/
Vel tre dagis reyse igiennem at gaa.
Saa haffuer ieg nu sagt dig/ min Søn/ Exper.
Huor Niniue bygdis den Stad saa kiøn/
Ninus effter sig selff gaff Staden naffn/
At hand kunde øge sit rycte oc gaffn/
Der hand haffde bygd den store Stad/
Den tancke nu i hans Hierte sad/
Om hand kunde mange Riger faa/
Det vaar hans allerstørste atraa/
Saa drog hand vdaff Niniue bort/
En stor Krigshærr forsamlede sig kaart/

Som lystede at Krij offuer alt hans Rige/
Sterckt Folck som for ingen vilde vige/
Mod Bactrix Rige vilde hand til verck/
Vel søtten hundrit tusinde vaar hand sterck/
Vndtagit Reysentøg saa mange fold/
Oc wtallige Vogne hand haffde i vold/
Deris tall at scriffue det kand ieg icke/
Disse alle monne hand i Aarden skicke.
Men Kong Zoroastes den mectige Herre/
Som Bactrie Rige monne regere/
En ædel Konge klog oc vijs/
For andre i Astronomi baar hand prijs/
Oc i andre naturlige Konsters forstand/
Den sorte Konst hand oc saa paafand/
Der hand bleff Kong Ninus i Marcken var/
Met Suerd oc Glaffuind hand imod ham far/
Vdi sin Hærr saa sterck vaar hand/
Vel fire hundrit maal tusind Mand/
Met saa megit Folck de sammen støtte/
I hans Rigis grentzer der som de møtte/
Hand skickede sit Folck i Aarden ret/
Mod Kong Ninus Forløbere indsette hand tæt/
Den sterckiste Vinge vdi den hob/
Dem lagde hand veldelig ned i quob/
Vel hundrit tusinde i det Slag/
Dem ødelagde hand der paa en dag/
De andre som bleffue til offuers igien/
Flyde tilbage til den store hob hen.
Men der Kong Ninus det fornam/
I sindit bleff hand hastig oc gram/

Lod icke aff før hand det gantske Land /
Baade oppe oc nedre fick vnder sin Haand /
Oc Kongen selff vilde hand ey skone/
Men aff hans Hoffuit tog hand hans Krone/
Oc Bactrie Rige vnder Assyrien lagde/
Huilcket Kong Zoroastes saa ilde behagde/
Hand sig oc en deylig Hustru fand/
J samme Bactrie Rige oc Land /
Semiramis hed den væne Quinde/
Den deyligste Mand nogen sted skulde finde/
Der det vaar skeet/ nu foer hand hen/
Met stor Triumph til Niniue igien/
Alle fryctede sig nu for hannom saare/
Baade i øster oc Vester ham lydige vaare/
Mand læs om hannom det grueligste lyde/
Megit wskyldigt Blod monne hand vdgyde/
Men der hand haffde lenge regerit/
J try oc fyretiue Aar Konning verit/
Der hand leffde i sine herligste dage /
Den sørgelige død monne ham borttage/
Huad maade/ kand mand ey vide met skel/
Somme scriffue hand bleff slagen ihiel/
Oc lod effter sig en Arffuing oc Søn/
Da spæ oc vng/ deylig oc skøn/
Den vnge Kong Ninus vaar hans naffn/
Hand voxte oc bleff sine Vndersaatte til gaffn/
Somme sige hand bleff i Fengsel død/
Hans Hustruis sned giorde ham den nød /
Det skal ieg altsammen forklare dig kaart /
Som Diodorus det screff/ før ieg gaar bort.

Om Dronning Semiramis hendis forfærlige Gierninger.

KOng Ninus aff brendendis kierlighed i hwe/
Elskte hand Semiramis sin deylige Frwe/
Saa at alt det hun vilde pege paa/
Strax skulde det effter hendis villie gaa/
Oc alt det hun bød eller vilde begiere/
Skulde altsammen lydigt for hende vere/
Der hun hans kierlighed slig forstod/
Fordristede hun sig aff slem Hoffmod/
Begierede aff Kongen at hun maatte tage/
Regimentet til sig ickun i fem dage/
Det tilstedde hand aff goduillighed/
Oc vnte hende gierne den ypperlighed/
Met Spijr oc Krone met Kongelig pract/
Der til det gantske Herredoms mact/
At hun skulde ene staa Rigit faare/
Indtil fem dage forgangne vaare.
Da monne alle Førsterne i Landit opfare
Til hende/ den stund de dage monne vare/
De giorde met hende wryggelig pact/
Hun giorde dem Gestebud met stor pract/
Første dag hun alt Folckit saa langt dreff/
At det hende tienstactig oc vnderdanig bleff/
Men før Afften kom paa den anden dag/
Haffde hun met Herrerne beslutit den sag/
Slig lyst haffde hun til ene at raade/
Sette Kongen i Fengsel foruden all naade/
At hand bleff Fengslit læs ieg til pricke/
Men om hand kom løs/ det finder ieg icke/

Ihuad der om er/ oc ihuor det gick/
Der hand vaar best i sin Regimentis skick/
Den Død monne sig ind til ham trenge/
Sit leffnit kunde ey en Time forlenge/
Dog hand vaar den første Monarcha geeff/
Det kaastede megit Blod der hand bedreff.
Saa haffuer ieg kaartelig dig forkynt/
Huorledis Kong Ninus haffuer begynt/
Disligist om hans død oc affgang/
Dog Diodorus scriffuer Historien lang/
Oc endog Ninus haffde lang tid lycke/
Lenge gick det effter hans sind oc tycke/
Paa det sidste monne sig lycken vende/
Gaff ham der effter en ynckelig ende/
Store Herrer i Verden gaar det oc saa/
Som Land oc Riger met wret faa/
Endog det lyckis dem til en tid/
Enden vil neppelig bliffue dem saa blid.

Om Kong Nini Begraffuelse.

DRonningen monne hans Begraffuelse giøre/
Vel kaastelig som du skalt faa at høre/
Hun giorde en Bygning fast oc foruarit/
Der til haffuer hun ingen Penninge sparit/
Her i sette hun sin Herris Lijg/
At forfeyre saa sin forgangne suig/
Den Bygning vaar ni Stadia i høyhed/
Ti Stadia vaar hun vijd oc bred/
(Det skal mand acte oc mercke here/
At otte Stadia en Mijl monne vere/)

Saa vaar den Bygning som her bleff set/
En Mijl oc it Stadium høy / regner du ret /
Jeg læs ingen Bygning vere bygd tilforn/
Saa høy som denne/ vden Babylons Taarn.
En tancke tog Dronningen sig nu der aff/
Huad skade det Land oc Rige gaff/
At Kongen vaar nu saa liden oc vng /
Det vaar Vndersaatte en sorg vel tung/
At hand i Leding ey kunde fare/
For offueruold ey sit Folck forsuare/
Den fryct i Hiertit offueruant hun dog/
J sindit hun mod oc dristighed tog/
Oc tenckte/ om nogen vilde sig opsette/
Mod hende/ hendis Søn eller Folck at trætte/
Hun vilde sig berede i alle stunde/
Oc forsuare sine det beste hun kunde/
Den Søn lod hun saa lønlig foruare/
Opfostre oc vocte fra skade oc fare /
Siden lagde hun sine egne Klæder hen/
Tog Kongens Klæder paa sig igien/
Oc naar hun haffde tagit sine Vaaben paa /
Som en veldig Ridder saa mand der staa /
J Krij foer hun oc veldelig med/
Selff vilde hun vere i Kongens sted/
Hun vaar oc wforfærit altid/
At biude sin Fiende til kamp oc strid/
Saa spægede oc tuingde hun alle Land /
Trint omkring fryctede hende alle Mand/
J Krij lyckedis det hende gantske vel/
Fast bedre end Ninus hendis Konge sel.

Babylon hun fast oc stercker flyde/
Kircker oc Taarn monne hun herlige pryde/
Saa mand viste ingen sted paa Jorden at sige/
Huor Babylons Stad kunde haffue sin lige/
Dog Nemrod den ieg talede om tilforn/
Lagde Grunduollen oc bygde megit paa det Taarn/
Men siden at GUd hans forset spilte/
Da begynte hun/ oc det opfylte/
Aff alle Folck baade vnge oc gamle/
Til dette arbeyd lod hun forsamle/
De forstandigste monne hun vdkaare/
Met Træ oc Steen som konstige vaare/
Der samledis tolff hundrit maal tusind mand/
Som mand hos Diodorum læse kand/
Saa bygdis den ædele Stad/ oc stod/
Paa baade sider hos Euphratis Flod/
At Vandit som stedse oc altid frembrød/
Ret mit igiennem Staden flød/
Offuer Floden lod hun Broer berede/
Vel faste oc stercke/ lange oc brede/
Det findis at huer Bro vaar saa lang/
Fem Stadia vdi sin offuergang/
It fast Slot eller Vern lod hun bygge/
Hos huer Bro/ at Folck kunde vere trygge/
Staden vaar omkring/ som før er tald/
Fire hundrit oc firesinds tiue Stadia maald/
Murenis høyhed om nogen vil scriffue/
Tre hundrit fem oc try tiu Føder kand Tallit giffue/
Sex Vogne kunde oc der offuen paa/
Foruden hinder ieffnsidis gaa/

Betenck ved dig selff oc det besind/
At paa denne Mur er lagd stor vind/
Saa vel som paa all Staden met/
Som Diodorus klarlige bescriffuer det/
Babylons Herlighed gaar offuer min forstand/
At ieg den ey nock betencke kand/
Om ieg vilde scriffue met mange ord/
Den tale Diodorus har der om giord/
Det skulde vel siunis wtrolig snack/
Der lidet skulde gielde/ eller vere til tack/
Dog ingen Stæder maa ieg vel sige/
Finder ieg verit Niniue eller Babylons lige/
Fra Niniue i Assyrien/
Oc til Babylon i Chaldeen/
Kand mand fare offuer Euphratis Flod/
Paa Broer/ enten til Hest eller Fod/
Euphrates bær oc den største prijs/
For alle de Floder i Paradijs/
Megit aff det denne Dronning slo paa/
Siunis Menniskens forstand at offuergaa/
Penthasilea/ Dronning i Amazonæ Land/
Hun rosis høyt aff alle Mand/
For hun beuiste ret Ryters mod/
J det Slag som for Troia stod/
Oc den skiøne Jomfru i Franckerige/
Som spægede de Engelske veldelige/
Men disse komme dog icke nær/
Ved Semiramidis Ryters fær/
Som hun beuiste der hun har leffuit/
Saadant findis fult i Bøger screffuit/

Ja ingen Mand kand ieg oc finde/
Saa meetig Krigsmand som denne Quinde/
Vndtagit Hannibal oc Julius/
Oc den gamle Stridshelt Pompeius/
Dissligist Alexander den store/
Som all deris tid met Krigs handel fore.
Toge ieg mig for at vilde optegne/
Hendis meetige gierninger at opregne/
Som vise Klercke før haffue giort/
Det vilde bliffue mig it arbeyde stort/
Oc Læseren lidet nytteligt/
Men megit mere keedsommeligt/
Synderlig huad idræt hun paafand/
J Ethiopien oc de Meders Land/
Huor hun bygde Stæder/ Taarn oc Slaat/
Oc andit huad hende siuntis lystigt oc gaat/
Smaa Lunde/ Lysthawer oc Abildgaarde/
At hendis naffn saa kunde ophøyet vorde/
Oc hun kunde faa it wdødeligt rycte/
Det vaar det beste/ som hende tycte/
De høye Bierge lod hun bortføre/
Oc ieffne met anden Jord dennom giøre/
Orontem det Bierg stort oc sterck/
Lod hun gennom graffue met Menniskens verck/
Fem oc tiue Stadia høyt vaar det før/
Met stort arbeyd hun det saa giør/
At en Sø som før der vden faar laa/
Til hendis Pallatz nu igiennom monne gaa.
Haffde hun beuarit sig from oc reen/
Fra wkyskheds Synd foruden meen/

Vist haffde hun verit værd at kalde/
Den ypperste Frue i Verden for alle/
Men der hendis Rige vaar skickit best/
Til wkyskhed vende hun sit Hierte mest/
En lønlig sted lod hun sig giøre/
Huor hun vnge Junckere kunde indføre/
Met dem sin onde lyst at opfylde/
Saa offte som hun det selffuer vilde /
Sit Hierte kunde hun ey der til bøye/
Met en Mand at hun vilde lade sig nøye /
Offuer alt sit Land saa hemmelig/
En ny alt stedse lod kalde til sig/
Men ynck offuer ynck monne det mere giffue/
Effter Synden monne hun dem strax affliffue.
Det gick hende met sin wkyskhed saa /
Som det pleyer viderlige Syndere at gaa/
Naar en synder hen vden Penitentz/
Giør sig der paa liden Conscientz /
Jere. 13. Da vil den Synd hand bedreff førre/
Prou. 18. Vden tuil drage ham hen i en større/
Thre. 1. Indtil der kommer da Syndsens vane /
Den bliffuer ved mishaab omsier hans bane/
Saa gick det Kong Saul der Scrifften tal om/
Aff Synd i Synd hand ynckelig kom/
1. Sam. 18. Mod Dauid bleff hand først vred oc gram /
Siden stod hand effter at affliffue ham/
Det mordiske Hierte hand ey før forlod/
1. Sam. 22. End wskyldige Prester maatte lade deris Blod/
1. Sam. 28. Siden til Troldquinden fra Gud sig gaff/
1. Sam. 31. Der effter fulde Mishaab met euig straff.

Der Semiramis saa hendis Søn bleff stor/
Flux frem hun i Syndsens vane foer/
Satan monne hende oc der til trenge/
Gruede ey for at ligge hos ham i Senge/
Der scriffuis at hun aff kierligheds brynde /
Lod sig til hannom i Ecteskaff binde/
Dog monne ham vnder sit veriemaal holde/
At hun kunde selff offuer Rigit volde.

Huorledis Dronning Semiramis drog met en stor Hærr til Indien/ oc stridde imod Kong Staurobates/ oc om hendis yncke-lige Endelig.

DEr hun lang tid haffde sidt met fred /
Oc ingen haffde giort hende nogit fortred/
Da begynte hun at tencke der paa/
Huor hun flere Land kunde vinde oc faa/
Nu hørde hun sigis aff alle Mand/
Huorledis det østre Indie Land/
Aff allehonde Gaffuer vaar megit rigt/
At intet Land kunde vere det ligt/
Met Korn oc Kiærne/ met Queg oc Fæ/
Met alle slags fructsommelige Træ /
Met kaastelige Vrter der Jorden vaar fuld/
Met dyrebare Stene/ Sølff oc Guld/
Saa saare grødefult Landit vaar/
Baar Fruct/ Korn/ Viin to gonge huert Aar/
Vtallige Elephanter der oc vaare/
Som brugtis i Krij mod Fiender at fare/
Saadanne ord hendis Hierte oprørde/

Den tid hun ſligt oc andit mere hørde/
Hun tenckte Indie Land at beſøge/
Sin Herlighed ydermere ſaa at forøge/
Sine Breff oc Bud monne hun vdſende/
Til alle ſine Land oc gaff tilkiende/
Baade ſin oc alle hendis Førſters atraa/
Allene mod Indie land at ſtaa/
Thi bød hun alle ſine Vnderſaatte/
Offuer alt ſit Herredømme ſom hun aatte/
I Egypten oc Arabien/
I Perſen/ Meden oc Chaldeen/
I Grecia/ Caſpia/ Hircania/
Capadocia/ Lidia/ Mauritania/
I Armenia oc Phrigia/
Pamphilia oc Aſſyria/
At huert Landſkaff effter ſin formue/
Skulde fuldgiøre det hun haffde i hwe/
It mectigt tall Folck hen til hende ſkicke/
Strax met det førſte oc forſømme det icke/
I Bactria ſkulde de hende møde til lige/
Der met ſkulde de oc haſtelig ſige/
Hun ſagde dem huad hun haffde i act/
Mod Indien at Krij met all ſin mact/
Der Folckit hendis mening forſtod/
Da komme alle Mand met villigt mod/
Oc der de i Aarden haffde ſkicket dem/
Drog huert Land met ſin Krigshærr frem/
Ret hen til Bactriam at lade ſig ſee/
For Dronningen deris Ruſtning oc Aarden bethee/
Fra Verden ſkabtis det mand kand ſige/

Saais ey saa megit Krigsfolck til lige/
Forsamlit paa en sted oc tid/
Met Vaaben oc Verie berustit til Strid/
Paa den tid bode ingen Folck i Skotland/
J Spanien/Franckerige eller Engeland/
Ey heller i det gantske Tydske land/
Oc icke i Danmarck eller Jrland/
Ey heller lang tid der effter monne bo/
Om wi de gamle Scribenter skulle tro.
Ethesias setter det tall saa lige/
Paa denne Krigshærr/ oc saa monne sige/
At effter sligt hendis befalning oc bud/
Kom der forsamlit til hende vd/
Try tusind maal tusind Fodganger sterck/
Fem hundrit maal tusind Rytter til verck/
Hundrit tusind Cameler førdis her frem/
En Ridder sad paa huert aff dem/
Om Vogne monne oc befalning giffuis/
Hundrit tusind skulde til alle Land driffuis/
Tu tusind Baade monne der oc vere/
Der Dromedarier/ Cameler oc Heste skulde bære/
Thi det monne hun oplegge oc tencke/
Huor hun de Baade vilde sammen lencke/
Oc giøre paa dem en Bro vel fast/
At Krigsfolckit kunde komme met hast/
Foruden skade vel offuer den Aa/
Som i Grentzerne faare i Jndien laa.
Ah Fader ieg vilde Folck kunde forstaa/ *Hofft.*
Huorledis den gruselige hob kunde saa/
J Marcken vdføris paa en tid/

Met Suerd oc Spind beredde til Strid:
Mange skulle vel tencke at saadant/
Er ickun Fabel oc wtrolig tant.
Hand sagde/ det kunde vere mueligt/
Wi haffue oc i Exempel sligt/
2. Reg. 24. Huor Dauid Israels Konge geeff/
Lod telle sit Folck oc det beskreff/
Ved Joab sin tro Høffuitzmand/
Som tallit antuordede ham paa Haand/
Tretten hundrit maal tusind hand fand/
Dwelige til Strid i Israels Land/
Kunde Dauid i sit Land paa en finde/
Saa mange tusinde Stridsmend finde/
Som dog for andre vaar lidet i act/
Hui skulde icke hun aff sin store mact/
Oc aff sine Land samle alleuegne/
Den hob ieg dig monne før opregne/
Efftersi hun mange Land raadde faar/
Huert større end gantske Israel vaar/
Forundre dig der for ingenlunde/
Huor hun saa megit Folck samle kunde.
Der Staurobates det røcte hørde/
Stor fryct oc rædzel hans Hierte rørde/
Sit Rige tenckte hand at ville forsuare/
Legater lod hand til Dronningen fare/
Hendis Maiestat der om venlige at bede/
At hun aff gunst vilde lade sin vrede/
Oc vnde hans Rige fred at beholde/
Efftersi den Krij lidet gaat kunde volde/
Men hues hun ey vilde ham fred vnde/

Vilde hand sig verie det beste hand kunde/
At hun skulde enten fly skammelig/
Eller stride met sine Mandelig/
It løffte haffde hand oc giort sin Gud/
Om hand hos hende intet kunde rette vd/
Oc om hand i Striden seyer kunde vinde/
Endelig skulde lade Kaarsfeste hende.
Der hun fick saadan trusel at høre/
Hun monne der spaat oc ladder aff giøre/
Oc sagde: J Herrer hid til mig sende/
Mit forset kunde i met ord ey vende/
Men met hugg oc stick huo der kand mest/
Saa vil denne trætte stillis best/
Met det suar droge Legaterne hen/
Oc sagde deris Konge saadant igen.
Her tenckte Staurobates mectig oc vijs/
Hand actede at indlegge ære oc prijs/
Den veldige Helt lod sig nu mercke/
J Marcken samlede sine Krigsfolck stercke/
Mange tusinde i Aarden monne hand skicke/
At tiene den Dronning/ det vilde hand icke/
Men tenckte at giffue sig i den fare/
At hand sit Rige enten kunde forsuare/
Met Suerd oc Spiud oc veldig Haand/
Eller ærlige dø for sit Fæderneland.
Men Dronningen aff sin Hoffmod leed/
Vdslo sin Banner met dristighed/
Ved Jndum den Flod de sammen møtte/
Oc haardelig paa hin anden støtte/
Der spiltis oc ynckelig megit Blod/

Paa de Baade der hun sette i den Flod/
Semiramis vant her det første Slag/
Der myrdis oc druckned mange den dag/
Saa at mand saa her i Floden Vandit/
Met Menniskens Blod saa ynckelig blandit/
Her nøddis Kongen imod sin act/
At fly til sin Hoffuitstad met all sin mact/
Her monne hand ny Krigsfolck for sig finde/
Som ey saa læt lode sig offueruinde/
Mange Elephanter monne de met sig føre/
Der siden monne Fienderne stor skade giøre.
Diss imellom brugede Semiramis sig/
J Indie grentzer saa grummelig/
De Byer oc Stæder lagde hun slet øde/
Vtallige Menniske bleffue der døde/
Hun sparede ey aff Folckit mange/
Men ti tusinde tog hun til fange/
Hun optenckte sig en tredskhed oc suig/
Lod giøre sig Diur Elephanter liig/
Ti tusinde Oxehuder lod hun tilsly/
Oc konstelig dem tilsammen sy/
Met rygg oc sider met laar oc lender/
Met mund oc næse met øern oc tender/
Met halm oc hø lod hun dem stoppe/
De siuntis som leffuende oc fuldsomme kroppe/
Oc lige som rette Elephanter at vere/
Der met vilde hun sine Fiende forfære/
De skuntis som de sig flyttede oc rørde/
Thi paa Cameler oc Dromedarier hun dem førde/
De Indianer som rædde vaare/

For denne siun fryctede de sig saare/
De toge til fluct oc torde icke bije/
Den falske skabning monne dem saa hije/
Ja Kongens Hierte monne det oc røre/
Indtil hand fick sandhed ret at spøre/
Oc ved sine Speydere klarlig befant/
At det vaar suig oc løse tant.
Da droge de frem som Krigsmend geffue/
All fryct aff Hiertit de slet bortdreffue/
Saa drog Semiramis oc fri frem/
Hun haffde vel femten mod huer aff dem/
Disse to Krigshærr tilsammen støtte/
Saa gruselig der de hin anden møtte/
Trometers skrald oc Menniskis raab/
Forfærlige hørdis vdaff den hob/
Indtil mand saa paa en stackit tid /
Nogle tusinde ligge paa Marcken vijd/
Semiramis hendis Folck vaare saa mange/
At stunderne vilde bleffuit dem forlange/
Om de i Aarden skulde skickis ret/
Vden møye vilde det ey skee saa læt/
Elephanterne aff Indien store oc stercke/
Deris dristigheds art lode de her mercke/
Lode sig ey hindre men flux monne fare/
Blant Dronningens Folck som de tyckist vaare/
Met sandhed ieg det sige kand /
De nedsloe oc vndertraadde Hest oc Mand/
De selffgiorde Elephanter lige saa/
Kunde mand see huor de nedslagne laa/
Kongen aff Indien frimodig i sind/

Mod Semiramis selff sette haardelig ind/
Oc hand red paa sit Elephant/
Hun stridde oc hart mod ham forsant/
Saa at hand vaar aldrig i større fare/
Thi hun fick ham nock at tage vare/
Saa vel vaar hun nu vant at Krij/
Hun vigede for ham slet intet der i/
Hans slag haffde hun vel actet læt/
Haffde hand icke verit saa høyt opsæt/
Ind paa hin anden sloge de saa tæt/
Saa lenge de baade bleffue offuermaade træt.
Kongen tenckte det at vere stor skam/
At en Quinde skulde saa slais met ham/
At fly vaar dog slet intet hans act/
Før vilde hand dø der i det Slact/
Hand voffuede sit Liff oc brugede sig fast/
Gaff sig mod Dronningen met stor hast/
Hand stack til hende met grumhed oc harm/
Oc giorde hende saar igiennem hendis Arm/
Det saar giorde hende saa megit bange/
Oc monne hende inderlig til Hiertit gange/
Nu gaff hun flugt oc vigede tilbage/
Hendis Krigsfolck maatte det ilde behage/
Thi der de merckte at hun saa flyde/
Tenckte huer sit Liff at rædde oc nyde/
Her ructe de alle til Hest oc Fod/
Oc hastede tilbage til Indum Flod/
Dronningen foer faar i sørgelig maade/
Offuer Broen som giort vaar paa de baade/
En liden hob vaar der met hende/

Som met stor rædzel monne oc bortuende/
De Indianer forsømde sig ey/
De fluctige fulde de ret paa vey/
Hendis Folck i hobe tall monne rømme/
Oc hastede flux offuer de Broer at komme/
Til lige løbe der paa saa mange/
At Broerne monne brøste oc sønder gange/
Den ynck ey nock beschriffuis kand/
I Floden drucknede saa mangen Mand/
De baade ginge løs oc Folck der paa/
Saa ynckelig dreffue ned met den Aa/
Stor iammer giffuer det oc at betencke/
Saa mangen Eddel mand den Flod monne sencke/
Som gierne haffde lenger i Verden leffuit/
Diodorus megit der om har screffuit.
  Oc at ieg Enden her paa kand giøre/
Fra Verden vaar skabt hørdis aldrig førre/
Paa en tid saa stort it Mandrab skeed/
Ickun for en Quindis ærgerighed leed.
  Staurobates bleff i sit Hierte saa kiøn/
At hand haffde vundit den Seyer skiøn/
Men Semiramis der tuert imod/
Der hun seer sit Folck ved den Flod/
Saa mange affliffuis oc tagis til fange/
Stor sorg giør hende i Hiertit bange/
Oc til sit Rige drog hun tilbage/
Oc siden monne stedse grædelig klage/
Offuer lyckens store wstadighed/
Som nu førde hende i wselhed/
Oc vden all trøst haffde hende forlat/

Dog hun tilforn haffde lycken vel fat.
Hendis Søn vaar kommen til Alder oc Aar/
Hand saa vel at hand hende vndergiffuen vaar/
Sin frihed stod hand effter at faa/
At hand selff Rigit kunde faarestaa/
Oc effterdi hand kunde see oc vide/
Hans Moder beladt met mange lyde/
Da tog hand hende ynckelig aff dage/
Dog tuil er paa for huad Aarsage/
Somme mene for hendis wkyskhed/
Somme for hendis Ergerighed/
Atter er oc den mening hos somme/
At hand kunde til sin Frihed komme/
Men min mening er som Scrifften monne sige/
At straffen kunde vere Synden lige/
Thi lige i den maade mand Synden giør/
Capi.ii. I lige maade straff for Synden bør.
En ynckelig ende fick denne Frwe/
Det bør huer at acte oc beskwe/
Ickun tiue Aar gammel vaar hun den tid/
Der hun begynte at drage i Strid/
Siden monne hun tu oc fyrretiue Aar regere/
Thi maa mand regne at hun kunde vere/
Ved tu oc trysinds tiue Aar/
Den tid hun dræbt oc ihielslagen vaar/
Som Diodorus der om monne scriffue/
Om nogen hans Krønicke act vil giffue.
Om Dronningen vil ieg nu ende min tale/
Oc ey tiden der om lenger forhale/
Men det tencker ieg oc lader huer dømme/

At det kand aldrig i Verden sømme/
Om Quinder ville Mends mod oc Hierte driffue/
Eller Mend som Quinder blødhiertige bliffue/
Thi det er Guds villie vist oc klart/
At hvert Creatur bliffuer ved sin art/
At Mendene holde deris myndighed/ Ephe. 5.
Oc Quinder bliffue vnder lydighed/ Coloss. 3.
Dog Quinder aff Naturen der effter stunde/ 1. Tim. 2.
Om de offuer Mendene raade kunde/ 1. Pet. 3. Syra. 9.
Som denne Dronning det ey kunde begiffue/
Før hun sin Hosbonde monne affliffue/
Det giorde hun altsammen met den act/
At hun kunde ene haffue velde oc mact.
De Frwer oc Dronninger kand ieg ey prise/
Som acte sig selff saa mectige oc vise/
At de tøre Kongers embede bære/
Oc Land oc Riger selff ville regere/
Oc naar de ere føre oc stercke/
Da ville de der i lade sig mercke/
At fare i Krij met Ryters fore/
Som Penthasilea i fordum tid giorde/
Der vaar en Dronning i Amazone Land/
Hun drog i Strid klædt som en Mand/
Jmod all redelighed oc skiel/
For ingen deel sømmer saadant vel/
Lige saa stor spot er det oc vært/
En Første eller Konge der haffuer det kiært/
Sit sind effter Quinders blødhiertighed sette/
Sit Førstelige mod saa slæt forgiette/
Sin mact oc myndighed selff foracte/

Vere som it Beest vdi sine facte/
Den slemme løsactighed saa ilde behage/
Met Quinder at omgaais Nætter oc Dage/
Som Sardanapalus i fordum tid vaar/
En retsindig Konge sligt haanlige staar.
Hofft. Sig mig/ Fader/ huor lenge det kunde vere/
At Nini efftterkommere monne regere.
Exper. Hand sagde/ Min Søn/ det vil ieg dig sige/
Endnu/ før ieg vil fra dig vige/
Efftterdi ieg dig tilforn forkynte/
Den første Mand der Monarchien begynte/
Da vil ieg oc nu giffue dig tilkiende/
Den samme Monarchies sørgelige ende.

Huorledis Kong Sardanapalus for sit wskickelige Leffnit/ fick en yncke-lig Ende.

IMellom Ninum som Rigit først bekom/
Oc Sardanapalum wkysk oc wfrom/
Finder ieg ingen Histori synderlig/
Der megit kand vere merckelig/
Vden om Semiramis Dronning geeff/
Huilcken ieg dig nogenlunde nu bescreff/
Men intet gaat finder ieg bescreffuit/
Om Sardanapalo huor hand har leffuit/
Hand vaar den sexten oc tiuende i led/
Effter Ninus naar mand teller ret ned/
Jeg meen det er ey fornøden saare/
Hans Leffnit met mange ord at forklare/
Thi mange Lærde Klercke oc fine/

Haffue screffuit om ham i Bøger sine/
Den sidste Keyser eller Konge bold/
Som offuer Assyrien haffde stor vold/
Oc offuer all den første Monarchie vijd/
Haffde hand mact oc Herredom i sin tid/
Oc som hand regnerede sidst aff dem alle/
Saa maa mand ham vel den skendeligste kalde/
Saa ynckelig Quindekier haffuer hand verit/
Aff wkyskhed forgiffuen oc ilde besnærit/
Sin Adel holt hand sig intet til/
At hand kunde driffue løsactigheds spil/
Baade Nat oc Dag lod hand sig finde/
Hos løsactige oc wblwe Quinde/
Hand monne ocsaa i Quindeklæder gaa/
At ihuo ham saa kunde icke forstaa/
At hand en Mands Person monne vere/
Saa holt hand sig lønlig i slig vanære/
Assyriske Førster kunde ham ey see/
Sin Person vilde hand ey for dem thee/
Saa leffde hand stedse wtuctelig/
Oc imod Naturen wskickelig.
Der sligt hans Leffnit saa ilde giort/
Bleff nu iblant Meder oc Perser spurt/
De alle tilhobe deris raad sambaare/
Met dem som Babylons Regentere vaare/
Beslutede at de ingenlunde haffue vilde/
Saa skendig en Konge der leffde saa ilde/
Arbates de Meders Høffuitzmand geeff/
Met dristighed hand dette oprør dreff.
Men først foer hand til Niniue/

Hand actede der Kong: Maiest: at see/
Hand gaff en som holt Kongens vact/
En mectig skenck saa lønlig oc sact/
At hand skulde skicke ham paa en sted/
Som hand kunde staa rolig met fred/
Oc kunde see Kongen klarlig oc bar/
Oc dog saa ingen bleffue hannom var/
Men i denne sin Herris selskaffs fær/
Saa hand huercken Konge eller Eddelmand der/
Vden Quindfolck hand ingen kunde see eller finde/
Thi hand vaar klædt som en anden Quinde/
De Quinder allene vaare nu hans Raad/
Dem fulde hand effter i raad oc daad/
Oc allermest stod det ham ilde/
De raadde oc ledde ham huort de vilde/
De komme ham til som en anden Quinde/
Met Rock oc Teen at hand maatte spinde/
Der Arbates slig haanhed saa oc merckte/
Foractede hand Kongen i sit Hierte/
Det vaar oc ey andit vært met rette/
Hand tenckte/ om nogen vilde ham affsette/
Aff Kongelig ære oc Maiestet/
Det kunde vden vanskelighed giøris læt/
Hand lod opuecke oc sammen kalde/
De Meder/ Perser oc Babylonier alle/
De droge i Marcken met Rytters mod/
Allis act nu imod Kongen stod.
Kongen lod ocsaa opreyse fast/
De Assyrier oc Chaldeer met hast/
Aff alle disse Folck thuo de funde/

Oc giorde modstand det beste de kunde/
Kongen rømde ind i Niniue met fart/
Efftherdi den fare kom her saa snart/
I denne tilkommende strid oc kiff/
Tenckte her best at foruare sit Liff/
Da monne hans Fiender Staden bestolde/
Mere end tu Aar monne det saa holde/
Bestoldingen haffue de oc varactig dreffuit/
Som Diodorus der om haffuer screffuit/
Indtil Euphratis Flod paa en tid/
Flød offuer oc bredde sig megit vijd/
At mange Hus i Staden der ved/
Aff Vandens krafft slois slet ned/
Nu merckte Kongen huad der aff vilde vere/
Oc at onde Kaar vaar nu paa fære/
At enten skulde hand nu bliffue en fange/
Eller slais ihiel/ thi vaar hand bange/
Fant raad/ som den der er fuld aff vrede/
Oc der Satan monne til mishaab lede/
It brendende Baal hand optende lod/
Der paa kaste hand sine beste Klenod/
Sit Guld met dyrebare Stene oc Spijr/
Sin Krone met Kongelige klæder oc zijr/
Hans neste Tienere som voctede hans Liff/
Hans Dronninger/ Boelskaff oc kieriste Viff/
Paa Ilden kaste hand altsammen det/
Siden spranck hand der selff paa met/
Oc bleff met alt dette til Aske opbrendt/
Saa bleff Sardanapali leffnit endt/
Vden sand Omuendelse oc Penitentz/

Det beuiser hans skendige Dict oc Sententz/
Fuld aff Bespaattelse oc Guds foract/
Som hand screff/ end nu i sin velmact/
Wgudelige Vers oc Rijm met alle/
Som ingen Christen lader sig befalde.

EPITAPHIVM SARdanapali.

Cum te mortalem noris, præsentibus exple,
Delitijs animum, post mortem nulla voluptas,
Et venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.

Det er:

Men du vedst at du dødelig est/
Da fyld dig her som du kand best/
Forlyst dit Hierte men du est til/
Met Gestebud oc wkyskheds spil/
Fortær det søde/
Soff paa det bløde/
Wi faa ey mere naar wi ere døde.

Saa haffuer ieg giffuit dig tilkiende/
Met flit baade begyndelse oc ende/
Paa den første Assyriske Monarchi/
Som Ninus begynte oc kom først i/
Oc met denne slemme wgudelige Krop/
Sardanapalus endis oc holt hun op/
Oc monne Tusind tu hundrit oc fyrretiue Aar vare/
Som wi hos Eusebium kunde forfare.

Ende paa den Anden Bog.

DEn Tredie Bog/ som indeholder om de fem Stæders/ Sodoma/ Gomorra/ Adama/ Seboim/ Segor/ met alt deris Lands oc Kongers ynckelige forderffuelse/ Oc den Anden/ Tredie oc Fierde Monarchies kaarte Bescriffuelse/ Met Jerusalems jammerlige Forstyring/ Oc endelig om den Aandelige Monarchi.

O Fader ieg beder dig end nu/ Hoffi.
Sig mig hues du kant komme ihu/
Huad merckeligt der oc er hændt/
Vnder det Assyriske Regiment/
Inden andre Lands oc Rigers ende/
End du tilforn gaffst mig tilkiende/
Thi atskillig tuang kunde dem oc trenge/
Efftderdi den Monarchi varede saa lenge.
Det kand ieg kaartelig tilkiende giffue/ Exper.
Effter som Historier det bescriffue/
Der den første Monarchi vaar ved mact/
Bleff Sodoma oc Gomorra ødelagt/
Met Land oc Riger saa ynckelig/
Som Scrifften siger beskedelig/ Gen. 19.
Thi Folckene slemme oc løsactige vaare/ Esa. 13.
Met wnaturlige Synder saa saare/ Jere. 49. 50. 2. Pet. 2.

At min Tunge gruer for/ dem at tale/
Paa almindeligt maal dem at bemale/
Thi lige som Beest vden sind oc forstand/
Deris Kiøn vanbrugte/ Mand met Mand/
Den verstyggelige Sodomi monne bedriffue/
Som S. Pouel der om monne scriffue/
Rom. 1. Fem mectige Stæder i den ægn vaare/
Som næffnis i Scrifften idelig saare/
Gen. 10. Sodoma/ Gomorra bære megit roos/
Adama/ Seboim/ Segor ocsaa der hos/
Aff alle de Mennisker der vaare vdi/
Fandz ingen vden Loth for slig Synd fri.
Gen. 18. Gud atuarede den hellige Abraham da/
Som den tid bode ey langt der fra/
Offuer de Stæder vilde hand lade gaa/
Den fortiente straff der de skulde faa/
Abraham bad Gud for Loth sin Frende/
Thi hand vilde gierne den straff affuende/
Gen. 19. GVd sende til Loth i samme dage/
To Engle at fri ham fra den plage/
Der Folckit i Staden de Engle saa/
Som to vnge Karle i skickelse at gaa/
Optendis de met vhørlig brynde/
Tenckte vnaturlige met dem at synde/
Oc actede saa ilde at vanbruge dem/
Ved den Sodomi saa stinckende oc slem/
Det monne den gode Loth ilde behage/
Bad heller baade hans Døtter at tage/
Oc giøre met dem som de selff vilde/
Oc ey hans Gæster vanbruge saa ilde/

Men Loths raad bleff aff dennom foract/
Da nøddis Englene at bruge deris mact/
De sloe det Folck met blindhed alle/
At de monne offuer hin anden falde/
Der met monne de dem slet forlade/
Saa ginge de ind til Loth/ oc bade/
At hand vilde skynde sig effter deris bud/
Oc hastelig vige aff Staden vd/
Thi den wnaturlige løsactighed/
Hun raaber hæffn aff Himmelen ned/
Det skede ocsaa/ at Gud der aff/
Opuactis til saa forfærlig en straff/
Lod Ild oc Suoffl ned Regne saa fast/
Aff Himmelen som it sterckt Liunit met hast/
Her bleff ved Liffuit slet ingen Mand/
Thi der forderffuedis det gantske Land/
Vden Loth allene thi hand vaar from/
Met sine to Døtter hand vndkom/
Dog hannom paa veyen hænde det meen/
Hans Hustru bleff omuent til en Steen/ Sap. 10.
Thi hun lydde icke Engelens tale/ Luc. 17.
Der hand tilforn monne dem befale/
Saa fremt de ey vilde lide plage/
De skulde sig skynde/ see icke tilbage/
Thi der hun hørde det farlige skrald/
Ved Liunit som ned aff Himmelen fald/
Oc Folckit saa iammerlige raabe oc skrige/
Som ey kunde nu den plage vnduige/
Aff medynck rørdis hendis Hierte her/
Hun tenckte at see den ynckelige fær/

Oc i det som hun vende sig om/
Den hæffn saa hastelig offuer hende kom/
Aff steden kunde hun sig ey fløtte/
Men bleff omuent til en Steenstøtte/
Oc staar der end nu paa denne dag/
Mere veed ieg intet om den sag.
Aldelis huor det gick til saa lige/
Den ynckelige handel kand ieg ey sige/
Huorledis Stæder/ Slot oc Befestninger/
Byer/ Taarn oc herlige Bygninger/
Bleffue til intet som før herlige stode/
Oc Skowene disligist opructe met Rode/
Deris Konger/ Dronninger oc Folck bleff skendt/
Baade gamle oc unge til Aske forbrendt/
Intet leffuendis kunde mand der finde/
Aff Fule eller Beest/ aff Mand eller Quinde/
Korn/ Vrter/ Træers fruct/ all Jordens grøde/
Slet lagdis det altsammen øde/
Spæde Børn paa Moders knæ omkom/
Saa hastelig finge de oc deris Dom/
Som det gick til i Noe tid/
Der Gud besøgte all Verden visd/
For atskillige Synder som bedreffuis fri/
Oc mest denne skendige Sodomi/
Huilcken Synd megit at beskriffue/
Skal icke nu stort fornøden bliffue.
Der alting vaar nu saa foruendt/
Folck met Kiød/ Blod oc Been forbrendt/
Bierge/ Dale/ Træ oc Stenene haarde/
Met det gantske Land saa opslugede vaare/

Oc nu er ey mere igien der aff /
End Floden som kaldis det døde Haff/
Oc er icke langt fra Jødeland/
Saa sort oc stinckende er samme Vand/
Til siune lige som Lijm oc Beg/
Langt bort giffuer det en stanck aff seg/
Hos Orosium kand mand læse at der staar/
Om Landit huor langt oc bret det vaar/
At det vaar fiorten Mile bret forsant/
To oc halfftrediesinds tiue Mile langt.
Loth bleff forfærit offuer maade/
Aff denne sin Hustruis ynckelige skade/
Oc drog til it Bierg met sorg oc mene /
J ørcken met sine to Døtter allene/
Nu scriffuer Moses en ynckelig fær/ Gen. 19.
Som skede met Loth oc hans Døtter der /
De tenckte vdi deris Hierte saa/
At Gud haffde ladit all Verden forgaa/
Lige som de saae det Land bleff øde/
Saa meente de at alle Folck vaare døde /
Oc ingen Mand vaar som dem kunde ecte/
Thi bleffue til intet all Menniskens slecte /
Vden de kunde der met komme til veye/
De met deris Fader kunde komme i leye/
Den tredskhed optenckte de saa lige/
At de deris Fader saa kunde suige/
Saa lenge gaffue de ham Vijn at dricke /
Hand belaa dem baade oc sandzede det icke /
At de dem saa mod hannom skaade/
Før hand saa dem vere siuglige baade/

De fødde oc huer deris Fader en Søn/
Aff dem kom tu slag Folck vel kiøn/
J Scrifften finder mand det altsammen/
Dog det gick ey alt aff met gammen.
Den wselhed skede/ skal ieg icke liue/
Tryhundrit Aar it oc halffemtesinds tiue/
Effter Vandfloden i Noe tid/
Som Carion haffuer regnit met flid/
Men effter at Noe død oc affgangen vaar/
Skede den ved it oc fyrretiue Aar/
Men Sodoma sin forderffuelse fick/
Der Abraham i sit nitten oc firesindstiuende Aar gick
Den euige gode GVd met sin Naade/
Beskerme oss alle fra skade oc vaade/
Oc beuare oss men wi ere i Liffue/
At wi aldrig saadan Synd bedriffue.
Keedsommeligt vilde det mig bliffue/
Om ieg skulde fortelle eller bescriffue/
All den ting som er gaait oc farit/
Den stund den første Monarchi har varit/
Oc huad for Mirackel ere skede dislige/
Som hør icke til mit for|et at sige/
Exod.12. At Israel bode i Egypten lenge/
Huor Pharao dem monne ynckelig trenge/
Exod.14. Huor Moses monne Folckit met stor glæde/
Igiennom det Røde Haff fri vdlede/
Huor Pharao met sin Hærr saa geeff/
Saa ynckelig i Haffuit drucknit bleff/
Huor Israels Folck siden vancker oc gaar/
J ørcken hid oc did fyrretiue Aar/

Huor det paa Sinai Bierg Moses gick/ Exod. 20
Den tid hand aff GUd Lowen fick/
Josue førde Folckit igiennom Jordan/ Josu. 3.
Ind i det foriætte Land Canaan/
Der monne Saul/ Dauid/ Salomon regere/
De monne de første oc meectigste vere/
Oc mange andre Konger som effter dem vaare/
Alt men den første Monarchi monne vare.
Her bleff oc Thebe Stad ynckelig belagt/
Hos huilcken der skede saa grufelig slagt/
Saa mangen Edelmand vdgaff sit Blod/
Oc megit andit Folck der liffuit lod/
Met anden ynck oc grufelig plage/
Som ocsaa hændis vdi de dage/
Den ynckelige hæffn offuer de Troianer gick/
Der Grekerne seyer offuer dem fick/
For Paris tog Helenam den Quinde saa bold/
Fra Greken til Troiam bort met vold/
Som vaar Kong Menelai deylige Viff/
Monge tusinde lode fordi deris Liff.
I samme tid vaar oc Hercules den stercke/
Sin styrcke hand viid i Verden lod mercke/
Thi det haffde hand i sind oc act/
At tuinge all Verden vnder sin mact/
Hand dreff oc mange merckelige stycke/
Som wi kunde læse/ men hand haffde lycke/
Dog maatte den Herre lade sit Liff/
Formedelst Dioneram hans væne Viff/
Lycken monne sig saa met ham vende/
En brendendis Ild den bleff hans ende.

Romulus oc Remus bygde samme tid/
Den Stad Rom som er naffnkundig vijd/
Oc ligger vdi Italie Land/
Som i Historier læsis kand/
Titus Liuius haffuer megit screffuit/
Om mange Herrer huor de haffue dreffuit/
Stor Mandom/ huer i sin tid oc Aar/
Som ey forglemmis men Verden staar/
Dog det begyntis met stor grumhed/
Det endis dog met wselhed/
De pleye altid gierne slig ende at nyde/
Som megit wskyldigt Blod vdgyde.
Atskillige Konster i Greken land/
Vdi denne Monarchi mand paafand/
Poete Konst/ Medicin oc Musica med/
Astronomi brugtis ocsaa samme sted/
Ved den herlige Mand Homerum/
Disligist oc ved Hesiodum/
Hues Bøger alt for langt vilde bliffue/
Om mand paa Rijm vilde dem opscriffue/
Dette forscreffne skede som nu er sagt/
Der den første Monarchi vaar ved mact/
Men om Abraham oc hans Affkom/
Som leffde for Gud retferdig oc from/
Gen. 17. Huor hand begynte Guds Kircke oc Rige/
Om huilcke ieg dig tilforn monne sige/
Efterdi Bibelen monne der om tale/
Vil ieg min snack ey lenger forhale.

Den Anden / Tredie oc Fierde Monarchies kaarte Beſcriffuelſe.

Jeg ſagde/ Fader/ vilde du mig forkynde/ *Hofft.*
Huo den Anden Monarchi monne begynde:
Hand ſuarede/ Kong Cyrus aff Perſen land/ *Exper.*
Som Krønicker oſſ vnderuiſe kand/
Hand vaar en Mand forſtandig oc vijs/
J Politiſke handel baar hand prijs/
En Gudfryctig Konge vaar aldrig ſom hand/
Der regerede de Perſers oc Meders Land/
Thi hand aff ſynderlig gunſt oc naade/
Løſte Jſraels Folck aff Fengſels vaade/ Eſdre 1.
Som lang tid i Babylon fangit vaar/
J fulde halffierdeſindstiue Aar/ 2. paral. 36.
Derfor begaffuede oc Gud den Mand/ Jere. 25. 29.
Met Guddommelig viiſdom oc forſtand/ Daniel. 9.
Hand ocſaa vdi ſit Regimente/
Monne offte raad hos Daniel hente/
Carion ſcriffuer megit beſynderlig/
Om Cyri Fødſel vel vnderlig/
Diſligiſt huor hand vaar dydig oc from/
Vdi ſin opfødſel oc vngdom/
Huor hand offueruant Kong Creſum i Strid/
Met anden mere hans Mandoms ijd/
Hans efftertom bleff ocſaa ved/
J Regiment til det Tiende led.
Effter hand haffde mange Land til ſig vendt/
Da bleff hans Leffnit ſaa ynckelig endt/
Thi der hand Krij mod Scithiam førde/

Det vilde oc groffue Folck hand oprørde /
At de sig veryede det beste de kunde/
Oc saa de æddele Perser offueruunde/
Oc Cyrum selff monne de affliffue/
Som Herodotus klart monne scriffue /
Tomyre de Scithers Dronning met mod/
Hans Hoffuit hun affhugge lod/
De Perser til haanhed giorde hun dette/
It stort Kar met Blod lod hun sette/
Kaste Hoffuedit der i/ oc sagde saa /
Effter Blod haffde du saa stor atraa/
Saa drick nu fri men du haffuer lyst /
At du kant slucke din Blodige tørst.
Siden der effter haffde Cyri affkom /
Offuer Verden mact oc Herredom/
Alex. Jndtil Alexander met Suerd oc Brand/
Tuingde vnder sig alle Riger oc Land/
J Macedonia vaar hand en Konge/
Der offuer Darium seyer monne fange/
Hand brugte sine Greker veldige oc stercke /
Som Løwer grumme lode de sig mercke/
Darius den Tiende oc sidste monne vere/
Som effter Cyrum monne regere/
Men om Alexander huo mere vil vide/
Huor hand giorde alle Land sorg oc quide /
Før hand fick tuingd dem vnder sit vold/
Oc bleff en Monarcha meetig oc bold/
Det skede oc ickun paa tolff Aars tid/
At hand bekom all Verden saa vijd/
En Bog om Alexandro er sereffuen met flit/

Der læsis hans Leffnit vijt oc sijt/
Foruden stor Krij kunde hand ey bo/
Vden it eniste Aar met huile oc ro/
Hans mange Riger kunde intet i volde/
At hand kunde lenge Liffuit beholde/
Thi ved sin egen Tieneris suig/
Bleff hand forgiffuen saa ynckelig.
  Lucanus ligner ham ved Liunit klar/
Som hastelig bort i Lucten far/
Oc ved en grum oc farlig Planet/
Oc en dødelig skæffne/ altsammen ret/
Thi hand foer offuer Folck met sit Suerd/
Oc nedslo alle met grufelig færd/
Gangen den vijd berycktede Flod/
Blandede hand met de Indianers Blod/
Lige saa den store Euphratis Flod/
Blandede hand oc met de Persers Blod/
Hues grumhed oc det wskyldige Blod/
Der hand i Verden vdgyde lod/
Om ieg det rundelig vilde beskriffue/
At læse vilde det forfærligt bliffue/
Dog effter hans store oc kaarte lycke/
Motte hand for Døden ynckelig bucke.
  Det vilde vel oc bliffue langt at sige/ 1. Macc. 1.
Effter hans død huor de skiffte hans Rige/
Oc huorledis det alt saa atspredt bleff/
Til Julius kom den Keyser geeff/
Der hand Pompeium haffde fordreffuit/
Oc nu en Keyser i Rom vaar bleffuit/
En veldig Første oc mectig Mand/

Den fierde Monarchi begynte hand/
Hand haffde oc mact offuer alle Rige/
Moxen i all Verden maa ieg vel sige/
Hans Efterkommere som i Keyserdom haffue verit/
J mange hundrit Aar haffue nu regerit/
Men/ diss verr/ den ædele oc milde Herre/
En stackit tid monne hand regere/
Det er stor iammer oc sørgelig klage/
Huor ynckelig hand bleff tagen aff dage/
Fem Maaneder eller nogit mere/
Effter hand vaar kommen til at regere/
Det skede ved Brutum oc Cassium/
Paa Raadstuen met Forræderi grum.
Effter at Julius vaar slagen ihiel/
Regerede Octauianus lenge oc vel/
J hans tid haffde all Verden ro/
Oc alle Folck kunde fredelig bo/
J denne Octauiani Augusti tid/
Luc. 2. Kom Christus Guds Søn aff Himmelen hid/
Hand tog paa sig Menniskelig natur/
J Bethlehem føddis aff en Jomfru pur/
At hand vilde Menniskene frelse saa/
Vnder Synd oc Død som forderffuit laa/
Den hellige Scrifft taler megit om/
Hans rene vndfangelse oc hellige Mandom.
Saa haffuer ieg dig nogenlunde/
Vdlagt oc forklarit som ieg kunde/
Huor det met de fire Monarchier er gaait/
At de haffue deris begyndelse faait/
Der aff du det betenck oc lær/

At Verdslig mact forgengelig er /
Thi de store Herredøme oc mectige Rige/
Ere borte oc fremfarne alle til lige /
Thi du seer ingen i Verden here/
Allene en Første oc Monarcha at vere/
I denne vor tid saa at vere i act/
Offuer alle Riger at haffue mact.
  Jeg sagde/ Fader/ huor gick det til / Hofft.
At Kongerne dreffue sligt vnderligt spil /
Toge andres Riger til sig saa slæt/
Foruden all skellig sag oc ræt/
Vilde dog slig farlig Krij begynde/
Oc met Folckis mord saa gruselig synde:
  Hand sagde/ Jeg vil dig suare met skel/ Exper.
Der om vnderuise dig kaartelig oc vel/
Disse Monarchier at de saa gaa /
Ere skickede aff Gud/ kand ieg forstaa/
Hand som alting skaber oc skicker i lawe/
Vil ryggeløse Folck saa holde vnder awe/
Oc vndertiden straffe oc ødelegge dem/
For deris Synd oc last saa slem/
Oc atter/ at disse Monarcher høye/
Met gunst sig til de fromme skulle bøye/
Som Daniel i sin Bog monne scriffue/ Dani. 2.
Oc de fire Monarchier tilkiende giffue/
Vdi det andit Capitel staar /
Huorledis Kong Nabogodonosor/
Effter den første Monarchi saa /
I søffne it Billede faar sig staa/
Met grumt Ansict/ baade høyt oc stort/

Aff det beste Guld vaar Hoffuedit giort/
Brystet oc Armene aff Sølff vel klart/
Bugen vaar aff Kaaber sterckt oc hart/
Laarene aff Jern hand oc saa seer/
Oc Føderne blandede aff Jern oc Leer/
Dani.2. Vdaff it Bierg veltis en stor Steen/
Vden Menniskis hender paa Billedens Been/
Som ene sønderslo Billedit paa stand/
Oc knusede det saa smaat som Sand.
Gudfryctige Doctores vdlegge det saa/
1. Ved det Guldhoffuit monne de forstaa/
Den Monarchi saa mectig oc geeff/
Som lang tid hos de Assyrier bleff:
2. Sølffbrystet tilleggis de Perser met rette/
Den Anden Monarchi de hos dem sette:
3. Den Kaaberbug oc Tredie Regiment/
Hen til de Greker haffue de den vent:
4. De Lænder oc Laar paa Billedit vaare/
Oc saais som Jern oc Staal det haarde/
De Rommere de rettelig det tillagde/
Som oc den Fierde Monarchi haffde:
J samme vdtyelse mene de saa/
De Føder der det Billede stod paa/
Aff Jern oc Leer blandit vaare ey stercke/
Det skal den sidste Verdens alder mercke/
J huilcken Monarchien skillies i stycke/
Mange Kongeriger til liden lycke/
Som wi nu see mod Verdens ende/
Oc her effter mere skal giffuis tilkiende/
Den Steen som veltis aff Biergit vd/

Betyer Christus sant Menniske oc GVd/
Hues Monarchi oc Regiment/
Aldrig forgaar eller bliffuer endt/ Luc. 1.
Thi vnder hans Herredom oc mact/
Bliffue alle Førster slæt vnderlagt/ Dani. 2.
Naar den Almectige Konge vil komme/
Oc alle Menniske i Verden dømme/
Da bliffuer hans Monarchi ret forstaait/
At hand euig mact offuer alting har faait.
Scrifften giffuer dig det oc tilkiende/
J Daniels Bog kant du det finde/ Dani. 8.
Huor hand saa i en siun aabenbar/
Hues vdleggelse der kand merckis klar/
At Grekerne skulde faa offuerhaand/
Offuer de Meders oc Persers Land/
Der lignis Grekerne samme sted smuck/
Ved en grum/ fyrig oc galen Buck/
Som icke mere end it Horn haffde/
Den Veyer met tu Horn hand dog nedlagde/
Den Veyer met tu Horn monne bemercke/
De Meder oc Perser veldige oc stercke:
Saa kant du aff Daniels Prophetier
Forstaa/ at de veldige Monarchier/
Som saa høyt offuer alle Land regere/
Aff den høyeste GVd de beskickede ere/
Det samme kant du oc vel befinde/
Om du vilt Titum ret besinde/
Som vaar Keyser Vespasiani Søn/
Det Rommerske Keyserdoms Arffuing kiøn/
Huor Gud monne ham til sit Redskaff tage/

Der hand vilde Jøderne reffse oc plage/
Huilcket ieg vil dig forklare oc sige/
Før end ieg hæden fra dig vil vige.

Om den ynckelige oc saare forfærlige Jerusalems ødeleggelse.

FAder/ den største wlycke giff mig tilkende/ *Hofft.*
Der i den fierde Monarchi monne hænde/
Den største oc vitterligste wselhed/ *Exper.*
Er den store Stad Jerusalem skeed /
Den tid hand bleff slæt ødelagt/
Som oss Historier det haffue sagt/
Men Scrifften beuiser oss det fast/
At Jerusalem to gange bleff kuldkast/
Første gang for deris Affguderi stort/ Baru.6.
Der de haffde offte i Jødeland giort/
J det de Træbillede oc Steenbillede gaffue /
Den ære der Gud allene skulde haffue /
Denne første ødeleggelse offuer dem kom/
Lang tid før Christus tog Mandom /
Femhundrit Aar oc halffemtesindstiue/
Som Krønicker sige der icke liue/
Thi Nabogodonosor lod nedbryde/
Den herlige Stad berømt saa vijde/
Deris Konge førdis til Babylon en fange/
Dissligist aff Almuis Folckit mange/
Oc effter de førdis saa fangne did/
Bleffue de der i halffierdesindstiue Aars tid/
Jckun *Transmigratio* kalder mand den straff /
En Bortfløttelsis naffn mand hende gaff /

Thi alle de beste førdis der hen/
Trælsfolck bleff allene i Landit igen/ 4. Reg. 25.
Indtil Kong Cyrus i Persien kom/
Som Scrifften siger/ mild oc from/ Esdre 1.
For Jødernis skyld opuact aff Gud/
Thi hand fride dem aff Fengselit vd/
Oc flyde dem til deris Land igen/
En gunstig Konge oc Jødernis ven.
Den Anden Forstyring offuer Jerusalem/
Den maa for ingen deel slais i glem/
Thi den vaar allermest ynckelig/
Oc offuer alle maade gruselig/
Aldrig vaar paa Jorden nogen By/
Der offuergick saadant iammer oc kny/
Eller slig endelig forderffuelse har faait/
Som det er den arme Jerusalem gaait/
Tyrus/ Thebe/ oc Troia ynckelig forfoer/
Dog vaar deris skade icke halff saa stor:
Vespasianus Keyser met fart/
Bestaaldede først Staden gruselig hart/
Prophecijen vilde nu fuldkommis saa/ Marc. 13.
Der Christus før monne paa Biergit spaa/ Luc. 19. 21.
Saa Staden oc ynckedis offuer ham saare/
Oc fælde der offuer saa modige taare/
Thi hand som en Gud kunde vide oc see/
Huad her effter vilde met Staden skee/
Den iammer monne ham i Hiertit røre/
Ved Synden vilde de sligt offuer dem føre/
Oc sagde/ O Jerusalem stor oc vijd/
Der som du viste paa denne din tid/

Huad jammer oc nød dig offuerhenger/
Du rusede ey hen saa i Synden lenger/
Men tenckte fast mere met aluorlighed/
Huad der kunde tiene dig til din Fred/
Thi den tid skal komme vissselig/
Dine Fiender skulle sla Vognborg om dig/
Belegge oc trenge dig alleuegne/
Dine Børn disligist baade store oc kleyne/
Saadant skal vederfaris dig for sanden/
Ey lade de en Steen bliffue paa den anden/
Men aldelis legge dig øde i grund/
Thi du foractede den salige stund/
I huilcken Gud dig haffuer besøgt/
Sin Naade saa rundelig mod dig forøgt/
Dog ieg monne Lærdom oc Mirackel driffue/
Sandhed vilt du dog ingen mact giffue/
Huor tit vilde ieg vel i disse Aar/
Mat. 23. Forsamlit dine Børn/ som en Hyrde sine Faar/
Oc som en Høne samler Kyllinge vnder Vinge/
For Glenters fare som offuer dem suinge/
Men dine Børn vilde det intet skiøtte/
Alle salige raad de fra dem støtte/
Oc aldrig vilde de vere saa fromme/
Naar ieg dem kaldede at de vilde komme/
Der for skal oc den skendige sag/
Fremføre offuer dig den sørgelige dag/
Der du skalt ingelunde kunde vndfly/
Om dig skal gaa offuer Verden ry/
Der skal nedslais dine Slot oc Feste/
Det bliffuer icke for huer Mands beste/

Aff Templen staaende skal intet læffnis/ Mat. 24.
Men allsammen lige met Jorden iæffnis/
Oc lige som Christus haffuer det spaait/
Saa er det altsammen farit oc gaait.
Jeg sagde/ Sig mig den synderligste sag/ *Hofft.*
Huor for dem timedis den sørgelige dag.
Hand suarede/ Først vaar sagen denne/ *Exper.*
Som Scrifften klarlig giffuer tilkende/
De hellige Propheter som Gud dem sende/
Dem vilde de icke annamme eller kiende/
Men wskyldelig toge dem aff dage/
Huor offuer Gud saa offte monne klage/ Esai. 1.
En anden sag vaar/ at JEsus Christ/ Jere. 2.
GVd Faders euige Søn foruist/ Eze. 22.
Kom selff til dem oc vilde dem lære/ Mat. 23.
Ham vilde de huercken kiende eller ære/ Luc. 11.
Hand halp deris Siuge giorde dem alt gaat/
Men de giorde hannom all haanhed oc spaat/
Hand lod dem see sin Guddoms mact/
At de skulde giffue paa hannom act/
Ved Guddoms krafft den Herre fijn/
Det bare Vand vende hand til Vijn/ Joh. 2.
Aff samme krafft monne hand hielp bethee/
Den Blind vaar født oc aldrig kunde see/ Joh. 9.
De Halte giorde hand karske oc føre/ Mat. 11.
De Lame at de kunde Lemmerne røre/
De Spedalske giorde hand deylige reen/
De Siuge helbrede/ oc foruden meen/
De Døde opreyste hand oc saa/ Mat. 9.
At mange Menniske saae der paa/ Luc. 7. Joh. 11.

Dog hadede de oc forfulde ham hart/
Fordi hand sagde dem sandhed bart/
Den had kunde de ey offuergiffue/
Før de samtyckte hannom at affliffue.
De Prestehøffdinge lode sig vel tycke/
Aff deris høye Titel oc gode lycke/
J Lowen haffde de nogen forstand/
Thi fryctede de huercken Gud eller Mand/
Offuer Christum kunde de sig icke hæffne/
Thi harmedis de som de vilde ræffne/
Lige sligt vaar det Phariseiske slect/
Met vrang Religion en Hyckler ske sect/
En skammelig død vilde de ham acte/
Det monne de Nat oc Dag betracte/
Jndtil de kunde see deris hold/
At de kunde bruge mod ham deris vold/
Nu sende de vd deris Tienere mange/
Mat. 26. At de skulde JEsum gribe oc fange/
De glæddis at de finge offuer ham Haand/
De bunde ham hart met Bast oc Baand/
Beuiste sig siden saa megit wmilde/
Joh. 19. Hudstrøge hans Legom saa gruselig ilde/
At fra hans Hoffuit oc til hans Taa/
Wslagit mand intet paa ham saa/
Bar Hud mand ey kunde nogen sted hitte/
Saa stor som mand en Finger kunde sette/
Men arr oc rebler oc megit Blod/
Offuer alt hans gantske Legom stod/
Aff spaat met Torn monne de ham Krone/
De kunde ey før deris ondskaff sone/

Paa samme Krone de sloe oc støtte/
At Torne i hans helligste Hierne møtte/
End giorde de ham større vanære/
Hans Kaars nødde de ham selff at bære/
Som vaar baade tungt oc stort til med/
Vd til den skammelige Hoffuitpande sted. Mat. 27.
Den wskyldige JEsus met vee oc sprecke/
Monne de dog her paa Kaarsit vdstrecke/
De Jern spiger der hand paa Kaarsit laa/
Gennom Hender oc Føder sloe de saa/
At Blodit der effter strømmende løb/
Oc ned paa Jorden aff hans Legom drøb/
Alt dette hand dog saa taallige leed/
Huercken hid eller did sig vende eller vred/
Vtaallige lod ey høre skrig eller raab/
Men sette til GVd allene sit haab/
Beuiste sig saa met alle sine facte/
Som it Lam der ledis hen at slacte/ Esa. 53.
Met større fortred monne de ham trenge/
Mellom to Misdedere lode de ham henge/
Som hand henger i sin Pine allermest/
Nu raaber hand *Consummatum est*, Joh. 19.
Saa vdgaff hand sin Guddommelige Aand/
Oc den befoel sin Fader i Haand.
Der hand vaar død strax en aff dem/ Joh. 19.
Tog Spiud i Haand oc traadde her frem/
J Christi Side hand der met stack/
Der til skyndede ham det onde pack/
Den Aadt her i hans Hierte stod/
Da vdrant der baade Vand oc Blod/

Mat. 27. Da bleff der it Jordskel farligt oc stort/
Solen formørckis oc bliffuer sort/
Der aff bliffuer mørck offuer Verden vijd/
Luc. 23. Som varede vel tre Timers tid/
Mat. 27. Det Forheng i Tempelen reffnede i tu/
De Dødis graffuer aabnedis oc nu/
Mange Hellgens Legeme siden opstode/
J Staden sig see oc merckæ lode/
Joseph aff Arimathia kom/
Som vaar en Raadmand gudfryctig oc from
JEsu Predicken hand før monne tro/
Joh. 19. Der for hand hederlige ham nu begro/
Men tredie dag met Siæl oc Krop/
Mat. 28. Stod hand aff Graffuen met Herlighed op/
Sine Disciple monne hand saa behage/
Actor. 1. Hand omgicks met dem fyrretiue dage/
Diss imellom lagde hand der paa vind/
At styrcke i Troen deris Hierter oc Sind/
Luc. 24. Foer siden op til Himmelen hen/
Actor. 1. Her effter kommer hand en Dommere igen.
Alt dette der Jøderne saae oc hørde/
Deris Sind oc Hierte det dog icke rørde/
At de der aff vilde sig omuende/
Oc ret sandhed om hannom bekiende/
Men grummelig forfulde ham selff til døde/
Oc stode effter at legge andre øde/
Saa mange hannom vilde bekiende oc ære/
Kundgiøre hans Ord oc tro hans lære/
Peder oc Hans de i Fengsel sette/
Actor. 5. J Apostels Gierninger læse wi dette/

S. Staffen stenede de til døde/ Acto. 7.
Halshugge S. Jacob for samme brøde/ Acto. 12.
Dette vaar alt sagen som ieg før sagde/
At Jøderne saa ynckelig bleff ødelagde.
Josephus scriffuer at hand vaar nær/
Oc selff saa den ynckelige fær/
Oc siger/ at tu oc fyrretiue Aar/
Effter Christus til Himmels opfaren vaar/
Da begyntis denne jammerlige strid/
Det andit Aar i Vespasiani tid/
Her bleffue mange Jøder tagne til fange/
Oc ihielslagne saa ynckelige mange/
Hand scriffuer oc at paa den tid saa brad/
Saa megit Folck samledis i den Stad/
At aldrig saa mand før paa en tid/
Saa stor en Almue vere samlit did/
Denne deris Forsamling skulde alt saa skee/
Til deris egen Forderffuelse oc vee/
Det vaar deris større sorg oc quid/
Der maatte forsamlis til Paaske Høytid/
De ypperste oc beste offuer Landit alt/
Men det vaar mest dem sorgen galt/
At de i Staden komme alle hen/
Men ingen maatte komme der vd igen/
De Rommerske Herrer vaare icke rædde/
Deris Krigsfolck de offuer alt Landit spredde/
Huor aff det kom at Menniske mange/
Til Staden flyde om beskermelse at fange/
Men det maatte altsammen lyckis dem ilde/
Thi Gud deris Synder nu straffe vilde.

De Rommerske Krigsfolck Staden brende/
Oc hannom paa alle sider omspende/
At ingen viste huor hand skulde sig bare/
Luc. 19. Som Christus monne dem før atuare/
Bestoldingen varede sex Maanede lang/
Mange omkomme her aff stor tuang/
De offuerbleffne monne met wselhed leffue/
Til de enten slagne eller fangne bleffue/
Diss imellom bleff all Prouiant fortærit/
Der aff Menniske skulde sig haffue nærit/
Men Folckene vaare der inde saa fult/
At der nogle Tusinde døde aff sult/
Hunger hart Suerd nøder mangen til/
At æde det hand ey gierne vil/
Her aade de Røtter/ Katte oc Hunde/
Verstyggelig kaast for kræsne Munde/
Til mad slactede de baade Asen oc Heste/
Det vaar Kiød/ dog ey met det beste/
De Rige nøddis at sluge deris Guld/
Det giorde dog huercken gaat Blod eller huld/
Mange i Priuet søgte effter føde/
At de deris Hunger saa kunde bøde/
Rige Quinder slig nød monne time/
At de aff Hunger tit monne besuime/
Oc der de sig nogit kunde besinde/
Oc dog slet intet at æde kunde finde/
Nøddis de deris egne Børn at øde/
(O jammer) at de dem stegte oc søde/
Men større sorg det dennom gaff/
De bleffue icke verdig at æde der aff/

Thi Krigsfolckit i Staden hastig indructe /
Der de den søde steg monne lucte/
Oc reffue det aff deris Hender met hast/
Thi Hunger tuingde dem io saa fast/
Men de sade sorgfulde igen oc tomme/
Oc maatte der effter aff Hunger omkomme/
Her bleff fuldkommit i sørgelig maade /
Det Christus paa sin Langfredag spaade/ Luc. 23.
De Quinder som grædendis ginge vd med/
Oc fulde hannom vd til Hoffuitpande sted/
De haffde medynck offuer JEsu død /
Men hand yncker meer den offuerhengende nød
Oc vende sig om oc sagde til dem/
J Døtter aff Jerusalem/
J græde offuer mig/ i giøre icke vel /
Græder offuer eders Børn / oc offuer eder sel/
Thi see/ den tid kommer visselige /
J huilcken mand skal sørgelig sige/
Eya huor salige maa de vere /
De Quinder som wfructsommelige ere/
De aldrig fødde oc ey gaffue di/
Men ere fra slig besuæring fri/
Den Spaadom Christus talede der/
Har visselig faait sin vdrettelse her/
Sligt eya oc vee met ynckeligt klage/
Hørdis der ey før i alle dage/
Besynderlig i det de saae slig nød /
Mangen from Quinde fands paa Gaden død/
Hosbonde oc Børn maatte offuergiffue hende /
Kunde ey den wselhed fra hende vende/

I Faffnen har mand seet Quinden oc Manden/
Met Børnene døde ligge hos hin anden/
Til den store Hungers nød oc plage/
Kom oc Pestilentz i de samme dage/
I huilcken mange hundrit døde monne bliffue/
Det vilde vere grueligt at beseriffue.
Omsijer brøde de Muren met hast/
Hand som vaar bygd vel sterck oc fast/
Titus en Første forstandig oc vijs/
Foer ind i Staden met megen prijs/
Her begyntis ynck oc Hierte quide/
Der Titus loed den Basune lyde/
Folckit i Staden vaar amectig oc blot/
Her raabtis ickun/ sla dot/ sla dot/
Ingen kunde vndfly vdaff den nød/
Her saais ey andit end den bittere død/
De sig ydmyge vilde giffue til fange/
Bleffue vndertraadde saa ynckelige mange/
Her fløde store Bæcke met Menniskis Blod/
Som slois ihiel oc traaddis vnder Fod/
Mangen ærlig Pige oc Iomfru bold/
Bleff skammelig skendt/ oc tagit met vold/
Den store Salomons Tempel saa kiøn/
Aff vdhuggen Steen baade deylig oc skiøn/
Met vdgraffne Pillere oc Bekaastning stor/
At slig en bygdis aldrig paa denne Iord/
Den brøde de ned kunde sig ey raade/
Det vaar Jøderne en wbodelig skade/
De monne ey heller lenge tøffue/
Alle Tempelens Klenod slet bort at røffue/

Sancta Sanctorum opbrende de med/
J denne deris grumhed oc ondskaffs giæd/
Disligist met største haanhed oc spaat/
Nedsloe deris faste Værn oc Slot.
De stolte Prester vden all Guds fryct/
Her bleff deris Hoffmod slæt nedtryckt/
GVd hæffnde sin Søns Død paa dem saa/
Ret løn som skyld monne de her faa/
Alt deris øyenskalckhed oc Hyckleri/
Kunde dem slet intet hielpe eller fri/
Paa denne dag haffue de sørgelige grwit/
Deris gamle Synder angrit oc rwit/
J Hiertit haffuer verit deris største nød/
At de haffue samtyckt i Christi Død/
Saa er det dem til Fordømmelse gaait/
Aff huilcket wi haffue Salighed faait/
Guds hæffn paa denne dag visselig falt
Paa Jerusalem/ oc GVd dem galt/
For alt det megle vdgydede Blod/
Der mangen Guds Helgen wskyldelig lod/
Fra Abel til Zacharias Prophete from/ Mat. 23.
J hob det alt her offuer dem kom/
Vist vilde det keedsommeligt bliffue/
Om ieg det mord skulde grant beskriffue/
Jeg troer at aldrig før paa en tid/
Saa mange ere myrde offuer Verden viid/
Her haffue nu Jøder deris ynske faait/
Oc visselig er offuer deris Hoffuit gaait/
Der Pilatus sagde aff fryctactigt mod/ Mat. 27.
Jeg er wskyldig i denne Mands Blod/

De suarede/ Hans Blod maa falde oss paa/
Disligist paa vore Børn oc saa/
Paa denne dag vist offuer dem kom
Samme Blod/ aff Guds retferdige Dom.
I Josephi Bog kunde wi det finde/
Aff dem som vaare i Staden inde/
Bleffue elleffue hundrit maal tusind slagne/
Til fange siu oc halffemtesinds tiue tusind tagne/
Saa dreffs alt Israel aff Landit vd/
For wtacknemmelighed mod GVd/
De nøddis oc til vnder Trældom at vere/
Indtil denne dag ihuor de ere/
Ingen Jøde findis i nogit Land/
Der en Fod bred eyedom haffue kand/
Icke haffue de heller hafft den heer/
I femten hundrit Aar oc end meer/
De skulle oc ey haffue/ siger ieg dig vist/
Esa. 34. Før de sig omuende til JEsum Christ.
I denne straff lod Gud det saa gaa/
At de skulde lige om lige faa/
For tredive Sølffpenninge soldis Guds Søn/
Der aff maatte Jøderne nu nappe røn/
Thi her bleffue tredive Jøder igen/
For en Sølffpenning solde der hen.
Siden lede Jøderne end da stor plage/
Oc mange bleffue ynckelig tagne aff dage/
De Rommere dreffue it gruseligt spil/
En Jøde selff gaff Aarsag der til/
Der andre merckte at hand monne søge/
Oc fant Guld i det hand selff monne møge/

Som hand monne før ned i sig vrage/
At ingen skulde det fra ham tage/
Tu tusinde Jøder toge de nu fat/
Opskaare dem alle paa en Nat/
Indtil Titus forbud lod giffue/
At ingen mere sligt mord skulde driffue/
Mange Jøder de til Egypten sende/
Der skulde de trælis vd i ende/
En stor hob Fanger met Titus kom/
Som fulde Krigsfolckit hiem til Rom/
Mest monne disse aff Edelfolck vere/
At hand sin Seyer der met vilde ære/
Hand sette dem paa almindelige Gader/
Huor Folck haffde dem for spaat oc ladder/
En grum død siden lod hand dem lide/
De grumme Løwer monne dem slide.
Den Stad Jerusalem mectig oc geeff/
Om Paasken bestoldit oc plagit bleff/
Lige som Guds Søn om Paaske tide/
Den forsmædelige Kaarssens Død maatte lide.
Vise Mend haffue for vor tid leffuit/
Der bedre om denne Materi haffue screffuit/
End ieg her om kand scriffue eller tale/
Thi vil ieg nu andre denne sag befale/
Den euige GUd skee loff oc priis/
Som ene er Almectig oc viis.

Om nogle Tyranniske Førsters ynckelige affgang/ Oc besynderlig aff dem som begynte de fire Monarchier.

Efter din begiering har ieg dig sagt/
Oc met kaarte ord dig vdlagt/
Huo de første store Herrer haffue verit/
Der i huer Monarchi haffue regerit/
Effter som wi det i Scrifften forfare/
Oc Krønicker monne oss det forklare/
Min Søn/ det vil ieg raade dig nu/
Beuar sligt i dit sind oc hu:
At i Verden er ickun wrolighed/
Altings foruandling oc wstadighed.
De Førster disse Monarchier haffue regerit/
Naar de haffue høyest i Herlighed verit/
Naar de vaare trøstige allermest/
Oc tenckte deris Sæde vaar stadig befæst/
Da gaff den Verden sin falskhed tilkende/
Oc hastelig giorde met dem en ende/
Til løn gaff hun dem saadane Gaffuer/
Ey andit end sorte oc mørcke Graffuer/
Dog de monne høye oc ypperlige vere/
Hun vilde dem anderledis ey forære/
Thi lige som Solen smelter Snee/
Naar hun skinner varm/ som wi kunde see/
Saa ere de Keyserdøme forsuunden bort/
Oc all deris Herlighed met dem kaart/
Oc effterdi de monne grummelig sige/
At tuinge til sig andre Kongerige/

Der offuer met Krij togis mange aff liffue /
Thi maatte de oc deris Blod vdgiffue.
See oc huor Gud haffuer der til ijd /
Oc fra begyndelsen pleyer altid /
At bruge Tyranniske Konger der til /
Naar hand it Kongerige straffe vil /
Oc lader ved dem sla mange ihiel /
Som effter hans Bud ey skicke sig vel /
GVd giør som mand pleyer at sige for sanden /
Slider en vgudelig paa en anden /
Oc naar hand har brugit Tyranner til straff /
Saa setter hand dem ocsaa ynckelig aff /
Lige som en Skolemester bruger sit Rijs /
At hand vil giøre sin Discipel vijs /
Naar hand ey flitelig vil studere /
Men er forsømmelig sin Lectze at lære /
Dog naar den vrede er offuerstaait /
Den wlydige har sin straff faait /
Her tør hand vreden mod Risit vende /
Oc kaste det bort i Ilden at brende /
Lige saa giorde Gud i fordum dage /
Der hand i Egypten sit Folck vilde plage /
Da lod hand Pharao haffue den ære /
Guds Rijs en tid lang maatte hand vere /
Men der hand brugede sit onde fortred /
Hans grumhed Gud icke lenger leed /
Men ham oc hans Folck i det Røde Haff /
Lod druckne hen / saa fick hand sin straff. Exo. 14.
Lige oc saa Nabogodonosor /
Guds vredis redskaff i sin tid vaar /

4. Reg. 25. Ved huilcken hand søgte sine Jøder hiem/
Oc plyndrede den Stad Jerusalem/
Der hand for Synd oc wlydighed/
Fortørnedis saare oc bleff dem vred /
Men siden lod Gud ham selff vige /
Dani. 4. Fra Gods oc Eyedom oc alt sit Rige/
It wskelligt Beest i siu Aar at bliffue/
Som Propheten Daniel klart monne scriffue.
Alexander aff stolthed oc Tyranni/
1. Macca. 1. Tolff Aar i Verden førde megen Kri/
Hand lod icke aff at vdgyde Blod/
Thi hand effter alle Kongeriger stod/
Oc tørstede effter det naffn oc ære/
En Konge offuer alle Konger at vere/
Men der hand langt oc vijt haffde gaait/
Oc moxen all Verden vnder sig faait/
J Babylons throne lod sig ophøye/
Nu monne den lycke sig vende oc bøye/
Men hand end vaar i sin vngdom/
Aff Forgifft meen mand at hand omkom.
Hannibal de Carthaginensers stercke/
Lod sig offte imod de Rowmere mercke/
Hand tuingde deris myndighed oc act/
Dræbte mange tusinde met sin mact/
Oc som wi vdi hans Histori finde/
Der hand hos Cannam monne Seyer vinde/
Saa mange Rommere paa Jorden laa/
Der de Carthaginenser monne ned sla/
At de tre Kurffue met Gulderinge/
Vdaff de Rommeris hender finge.

Der sigis ocsaa at paa en tid/
Bleff fyrretiue tusinde i den Strid/
De Rommerske herlige Stridzmend mange/
Foruden den hob de toge til fange/
Iblant dem tredive Raadmend bleffue/
Der til ocsaa tiue Doms Herrer geffue/
Som for deris Fæderne land gaff sig i fare/
Oc for de vilde deris Frihed forsuare.
Men huad løn fick den mectige Heldt/
Effter at hand haffde saa mange fældt:
Foruist effter at hans Glass vaar vde/
For Døden maatte hand oc sørgelig lude/
Kaart sagt/ som andre megit Blod vdgyde/
Den løn de mesten alle pleye at nyde/
I enden kom hand i ynckelig nød/
Vden tuil Forgifft bleff oc hans død/
Der hand i mistrøstelse selff monne tage/
Saa ilde er hand oc kommen aff dage.
Giff ickun paa Julium oc Pompeium act/
To naffnkundige Herrer met stor mact/
Som ocsaa met Krij oc veldig Haand/
Vnder deris vold tuingde alle Land/
Baade smaa øer oc store Kongerige/
Til stort velde monne de saa opstige/
Oc alt det Pompeius i øster fick/
Huad Julius i Vester til haande gick/
Det lagdis altsammen vnder Rommerske mact
Thi Rom vaar da allene i act.
Omsijer forligtis de to ey vel/
Men Krijede om Keyserdommit indbyrdis sel/

Der kunde oc ey før stillis den kiff/
End try hundrit tusind maatte lade deris Liff/
Oc effter den Krij haffde faait ende/
Bleff Pompeius affliffuit i stor elende/
Men Julius allene en Første bleff/
En Keyser offuer all Verden geeff/
Dog hand monne oc kaart tid regere/
Thi effter fem Maanede eller nogit mere/
Der hand vilde til sine Raadsherrer gaa/
Brutus oc Cássius beskickede det saa/
At hand der samme tid bleff nedlagd/
Som ieg dig der om før haffuer sagd/
Men der som du vilt vijdere forstaa/
Huad endelig de Herrer almindelig faa/
J de Rommerske Historier du megit finder/
Dani. 2. Naar du dem læs oc vel besinder.
1. Saa er den Assyriske Monarchi fremgaait/
Den gyldene Verden sin ende har faait/
J huilcken Ninus mectig oc bold/
Vaar første Monarcha oc haffde stort vold/
2. Den Sølff tid som monne de Perser tilfalde/
Er oc lang tid siden borte met alle/
3. De Grekers Monarchi som varede kaart/
Ved Kaaber lignit/ gick oc lenge siden bort/
4. Den Jern alder oc Rommerske Monarchi/
Haffuer oc sin ende/ er gaait forbi/
Met all den Herlighed de før haffde/
Ere nu alle borte oc ødelagde.
Nu er en Verden ey anden end slig/
Met Jern oc Leer blander hun sig/

Som Daniel klarlige der om tal/
Oc denne vor ynckelige tid saa bemal/
De store Mornarchier ere smeltede som Snee/
Nu er Verden fuld met grumhed oc vee/
Mand seer ey andit huo ret vil regne/
End bulder oc trætte alleuegne/
Derfor/ min Søn/ er ieg viss paa/
Denne Verden kand icke lenge staa/
Det vil sig snarlige met hende vende/
Met hast skynder hun sig flux til ende.
De Tegen for Verdens ende skulle gaa/
Der Christus selff monne merckelig spaa/ Mat. 24. Luc. 21.
Som Pestilentz/ Hunger oc Dyr tid/
Til Land oc Vand stor Krij oc Strid/
It Kongerige mod det andit staar/
Lige som de laae hin anden i Haar/
Vold oc wret iblant alle Mand/
Regnerer/ oc tager offuerhaand/
Alt saadant it vist foruidne er/
At Dommedag flytter sig til oss nær/
Holt dig fordi ved Troen tæt/
Met Bøn dit Hierte til Gud opret/
Raab stedse til Gud oc bed om Naade/
At vndfly den offuerhengende vaade/
Bedre dit Leffnit/ var dig for Synd/
Men du har tid legg der paa vind.

Om den Femte oc Geistlige oc Papistiske Monarchi.

Hofft. JEg sagde/ Fader/ monne icke nogen Første vere/
Der vijt offuer Verden nu monne regere/
Som de Assyriske oc Persiske vaare/
Grekiske oc Rommerske som høy Titel baare/
Huor er nu nogen i disse tide/
Der sit Herredom vdstrecker saa vijde:
Exper. Hand suarede/ ingen Første nu findis kand/
Der har slig Herredom offuer alle Land/
Met saadan almindelig Keyserlig mact/
Som Darius oc Alexander vaare i stor act/
Eller oc som Julius Keyser haffde/
Der øster oc Vester Land vnder sig lagde:
Dog kand mand nu i Europa finde/
En veldig Konge huo ret vil besinde/
Som biuder offuer den gantske Christendom/
Det er den mectige Pawe i Rom/
Slæt ingen Første kand vere hans lige/
Hans Decreter kand oss det nocksom sige/
Alle Konger oc Førster i Vester regere/
Hans Bud de allesammen lydige ere/
Hand lader sig høre at hand haffuer sel/
Fuld mact offuer Menniskens Legom oc Siæl/
Den mact haffuer aldrig nogen Konge før hafft/
Vden Ærens Konge som alting har skabt/
Hand lader sig Christi Vicarium kalde/
Der i Christi sted er høyest for alle/
J S. Peders Stol er hans Sæde/
Thi vil hand Konge offuer alle Konger hede.

Dette screff Lyndesius den tid Pawens Religion vaar alleuegne i Christendommen ved mact.

Oc lige som Keysere oc Konger bolde/
J denne Verden haffue megit at volde/
Oc haffue vnder sig baade Første oc Greffue/
J alle deris Land mange Adel geffue/
Som forskaffe Vndersaatte ræt oc skiel/
Oc ved deris myndighed regere dem vel/
J lige maade er Pawen i Rom/
En Keyser offuer gantske Christendom/
J alle Land haffuer hand stor mact/
Hans Førster oc Herrer ere i stor act/
Somme sted haffuer hand sin Cardinal/
Met kaastelig Klædebon oc megen pral/
Dissligist sine Bisper oc Erckebisper store/
Som fare met offuermaade vnderlige fore/
At de Pawens myndighed skulle forsuaare/
Som mand kand alleuegne see oc forfare/
Høyskoler oc Closter det samme bemercke/
De mange Doctores oc Høylærde Klercke/
Abbeder/ Prior oc Prelater met/
De onde Regentere huer i sin sted/
Som haffue gudfryctige Folckis naffn/
Gud kiender dog huad de ere til gaffn/
De Officiales oc Tømmetaske/
Met deris tilhielpere flitig oc raske/
Dægen oc Erckedægen met Værdighed/
Doctores/ Theologi met astadighed/
Caniker/ Sangere oc Messepræster/
Met deris Subdegne oc Rentemester/
Mange skock Læsepræster i suerm/
Der til de Verdslige Prelater met lerm/

Lectores/ Vicarier oc Muncke met sange/
Atskillige Aardens Brødre mange/
Det bliffuer forlangt ieg keedis der ved/
At bemale allis deris Klæde sed/
De acte met Gudelig tancke oc villie/
Fra andre Christne sig saa at skillie/
Deris Religion har oc deylige Quinder/
J alle Land ere de hellige Nunder/
Falske Eremiter der ocsaa ere/
Oc klæder som andre Brødre bære/
De stolte hoffmodige Prester i sind/
De Scrifftemuncke som løse aff Synd/
Closterfogeder oc Kammersuenne/
Oc Verdslige Hoffmend som dem monne tiene/
Saa er all Verden til Land eller Vand/
Hans Hellighed lydig oc vnder hans Haand/
Ham lyder icke allene hans Aandelige Rige/
Men den Rommerske Keyser maa oc for ham vige/
Disligist i alle Land Konger ocsaa/
Huilcken dag de skulle tage Krone paa/
Da skulle de giøre hannom Huldskaffs eed/
De skulle forsuare hans myndighed/
Met ydmyg Reuerentz de hannom bekiende/
Enten selff/ eller ved Legater de sende/
Om nogen staar hans Maiestat imod/
Siger nogen hans Lower ey at vere god/
Eller haffuer nogen mening imod hans mact/
Eller holder hans frihed i nogen foract/
Om det met nogen befindis kand/
Til Jld oc Suerd hand dømmis paa stand/

Hand siger S. Peder vaar hans formand/
Dog met den Titel *Sanctus* nøyedis hand/
Men denne vil gaa fast høyre paa/
Sanctissimus, oc mere/ kunde hand det naa/
Huo grant vil vide hans Titel oc Naffn/
Leges Canonicæ giøre der aff sagn/
Der findis at hand maler sig saa vd/
At hand er huercken Menniske eller Gud.
Jeg sagde/ huad tencker du der om / *Hofft.*
Huad skal hand da vere effter din Dom?
Sandelig meen ieg det foruist/
Hand er langt fra den milde JEsus Christ/
Ja hand er tuert imod hans Natur /
Thi Christus vaar Gud oc Menniske pur/ Joh. 1.
Kand Pawen ingen aff de Titel bære/ Da er hand
Huad kroden Dieffuel skal hand da vere? io enten Sa-
Hand suarede/ *Lex Canonica* monne der til suare/ tan eller An-tichristen.
Oc dig/ min Søn/det Spørsmaal forklare/ *Exper.*
Det gaar forhøyt offuer min forstand/
Hans Hellighed ieg ey bescriffue kand /
Ey heller forklare hans Autoritet/
Huilcken der hør til hans Maiestet/
Huor skalt du saadan en Første finde/
Der Aandelig baade kand løse oc binde /
Hues Disciple der oc kand Synden tilgiffue/
Naar mand ickun en gong kand Scrifftet bliffue/
Huilcke hand ved sin mact biuder her paa Jord/
For Guds Ansict skal ocsaa vere giord/
Oc huilcke hand paa Jorden løs monne giffue/
Skal ocsaa i Himmelen fuldgiort bliffue/

Hand skal oc en Første offuer Skærsild vere/
Løse der fra Pine/ føre dem til ære/
Vdaff det sorte oc mørcke suel/
Vden tuil frelse huilcke hand vil sel/
Vore offuertrædelse/ Synder oc skalckhed/
Der wi haffue giort i hemmelighed/
For Presten eller Muncken skulle wi bestaa/
Huert Aar/ at wi kunde Affløsning faa/
Ellers bliffue de hos oss giemde til straff/
Oc wi faa ingen Forladelse der aff/
Her met kunde de vide oc forstaa/
Alle Synder oc skalckhed der huer Mand begaa/
Men ingen aff oss er giffuit den lycke/
At wi kunde vide deris hemmelige stycke/
Thi maa wi alt for dem bucke oc lude/
At ihuad deris Tienere oss ickun biude/
Vnder Pawens Band/
Maa wi det lyde paa stand/
Thi er det vist / min Søn met alle/
En vnderlig Monarchi maa mand hende kalde/
At hun er kommen saa høyt i act/
Har baade offuer Legomit oc Siælen mact.

Hofft. Jeg sagde/ Fader/ vnderuijs mig der i /
Huo der begynte denne Monarchi:

Exper. Hand suarede/ denne Monarchi skiøn/
Begynte først JEsus Christus Guds Søn/
Ey met Suerd/ Ild eller saadan vaade/
Men ved sit Ordis krafft oc naade/
Lod effter sig i sit Testament/
Megen salig Lærdom oc Document/

Hans effterkommere at bruge/ om de vilde/
Dog mange vanbruge dem nu saa ilde/
Thi Petrus oc Paulus lærde Guds Ord ræt/
Met andre deris Brødre som der til vaare sæt/
Predickede Lowen oc Euangelium/
Leffuede Gudelig oc i Fattigdom/
J Bøn oc ydmyghed ginge stedse frem/
Som Christus deris Mestere giorde for dem/
Saa ærgerige vaare de icke nær/
Som Pawen deris effterkommere nu er/
Der biuder offuer gantske Christenhed/
Som Gud oc alle Folck seer oc veed.
Siden Peder oc Pouel vaare nu hen/
Oc aff Disciplene vaare ingen igen/
Nogle Aar der effter gick det saa lige/
Deris Effterkommere monne høyt opstige/
Fra Aandeligt leffnit til timelig mact/
Fra ydmyghed oc til Verdslig pract/
Met tredske anslag de sagen saa dreffue/
At de saa store Potentater bleffue/
Som deris Historj beuiser vel/
Huo der i læs oc acter met skel.
Fader/ før wi gaa lenger skalt du mig lære/ *Hofft.*
Naar begynte denne deris Verdslige ære?
Min Søn/ det skalt du saa forstaa/ *Exper.*
Før nogen Pawe slig ære monne faa/
Da vaar der i Rom/ skal ieg icke liue/
Gudfryctige Pawer ved tolff oc tiue/
Den trædobbelte Krone skiøtte ey at ramme/
Thi der ved monne de sig mere skamme/

Men finge den sørgelige Martyrs krone/
Met huilcken Sandhed pleyer at løne/
Indtil den Pawe Siluester kom/
Oc Keyser Constantinus god oc from/
Forærede ham met Italien oc Rom/
At det skulde vere hans eyedom/
Dette vaar en begyndelse oc Rod/
At Pawernis Hierte effter Rigdom stod/
Som det almindelig i Verden skeer/
Mand pleyer at sige/ meer vil meer/
Der Pawen kom til sligt Kongeligt vælde/
Monne alle Førster sig til ham hælde/
Hans Bud de lydde oc veluillig giorde/
Ingen mod ham sig opsette torde/
Dette skede saa ved tryhundrit Aar/
Effter Christus til Himmels opfaren vaar.
Her kom Fru vellyst leed oc slem/
Laante her Herberg/ fick der sit hiem/
Bleff hos dem som deris egen Gudinde/
Da toge sig Konger oc Førster i sinde/
Keyserens Exempel de efterfølge vilde/
Mod Prester beuiste sig gaffuemilde/
Alle sig oc gunstelig til dem vende/
Funderede dem Gods oc store Prebende/
Meente det for Gud stort værdskyld at vere/
De Geistlige naar de kunde saa forære/
Kong Dauid i fordum tid i Skotland/
Den samme mening haffde oc hand/
Der hand i sit Rige funderede fri/
Femten skiøne Clester oc Abbedi/

Met Jord som de kunde saa oc are/
Monne dog icke Tiende oc Offer spare/
Aff simpel Hellighed hand det saa giorde/
At Kronen vilde moxen forarmit vorde.
Nu haffuer ieg vijst dig som ieg kunde/
Huorledis deris Herredom monne begynde/
Oc siden opstigede i alle tide/
Offuer Keyserlig Maiestat saa vijde/
Der de haffde gantske Italien faait/
Oc det saa effter deris sind vaar gaait/
Begynte de nu bar Kiødelige at bliffue/
Met Rigdom oc Rente deris lyst at driffue/
Guds Kircke at tiene de slæt forlode/
De actede sig der til at vere forgode/
At Predicke oc lære vilde arbeyde haffue/
Det keddis de ved oc slæt offuergaffue/
Oc stode ickun effter gode dage/
Lode andre gaa/ selff vilde de Age.
Fader/ meent du de kunde vere visse paa/
At deris Monarchi skal lenge saa staa?
Hand suarede/ det siunis i alle maade saa/
Deris Herlighed vil snart vndergaa/
Jeg troer deris Verdslige ypperlighed/
Skal omuendis til stor ydmyghed/
Ved Guds Ord vist skal det saa hænde/
Til den første Stat skulle de sig vende/
J Daniels Prophetije saadant staar/
Til den tid bliffuer icke mange Aar/
Dog skal Christi tro aldrig forgaa/
Men io mere oc mere offuerhaand faa/

Megen Armod oc megen Rigdom ere baade skadelige i Guds Kircke/ thi naar predickere ere megit arme/ da sky andre oc ville icke til det Embede/ Men naar de ere megit rige/ da offuergiffue de selff predicken oc Siæleſorg/ oc bruge ickun kiødelig vellyst: Oc da fuldkommis det gamle *Prouerbium: Religio peperit diuitias & filia deuorauit matrem.*

Alligeuel at den arme Menighed/
Lider diss imellom sorg oc wselhed.
Hofft. Fader/ meent du det skal visst skee met alle/
At deris mact skal kunde slæt forfalde/
Efterdi de haffue/som huer mand veed/
Saa stor anseelse oc ypperlighed:
Exper. Hand sagde/ deris wlydighed skal det volde/
For de ey Christi Ord ville holde/
Der hand befoel mod sin sidste ende/
Der fra burde dem sig ey at vende/
Nu holde de mere deris Tradition/
End Christi aluorlige Institution/
Thi der Christus vaar her paa Jord/
Den sidste dag der hand opfoer/
Da talede hand til sine Disciple saa/
Bød dem vd offuer all Verden at gaa/
Mat.28. Oc ey andit Embede at tage til ijd/
Mar.16. End Predicke oc lære hans Ord met flijd/
Joh. 15. Befoel icke at bære Kaars omkring/
Actor.1. Ey kreffue stort Offer eller anden ting/
Megit mindre at de skulde haffue i act/
At bruge nogen Verdslig vælde oc mact.
Men nu kand huer Mand høre oc see/
Huor de sig i alle Land bethee/
Oc beuise sig saa met ord oc facte/
Christi befalning de saa ringe acte/
De skicke sig ey som dem kand sømme/
Deris Canoniske Lower de oc forsømme/
Oc skicke sig saa den største part/
Ret tuert imod Christum aff ond art.

Christus bluedis icke selff der ved/
At Predicke Guds Ord oc Sandhed/ Mat. 4.
For alle Folck som ham vilde høre/
Det vil icke Pawe/ Bisp/ Cardinal giøre/
De ville sig icke i det Arbeide vende/
Men nogle Tiggemuncke der til vdsende/
For dem skulle de haffue den wmag/
Der aff tager Almuen den Aarsag/
De kedis ved aff dem at lære/
De spotte dem oc met stor vanære.
Christus vilde ingen Konge vere/ Joh. 6.
Oc icke offuer Riger oc Land regere/
Men skyde den Verdslige myndighed/
Som huer Mand i Scrifften læs oc veed/
Men nu kand alle see oc vide/
Pawens store vælde i disse tide/
Offuer alle Konger er hand i act/
Saa vel i Verdslig som Geistlig mact.
Carion i sin Krønicke bescriffuer/
En merckelig Histori tilkiende giffuer/
Paa huilcken mange haffue gruselig vndrit/
Skede Aar/ Tusind sex oc halffandit hundrit/
Effter Christi Fødsel/ en wgudelig Pawe/
Alexander den Tredie gick slæt aff Lawe/
Der hand Keyser Frederich den mectige Herre/
Giorde stor forsmædelse oc slem vanære/
J Fenedie Stad met forfærligt spil/
Her tuingde hand den fromme Keyser til/
Hand maatte flad ned paa Bugen ligge/
At hand kunde venskaff aff ham tigge/

Her theede Pawen en Dieffuels hoffmod/
Hand traadde paa Keyseren met sin Fod/
Oc meente det vaar stor ære oc roos/
Thi lod hand sine Clercke siunge der hos/
Super aspidem & Basiliscum ambulabis,
Psal. 91. *Leonem & Draconem conculcabis,*
Som Keyseren nu saa forhaanit laa/
Suarede hand ydmyg oc sagde saa/
Det ord er sagt som ieg kand mene/
Icke til dig/ men S. Peder allene/
Da traadde hand end en gong harmelig/
Oc sagde/ det sigis baade Peder oc mig.
Christus aff sin Aands ydmyghed/
Buckede sig for sine Disciple ned/
Joh. 13. Der hand de fattige Folcks føder tode/
Men Pawerne ere nu der til for gode/
Fast mere ville de det til visse/
At Konger skulle deris Føder kysse/
Mat. 8. Christus sagde: Fulen sin Rede haffuer/
Luc. 9. Oc Ræffue disligiste deris Graffuer/
Men ieg haffuer icke aff Verdens vælde/
Saa megit ieg kand mit Hoffuit til hælde.
Nu haffuer dog Pawens ypperlighed/
Baade Slot oc Byer som huer mand veed/
En Abbit/ Bisp eller Cardinal/
Haffue deris Pallatz oc herlige Sal/
Oc andre Prelater effter Kongers viis/
Deris Lystgaarde deylige som Paradiis/
Foruden den vellyst met deylige Quinder/
Der met skeer offte vel mange Synder/

Men Peder / Hans / Jacob oc Paulus med / Acts. 4.
De haffde icke Huss eller eyedoms sted /
Euangelium vaar best deris eyedom /
Det andit skiøtte de ey stort om /
Kunde de ickun Klæde oc føde faa /
J alle maade nøyedis de gierne saa.
Der wi vaare faldne i Synd oc Død /
Oc Christus vilde frelse oss aff den nød /
En Tornekrone baar hand for oss gierne / Joh. 19.
Der huass vaar / oc stack ham til hans Hierne /
Men Pawen en tredobbelt Krone bær /
Aff Guld oc dyrebare Stene hun er.
Christus haffde ey stor sorg der om /
Huor hand skulde samle stor Rigdom /
Der hand vaar død oc opgaff sin Aand /
Mand ey saa megit effter ham fand /
At mand it Jordeklæde kunde kiøbe /
Der mand hans Legom kunde i suøbe:
Men Pawe Johannes hans efterkommere god /
Døde i Auinionia oc effter sig lod /
Aff Guld oc Sølff it Liggendefæ stort /
Som bleff beregnit oc Summen giort /
Tu hundrit maal tusinde Gylden i Guld /
Oc end halfftrediesinds tiue tusinde fuld /
Som Palmerius scriffuer der om vist /
Det kand mand læse huo der haffuer lyst.
Christi Disciple kunde mand saa mercke /
Aff Troens krafft for de vaare stercke /
Dissligist aff brendendis kierlighed /
Stor taalmodighed oc ydmyghed /

Men Pawens hob i alle Land /
Paa ingen slig Tegen mand mercke kand /
Vduortis merckis de ret oc slet /
J Hoffuedit paa den ragede plet.
Christus giorde Ecteskaff oc stor ære/
Joh. 2. Der hand monne selff i Bryllup vere/
J Cana Galileæ giorde Vand til Vijn/
Aff sin Guddommelige krafft saa fijn/
Disciple monne hand sig oc vdkaare/
Aff dem som i ærligt Ecteskaff vaare/
S. Peder vaar altid i det sind/
Hand meente at det kunde ey vere Synd/
At en Mand toge sig en Hustru sel/
Met hende omgicks all sin tid vel/
Ingen sted wi aff Christo forbudit finde/
At en maa haffue sin Ecte Quinde/
Men huer Mand sin egen Hustru maa haffue /
Som ey har synderlig kyskheds gaffue/
Men Pawen giorde sin Low der imod/
Om denne sag/ som icke vaar god/
Jngen Prest maa haffue sin ecte Viff /
Huo der met findis skal myste sit Liff /
Slet ingen formildelse maa der hos vere/
Men findis en Prest i anden vanære/
Haffuer femten Boelskaff vden vey/
For naadelig Synd tagis saadan rey/
Slig kyskhed holde de nu i Rom/
Oc i all den Rommerske Christendom.
Mat. 17. Christus beuiste sin lydighed/
Mod Keyserlig Maiestatis ypperlighed /

Der hand bad Peder/ oc icke forsmaade/
Hand skulde giffue Told vd for dem baade/
Paulus oc Petrus raader lydig at vere/ Rom. 13.
For Konger oc alle som ypperlige ere/ 1. Pet. 2.
Pawe Celestinus har sig ey saa theed/
Den tid hans værdige Hellighed/
Den mectige Keyser Henrick skulde krone/
Da monne hand mere ham ilde forhaane/
Thi hand met Føderne ham Kronen paa sette/
Met Føderne hende atter paa Jorden nedstøtte/
Oc sagde der hos/ saa haffuer ieg mact/
At ophøye Folck til verdigheds act/
Store Keysere oc Konger at giøre dem til/
Oc igien affsette/ naar ieg saa vil/
Aldrig lod S. Peder sig saa høre/
Ey nogen aff Disciplene torde det giøre/
Men allesammen fore de ydmyg oc sact/
De brugede for ingen deel saadan mact/
Visselig troer ieg at den Pawe/
Haffde icke saa ilde gaait aff lawe/
Om hand haffde læst det ny Testament/
Oc lært slig Hoffmod vaar intet beuent.

De Hellige i Scrifften haffue icke villet tage sig GVDs ære til. Act. 10.

Den Høffuitzmand i Cesarea Cornelius/
Der Peder vaar kaldit/ kom til hans Huss/
Da falt hand for Peders føder ned/
Giorde ham den ære aff ydmyghed/
Men Peder oc saa ydmyg i sin Aand/
Reyste ham strax op igien met sin Haand/
Oc sagde/ Bøy dig ey saa for mig nu/
Jeg er it Menniske saa vel som du.

Apoc.19.22. Johannes Euangelist vaar oc tilrede/
Falt ned for Engelen ham at tilbede/
Men Engelen nectede det samme stund/
Den ære vilde hand haffue ingenlund/
Oc sagde/ din Mettienere monne ieg vere/
Derfor giff Gud allene den ære.

Acto.14. Paulus oc Barnabas giorde ocsaa ret/
At de slig ære forsagede slæt/
Der de i Lystra Mirakel giorde/
Oc Iouis Prest met Folckit flux til fore/
Oc aff den menige Mands samtycke oc bud/
Vilde giøre dem Offer lige som Gud/
Saa ilde til freds Apostlene da bleffue/
Deris Klæder aff harm de sønderreffue/
De sprunge blant Folckit hastelig/
Oc raabte/ hui giøre i denne gierning slig:
Dødelige Menniske wi oss ocsaa bekiende/
Lære alle Folck at de sig omuende/
Til den Gud som skabte Himmel oc Jord/
Oc alle de ting i Verden er giord/
Men Apostlene skyde saa forgengelig ære/
Hui vil da Pawen icke lade det vere:
Alle de rette Christi Disciple vaare/
Ved Guds Ord monne de deris Tro forsuare/
Aldrig monne de det i hwen vende/
Arme Folck saa ynckelig at stege oc brende/
Pawen sine Lower forsuare vil/
Met Ild oc Lwe/ giffuer intet til.

Mange synde mod Guds Bud ynckelig/
J Skiørleffnit oc Affguderi gruselig/

Jomfru krenckelse/ Blodskam oc Horeri/
Hos dem sligt tit gaar wstraffit fri/
Men der som nogen æder Kiød i Faste/
Den Synd kunde de ey nocksom laste/
Ja slig en Syndere er værd at lide/
Den grummiste straff der nogen kand vide/
Oc om nogen Prest forseer sig saa/
J loffligt Ecteskaff at hand vil gaa/
Aff alle Folck forbandis hand/
Fordriffuis slet aff By oc Land/
En Christen kand lættelig oc vel/
Ved sig selff gløre it gaat forskel/
Mellom Christum oc Pawen disse to/
Oc beggis deris rette Tienere tro/
Mange flere Artickle tuert imod hin anden/
Aff Pawen oc Christo/ aff løgn oc sanden/
Dem kunde ieg vel her hos forklare/
Jeg nødis for kaarthed at lade dem fare/
Men it vil ieg dig giffue tilkiende/
Før ieg der om min tale vil ende/
Den Ærgerighed saa stor er vorden/
Hos Pawens Anhengere i alle Aarden/
En Nunde tencker hende det at vere
En stor forsmædelse oc vanære/
Om mand hende Nunde eller Søster vil kalde/
De Titeler kunde hende ey nock befalde/
Men naar mand kalder hende kiere Frwe/
Det falder i øre oc kand vel dwe/
En fattig Prest monne oc vel mene/
En Ridders Titel kand ham vel tiene/

Om nogen vil næffne ham ret oc slæt/
Hand tencker da ham skeer stor wret/
Men vil mand hannom Her Peder kalde/
Her Jens/ Her Hans/ det kand vel befalde/
En Munck kaldis oc almindelig/
Broder Knud/ Broder Thomis enfoldelig/
En større Titel monne hand dog atraa/
Om hand den nogen lunde kunde naa/
Oc listig komme der met til veye/
Tog hans Moder torde verit Melckedeye/
Eya huor lide de stor modgang/
Met Christo delactige i megen tuang/
Met dobbelt Klæder vocte sig for kuld/
De proppe sig vel oc sancke gaat huld/
De æde vel naar dem ickun lyster/
De dricke tit naar dem icke tørster/
Deris Chor forsømme de ey at søge/
Den Sang monne de forfærlige bøge/
GVd veed huor dyrt de kiøbe saa/
Deris Himmerige om de det faa/
Summa/ try Miracel merckelige
Giøre de/ som alle Mand vide at sige/
Bygge store Huss der vel kunde braske/
Oc haffue dog slet ingen Penning i Taske/
At sellie megit Korn kunde de formaa/
Haffue dog ingen Agre at pløye eller saa/
De haffue fult Børn dog ingen Quinder/
Alle try ere sande huo dem befinder/
Her Abbit er oc en hederlig Mand/
Offuerst til Bords sidder altid hand/

Min Herre Biscop kand det oc behage/
Sidder offuen for Greffuer i Herredage/
En Cardinal den stund hand er ved mact/
Holdis lige ved Konger oc Første i act/
Pawen skal oc saa ophøyet vere/
Offuer Keyserlig Maiestatis mact oc ære/
En Sogneprest tencker ieg visselig/
Hand leffuer sit leffnit mest kræselig/
Thi slet ingen omhu haffuer hand mere/
En Tiende at tage oc det at fortære/
Dog hand met rette er plictig altid/
Sin Almue at lære Guds Ord met flid/
Men der er hand saa omhyggelig faar/
At haffde de ey hørt Predicken ti Aar/
Icke en tynde Korn vilde hand dog myste/
Eller effterlade om hand det viste/
Somme Prelater haffue slig lydighed kiøn/
Løsactige Piger kunde hans nicken skiøn/
De haffue oc andre fordeel vel store/
Kunde vel selff skille sig ved en Hore/
Naar hun ey ynder eller er icke from/
Endog de steffne hende icke til Dom/
Oc tage en anden huem de kunde finde/
Dog ey ved Ecteskaff at lade sig binde/
Løsactige Mend kand sligt vel tiene/
Tage sig der aff Exempel oc mene/
At de vilde da vere lystige oc geffue/
Om de met Hustruer maatte saa leffue/
Behagede icke denne/ at vise hende bort/
Oc tage en smuckere igien vel kaart/

Nu ere Almuis Folck icke saa fri/
Ecteskaff skulle de alt bliffue vdi/
Men hine fare stedse løsactige hen/
Som Vædre blant Faarene bort oc igen/
Saa holde de gierne deris Leffnit vd/
Gud veed det er icke alt effter hans Bud.
  Vicarius finder styndum paa vnderlig rey/
Seer hand sit hold/ forsømmer sig ey/
Tør tage bort fra den Fattige en Ko/
Dog hand ey mange har i sit bo/
De Klæder der hand skulde sig met varme/
Tør hand offte tage fra den Arme/
Dog de vsle Børn ønske ham wlycke/
Oc bande ham saare/ det acter hand icke/
Den fattige Bonde monne hand ey spare/
Naar hand ved Døden fra Verden skal fare/
Lader effter sig try Børn eller flere/
Tre Kiøer/ maa skee/ oc icke mere/
En aff dem maa hand endelig haffue/
Den skal ham giffuis til Siælegaffue/
Det graa Sengklæde tager hand ocsaa/
Om det er mueligt hand kand det faa/
Om Hustruen den anden dag bliffuer død/
Skulde alle Børnene end lide stor nød/
Den anden Ko hand haffue vil/
Oc end den arme Quindis Kiortel til/
Oc døer det eldste Barn om tre dage/
Den tredie Ko vil hand oc tage/
Oc naar hand haffuer saa Godzit hen/
Børnene ere Faderløse oc Moderløse igen/

Nu faa de visselig at lide stor nød/
J alle deris dage at tigge deris Brød/
Ja hand tør oc end lade forbiude/
Oc lade den Dødis Liig staa vde/
Jngen lunde indbæris paa Kirckegaar/
Før hand sterck lowen oc vissen faar/
Nu kommer Herskaff eller Hosbond der nest/
Tager bort den beste arbeyds Hest/
Arbeyds folck kunde det vel befalde/
Den Pawelow at hun vaare borte met alle/
Thi hun brugis aldrig blant Christne vel/
Vaar ey heller giort met ret eller skiel/
Mangen fattig Mand ærlig oc from/
Har ieg hørt huiske saa sact der om/
Den Low haffde met sig ey andre Noder/
Hun vaar volds oc fortryckelsis Broder.
Saa haffuer ieg nu visst dig min Søn/
Om den Femte Monarchi som ieg kunde skiøn/
Huorledis hun begyntis oc kom i act/
Men huor hun fick sin fremgang oc mact/
Met mange ord dig at forklare/
For tidens kaartthed lader ieg det fare.

Det Rommerske Sædis Beskriffuelse.

O Fader/ sagde ieg/ huad skick i Rom/ *Hofft.*
Holde de met det Aandelige Herredom/
De met den Monarchi offuer Christendommen
Jeg beder du vilt mig det aabenbare. (fare/

Exper. Min Søn/ Sandhed siger ieg der om/
Dog det skal hede at Pawen i Rom/
S. Peders efterkommere monne mand ham prise/
Hand vil det met Gierningen dog ey bevise/
Thi Peder/ Hans/ Andrijs paa Christum trode/
De vaare oc ret Folckefiskere gode/
Som fiskede Folck til den Christelige tro/
At de kunde euig i Himmerige bo/
Men Pawen kaster sit Garn/ Reeb oc Kraage/
Blant Rigdom/ der effter monne hand oc vaage/
At hand de store Prebende kand hente/
Guld/ Sølff/ oc andit der vel kand rente/
Sligt fiskeri ey forsømmer hand/
Jhuor hand veed nogit er for haand/
Hand har lenge fisket til Land oc Vand/
Bekommit til sig fult Riger oc Land/
Met Tiende oc anden Herlighed/
Til at opholde sin Værdighed/
Saa haffuer hand fisket nu i lang tid/
Til Land oc Vand offuer Verden vijd/
Sit Røffuere garn har hand vdstract/
Det haffuer ham gaffnit effter hans act/
Oc met sin Vaad drager hand til Rom/
Det beste Guld i all Christendom.
Dette siger ieg/ oc frijt bestaar/
At i disse halfftrediesindstiue Aar/
Har Rom faait vdaff Skotland geeff/
For Pawekram oc Afflads breff/
Saa megit som en Konge kunde løsis faare/
Om hand i Fengsel bunden vaare.

Men der som ieg vaare værd den ære/
At ieg kunde Kongelig Krone bære/
Met Prester skulde ieg holde nogit i veye/
De skulde icke saa tære vort Gods oc Eye/
At sende huert Aar saa megit gaat/
Til Rom/ skulde ieg holde for en spaat.
Saa lyckelig er deris Fiskeri gaait/
At de vdi deris Garn haffue faait/
En merckelig Fisk større end en Hualfisk/
Som rundelig bespiser allis deris Disk/
Der aff er kaagit saa mangen god Ræt/
Aff huilcke de haffue saa kræselig æt/
Ja end haffuer lycken sig oc saa føyet/
At de der aff ere saare ophøyet/
Det vnderlige Spøgelse Skærsild ieg meen/
Som Folck skal giøre aff Synden reen/
Dog det vaar oss aldrig tæckeligt/
Dem er det dog saare nytteligt.
Lade de den Fisk aff Garnit vndkomme/
Der dem saa megit kand gaffne oc fromme/
En federe Fisk de aldrig faa/
Huercken i Strand/ i Sø eller Aa/
Da gode Nat all dem Skærsilds sang/
Met huilcken de giøre saa megit bang/
Da maa vel Prester baade gamle oc vnge/
Met sorgfulde Hierter i Kircken siunge/
Om de skulde myste i alle deris dage/
Skærsilds Pallatz fult met Pine oc Plage/
Baade Caniker/ Muncke/ Nunder oc Prester/
Skulde alle siden bliffue foracteliges Gester/

I Kircker eller Chor skulde Kapper ey mere/
Ansees eller nogen tid holdis i ære/
Om de lode den Fisk aff Henderne slippe/
Da skulde de sidde igen tomme oc glippe/
Jeg raader/ haffue de det før forgiæt/
De binde ham met Lencker oc Baand vel tæt/
Thi Petrus/ Andreas/ Johannes oc saa/
Den fordeel kunde de aldrig naa/
At de saa nyttig en Fisk kunde fange/
Dog de sette Garn baade lange oc mange.
Deris Kram der i Landene gaar aff roos/
Er tryct Bly/ Permen oc Vox der hos/
Deris Synds forladelse oc *dispensare*,
Holdis for langt herligere oc dyrere Vare/
End mangen Førstis store indkom/
Dog hand leffuer som en Første from/
I saadant øffuelse bruge de sig fri/
Oc ere ey forsømmelige der vdi/
Dog huer Mand veed det er Simoni/
Icke lade de deris Kiøbmandskaff fordi/
Men ere der i forblindede slet/
Oc tencke den Synd er ringe oc læt.
Christus befoel S. Peder sin Hiord/
Joh. 21. At hand met flit skulde føde hans Faar/
Det giorde hand som en Apostel from/
Men disse passe ey stort der om/
De røffue Faarene saa ynckelig/
Met Vlden oc Melcken forsørge de sig/
Icke allene til Klæde oc Føde/
Men acte Faarene slet at øde/

Som glubendis Vlffue fare de aff sted/ Mat. 7.
Ede Kiødit/ oc dricke deris Blod til med/
Lige som deris Embede haffuer intet fynd/
Saa bliffuer deris løn oc saare tynd/
Slige Hyrder ere ey megit værd at prise/
Som ey deris Hiord den rette vey vise/
Ey vocte dem fra hengedynd oc anden fare/
Disse tage ickun deris Kræmeri vare/
S. Peder kaldis Paradisis Portenær/
Thi angerfulde Syndere indlader hand her/
At lucke veyen legge disse paa vind/
At faa skulle komme i Paradis ind.
Christus i Euangelio sagde saa/
Vee skulle Phariseer oc Scrifftlærde faa/ Mat. 23.
Som lucke Himmerigis dør for andre/
Oc selff ville de ey der hen vandre/
Hos disse kunde wi oc mercke det samme/
De skiøtte fuld lit der ind at komme/
De timelige ting acte de vere best/
Thi sørge de oc der for allermest/
Den rette indgang skiule de saa ilde/
At ingen kommer ind/ huo det end vilde.
De Aandelige Nøgle der Petrus fick/
Aff Christo/ at bruge met Gudelig skick/
Dem holde de stille oc altid giemme/
Thi ere de rustige/ sorte oc slemme/
I knytte næffue de dem altid holde/
Folcks ryggeløse leffnit kand det fast volde/
Ved Guds Ord skulde mand degradere/
Først Pawen/ siden met ham andre flere/

Saa høye Embede at sette dem aff/
Det skulde met Guds loff vere deris straff/
Vden de førde raad der til i tide/
Oc oplode oss den Port saa vijde/
Som Christus ham for alle oplod/
Oc lenge før Pawens tid aaben stod/
At wi met dem kunde der indgaa/
Himmerigis glæde oc salighed faa.
Rom haffuer mod Christi Lærdom sæt/
Det skal vere vden tuil fast oc ret/
Fuld Synds forladelse skal den fange/
Oc der met strax i Himmerige gange/
Som døde bort i en Muncke kappe/
Det kunde ey skade om hun haffde lappe/
J Skotland har mangen tagit der ved/
Oc i mange Aar er huldit for sed/
Men skal den Kappe haffue slig krafft/
Da faar Christus at giffue slet tabt/
Met sin fortieniste oc Rosens Blod/
Der hand for vor skyld vdgydis lod.
GVd giffuit Pawen met sin høye lycke/
Vilde met sit menige Raads samtycke/
Giøre all sin største flit der i/
At Christi Ord maatte driffuis fri/
Oc Predickis ret for vnge oc gamle/
Oc Christus kunde saa sin Kircke samle/
Der hos giffue Aandelig myndighed/
Dem som best lærde den rette Sandhed.
Huo ey kand Predicke den hellige Læst/
Aldrig burde hand at kaldis en Prest/

Aff Guds Ord kand mand det beuise/
Ja Kirckelowen kand dem oc icke prise/
Som Preste embede anamme saa læt/
Vden de allene haffue det forsæt/
At vende deris Hierte til Gudelighed/
Oc øffue sig stedse i dyd oc fromhed/
I synderlighed/ Guds Ord ret frembær/
Giffuer oc Sacrament som tilbørligt er.
Huad Muncke oc Caniker kand anrøre/
Disligist andre sagdane deris Brødre/
Oc der til de deylige Closters Fruer/
Jeg kand aldrig vide huor til sligt duer/
Met alt deris Embede oc idræt/
Vden Folck kand see der stor vanbrug ret/
De ere met gierning oc ord/ kaart at sige/
Huercken Patriarcher/ Propheter eller Apostle lige.
Om Prelater til Predicken haffue ingen gaffue/
Da burde huer Bisp sin Vijebisp at haffue/
Som i hans sted kunde Folckit lære/
Oc ham skulde Bispen forsørge oc nære/
At hand kunde lære ret Gud at kiende/
Oc Folckit fra Syndig vey omuende/
Oc der som nogen Prelat affdøde/
Skulde Predicken icke dog vere øde/
Men tilskickis i hans sted en lærd Mand/
Som Guds Ord til gaffns Predicke kand.
Om de ey her paa act ville giffue/
Til stor Synd for Gud vil det dem bliffue/
Oc vist henger dem stor byrde paa/
For de wduelige slig myndighed faa/

Thi lige som den der en Blind vil sette /
Til Styremand / it Skib at styre til rette /
At affuerie fare / som det sig bør /
Dog hand kand huercken see dag eller dør /
Men om det Skib kommer nogit til /
Spør du huem skaden tilhøre vil :
Vden tuil falder skaden den til Haand /
Som tilsette den wbequemme Styremand.

Mat. 15. De Menniskis bud oc skickelser alle /
Som ey offuer eens met Guds Low falde /
Skulde de forkaste oc aldelis hade /
Oc ingen sted dem i Guds Kircke lade /
Thi de ere Menniskens paafund allene /
Oc til slet intet gaat kunde tiene /
Saadan er den Low besynderlig /
Som forbiuder Klercken at giffte sig /
Hun tuinger vnge Klercke i wkyskheds brynde /
At ruse / som de vaare galne oc blinde.

Ingen kand haffue kyskheds gaffue oc roos /
Vden Guds Naade er der synderlig hos /
Rom. 7. Thi i vor Natur ey andit er /
Dette Kiød ey heller andit met sig bær /
Til Døden kommer oc tager oss aff /
Oc wi nedleggis vdi vor Graff /
End den oprindelige begierlighed /
Som kom ved Adams wlydighed /
Hun vil oc euig hos oss bliffue /
Saa lenge wi vandre her i Liffue.

Men at den lyst skulde oss ey hendrage /
J Synd til euig pine oc plage /

Da haffuer Gud som er Naadig oc god/
Imod den begiering flyet raad oc bod/
Der hand skabte Quinden til en Mand/ Gen. 2.
Oc bant dem sammen ved Ecteskabs baand/
Lige saa har den HErre JEsus Christ/ Joh. 2.
J Cana hedris Ecteskaff vist/
Det kand all den hellige Scrifft vdty/
Det gamle Testament oc saa det Ny/
Jeg tencker de galne Folck oc groffue/
Haffde de gaait hen lagd sig at soffue/
Der de sticked kyskheds Lower gaalde/
Huilcke intet Menniske staar til at holde/
Da haffde de mindre Synder giort/
Oc ey opuact forargelse saa stort.
Tog ey Christus JEsus sin Mandom/
Aff en reen Jomfru kysk oc from/ Mat. 1.
Dog hun vaar troloffuit i Ecteskaff/
Tog hand ey sit hellige Kiød der aff: Luc. 2.
Hui haffue de da aff megen wsnilde/
Foractet det hellige Ecteskaff saa ilde:
Gud giffuit de vilde sig her i rette/
Den Kyskhed ey saa streng forsette/
Men met vnge Prelater det saa mage/
At huer sin egen Hustru maatte tage/
Oc ey saa ilde deris tid fremdrage/
J slem wkyskhed alle deris dage.
Christus vdualde sig Disciple sel/
Aff wgiffte/ oc giffte Mend io saa vel/
Thi Petrus haffde sin Hustru ocsaa/ Mat. 8.
Som du aff Scrifften vel kant forstaa/

Oc flere aff de andre som leffuede smuct/
J Ecteskaffs kierlighed met all tuct/
Men nu kand mand see i alle maade/
1.Tim.4. At det fuldkommis som Paulus spaade/
Oc sagde/ at i de sidste dage/
Skulde nogle opstaa/ oc Troen forsage/
Til bedragelige Aander henge sig/
Oc Dieffuelens Lærdom skadelig/
Tale løgn i vduortis Hellighed/
Haffue Brendemercke i deris Samuittighed/
Forbiude oc ærligt Ecteskaff/
Lære Folck den Mad at holde sig aff/
Der Gud har skabt saa mangefold/
Til Menniskens føde oc Liffs ophold.
Men efftterdi Pawen som nu skulde vere/
Vor Geistlige Konge/ Printz oc Herre/
Met slig vildfarelse gennom Fingre seer/
Oc tilstæder at det saa aabenbarlige skeer/
Ja giffuer sine Lower oc Bud til med/
At sligt skal endelig gaa flux aff sted/
Ved huilcke Guds Ord fra Folck forryckis/
Oc den rette Sandhed slæt vndertryckis/
Da kand ieg nu ey vndskylde ham mere/
End alle hans Prelater saa mange de ere/
Ah huad bliffuer aff oss arme Lemmer/
Men det Aandelige Hoffuit sig saa ilde temmer:
Den naffnkundige Doctor Auicenna geeff/
Vdi sine Lægebøger hand saa screff/
Naar en ond Pituita eller vædske gaar/
Fra Hoffuedit oc ned i Lemmerne staar/

En stor siuge det foraarsage vil /
Vden mand i tide fører raad der til/
Om den kaalde vædske ned i Aarerne falder/
Da fødis den siuge/ mand *Artheticam* kalder/
Oc befryctende at mand *Chyragram* faar/
En skrøbelighed i Henderne megit suaar/
Der foruden giør det anden mere skade/
Vden mand varer paa oc kand det raade/
Schyaticam passionem i Lænderne ocsaa/
I Brystet kand mand sterck *Catharrum* faa/
Der aff Folck kand dø oc hastig hen fare/
Eller Podagel i Føder som lenge vil vare/
Alt det ieg her nu i saa maade tal /
Maa vel henføris til den Rommerske Sal/
Som all Christendommen har split oc reffuit/
It ont Exempel for all Verden er bleffuit/
Der dog i fordum tid den priis baar/
For alle en ledsagende Stierne hun vaar/
Ret Viisdoms oc Helligheds Sæde foruist/
Ah/ nu har hun all Hellighed myst.
Deris Rige maa vel kaldis Babylon slem/
Som før vaar den skinnende Jerusalem /
Johannes i sin Aabenbarelse siger saa / Apoc. 17.

Der kand det findis bescreffuit staa/
Den Stad vaar før for alle en Lycte/
Nu har hand myst sit gode rycte/
Aff Roms Indbyggere giordis før viit sagn/
Nu er slæt borte det ædele Naffn/
Thi aff Helgens Paulun haffue de giort/

Simon Magus en Bolig slem oc sort/
De haffue giort farlige Dale oc Huler/
Til atskillige last som Røffuere kuler/
Her til den stinckende løsactighed/
Der til begiering oc Gerighed/
Hisset driffuis Hoffmod met stor pract/
Men alleuegne driffuis Simoni met mact/
Offuer all Verden mand det forkynder/
Rom er en Graff fuld aff Sodomitiske Synder/
Hues laster om ieg vilde vijt forklare/
Da rædis ieg for/ oc bær stor fare/
Om det ey Aarsag til en stanck skulde bliffue/
Der Værit oc Lucten kunde forgiffue.
Den Christne Religion har visselig all/
Aff dem faait stor forargelse oc fald/
Deris vanbrug lader sig ey stille eller sone/
Før hun kommer for Guds Domstol oc Throne/
Jeg frycter saa storlige i mit Hierte/
Hun volder dem euig vee oc smerte/
Apoc. 18. Oc de trusel i S. Hansis Aabenbarelse staa/
Om de ey offuer den Slect ville gaa/
Luc. 13. Vden de i tide Penitentze giøre/
Oc it bedre Leffnit her effter føre.
O Gud som haffuer allene i Haand/
Alle Kongers Hierter offuer alle Land/
Aff Hiertit beder ieg inderlig/
Giff dem ret at omuendis til dig/
Aff gunst see rettelig i den sag/
Alting forbedre effter denne dag/
J alle Land skicke alting vel/

En god Reformatz imellem dem sel/
At de oss gaat Exempel kunde giffue/
Oc wi met dem maatte salige bliffue.
Wi lide nu / diss verr den Aandelige sule/
Thi Sandhed har lenge verit for oss skiult/
O JEsu som for oss dit Blod vdgaff/
Tag bort fra oss den ynckelige straff/
Din Miskundheds øyen til oss vend/
Dit salige Ord blant oss optend/
En ret tro oc sand kierlighed/
Giff oss der vdi varactighed/
At wi som her i din Kircke stride/
Paa Jorden atskillig modgang lide/
Maatte i din Himmelske Menighed/
Dig prise oc loffue i Euighed/ Amen.

Ende paa den Tredie Bog.

HEr begyndis den Fierde Bog / Som taler om de fire yderste eller sidste tings betenckelse / Oc besynderlig om Døden / oc om Antichristen / om den almindelige Dom / Oc om nogle slags Herlighed oc Vellyst / som de ærefulde oc forklarede Legome skulle haffue / Oc huorledis huert Creatur længis effter at see den yderste Dag / met en Formaning aff Experientz til den Hofftienere.

Dette Første Capitel / er om de fire sidste tings / som ere Dødsens / den yderste oc almindelige Dommedags / den Himmelske æris oc herligheds / oc Helffuedis pinis betenckelse.

Hofft. VOrstandige Fader det er mig kiært /
At du saa veluillige haffuer mig lært /
At ieg grandgiffuelig kand forstaa /
Huor Verdslig pract slæt intet formaa /
Aff disse Historier ieg lærer det saa /
Der det monne mangen saa sørgelige gaa /
Men før du gaar bort fra denne sted /
Dine gode Raad deel du mig med /
Huad ieg her effter skal tage til ijd /
At ieg nyder glæde til euig tid.

Exper. Min Søn / lad vere dit største forset /
Du skicker dig effter Guds Budord ret /

Stund icke effter Verdslig ære at faa /
Eller høy dignitet i Verden at naa/
Huo mest haffuer glæde i Verden here/
Længst fra dette forset monne de vere/
Vilde du ickun aldelis offuergiffue/
Den forfengelighed Verden haffuer at driffue/
Paa fire sidste ting giøre dig tancke/
Oc dem tit i din hukommelse sancke/
Huilcke oc maa foruentis kaartelig/
Aldrig syndede du da lættelig / Syrac. 7.
Disse ere de fire/ ieg vil dig sige/
Lad dem aldrig aff dit Hierte vige/
Først den timelige Døds farlighed/ 1.
Dernæst den Dommedags gruselighed/ 2.
Paa huilcken GUd vil Regenskaff høre/
Om alt det wi her i Verden giøre/
Det tredie er Himmerigis Liff oc glæde/ 3.
Guds loff der euig at siunge oc quæde/
Det fierde er Helffuedis Pine oc gløð/ 4.
En euig død/ dog foruden død/ Apoc. 9.
Om du sligt tenckte/ lode dig vel nøye /
Met hues Gud her vilde dig tilføye /
Efftterdi det er intet Menniske vist/
En Time at haffue paa Jorden frist/
Thi denne Verdens lyckfalighed/
Er altid blandit met wselhed.

Vaare du end Keyser aff Asia/
Konge offuer Europa oc Africa /
Der som det gantske Haff fryctede dig saare/
Om Himlene dig ocsaa lydige vaare /

Om alle de Fiske i Stranden flyde/
Alle Beest oc Fule dit Bud monne lyde/
Kaartelig/ vaare du en Konge met mact/
Offuer alt det Himmelen er vnderlagt/
Dog i din allerstørste myndighed/
Skulde du vel finde mindst rolighed/
1. Reg. 10. Exempel er Salomon den vise/
Hues store lyckſalighed alle monne prise/
Slig Rigdom met saa stor vellyst/
Haffde aldrig nogen Keyser eller Konge foruist/
Hans høye vijsdom oc forstand/
Intet Menniske nock forundre kand/
Hans herlige Pallatz haffde ey sin lige/
De røctedis i alle Land oc Rige/
Hand elskte Lysthawer for Hiort oc Raa/
Fiskediger oc Parck store oc smaa/
Lærde Mend i Musica hand monne vdkaare/
Aff de forstandigste ihuor de vaare/
Ingen Konge sligt Guld oc dyrebare Stene/
Paa Jorden haffuer hafft/ som hand allene/
Hand haffde siu hundrit Dronninger skiøne/
1. Reg. 11. Try hundrit Methustruer rige oc kiøne/
Jorden kunde intet saa lysteligt bære/
Hans begiering maatte det io lydigt vere/
Dog all den store lyckſalighed/
Actede hand ickun som forfengelighed/
Fuldkommen glæde hand oc aldrig fand/
Vden hand bedrøffuedis i sin Aand.
Hofft. O Fader/ sagde ieg/ Jeg forundrer mig/
Men hand vaar begaffuit saa rigelig/

Met saa stor Herlighed offuer maade/
Haffde hand ey sin vellyst vden vaade.
Hand suarede/ Om du vilt sandhed høre/ *Exper.*
Ret vidskaff vil ieg dig der om kundgiøre/
Slæt ingen Verdslig ting finder mand/
Der Menniskens Siæl fornøye kand/
Thi ingen ting mætter Siælen vel/
Før hun seer Guds Almectighed sel/
Thi lad din omhu slæt intet staa/
Til Verden/ som intet vist kand formaa/
Vden Døden/ hand bliffuer vist vor ende/
Hand følger Menniskenhuort de sig vende/
Der for min Søn/ betenck met flid/
At du skalt dø inden en kaart tid/
Oog du vedst ey tid/ sted/ eller maade/
Der i lad Gud allene selff raade.

Om Døden / oc atskillige slags Død.

Døden den allerfarligste ting er/
Blant alle de farlige ting Jorden bær/
Den farlige Drage truer altid at stinge/
Met dødelige pile Hiertit at tuinge/
Hans styrcke oc mact kand ingen modstaa/
Blant alle Menniske store oc smaa/
Den haarde Sententz oc Dødsens dom/
For Adams wlydighed offuer oss kom/
Der for bleff den Byrde paa oss lagd/
Som ieg dig der om før haffuer sagd /

Oc endog Kiødit er saa vndergiffuit/
Den timelige Død her i Liffuit/
Dog haffuer Gud naadelig giort den Siæl/
Vdødelig/ som icke skal slais ihiel/
Saa haffuer Gud blandit oc sammen sæt/
Sin Barmhiertighed met sin strenge Ræt/
Thi bør dig stedse at betencke oc vide/
At Verden er wstadig alle tide/
Oc at wi lige som Pilegrime/
J denne grædelige Dal vandre huer time/
Styndum i wstadig lyckselighed/
Styndum atter i stor elendighed/
Styndum i sorg/ oc styndum i glæde/
Styndum vere siuge/ oc styndum helbrede/
Styndum haffue Gods oc megit Rigdom/
Styndum dragis met stor Fattigdom/
Derfor min Søn skick du dig saa/
At du ret met disse tu kant gaa/
Ophøye dig icke i lyckselighed/
Mistrøst oc icke i Elendighed/
Men i Veyskaal holt dem tilsammen lige/
Lad det ene ey offuer det andit stige/
Oc betenck at ingen Autoritet/
Rigdom/ Vijsdom eller Dignitet/
Ey styrcke eller deylighed oc ey stor mact/
Har aldrig en Time til nogens Alder lagt/
Efftterdi wi ere da visse der paa/
At wi ved Døden skulle alle affgaa/
Oc alting bliffuer her efterlat/
Da Verdens lyckselighed gode nat.

Farlige tancker giør mig offte den sag/
At Døden kommer saa i atskillige slag/
Oc endog ingen kand Døden affraade/
Dog rammer hand mange i atskillige maade/
Pleyer styndum ved hefftige Febres at komme/
Ved befengende Pestilentz tager hand somme/
Somme tagis aff dage ved Ræt oc Dom/
Effterdi deris Gierning ey vaar from/
Den ene Halshuggis den anden bliffuer hengd/
En siudis i Pande/ en anden bliffuer brend/
En anden saa gruelig monne mand Rætte/
Paa skarpe Pigge monne mand ham sette/
Mangen ved Edder oc Forgifft leggis øde/
Mangen i Søffne myrdis til døde/
Mange i Forbistrelse offte affgaa/
Oc somme aff Vatersot lige saa/
Mand seer oc mange tusinde omkomme/
Aff anden sterck Sot oc Siugdomme/
Der gruselige ere met stort meen/
Som Verck/ Pocker/ Podagel oc Steen/
Trangbrystighed/ Sawe/ oc Popelsi/
Oc anden suaar Sot mand falder vdi/
Somme aff Sorg oc grundelse sterck/
Dø hen vden anden synderlig verck/
Det skal mand dog acte i alle tide/
At Dødsens time kand ingen vide/
Mange føre sig oc selff i Dødsens qual/
Oc affliffue sig/ som Cato oc Hannibal/
Somme dø aff Liunit formedelst Guds Dom/
Saa gick det den tredie Konge i Rom/

Som kaldedis Tullius Hostilius /
Det scriffuer den store Valerius/
At hand oc hans Husfolck huer oc en /
Aff Liunit opbrendis met Kiød oc Been/
Somme haffue oc glæd sig saa offuermaade /
At de der aff døde/ kunde sig ey raade/
Valerius ocsaa monne det bescriffue/
Oc vijdere der om tilkiende giffue /
J atskillig Krønicker vel læsis kand/
Saa mange hundrit maal tusind Mand/
Fra Verdens begyndelse ihielslagne/
J Krij til Land oc Vand afftagne/
Mange ere oc omkomne til Søis/
J Skibbrud aff Stormuær oc Jling bøs/
Dog mange dø effter en naturlig Alder/
J rasenhed dog mange flere henfalder/
Men salig er den som Gud giffuer tid /
J sit yderste at søge Guds Naade met flid/
Dog Døden er farlig for Kiød oc Blod/
De Christne acte ham dog nyttig oc god/
Thi hand skil dem fra sorg oc møye/
Oc drøffuelse der de i Verden skulde døye/
Fra megen Trældom / tribulatz oc kiff/
Oc fører dem hen til det euige Liff.

Polydorus Virgilius scriffuer saa/
J Thracia monne det saa tilgaa /
At naar it Barn til Verden fødis/
Baade Slect oc Venner tilsammen bødis/
Der hørdis ickun græd oc sørgelig klage /
Offuer Barnsens tilstundende modgangs dage /

Men offuer it Menniskis død oc affgang/
Hulde de stort Gestebud met glæde oc sang/
Thi det vaar skild fra Elendighed/
Fra modgang til huile oc rolighed.
Men Døden vor visse affskeed vil vere/
Huad dwer da Verdslig pract oc ære/
Vor Vijsdom imod den Gæst intet formaa/
Vor styrcke ey heller kand ham imodstaa/
Stort Liggendefæ mange Tynder fuld/
Met dyrebare Stene oc kaasteligt Guld/
Kand icke en Time vort Liff forlenge/
Naar Døden vil haardelig indtil oss trenge/
Oc naar den Aand fra Legomit far/
Strax reyser hun bort sin vey vel snar/
Enten til euig wsigelig Glæde/
Eller Pine/ der euig at sørge oc græde/
Det wsle Legome foractet oc slemt/
Vil effter den dag bliffue slet forglemt/
Det leggis i Jord/ der raadner det hen/
Til Dommedag at det kaldis op igen/
Oc da kommer Legomit til sin Siæl/
At lide met hende enten ilde eller vel.

Antichristens kaarte Beskriff-uelse.

O Fader / Folck hører ieg tale der om / *Hofft.*
At for den Dag der du kalder Dom/
Skal opstaa en Mand som icke er god/
Hand skal vere Christi Lærdom imod/
Send aff den lede Satan foruist/
Skal kaldis den grumme Antichrist/

Somme sige at den forderffuelig Mand/
Skal komme aff den Slect som kaldis Dan/
Oc skulde fødis i Babylon saa lige/
Den samme skal mange Menniske suige/
Oc Hedninge skulle søge aff alle Land/
Holde ved den falske Prophetis Haand/
Oc huorledis Enoch oc Elias/
Skulle Predicke imod den falske Messias/
Men endelig skal hans Lærdom vige/
Oc hand skal selff slet vndertryct bliffue/
Dog icke ved Ild eller Suerdis krafft/
Men for Christi Ord skal hand giffue tabt/
Om dette er saa ret i sandhed/
Jeg beder giff mig der om viss besked.

Exper. Min Søn/ sagde hand/ S. Hans det scriffuer/
Det last ey allene hos en Mand bliffuer/
At hand skulde synderlig det naffn bære /
1. Joh. 2. Men der skal mange Antichristi vere /
S. Hans siger oc at Antichristi leede/
Vaare oc til i hans tid allerede/
De ere oc end til i disse dage/
Om mand deris Lærdom vil ret randsage.
Huor haffuer mand hørt en Antichrist større/
Der vaar mere tuert imod Christum førre/
End den forbandede Mahomet/
Der sin Low giorde saa sød oc slæt/
Huilcke de endnu i Tyrckijet holde/
Oc ham it euigt Helffuede skal volde/
Ja alle Tyrcker/ Jøder oc Saracener/
Som Guds Søn ey troer/ oc icke tiener/

De ere ey andit/ tro mig foruist/ — I S. Hansis anden Epistel.
End allesammen idel Antichrist/
Thi det ord Antichrist lyder saa/
Som den der Christus vil modstaa.
Daniel oc i sin Prophecie siger/ — Dani. 8.
At effter de fire Monarchier/
En wblu Konge oc skalckactig/
Skal da opstaa oc bliffue mectig/
Regere vijt oc holdis i act/
Dog icke vdaff sin egen mact/
En vnderlig ødeleggelse skal hand giøre/
Met lycke skal hand det oc fremføre/
I mørck tale vere mectig oc vijs/
Opuoxe i vellyst oc bære prijs/
Ved klogskaff oc behendighed/
Skal hand regere met rolighed/
Offuerflødig Rigdom skal hand bekomme/
Grummelig mange Gudfryctige omkomme/
Hand skal ophøye sig stolt oc stiff/
Mod Førsternis Første at holde kiff/
Siden skal hand for alle Mand/
Bliffue ødelagt foruden Haand.
Paulus siger den Dag skal sig icke thee/ — 2.Thess. 2.
Før end it mørckeligt Affald skal skee/
Oc forderffuelsens Barn aff Satan sendt/
Det Syndsens Menniske bliffuer aabenbare kiendt/
Som i det hellige Sæde skal side/
At hand imod Gud vil fiecte oc stride/
Sidder i Guds Tempel/ oc giffuer sig vd/
(O jammer oc nød) at hand er Gud/

Men HERren skal legge ham øde i Bond /
Oc skal dræbe ham met sin Munds Aand/
Oc ved sin Tilkommelsis aabenbarelse skiøn/
Da skal den Guds Fiende faa sin løn.
Ingen skal den mening ved sig bære /
At større Antichrister skal regnere /
End de der haffue verit oc nu ere /
De vise Klercke kunde det selff lære/
Thi er min fulde mening saa /
Huilcken ieg vil lade dig nu forstaa/
At huo nogen Low vilde skicke oc giøre /
Dog hand en Christens Naffn monne føre/
Ihuor høy hand er i Dignitet/
Enten Kongelig eller Keyserlig Maiestet/
Eller om hand haffuer høy Titel oc gaffue/
Hand vere sig Bisp/ Cardinal eller Pawe/
Fordrister hand sine Tradition /
At sette offuer Christi Institution /
Oc giør saa Lower mod JEsum Christ/
Aff din Fornufft mercker du io vist/
At Satan driffuer slig Sag met list/
Oc hand er sandelig en Antichrist/
Der til siger ieg end nu aabenbare/
Vil nogen slig Low driffue oc forsuare /
Det vere sig huo det vere kand /
Aff ypperlig byrd Quinde eller Mand/
En farlig Sententz faa de at høre /
Der Christus selff skal offuer dem føre/
Naar hand skal holde sin strenge Dom/
Vden de i tide ville vende dem om.

En kaart Betractelse om den yderste Dommedag.

O Fader/ vilde du ey til mistycke tage/ Hofft.
Om ieg end met it spørsmaal giør dig wmage/
Naar skal den Dommedag aabenbaris/
For huilcken alle Menniske saare forfæris/
Huor skal mand den strenge Dommere see/
Naar hand vil sig til Dommen bethee/
Eller huor skulle Syndere tilfluct faa/
At de da nogen lunde kunde bestaa:
Hand sagde/ til det første der du monne spøre/ Exper.
Intet suar eller vijshed kand ieg dig giøre/
Der for giør dig ingen tancke der paa/
Huad dag eller stund den Dom skal staa/
Thi om Dommens visse Minut oc tide/
Den vise Gud allene maa vide/
Der om vaar aldrig nogen Engel kundgiort/ Mat. 24.
At vide der aff enten lit eller stort/
Dog kand mand nogen Coniectur oc tancke/
Aff Daniels Prophetije sig nogenlunde sancke/
Disligist kand det oc der til tiene/
Det Elias Prophete der om monne mene/
Disse haffue forklarit huad dem siunte/
Huor lenge det vaar siden Verden begynte/
Oc gaffue tilkiende effter deris act/
Huor lang tid Verden skulde bliffue ved mact/
Oc huor mange Alder i Verden vaare/
Sligt haffue de nogen lunde giffuit faare.
Men paa det ieg kand giffue dig suar/
Til de Spørsmaal du fremsætte klar/

Da vid at atskillig Sententz oc Dom/
Hos atskillige Scribenter har verit der om/
Somme haffue vdi deris Scrifft/
Den gantske Verden i sex Alder skifft/
Som findis i *Fasciculo temporum*,
Dißligist i *Chronica Chronicorum*,
Men Elias giffuer oß det at vide/
Hand deler Verden vdi tre tide/
Som Carion den vise Mand/
Forklarer oß det aff sin forstand/
At huer tid indholder tu tusind Aar/
Oc Verden saa i sex tusind Aar staar/
Ved denne mening vil ieg oc bliffue/
Oc alle de andres offuergiffue/
Den første tid vaar fra Adam/
Oc til Gud opuacte Abraham/
Den anden tid eller tu tusind Aar/
Fra Abraham til Christi Fødsel vaar/
Den tredie tid giffuis oc tilkiende/
Fra Christo oc indtil Verdens ende/
Oc naar mand Tallit vil acte grant/
Da ere forløbne her aff forsant/
Fem tusind oc fem hundrit Aar/
Try oc halfftrediesinds tiue siden Adam skabt vaar/
Da om nogen grant vil regne saa/
Fire hundrit siu oc fyrretiue tilbage staa/
Oc da skal Christus den Almectige HErre/
J Skyerne komme en Dommere at vere/
Men Christus siger/ for Verdens ondskaff/
De sidste dage skulle kaartis aff/

Effter dette Aar som wi nu scriffue 1591.

Disligist oc for de Vdualdis skyld/
Huilcke Gud allene er naadig oc huld/
At de kunde tagis fra sorg oc nød/
Oc komme til Liffuit fra denne død.
Aff dette Regenskaff wi læt kunde kiende/
At Verden skynder sig nu fast til ende/
Thi nu ere komne mange skock foruist/
Vaare de ickun vdlette/ rette Antichrist/
Der til oc mange Tegen sig begiffue/
Huilcke ieg dig kaartelig vil bescriffue/
Jeronimus siger sig at haffue læst/
Vdi Ebreiske Skrifft allermest/
At femten Tegen besynderlig/
Skulde thees for Dommedag merckelig/
Men somme acter ieg som wnyttig dict/
Thi Scrifften siger oss intet aff sligt/
Men skal ieg dig nogit om Tegen forkynde/
Aff Scrifften skal ieg da best begynde.
Christus siger/ før den dag skal sig thee/ Mat. 24. Marc. 13. Luc. 21.
J Sol oc Maane skal Tegen skee/
Thi Solen skal skiule sin Straale klar/
Oc Maanen formørckis aabenbar/
Oc Stierner/ som Menniske kunde forstaa/
Falde ned/ oc løs aff Himmelen gaa/
Men før end wi tale ydermere/
Da er her i nogit synderligt at lære/
Lærde Mend haffue oss det effter lat/
De ligne Solen ved den Geistlige Stat/
Maanen ligne de ved øffrighed i Land/
Oc Stiernerne ved den menige Mand/

Som nu Maane oc Stierner haffue intet skin/
Vden Solen det giffuer ved gißle sin/
Oc naar Solen ey liuse kand/
Da formørckis Maanen oc Stierner paa stand/
Saa maa wi oc om vore Geistlige sige/
Pawer/ Cardinaler/ Bisper oc deris lige/
Der de i fordum tid skinde klare/
Lærde Sandhed oc Euangelium aabenbare/
Da skickede de andre Stater sig smuct/
Oc fulde dem effter i Christelig tuct.
Men nu er saadant oss slet bortruct/
De brendende Lamper ere alt vdsluct/
De Straaler ere til Røg foruendt/
Det siunis at alting er ilde skendt/
De Geistlige nu ey andit søge/
End Dignitet oc Rigdom at forøge/
Oc saa driffue de ickun Kiødelig lyste/
Som de intet bedre til Salighed viste/
Mange Prelater regere nu saa/
Som dog ey mere vide eller forstaa/
Huad til deris Embede tiene kand/
End den der tender Ild met Iis eller Sand/
Vee bliffuer de Pawer/ ieg det vel veed/
Der tilstæde slig wbhøilighed/
At groffue oc vanuittige i alle maade/
Skulle for Guds tieniste i Kircken raade/
Ey vnder at Folck saa vildfarende ere/
Naar blinde Ledere skulle dem regere/
Thi den Prelat der ey Predicke kand/
Eller sige Guds Ord for menige Mand/

Ham ligner Esaias ved en Hund/ Esa. 56.
Som icke kand giø vdaff sin Mund/
Christus i sin vrede ligner ham sel/ Joh. 10.
Ved en Tyff oc Mordere rettelig vel/
Augustinus torde end' oc saa scriffue/
Vlffuis oc Diefflis Naffn dem giffue/
Ja Canon tillegger den stor vanære/
Som acter Prelatis Titel at bære/
Oc vil dog Guds salige Ord ey lære/
Men en ørckeløs Gest i Kircken vere/
Men de som haffue Autoritet/
At sætte andre i slig Dignitet/
De kunde vel der som de det vilde/
Forskaffe at det ey lode saa ilde/
At Prelater lode deris Lamper liuse/
Oc Stierner kunde skinne i alle Huse/
Men det skeer icke saa nu diss verr/
Thi Soel oc Maane saa formørckit er.
Konger paa Jorden/ som lignis ved Maane/
Ved deris Leffnit skulde de sig haane/
Thi om mand skal det forklare ret/
Da ere de vigede fra Kierlighed slet/
Jeg troer det maatte dem stor blusel giøre/
At de aff Christo ville Naffnit føre/
Den Christelige Titel tage sig til/
Dog ingen som Christen leffue vil/
Ja verre end Tyrcker maa ieg vel sige/
Langt fra/ at de ere Christne lige/
Thi sielden see oc mercke wi/
At Tyrcken fører mod Tyrcken kri/

J Christendommen det saa ilde tilgaar/
Christne Førster ligge stedse hin anden i Haar/
Der dog som Brødre forligis skulde/
Oc vere hin anden aff Hiertit hulde/
Men den ene den anden fortrycke vil/
Haffue dog ingen skellig sag der til/
Ickun aff Hoffmod eller Gerighed/
Eller aff forfengelig Ærgerighed/
Keyseren imod Kongen aff Franckerige/
Fører Kri / oc ey andit lader sig sige/
Oc Franckerigis Konge imod ham igien/
Der dog skulde vere hans ypperste Ven/
Vndertiden Franckerige imod Engelland/
Oc Engelland lige saa imod Skotland/
Skotter ere dristige oc flux fremfare/
Deris Ret met mact ville de forsuare/
Mellom disse tu Riger for denne dag/
Haffuer staait mangt it farligt Slag/
Ved ingen middel kand mand det raade/
At de holde lang fred sammen baade/
Jeg fryeter den vrede ey ende skal fange/
Før baade de Riger komme vnder en Konge/
Dog Christus vor Himmelske Konge god/
J sit Testament Fred effter sig lod/
Dog ville vore Konger ey Krij offuergiffue/
Før vtallige tusinde ihielslagne bliffue/
Huad jammer oc skade til Land oc Vand/
Slig Krij giør / det finder alle Mand.
O Fader/ ieg meen Konger maa vel fare/
J Krij/ oc deris Riger forsuare/

Effterdi den Geistlige stat tør det vel giøre /
Forsuare deris Ræt / oc styndum Krijg føre /
Jeg saa Pawe Julius sandelig /
At drage i Marcken mandelig /
Mod Kong Luduig i Franckerige hand for /
Met en forfærlig Krigshærr stor /
Oc til større forhaanelse oc foract /
Vdiucte hand ham fra Rige oc mact.
Min Søn / sagde hand / ieg vel fornemmer / Exper.
Den Lignelse vel til vor mening bequemmer /
At Soel oc Maane haffue baade til lige /
Deris klarhed myst / som du hørde sige /
De Lærde sige oc at den menige Mand /
Som ocsaa ved Stierner lignis kand /
Aff ont Exempel ere de oprørde /
Oc moxen hen vdi mishaab førde /
Men lige som Stierner sigis at laane /
Deris Lius oc skin aff Soel oc Maane /
Den menige Almue pleyer lige saa /
Regenternis gierninger effter at gaa /
Nu er den rette Religions brug /
Omuendt til vildfarelse oc vanbrug /
Huor til dver Religions Klædedræt /
Naar Gudeligt leffnit ey følger ret /
Huad Hellighed skal mand der kunde finde /
Naar Faarskind henger vde oc Vlffuen er inde /
Thi kand mand paa slig Tegen forfare /
At Dommedag vil sig snart aabenbare /
Men dette vil ieg nu lade staa /
Oc atter til min første tale gaa.

Scrifften siger/ naar wi slig Tegen see/
Skal mange vnderlige ting sig thee/
Megen tribulatz oc drøffuelser stercke/
Megen stor foruandling skal mand oc mercke/
Saa vel her nedre som offuen til/
Naar Himmelens kræffter sig røre vil/
Saa farlig Krij skal da bliffue førd/
Som aldrig før haffuer verit hørd/
Stor Armod oc trang offuer Verden vijd/
Met Pestilentz/ Hunger oc Dyr tid/
Slig brusen skal Haffuit aff sig giffue/
At hun ved forskreckelse skal mange affliffue/
Jeronimus scriffuer om Haffuit saa/
At det skal høyt offuer Biergene opstaa/
Oc Folck skulle see at det skal skee/
Dog ey offuer Jorden flyde eller spree/
Men som en Mur skal det sig oprette/
Oc atter forsuinde oc sig bortsette/
De store Hualfiske skulle vraale oc skrige/
Deris liud skal høyt i Lucten opstige/
Oc andre Fiske skabte saa vnderlig/
Skulle høris at skryde saa gruselig/
At Folck skulle sucke/ hyle oc klage/
At de skulde leffue oc see disse dage/
Synderlig de vd met Haffuit bo/
Thi Jeronimus siger huo hom vil tro/
Mand skal see vnder at mand maa grue/
Thi Haffuit skal brende met vnderlig lue/
Disligist oc saa huer Kilde oc Flod/
Vrter oc Træ skulle suedis som Blod/

Fulene skulle ned aff Lucten falde/
Vilde Diur holde sig fra Bierge oc Halde/
Vd paa den slætte Marck sig begiffue/
Deris tid met tuden oc hylen driffue/
Mange affdøde Legeme ocsaa/
Skulle sees offuen deris Graffuer at staa/
Da skulle Mend/ Quinder oc Børn vdkrybe/
Vdaff deris Hytter oc Huler dybe/
Huor de haffde skiult sig før aff fryct/
Thi de aff banghed vaare moxen fortryct/
Som forbistrede skulle mange gaa/
Forsmectis for de ingen Spisning faa/
Den ene kand ey den anden husuale/
Men indbyrdis lade høre sørgelig tale/
Huad kunde de da andit end sørge oc grwe/
De see Stene ræffne/ met Jordskel oc lwe/
Alting skal aarsag til sorgen bære/
Oc ingen lædske paa drøffuelse vere/
Ihuo da leffue skulle i de dage/
Aff farlige vnder megit kunde klage/
Om de haffue Rigdom oc megen rente/
Der aff skulle de sig lidet gaat vente/
Men naar de mercke oc see sligt vnder/
Da skulle de vide den dag tilstunder/
Paa huilcken de gode faa euig glæde/
Oc de onde skulle euig i Pinen græde. Dan. 12.
Jeg sagde/ Fader/ huer dag naar wi opstaa/ Hofft.
Læse wi i Troens Artickle saa/
Jeg troer at JEsus skal igenkomme/
Baade de Leffuende oc Døde at dømme/

Jeg beder dig Fader forklar mig kaart/
End nu det Spørsmaal før du gaar bort/
Om der paa den dag nogen findis kand/
J leffuende Liff enten Quinde eller Mand:
Hand suarede/ til dit Spørsmaal du fremsette/
Exper. Skal ieg giffue Suar/ oc dig vnderrette/
Scrifften monne oss det vist forklare/
At endog alle Tegen monne fremfare/
Skal mand dog vtallige Tusinde finde/
Paa den dag leffuende baade Mand oc Quinde/
Dog intet Creatur skal paa de tide/
Huercken den dag eller time grant vide/
Thi Christus skal da saa hastelig komme/
Før nogen skal tiden eller stunden fornømme/
Lige som det skede i Noe tid/
Der Gud lod druckne all Verden vijd/
Somme arbeydede paa Marcken fast/
Somme paa Vandit seylede met hast/
Saa vil det oc vist gaa paa den dag/
Somme gaa for Dom oc nappis om Sag/
Somme gaa til Kircke Predicken at høre/
Dog mange tencke lidet der effter at giøre/
Matt. 24. Men huo da er gangen paa Marcken hen/
Luc. 17. Kommer ey tilbage til Husit igen/
Er nogen paa Tagit arbeyder met flid/
At gaa ned i Stuen faar hand icke tid/
To skulle da findis i Mølle tilhob/
Tagis hastig bort vden atuarsels raab/
Den ene til euig Salighed/
Den anden til Pine i Euighed/

To kunde oc da sammen i en Seng ligge/ Luc. 17.
Oc acte sig at soffue aldelis trygge/
Dog tagis den ene til Liff oc Glæde/
Den ænden maa sucke oc euig græde/
Her aff/ min Søn/ forstaar vel du/
Folck bliffuer i Verden da som nu/
Haffue allehonde syssel at tage vare/
Som Scrifften monne oss det forklare/
Oc efftterdi det er vist oc fast/
Dommedag kommer offuer oss met en hast/
Oc ingen dog tiden eller stunden kand vide/
Da skicke wi oss best der til i tide/
Christus raader at wi oss saa berede/
At wi stedse oc altid vaage oc bede/
Ved anger oc ruelse Synden fortryde/
Ved troen Synders forladelse holde oc nyde/
Thi skick din Sag saa alle lund/
Tenck altid som Dommen komme denne stund/

J huad maade oc huorledis Christus skal komme til Dommen.

NAar alle Tegen ere saa komne til ende/
Da vil Guds Søn giffue sig tilkiende/
Den Himmelske Konge vil da nedfare/
Met stor hast lige som Liunit klare/
Som Solen opgaar i øster met fart/
Oc opliuser alting i Vester snart/
Saa skal hand sig i Skyerne thee/
Met stor mact oc herlighed lade sig see/

Vden tuil heldst offuer Jødeland/
De Lærde haffue screffuit oss det forsant/
Oc offuer Josaphats dal saa lige/
Eller offuer Oliue biergit/ som de sige/
Alle Prophetijer da fuldkomne bliffue/
Ni Engle Chor skulle sig hen giffue/
Omkring den Throne/ oc hannom allene/
Met Himmelske lyst oc glæde tiene/
Der skulle de thee oc for ham bære/
Det Kaarsis tegen hannom til ære/
Den Torne krone hand for oss baar/
Den Stytte der hand til bunden vaar/
De Suøber oc Rijs som plagede hans Hud/
De stompede Nagle oc saa det Spiud/
Oc andre ting som ham giorde vee/
Vdi hans Pine/ skal mand der see/
Oss til trøst skulle wi vel oc bliffue var/
Hans hellige fem Saar saa dyrebar/
J Hender oc Føder oc Siden sin/
Skinnende lige som herlige Rubin/
Oc saa de onde til haanheds straff/
Som ey vilde tage sin trøst der aff/
Naar hand sidder i sit Kongelige sæde/
Nu er der strax en Engel til rede/
Den stercke Bassune liud at fremføre/
Sin farlige røst der hos lade høre/
Staar op i Døde oc kommer faar Dom/
Da reyse sig alle baade ond oc from/
Ja alle fornufftige Creatur/
Som nogen tid skabtis aff denne Natur/

Skulle alle til lige opstaa vden meen /
Met Siæl oc Legom/ Kiød/ Blod oc Been/
Den skreckelige Bassune som ieg hører sige/
J Himmel/ Jord/ Helffuede klinger til lige/
Alle de i Haffuit drucknede ere/ Apoc. 20.
Skulle den Røst alle lydige vere/
Jhuor nogit Legom begraffuit er /
Alle skulle de samlis oc findis her /
Englene skulle fare effter Dommerens Bud /
J Verdens fire Hiørner hen vd / Marc. 13.
Met hastig flit føre alle frem/
For hans Maiestet presentere dem/
S. Jeronimus tenckte flitelig /
Paa denne Dom/ oc idelig /
Oc sagde (Gud giffue wi glemme det icke/)
Huad heller ieg vil æde eller dricke/
Heller ieg vaager eller mine øyen luckis /
Stedse kand mig sandelig ey andit tyckis /
End lige som ieg altid monne høre/
Den farlige Bassune klinge for mit øre /
Oc Røsten der hos aff den Engel from/
Staar op i Døde oc kommer til Dom/
Fryctede S. Jeronimus sig saa saare/
Hui ville da wi Syndere saa trygge hen fare?
Alle de paa Jorden da findis i Liffue/
Skulle strax foruendis oc wdødelige bliffue / 1. Cor. 15.
Ved Ild skeer det i it øyeblick/ 1. Thess 4.
At de faa hastelig en anden skick/ 2. Pet. 3.
Oc de beskickis saa vel til Pine /
Eller oc til glæde saa vel som hine /

Der lang tid før i Verden here/
Ved den timelige Død aff gangne ere.
Wi tro oc det vist at vnge oc gamle/
Saa mange sig der da skulle forsamle/
Oc huad heller de ere onde eller fromme/
Som da paa den tid skulle fremkomme/
Skulle sees i alder lige eens at vere/
Som de ved trediue Aar gamle ere/
Thi mand foruist det troer oc veed/
At slet ingen wfuldkommelighed/
Ey heller skrøbelighed da skal findis/
Oc ey paa nogit Legom skal kiendis/
Huad heller de Døde der de vaare smaa/
Eller vdleffuede monne aff Verden gaa/
Dog skulle de alle siunis lige her/
Ved trediue Aar gamle/ som nu sagt er/
Slet ingen skal sagnis eller borte vere/
Fra Verdens begyndelse som skabte ere/
Oc alle de Mennisske som da fremgaar/
Matth. 25. Skulle Englene atskille/ som Geder fra Faar
Oc de som ere aff Belials pack/
Met skelffuen skulle klage/ O vee oc vack/
Oc skickis hen ved den venstre Haand/
Som de ingen trøst foruente kand/
Men de Vdualde som Gud har kiere/
De skulle fra Jorden ophøyet vere/
Oc de som ere i det hellige Selskaff/
Skulle fra de andre skillies aff/
Oc skickis ved Dommerens høyre side/
J Lucten prijs oc loff lade lyde/

Her skulle de hellige deylig oc klare/
Som herlige Lius skinne aabenbare/
Ja lige som Solen paa sit Firmament/
Saa skulle de glimme oc da bliffue kient/
Maria den Jomfru skær oc reen/
Oc andre kyske Jomfruer vden meen/
De gamle Patriarcker skulle da fremkomme/
Som vaare for Gud retferdige oc fromme/
Adam vor Fader kommer der oc med/
Abel/ Seth/ Enoch/ huer i sin sted/
Dissligist Noe oc Abraham/
Hues Tro vil da finde roos oc bram/
Moses oc Josue skulle oc fremgaa/
Løn for deris arbeyd oc modgang faa/
Propheter/ Esaias/ oc saa de andre/
Som trolig met Predicken her monne vandre/
Dauid/ Ezechias oc Josaphat/
Som Exempel til Konger haffue efterlat/
Judas Machabeus den ædele Krigsmand/
Oc andre som i Verden met forstand/
Mandelig i stor Liffs vaade oc fare/
Den rette Guds dyrckelse monne forsuare/
S. Hans Baptist skulle wi der oc vente/
Den første Predicant i det ny Testamente/
For Christus begynte hand it halff Aar før/
Oc handlede som en tro Legate bør/
Lod Liffuit for Sandhed hand vilde bekiende/
Her finder hand Liff igien vden ende/ Matt. 10.
Petrus oc Paulus de Apostle fromme/ Luc. 17.
Alle Christi Disciple monne her oc komme/ Joha. 12.

Staffen oc Lauritz sees der aabenbare/
Met mange tusinde Martyrer i skare/
De hellige Lærefædre komme der oc med/
Som hærlige Lius huer i sin sted/
Augustinus oc Gregorius/
Bernhardus oc Ambrosius/
Gudfryctige Quinder findis oc der hos/
Som i Scrifften haffue megit roos/
Eua vor Moder mand der oc finder/
Met hendis Døtter de deylige Quinder/
De fire met Noe i Arcken vaare/
J Vandflodens jammer oc gruselige fare/
Der findis oc glade de herlige Fruer/
Sara oc Ketura Abrahams Hustruer/
Den snilde Rebecca findis der oc vel/
De smucke to Søstre Lea oc Rachel/
Desligist Judith/ Hester oc Susanna/
De gamle Gudfryctige Elisabeth oc Anna/
Den hellige Quinde Magdalene/
Som for Christi Føder monne græde oc vene/
Skal met alle angerfulde Syndere sig thee/
Det hun før græd skal nu euig lee/
Salighed skulle der oc met hende nyde/
De her i Verden ret Synden fortryde/
Oc søge Guds Naade met Christum igien/
J Naadens tid før de fare hen.
Men vee skal da den store hob lide/
Som findis affskild ved den venstre side/
De mectige Keysere oc Konger først/
Som effter wskyldigt Blod haffde tørst/

Oc at de deris forset oc hoffmod kunde nyde/
Der offuer vilde lade megit Blod vdgyde/
Her skulle de ey Spijr eller Krone føre/
Men ret Regenskaff for deris Synder giøre/
Oc for stort Tyranni oc grumhed/
Skulle de da straffis i Euighed:
I store Herrer som bruge eders lycke/
Eders arme Vndersaatte til at fortrycke/
Met stor besuering tage dobbelt Landgield/
Hos Gud skabe eder it skadeligt hæld/
Tuinge dem met trældom oc arbeyd stort/
At aldrig før hørdis saa vere giort/
I Fred oc Krij de fortrengde ere/
Fast offuer det de kunde nogen tid bære/
Naar Bonden har talit i eders minde/
For Landgield/ oc giffuit Presten tiende/
Oc Jorden igien bliffuer pløyd oc saadt/
Da tencker ieg Bonden har lidet baadt/
Vist maa Bonden oc hans Folck til lige/
Aff hunger oc kummer vel vide at sige/
Vden i ville dem miskund beuise/
Jeg fryeter i faa selff liden lise/
Paa den dag naar Christus vil holde Dom/
Offuer huers Menniske ond eller from.
Vee dem som aabenbare fortrycke andre/
Tyranner som tryggelig i Synden vandre/
Tyffue/ Mordere/ Forrædere/
Aagerkarle/ Skiørleffnere/ Meenedere/
Kiættere/ Parthiiske oc suigefulde/
Mod deris Ieffnchristen ey tro eller hulde/

Som enten hemmelig eller aabenbare/
Uden Penitentz i slig Synd fremfare/
De sees her alle nærverendis/
Met sorg oc jammer grædendis/
Først den grumme Cain som icke vaar god/
Som udgydede sin Broders wskyldige Blod/
Siden Nemrod der Affguderi monne først paafinde/
Oc kom Folckit saa til mod Gud at synde/
Ninus den Assyriske Kong visselig/
Skal sees paa den dag sørgelig/
Som Belus Billede først opsette/
Der met monne stort Affguderi anrette/
Hand søgte der met sin ære oc vild/
Hans løn vil da bliffue Helffuedis ild/
Pharao den grumme i Egypti Land/
Holofernes den stolte Høffuitzmand/
Kong Antiochus den slemme Blodhund/
Sin løn myster hand der ingen lund/
Nero skal sig der jammerligt thee/
Hannom følger Herodes alle tre/
Met alle andre Tyranniske Konger/
De faa der løn til euig anger/
J Helffuede vil den visselig bliffue/
Guds Dom skal dem did hastelig driffue.
Alle Forrædere skulle sig icke døllie/
Men met Judas findis i flock oc følge/
Alle falske Dommere aff alle Land/
Skulle oc findis Pontio Pilato ved Haand/
Ja baade aff Aandelig oc Verdslig stater/
De falske Dommere oc deris Aduocater/

De store Baiorer som Rætten foruende/
Skulle aabenbar der deris Synd bekiende/
Falske Stadholder/ Byfogit oc Borgemester/
Skulle kiendis huad de haffue verit for Gester/
Officialer met deris Scriffuer/
J Consistorio huad de der driffuer/
De met deris Procurator snild/
Som fortrycke andre til deris egit vild/
Foruende Folckis sager met suigefuld tale/
Eller oc deris Ræt forlenge forhale/
Der offuer kommer mangen i stor nød/
Er offte trengd at tigge sit Brød/
Den Dom de onde Dommere ey spar/
Hues Samuittighed findis da ey klar/
Den dag skal handlis met *Peremption*,
Jcke met *cautel* eller *Dilation*,
Jcke met *duplicandum* eller *triplicandum*,
Men faris flux frem til *Sententiandum*,
Foruden *continuation*,
Eller vijdere *Appellation*,
Den Sententz som da skal affsigis/
Aff ingen Lowkiøn skal der modsigis.
Der for i Arbeyds Folck tager eder vare/
J Kiøbmend som til Land oc Vand fare/
De simpel Folck monne tit bedrage/
Slig suig lader eder ey mere behage/
Giører Penitentz den stund i haffue frist/
Betencker den Dommedag kommer vist.

Met Mahometh skal da visselig fremgaa/
Mangen Antichrist/ oc da i rette staa/
Her møder Bisp Annas oc Caiphas med/
De stolte Phariseer oc til denne sted/
Lad see om de giøre det til ræt/
At de giorde Christus saa stor wræk.
Tyrcker oc Saracener skal mand der see/
Oc der begyndis deris euige vee/
For de i Verden haffde stor lycke/
Oc vanbrugede den til Sandhed at fortrycke/
De Pawer for de deris Tradition/
Forsuarede mod Christi Institution/
For Kapper oc ragede Muncke dislige/
Maatte Christi salige Lærdom vige/
Christi Ord vilde de ey selff fremsbære/
Ey tilstæde andre de maatte det lære/
Men straffede Almuis folck paa Liffuit ilde/
Som i det Ny Testamente læse vilde/
De wgudelige Konger oc Dronninger med/
Skulle da vel kiendis der paa den sted/
Som sligt vilde hand hæffue oc forsuare/
De skulle der staa fuld haard en fare/
I den hob skal høris it farligt lerm/
Aff den sorte Babylons Bijsuerm/
Det wskyldige Blod skal hæffn der raabe/
Offuer de Blodgerige Tyranners hobe/
Som Martyrer oc Propheter ynckelig myrde/
Oc mangen tro Predickere oc Siælehyrde/
Somme met Ild oc somme met Suerd/
For de haffde rettelig Guds Ord lærd/

Ret løn som skyld skal Gud dem giffue/
Som de forskyldede her i Liffue/
Ja lige som Gud lod dem før finde/
Grum hæffn som gruselig monne mod ham fynde/
Saa ynckelig Sodoma oc Gomorra omkom/ Gene. 19.
Disligist Core/ Dathan oc Aberom/ Num. 16.
Met deris Selskaff som Scrifften kand sige/
At de i Helffuede suncke alle til lige/
Simon Magus oc hos sig der haffue skal/ Acto. 8.
Aff vnderlige Prester it wsigeligt tal/
Der skal oc sees vel jammerlig/
Wgudelige Dronninger visselig/
Dronning Semiramis Kong Ninus viff/
Som i sin tid vaar fuld aff ondskaff oc kiff/
Jesabel som sin Konge ont monne raade/ 3. Reg. 22.
Vil der bliffue stedt i ynckelig vaade/
Oc Dronning Elitemnestra naffnkundig vijde/
Som myrde Agamennon om Natte tide/
Sin Herre oc Hosbonde mectig oc vijs/
Der vil det bliffue hende lidet til prijs/
At hun sin Konge saa ilde omkom/
Grekske Historier bære vidne der om/
Dalila/ Samsons Forræderinde/
Sin løn skal hun oc der vel finde/
Slig mange Quinder kommer der forsant/
Huilcke at opregne vilde bliffue forlangt.
I lystige Fruer oc Borgersker skiøne/
Som met eders Klædedract holde eder kiøne/
Oc vndertiden giøre dem forsijde/
I Støff paa Gaden dem slæbe oc slide/

Oc holde det vere en statzelig heer /
Naar mand saa Støffuen høyt swende seer/
Jeg fryter slig statz oc stor Hoffmod /
Paa den dag igien vil komme eder god /
Vden i slig forfengelighed oc syndige lyde/
Ved ret Penitentz i tide fortryde.
Her kommer oc frem met andre til visse/
Sauls Spaakone eller Pithonisse /
Den som opuacte Samuels Aand/
Oc skal findis ved den venstre Haand/
En mangfoldig hob jammerlig nock/
Som ynckelig klage sig vee oc vock/
Fordi de see vel huad Torffuit vil giffue/
Hos deris Aaldermand de euig skulle bliffue.
I Religions Brødre legger aff i tide/
Eders vanbrug der i haffue spred saa vijde/
Met huilcke i haffue all Verden bedragit/
Vden i ville bliffue aff Gud forsagit/
Jeg meen eder alle almindelig /
Oc icke it Aarden besynderlig/
Paa den dag bliffuer det aabenbare kiendt/
Heller i vaare Geistlige eller Verdslige Mend /
Om i der for Kirckens Personer bleffue/
At i skulde fordi diss lystigere leffue/
Oc huer dag æde Herre maaltid/
Eller for i skulde øffue Gudelig ijd/
Paa den dag skal eders falske Hellighed/
Ey merckis paa eders Klædesed/
Eders Ceremonier oc hyckleri/
Blandit met idel Affguderi/

Skal ey da kiendis aff eders Kappe/
Ey aff eders vdreffne Sko met lappe/
Eders Hoffuit enten klipt eller ragit slæt/
Paa den dag gaffner eder aldrig en væt/
For eders Kappe enten graa eller grøn/
Faa i paa den dag slæt ingen løn/
Om i met Silcke eder smycke oc pryde/
Skulle i det da intet gaat at nyde/
Den dag skal alting ret bliffue forstaait/
Da faa i at Høste som i haffue saait/
Derfor giører nu Penitentz i tide/
At i euig skam ey da skulle lide.

Aff Hiertit beder ieg eder nu/
At i vilde komme denne dag ihu/
Thi hand bliffuer en farlig dag for dem/
Som leffue trygge oc sla ham i glem/
Betencker huor løse løffte i giorde/
Der i skulde Abbit eller Prior vorde/
J tenckte icke stort paa Gudfryctighed/
Ey heller at leffue i Hellighed/
Men der effter monne eders tancke staa/
Abbedi oc Prebende om i kunde faa/
Eders løffte vaar at leffue kysk oc from/
Dernæst at lide Fattigdom/
For det tredie loffuede i oc lydighed/
Men randsager eders Samuittighed/
Huorledis i disse try haffue huldit/
Oc huad løn i der met haffue forskyldit/
Omuender eder flux fra denne stund/
Oc vider Gud er aff Naaden rund.

Hofft. Fader/ vilde du mig tilkiende giffue/
Huor vore Prelater skulle skickede bliffue/
Vore Geistlige som i Verden leffue her/
Hos huem skulle de da findis der:
Exper. Hand sagde/ Bernhardus det monne scriffue/
At vden de bedre dem her i Liffue/
Deris onde Gierninger oc slemme Synder/
Hos de Hellige mand dem da icke finder/
Patriarcher/ Propheter som paa Gud trode/
Martyrer eller Guds ords Predickere gode/
Peder oc Pouel før aff Gud vdsende/
Skulle dem paa den dag ey ville kiende/
Jeg tencker dem timis ey heller den ære/
At de findis hos Apostlene at vere/
Paa Helffuedis grentzer skulle de vist bo/
Huor de skulle haffue fuld liden ro/
Borte hos den Flod kaldis Phlegeton/
Eller hos de Bierge aff Acheron/
Til Caron raabe oc lade sig høre/
At hand skal dem offuer Floden føre/
Siden faa de en euig skam oc skade/
Vden de deris wskickelighed ville afflade/
Vist vil vor HErre der i Regenskaff gaa/
Met alle de Prelater store oc smaa/
Paa den farlige dag maa de det vente/
De skulle giøre Regenskaff for deris rente/
Oc megen Rigdom de her oppebaare/
Oc huad tienist de giorde Gud der faare/
Den Pawis/ Bispis eller Cardinalis mact/
Met Førstelig statz oc kaastelig pract/

Ja haffde de fult Kongers rente der til/
Slat intet paa den dag det actis vil/
De Bispers Suantze skulle der icke vere/
Ey heller skal nogen met statz dem bære/
Komme de icke met Conscientzer klare/
Vist staa de en høy oc euig fare/
Vden de sig i Verden omuende/
I tide/ Oc der met giør ieg nu ende.

Huorledis oc i huad maade Christus skal affsige sin Sententz oc Dom.

NAar den store hob saa forsamlis her/
Aff alle de Landskaff paa Jorden er/
Huilcket oc skal skee effter Guds befalning/
Hastelig oc vden lang forhaling/
(Dog ieg nogit vijt talede om den skick/)
Da skal det skee i it øyeblick/
At alt Menniskens Slect skal vere tilstæde/
For den Himmelske Kongis Throne oc Sæde/
Her skal sigis kaart Sententz oc Dom/
Først offuer den hob som er god oc from/
Som deylig oc skickelig for ham staa/
Ved den høyre side/ dem siger hand saa/
Min Faders velsignede kommer alle til lige/ Mat. 25.
Anammer eders Eyedom oc salige Rige/
Som Gud har forskickit eder at giffue/
Før den gantske Verden skabt monne bliffue/
Thi der ieg hungrede/ mad neetede i mig icke/ Esa. 58.
Der ieg vaar tørst/ gaffue i mig dricke/

Der ieg monne Fremmit oc Hussuild gaa/
Eders Herberge lode i mig aabit staa/
Der ieg vaar Nøgen oc leed stor Kuld/
Job. 31. I varmde mig met eders Klæder oc Uld/
Der ieg vaar siug leed megen plage/
I søgte mig i min modgangs dage/
Der ieg laa kast i Fengsel mørcke/
I komme met Trøst oc gaffue mig styrcke.
Da skulle de suare oc sige hannem saa/
HErre naar saae wi dig saa wsel gaa/
At lide slig Hunger oc Nøgenhed/
Siugdom/ Fengsel eller Elendighed:
Der suarer da Kongen dem saa til/
I Sandhed ieg eder sige vil/
Huad gaat i beuiste dem som trode/
Det giorde i altsammen mig til gode/
Oc altid actede ieg det saa stort/
Lige som i haffde mig selff det giort/
Thi skal nu begynde eders Herlighed/
Oc skal vare vd i Euighed.
Da skal hand oc sige til de andre saa/
Som ynckelige ved den venstre Haand staa/
I forbandede viger fra mig kaart/
Til den euige Ild met Dieffuelen bort/
Som ieg oc min Fader monne berede/
Hannom oc alle hans Engle leede/
Der ieg vaar Hungrig i spisede mig icke/
Jeg vaar tørst/ i gaffue mig ey dricke/
Naar i mig Nøgen paa Gaden saa/
I lucte eders Dørre oc lode mig staa/

Vaar offte træt haffde reyst lang vey/
I vaare wmilde oc husede mig ey/
Jeg vandrede i Snee i slab oc slude/
Jeg bad vel fast/ maatte dog staa vde/
Jeg tit siug som paa mit yderste laa/
Men ingen aff eder vilde til mig gaa/
I Fengsel laa ieg offte en Fange/
Men ingen aff eder vilde til mig gange/
Jeg skulde vel ligget der oc wtørstit død/
Før i skulde trøstit mig i den nød.
  Da skulle de skelffuende oc hylende sige/
Ah HErre naar saae wi dig i slig lige/
I alle vore dage nogen tid førre/
Hungrig eller tørst for vore Dørre/
Eller stæd i trang oc tørfftighed/
I fraast oc kuld eller nøgenhed/
Siugdom oc Fengsel at du skulde lide/
Det kunde wi ey befinde eller vide.
  Der skal hand suare saa til igien/
Naar i lode fattige Christne gaa hen/
Eller forgæffuis for eders Dørre at raabe/
Gaffue dem dog huercken smule eller draabe/
Met slig eders wbarmhiertighed slem/
Forsagede i mig eders hielp i dem/
Den eders wmildhed skal eder saa røne/
Met Helffuedis Ild skal ieg eder løne.
  Da skulle de skrige iammerlig saare/
O iammer wi nogen tid skabte vaare/
Ah HErre skulle wi nu saa slæt ombære/
Din Naade/ oc faa den nu aldrig mere/

Saa slæt vdluckis fra din Miskund /
Ey mere bekomme den nogen lund/
Vden all Naadis haab skal det saa skee/
Dit milde Ansict wi aldrig skulle see/
Oui at wi ey da bleffue døde/
Der vor Moder skulde oss til Verden føde.
Da skal Jorden ræffne met gruseligt brag/
Oc slæt bortsluge dem alle i quag /
Baade Mend oc Quinder alle tilhobe/
Met gruselig hylen skulle skrige oc raabe/
De arme Creatur saa ynckelig øde /
Forbande den dag der de vaare fødde/
Da skulle de først finde Helffuedis lue/
Omkring deris Legome at sualme oc slue /
Den gruselige Pine de da fornemme/
Der de her i Verden floe slæt i glemme/
Da skal Jorden offuer den tilluckis/
Oc der met alt Lius oc Skin vdsluckis/
Nu bliffuer der hylen/ græd oc raab/
Foruden all trøst oc Saligheds haab/
Wsigelig Pine faa de at lide/
Oc den vil vare til euig tide /
Her plagis de i den farlige iwe/
Ved huilcken alle Hierter nu maa grwe/
De ynske at de maatte dø en gang/
Men Døden flyer bort fra dem lang/
En timis Pine siunis dem saa suaar/
Som den haffde varit i mange Aar /
I Hiertit ieg skelffuer oc gruelse bær/
Ved atskillig Pine som i Helffuede er/

Apoc. 9. Augustinus setter it Spørsmaal/huor for ønske de Døden i Helffuede/ oc faa ham icke? Oc hand suarer selff der til saa: Fordi i deris Liffs tid tilbiudis dem Liff/ oc de ville det icke anamme/der for skulle de søge Døden i helffuede oc icke finde hannom.

Oc ingen kand nock bære der for fare/
Effterdi det onde vil euig vare/
In Summa/ der er hunger foruden mad/
It gilde/ der mand bliffuer aldrig glad/
En euig tørst foruden lædske/
Alleuegne tørcke foruden vædske/
Der pinis de altid oc plagis ilde/
Den pine staar aldrig til at formilde/
Der er euig gruelse foruden fluct/
Wlidelig stanck oc forgifftig luct/
Der findis ickun wselhed oc stor trang/
Der høris ickun bulder oc Diefflе band/
Der er mørckheds oc forbandelsis sted/
Idel beskemmelse oc mishaab til med/
En Orm der aldrig lader aff at nagge/ Esa. 66. Marc. 9.
De Diefflе der wafflаdelig plagge/
Der er it Fengsel met Lencker oc baand/
At de slippe aldrig aff Dieffuelens haand.
Men de andre som til æren komme/
De som her vaare Gudfrygtige oc fromme/
Skulle da hen tagis i Himmelen op/
I glæde oc lyst met Siæl oc Krop/
Oc følge Englene i euig ære/
Met JEsu Christo der at regnere/
Tusinde part aff den glæde ey scriffuis kand/
Thi hun langt offuergaar Menniskens forstand/
Ja det vil ieg vist tro oc mene/
At it Menniskis glæde allene/
Der Gud lader huer serdelis vederfare/
Kand ingen i Verden nock forklare.

Da skal Ilden altingist rætte/
Giøre Bierge met Dalene iæffne oc slætte/
2. Pet. 3. Scrifften siger at alt det Jorden bær/
Oc all den ting vnder Himmelen er/
Skabt aff Materi/ skal herlige slyes/
Oc ved samme Ild rensis oc fornyes/
Baade Jord oc Vand/ Ild oc Vær/
Skulle bliffue fuldkomne oc deylige her/
Som før vaare blandede oc icke saa pure/
Nu bliffue de herlige oc rene Creature/
Jorden bliffuer da klar som Cristall/
Huer Planete i sin Circkel bliffue skal/
Oc icke nu mere beuise sig saa/
At hun skal ydermere røris eller gaa/
Den Himmel nu er met Stierner beset/
Den Cristalliske Himmel som rører sig læt/
Den første oc høyeste som røris ocsaa/
Skulle allesammen da stille staa/
Deris gang oc rørelse bliffuer da afflat/
Oc skulle begynde en euig Sabbath/
Solen i øster skal staa oc bliffue/
Oc siufold mere klarhed aff sig giffue/
End hun har før giort nogen tid/
Der hun har skindt offuer Verden viid/
Maanen skal i Vester større klarhed føre/
End Solen paa Himmelen nu monne giøre/
Da skal fornyes den Himmel klar/
Oc Jorden disligist aabenbar/
Skal fornyes met slig vnderlig viis/
Bliffue lig det Himmelske Paradiis.

Saa skal denne Himmel oc Jord forgaa/ Luc. 21.
Som wi aff Scrifften kunde forstaa/ Apoc. 21.
Haffuit skal ey nu siunis mere/
End som det en klar Cristall monne vere/
All Menniskens viisdom oc forstand/
Den Herlighed ey beseriffue kand/
Thi intet øye har seet det klart/ Esa. 64.
Oc intet øre har hørt det bart/ 1. Cor. 2.
I ingens Hierte kand det opstige/
Oc ingens Tunge kand det vdsige/
Til huor stor ære Gud monne kalde/
Alle dem som ere hans rette Vdualde/
Thi Guds beskuelse skal dem giffue/
Saa stor vellyst der salige bliffue/
At tusinde Aar som her i Verden vaar/ psal. 90.
Skal actis ickun som den dag i gaar/ 2. Pet. 3.
Saadant forstaais icke aff oss vel/
Før wi i den ære skue Gud sel.
Der Paulus ved Aanden optagen bleff/
I den tredie Himmel met ære geeff/
Da sagde hand/ det vaar icke sømmeligt/ 2. Cor. 12.
At aabenbare nogit Menniske sligt/
Som leffuer i denne Verden her/
Det Gud hannem theede oc viisde der/
Der for bemøye dig icke formegit der paa/
At du Guds løndomme vilt forstaa/
Endog vor Natur stunder stedse der til/
At hun det vide oc kiende vil/
Lige som it Menniske seer aabenbar/
Paa Solen naar hun skin deylig oc klar/

Diss mere hand seer oc stirrer der paa/
Hans siun monne det diss verre gaa/
J lige maade gaar det oc til/
Om nogen omhyggelig vere vil/
Den Guddommelige Natur at randsage/
Oc studerer der vdi alle sine dage/
Diss lenger hand søger den skade hand faar/
Fra sit forset hand diss lenger affgaar/
Thi huorledis skulle wi tencke at faa/
Det Englene selff kunde aldrig naa/
Men effter hans almindelige Dom bliffuer endt/
Siden skal det alt bliffue vitterlig kiendt.
Thi ville wi skicke vor tancke saa/
Som Paulus/ hand gaff oss Exempel der paa/
Dog hand vaar fuld met Himmelske gaffue/
Lærde oss dog en fremmit sorg at haffue/
Oc endog mand mange Menniske kand finde/
Met grundige tancker oc skarpe sinde/
Naar deris tancker føris vist omkring/
Finde de paa høye oc hemmelige ting/
Dog bør oss alle det vist at vide/
Rom. 11. Hans Domme ere vrandsagelige alle tide/
Hans veye vbegribelige oc saa/
At ingen kand finde nogen ende der paa/
Det er oss nock wi den høyste Gud bede/
Til euig ære hand vilde oss indlede.

Om nogle slag Vellyst oc Glæde som de herlige Legome skulle haffue i Himmelen.

EFterdi paa Jorden findis ingen Mand/
Der den Himmelske glæde begribe kand/

Ey heller den vellyst oc herlighed skiøn/
Da vil ieg raade dig det min Søn/
At du ey studerer formegit der/
Huordan den Himmelske glæde er/
Thi det offuergaar naturligt skel/
At vdsige den vellyst fuldkommelig vel/
Der Gud beredde før Verden bleff skabt/
Til dem som ey skulle bliffue fortabt.
Alle Menniske her dødelige ere/
Men der skulle alle vdødelige vere/
Oc alle saa Himmelske i de tide/
At de slæt intet ont kunde lide/
Ild/ Suerd eller nogen anden vaade/
Skal dem for ingen deel kunde skade/
Hede/ Kuld/ Fraast/ Regn eller Vær/
(Endog der da intet saadant er/)
Oc om det end vaare/ kand dem ey plage/
Thi intet ont tuinger nogen i de dage.
Creaturene skulle da vere saa klare/
Som Solen nu kand skinnende fare/
Der aff kant du forstaa oc vide/
Lius er ey stort fornøden de tide/
Det kand ey heller da megit tiene/
Thi Gud er selff da Lius allene/
Der for lige som Paulus monne begiere/ Phil. 1.
At forløsis oc met Christo at vere/
Saa ville wi oc met Paulo atraa/
At wi den Himmelske glæde kunde faa/
Oc prydis met Herlighed aabenbar/
Oc skue Guds Ansict saa deylig oc klar.

Gudfryctige lærde Mend ocſaa beſcriffue/
Megen trøſt oc glæde der da ſkal bliffue/
Blant andit er dette vnderligt/
Der til met oc ſaare trøſteligt/
J alle deris fem Sind ſkulle de haffue/
Stor vellyſt vdaff Guds ſynderlige gaffue/
1. Guds loff oc priis de altid høre/
Den lyder oc altid i deris øre/
Aff huilcken de beuegis ocſaa altid/
At tage ſig det ſamme til ijd/
2. De ſee oc det dem glæder foruiſt/
Meſt Himmerigis Konge JEſum Chriſt/
At ſidde paa ſin Himmelſke Throne oc ſæde/
Hans Moder Maria i euig glæde/
De hellige Apoſtle oc Martyres/
Alle Helgen oc Confeſſores/
Danl.12. Huilcke alle ſkulle ſkinne ſaa klart i ære/
Som Solen nu monne klariſt vere/
Patriarcher/ Propheter ſaa hederlig/
Skulle ſees i æren wſigelig/
Oc met deris Aandelige øyen der/
Skulle de ſee Gud lige ſom hand er/
Auguſtinus den Lærefader from/
Den ærefulde ſiun taler hand ſaa om/
Jeg vilde langt heller i Helffuede vere/
Oc ſee dog Guds næruerelſis ære/
End ieg vilde Himmerigis Sal beſide/
Oc intet aff Guds næruerelſe vide/
Thi huo Gud i ſin Maieſtet ſeer/
Hand ſeer all lyſtighed/ oc ydermer/

End nogen Tunge vdsige kand/
Eller forklaris aff nogen Mand/
O huor wsigelig Glæde der er/
At see den Konge i sin Herligheds fær/
O huor stor jammer maa Diefflene lide/
Der ey kunde Guds beskuelse nyde/
Men ere saa fra Guds Ansict forskut/
Oc nødis at bliffue i Helffuedis put.
Saa herlig en luct skal der oc bliffue/ 3.
At intet Røgelse skal bedre luct giffue/
Intet Apoteck huor kaasteligt det er/
Skal bedre kunde lucte end denne sted her/
Alle Vrter oc Blomster velluctendis ere/
Om de kunde en sted forsamlede vere/
En deylig luct gaffue de vel saa/
Men denne luct skal langt offuergaa/
J deris Mund euig oc alle dage/ 4.
Skal alting for dem Honigsød smage/
Men mest smager det dem i Hiertit søt/
At de fra denne vsle Verden ere fløt/
Oc nu ere komne til wendelig ro/
Gud vil euig næruerendis hos dem bo/
Til Liff oc Siæl ere de ærefulde giort/
Haffue Englenis Stallbrødreskaff det er stort.
Endelig skulle de i all Euigheds dage/ 5.
De Himmelske Creatur baade føle oc tage/
Oc der aff bekomme saa stor en lyst/
At de glemme denne Verdens sorg oc brøst.
Saa rørige skulle de oc vere til med/
At de kunde hastelig føris aff sted/

Oc i en kaart tid vel tusinde Mile/
Kunde flyttis aff sted foruden huile/
De faa oc wsigelig glæde der aff/
At de onde lide i Helffuede straff/
Icke for de forlystis aff deris tuang/
Men for Guds Dom har sin fremgang.
De Legome skulle da vere vden tuil/
Saa vnderlig forklarede oc subtil/
At om en Kaaber mur imod dem vaare/
Kunde wforhindrit igennom ham fare/
Som Solen gaar igennom it Glar/
Saa ere de Legome da herlige klar/
Som Christus for sine Disciple forsande/
Aabenbaredis effter hand monne opstande/
Dog Dørre vaare luckte hand iblant dem stod/
Oc ingen aff Folckene hannom indlod.
Oc endog alle Creatur i Himmelen ere/
Skulle icke lige eens i Hærlighed vere/
Dog skal huer nøyes met sin æris gaffue/
At ingen skal ynske nogen større at haffue/
Men alle skulle vel fornøyede vere/
Det kant du aff denne Lignelse lære.
It Vijnfad/en Tynde/Fierding/Pott oc Kanden/
Set disse Kar alle hos hin anden/
Fyld dem alle til de ville offuerflyde/
Aff Vijn eller Balsam paa alle side/
Der skal io Potten saa vel lade sig nøye/
Som de andre Kar baade store oc høye/
Dog Karene indholde icke alle lige/
Saa ere de dog alle fulde oc rige/

Saa skulle de salige paa den tid vere/
De nøyes gierne huer met sin ære.
Endog her nu fornøden er /
Alle Diur oc Queg der Jorden bær/
De Fule i Lucten oc Fiske i Flode /
Til Menniskens føde nyttig oc gode /
Men i den tid intet sligt skal vere /
Træ/ Vrter oc Korn skal Jorden ey bære/
Thi Jorden som Himmelen klar vere skal /
Oc skinne som it herligt Cristall.
Oc om det end skulde vere saa /
At somme Menniske paa Jorden skulde gaa/
Oc somme høyt deris væsen vilde driffue/
Eller huor som heldst dem lystede at bliffue/
Dog alleuegne skulle de nyde oc haffue/
Guds skinnende klarheds deylige gaffue/
Huad heller mand i øster eller Vester er/
Oppe eller nedre/ her eller der.
Om den Himmelske glæde der megit ser iffuis/
Aff Lærde mend mange ord driffuis/
Der langt vilde bliffue at opregne /
Eller i denne lille Bog at optegne/
J Himmelen skulle de alle forsanden/
Baade store oc smaa vel kiende hin anden/
Børn deris Forældre/ oc de dem igien /
Oc de langt for vor tid ere døde hen /
Dog wi i Verden saae dem icke /
Wi skulle dog kiende dem grant til pricke/
Sødsken hin anden der vel kiende kand /
Hosbonden sin Hustru/ oc Quinden sin Mand/

Stort venskaff de indbyrdis mod hin anden bære/
Saa elske de oc haffue hin anden saa kiære/
At den ene glædis ved den andens ære/
Saa hiertelig som det hans egen kunde vere/
Apoc. 21. Den skinnende Jerusalem da siunis skal/
Der Johannes i sin Aabenbarelse omtal/
Wi Mennniske ere megit strafflige /
At wi saa lidet der effter fige /
Den stund wi leffue i Verden here/
Huor wi kunde faa den euige ære.
Allmectige Konge O HErre oc Gud/
Som alting regerer met dit Bud/
Som viste før du Creaturene skabte/
Huo wlydige vaare oc bleffue fortabte /
Oc forskylte at forskiudis til euig Pine/
Du viste oc vel huilcke der vaare dine/
Rom. 8. Huilcke du forskickede oc vdualde/
Oc siden ved dit Ord monne naadelig kalde/
Oc aff samme Naade Retfærdige giorde/
At de met dig skulde ærefulde vorde.
Du naadige Gud vilde oss det giffue/
Aff de Vdualdis tall wi maatte bliffue/
Huilcke du aff wbegribelig miskund/
Haffuer rensit aff all offuertrædelse oc Synd/
Ved den wskyldige JEsu Blod/
Der hand for oss paa Kaarsit lod/
J dette hans Offer oc Lydighed /
Haffuer du allene behagelighed/
Wi bede lad oss det til Salighed nyde/
Rense oss der met aff Synd oc lyde.

Creaturene haffue der til stort behag/ Rom. 8.
De lengis met oss at see den dag/
Naar Guds Vdualde skulle aabenbaris/
I en ny oc herlig skick forklaris/
Naar denne forkrenckelighed skal endis/
Oc dødelighedz skickelse skal foruendis/
Til euig Liff oc wdødelighed/
Som er den wendelige Salighed/
De døde Creatur vnder Himmelen ere/
Som sees eller følis Legemlige at vere/
Der nu ere vndergiffne oc bundne hart/
Til deris idræt at driffue met fart/
Ild/ Vær/ Vand/ Jord/ Soel/ Maane oc Stierne/
Allesammen attraa oc ønske det gierne/
At de hellig Afften den dag kunde faa/
Oc effter lang møye deris huile naa.

Wi see den suare Himmelens Firmament/
Huor offte det er vel vnderlig vent/
De siu Planeter tit føris met tuang/
At fare tuert mod deris naturlige gang/
Værit/ Haffuit/ oc Bølgerne lade sig see/
Dissligiste Regn/ Storm/ Fraast oc Snee/
At de met plage oc megen wmag/
Stedse arbeyde oc træle indtil den dag.

Oc alle Engle i deris Aarden oc Chor/
Delactige i Himmerigis glæde stor/
Haffue medynck offuer vor sørgelige sag/
For vor skyld ynske de stedse den dag/
At de kunde see oss met sig vere fri/
Fra all wselhed wi nu vendis vdi/

Fra jammer oc nød/ fra sorg oc quide/
Som offuerfalder off i alle tide/
Det varer oc ved/ faar ingen ende/
Før wi faa Englene at see oc kiende.

En Formaning som den gamle Fader Experientz giør til sin Søn den Hofftienere.

MIn Søn/ tenck det ieg har sagt dig nu/
Oc beholt det stedse i din hu/
Huor sørgeligt oc wroligt det er/
At vandre igiennom denne Verden her/
Men effterdi hendis sørgelige dage/
Skynde sig fast/ oc ville nu en ende tage/
Da kald paa Gud stedse oc altid/
Om bistand/ at hand vil vere dig blid/
At du skalt dø betenck ocsaa/
Huer dag lad det i din tancke staa/
Oc at du vedst icke tiden/ naar/
Ey heller kant du vide steden/ huor/
Thi beder ieg/ tag dig ey for i sinde/
At du acter langt Liff her at vinde/
Oc effter du vedst at tiden er kaart/
Da holt dig i Troen til Christum hart/
Styrck dig ved hans wskyldige Blod/
Lijd paa hans fortieniste oc verdskyld god.
Matth. 6. Du skalt ey megit omhyggelig vere/
For denne Verdens Gods eller ære/
Effterdi du selff kant see oc mercke/
At Pawer/ Keysere oc Konger stercke/

I Verden haffue ingen bliffuende sted/
Men Døden tager dem alle hen med/
Fra deris Riger/ Herlighed oc Mact/
Thi set til Christum allene din act/
Bliff i dit kald/ er det end føye/
Lad dig dog aldelis der met nøye/
Den Gud som euig oc Allmectig er/
Oc omhu for Fulene i Lucten bær/
Skal oc for dig omhyggelig vere/
Forskaffe det du skalt dig aff nære.
Betenck oc at i denne Verden vijd/
Fra først hun skabtis til denne tid/
For Adam syndede oc Guds Bud brød/
Alle faa wi at lide den timelige Død/ Job. 14.
Ved pine oc smerte ere alle hen døde/
Forskreckelse oc plage legger Mennisken øde/
Oc det skeer Hedninge io saa vel/
Som Israels Folck oc Guds Børn sel/
Den wselhed ere alle bundne til/
Den Død met ingen offuerbære vil/
Oc som gaait er/ oc huer dag gaar/
Saa vil det oc gaa imen Verden staar.
Den dag bliffuer/ som ieg dig fortalde/
En trøstelig dag alle Guds Vdualde/
Thi sorg vil da bort fra dem vende/
Deris wselhed faar oc en euig ende/
Thi raader ieg/ holt dit Hierte stil/
Tag dig icke sorg eller wro til/
For Jordiske ting eller nogen nød/
Oc grw intet for den timelige Død/

En Søffn er hand/ som Christus har sagt/
Thi giff du ey paa ham stor act/
Fremdrag dit Liff met Retfærdighed/
Holt Hiertit i glæde oc lystighed/
Eccle. 7. 8 Oc tære den deel Gud monne dig giffue/
Met lyst/ den stund du est i Liffue.

HEr met ende wi nu vor Samtale/
Oc kunde den ey nu lenger forhale/
Thi see huor Solen monne sig føye/
I Vester ned vil hun sig bøye/
Den blege Maane seer ieg ocsaa/
At hand i øster monne opgaa/
See Duggen begynder oc nu at falde/
Solsicker oc saadanne Blomster alle/
All dagen haffue de sig herlige glæd/
Mod Solens skin sig deylig vdbred/
Nu seer mand paa dem vnderlig/
Huor de saa konstelig tillucke sig/
I Træene huile de Fule saa bolde/
Met lystig sang de nu opholde/
Mig tyckis oc som ieg hører den Vibe/
Effter sin seduan paa Agrene pibe/
Den Dumøyede Vgle oc Afftenbacke/
Ville oc nu hen vd met Jorden flacke/
Den Fieldstaffn oc den Nactergall/
Høris nu i Lucten met stort skall/
Ledingen siunis i Nør vel klar/
Den Stierne Venus i øster opfar/
Nu er ey tid her lenger at forhale/
Men Gud ville wi hin anden befale.

Jeg sagde/ O maatte ieg det begiere/ Hofft.
It heelt Aar at du maatte hos mig vere/
At ieg stedse aff din salige lære/
Nogit nyttigt huer dag kunde hiembære/
Det giør mig ont siger ieg forsanden/
At wi skulle skillies fra hin anden.
Hand sagde/ du maat Taalmodighed bære/ Exper.
Thi det vil nu saa endelig vere/
Jeg vil vden tuil en anden tid/
Naar aarsag giffuis komme til dig hid/
Der met skildis wi paa den tid ad/
Men ieg gick hiem fuld lidet glad/
J mit Bedekammer monne ieg mig giffue/
Jeg tog Papir begynte at scriffue/
Om den store ynck i Verden er/
Som nu tilforn er omtalit her/
Alle fromme Læsere vilde ieg oc bede/
De det vilde acte vden affuind oc vrede/
Denne plompe Dict at tage for gaat/
Aarsage den/ oc ey driffue der met spaat/
Dog veed ieg at det Phariseiske pack/
Skulle bliffue mig vrede for saadan snack/
Thi de for ingen deel kunde det lide/
At Folck skal faa deris sned at vide/
Denne Bog vil ieg nu her met ende/
Gud oss sin hellig Aands naade sende/
AMEN.

Ende paa de fire Bøger om Monarchier.

IACOBI QVINTI SCOTORVM REGIS INSIGNIA.

IN DEFENSIONE.

Her effterfølger

Dauidis Lyndesij Ridder de monte/ Drøm/ Skenckt Høybaarne Herre oc Første/ Kong Jacob den Femte/ Konge i Skotland.

Sendebreff til hans Kongelige Naade.

STormectige Herre aff Kongeligt Blod/
Altid haffuer ieg det meent oc trod/
Eders Høyhed har stedse betenckt oc vist/
Min fordums wmag oc lange tienist/
Huilcken her met mange ord at beskriffue/
Skal ey paa denne tid fornøden bliffue/
Oc endog ieg min Vngdoms tid saa fled/
At tiene Eders Høymectighed/
Dog har ieg altid haabit der til/
Eders Høyhed mig en tid vel løne vil.
Den tid i megit vng oc kleynlig vaar/
Jeg Eder offte paa mine Arme baar/
Saa lenge i monne mere styrcke faa/
Oc selff nu lærde eder til at gaa/
Eders Seng oc Klæder ieg offte giorde varm/
Met lyst giorde ieg det foruden harm/
Trompeleeg for Eder brugte ieg den tid/
Tit giorde ieg Eder saa hiertelig blid/
Paa Gulffuit brugte ieg tit vnderlig fore/
At ieg kunde Eder forlyste oc more/

Vndertiden tog ieg nogit aluorligt vare/
At ieg Eder voctede fra allehonde fare/
Styndum til en Trold monne ieg mig skabe/
Oc theede mig styndum som en Gæck oc Abe/
Styndum klæddis ieg i Fastelagens ham/
At ieg saa vd vel farlig oc gram/
Effter Eders Fødsel vaar det min ijd/
Jeg lempede mig effter Eders sind altid/
Eders mad ieg vndertiden for Eder bar/
Vndertiden lod i Eders dricke kar/
Jeg skar oc offte Eders mad met Kniff/
At ieg kunde styrcke Eders vnge Liff/
Eders hemmelige Rentemester ieg da vaar/
Eders Penninge met omhu ieg ocsaa baar/
Fra den tid i vaare født oc baaren/
Vaar ieg til Eders Kammer Juncker kaaren/
Oc altid fands ieg met troskaff oc ære/
Diss bør Gud loffuit oc prisit at vere/
Der mig vsle Orm giorde i mine dage/
At ieg slig en Første kunde tiene oc behage.
Eders Høyhed haffde lyst i vnge dage/
Gamle Historier flitelig at randsage/
Ypperlige Mends merckelige gierninger oc strid/
Thi fordreffue wi offte met lyst vor tid/
Jeg læste Historier mange tide/
Som i lystede gierne at høre oc vide/
Om Hectore/ Arthuro oc Julio/
Om Alexandro oc den merckelige Pompeio/
Om Jason/ Medea/ oc Hercules den geffue/
Huad herlige gierninger sligt Folck bedreffue/

Om Samsons offuernaturlige styrcke/
Om dem som sømmelig kierlighed dyrcke/
Om Troyli sorg oc glæde dislige/
Tit monne ieg selff dictede Fabel fremsige/
Alle de Historier som opscreffne staa/
Om Tyro/ Thebe/ Troia læsde ieg ocsaa/
Item Skotske Prophetier oc vnderlige ting/
Kundgiorde aff Rymour/ Beid oc Marling/
Oc andre lystige Historier flere/
Om den røde Kempe/ oc saadant mere/
Om den stercke Kierling monne ieg oc frembære/
Naar ieg merckte Eder noget sørgende at vere/
Men nu vil ieg en ny Histori sige/
I hørde aff mig aldrig før hendis lige.
 Eders Høyhed beder ieg ydmygelig/
I vilde det anamme gunstelig/
Dog ieg ey kand met prydit tale/
Denne simpel Materi ret aff male/
Sind/ Mod oc Haand skal ieg dog giffue/
Til denne Materi kaart at bescriffue.

Fortale.

Første i Januario/ der Natten vaar lang
Der Solen vdi sin Circkels gang/
Vaar nylig aff Capricorno gaait/
Oc i Aquario sin sted haffde faait/
Met Stormvær som da vanckede mest/
Oc Bladene aff Træerne da haffde affblæst/
Luften forstyrredis aff Storm oc Snee/
Blomsterne fordreffne kunde mand oc see/

Bort aff alle Buske/ Skowe oc Marcke/
Formedelst Eoli krafft hin stercke.
Jeg laa den Vintern at lang oc kaald /
Men hwen vendis saa mangefold /
Jeg soff icke men tenckte vijt omkring/
Paa atskillige oc fremfarne ting/
Nu syntis dagen at bliffue klar/
Oc Solen skinde paa Himmelen bar/
Aff Sengen vilde ieg nu opstaa/
Tog Klæder/ Hatt oc Hantske paa/
Jeg brød mig vd ihuad det galt /
Dog Verit vaar sterckt oc saare kalt/
Jeg tog den vey ned mod den Strand/
Jeg lystede at spatzere paa den Sand/
Thi anden sted vaar intet skønt /
J Skow oc Marck vaar intet grønt.
Der ieg saa gick oc hastede frem/
Mig møtte Frw Flora i sørgelig harm/
Som før i Mayo vaar lystig at see/
Men nu monne hun sig gruselig thee/
De deylige Farffuer hun tilforn haffde/
Blegnede nu oc vaare slet afflagde/
Dog bleff ieg var oc samme tid saa /
At nogle Blomster faa oc smaa /
Vnder Naturens Kaabe haffde skiult sig hen/
Thi de foruentede at Blomstris igen.
Jeg saa nogle smaa Fule flue i Lynd /
Dog hoben vaar liden oc saare tynd/
Deris Piben lod sig saa vnderlig høre/
Som de for Naturen vilde klagemaal giøre/

De sætte sig i it Træ hos mig/
Jeg ynckedis oc effuer klagemaal slig/
Det siuntis som de saa klage vilde/
O velsignet vere den Sommer saa milde/
Der met sin krafft giør Marckene grøne/
Oc giffuer mangfoldige Blomster skiøne/
Forbandit vere Vinter som kommer til By/
Met Fraast oc Snee/ met Storm oc Kny.
  Den vsle Lærcke giorde oc sin klage/
At hun haffde nu saa sørgelige dage/
O Morgenstierne huor er det nu met dig fat/
Huor har du din lystige Dugg forlat/
Som mig gaff quegelse oc glæde stor/
Huer Morgen jeg op i Lucten foer/
Din herlige Dugg met lystige Taare/
Huer Morgen som det klariste Sølff de vaare/
Nu ere de forvende oc lade sig see/
Ey andit end Rijmfraast oc den kaalde Snee/
Du deylige Soel gaffst før varme oc ly/
Nu dummis dit Ansict aff den Taagefulde sky/
O Maymaanit hui vendis du nu intet hid/
Eller Skersommers Maanit din Søster saa blid/
Eller Ormemaanit met din Kaabe saa grøn/
Met Rosen oc Blomster vaastu saa skøn/
Nu bruser Glugmaanit saa vaad oc kaald/
Fortager all lyst met sit offueruold/
Alle artige Hierter der saadant mercke/
Aff sorg oc gruelse mue der ved vercke/
Den gyldene Luct nu offuerdragen/
Met sorte Skyer saa slat betagen/

Forhindrer at wi ey nu høris kunde /
Met Sang som før skede mangelunde/
Vor vise wi siunge met glæde oc fryd/
Høyt op i Skyen gaff lystig lyd/
Nu er hun omuent til sørgelig klage/
Til Nat er vendt vore Liuse dage/
Der de det sagde/ saa fløye de bort /
J Lucten hen/ ieg veed ey huort/
Strax monne ieg bort mod Stranden skunde/
Min tancke haffde oc nogit at begrunde/
Stranden vaar vdfalden oc laut Vand/
Langt vd saa ieg den huide Sand/
Der monne ieg hid oc did spatzere /
Oc allehaande hos mig selff meditere/
En stor Steen saa ieg der i den Sand/
Der skyndede ieg mig til strax paa stand/
En hule vaar der i samme Steen /
Jeg sette mig der at huile mine Been.
   Oc at ieg tiden met lyst kunde driffue /
Oc dog ey der hos ørckeløs bliffue/
Nogit gammelt oc lystigt vilde ieg angribe /
Tog Penn vd oc redde mig til at scriffue /
Men ørckeløshed som alting kand skende/
Min Forstand oc Sind monne hun foruende /
At ieg paa den tid ey kunde besinde/
Huor ieg den Materi skulde ret begynde.
   Saa sad ieg stille i Hulen da/
Gaff act huorledis de Bølger monne sla/
Oc huorledis de vendis op oc ned /
Denne Verdens wstadighed lignede ieg der ved /

Disligist dem som sætte deris act/
Jckun paa Verdens wstadige pract/
Det monne ieg oc ved mig selff besinde/
At de mest haffue all Verden inde/
De ere allermest vdi største fare/
Der de maa frycte / oc tage sig vare.
Min Hat sætte ieg nu vel tæt paa /
Met Kappen skiulte ieg Føderne ocsaa /
Mine Hantske oc tæt paa Henderne sade /
At Kuld skulde ey mit Legome skade/
Den høye Steen affueriede oc smuct/
Snee/ Regn/ Vær oc anden brusende luct /
Her sad ieg stille i min tancke saa/
Jndtil den døde Søffn falt mig paa/
Aarsag til den Søffn ieg fick her/
Vaar først det sacte ruskendis Vær/
Dernæst de Vandbølger som susede sact/
Der til den forgangne Nattis vact /
En Drøm haffde ieg her vnderlig/
Som ieg vil fortelle/ hand vaar slig.

Herr Dauids Lindsij Drøm.

Theſſ: 5.

Prophetias nolite ſpernere: Omnia autem probate, quod bonum eſt tenete.

MJg tyckte ieg en deylig Frwe saa /
Met deylig skabning for mig staa/
Hun helsede mig saa mildelig /
Ydmyg mod hende beuiste ieg mig/

Thi ieg bleff saare lystig der aff /
At hun sig saa for mig tilkiende gaff /
Jeg spurde om hun vilde mig aabenbare /
Huad hun heed / oc hendis Naffn vaare /
Da suarede hun saa tuctelig /
Oc sagde / Frw Memoria kalde de mig /
For den skyld monne ieg nu til dig komme /
Om ieg dig nogit kunde gaffne oc fromme /
Met Samtale nogen quegelse tilbære /
Jeg mercker dig nogit vnderlig at vere /
Aff Melancholi som kand stor skade tilføre /
Kaalt oc tørt kand hun dit Legome giøre /
Thi red dig til / oc skynd dig snart /
Kom met mig hastelig oc met fart /
Her kom mig paa en vnderlig skick /
Jeg foer bort i it øyeblick /
Til Jordens Centrum før ieg viste aff /
Siden komme wi nærderst til Helffuedis graff.

En Forklaring om Helffuedis Pine.

DEr wi ginge ind i det farlige suel /
Wi hørde det oss ey behagede vel /
Ey andit end hylen oc ynckeligt raab /
Hørdis der aff den fordømmelige hob /
De vsle Creatur der i den lwe /
Lode aldrig aff at klage oc grwe /
De hørdis bespaattelig mod Gud at tale /
Naturen forbandede de i den quale /
Her saae wi atskillige Pawer i Rom /
Oc Keysere som icke haffde leffuit from /

Oc mange Konger i denne jammerlige vaade/
Som aldrig haabede at komme til naade/
Wi saae mangen Herre mectig oc bold/
Som her i Verden met wret oc vold/
Jndtoge fra andre deris Land oc Rige/
Oc ingen vilde høre eller lade sig sige/
Kirckens Personer der dreffue synd oc last/
De laae der i hobe bundne oc kast/
Cardinaler oc Bisper som her vaare i act/
Kiende wi der paa deris Klædedract.
Det bleffue mig langt om ieg bescreffue/
Alle de wtallige Prelater geffue/
Priores/ Abbeder oc Hycklere falske/
Aff atskillige Land/ baade Skotske oc Valske/
De Messeprester oc Caniker fede/
Som sig i Verden saa vnderlig theede/
De gerige Graamuncke oc skadelige Klercke/
De Prester som lode sig ickun Kiødelige mercke/
En stor part aff atskillige Religion/
Oc de som i Kircken dreffue Superstition.
Jeg spurde Fru Memoriam oc vilde vide/
Hui disse Prelater slig Pine skulde lide/
Hun suarede / Aarsag til deris Plage/
Er at de syndede i deris dage /
J Pennings gerighed oc ærgerighed/
J Skiørleffnit oc løsactighed/
Det volder at de saa forskudne ere/
Fra Guds Ansict oc see det aldrig mere/
Men euig i dette onde Fengsel bliffue /
Der sorg oc pine dem stedse vil giffue.

De vanuittige lærde de intet gaat/
At de skulde Predicke/ hulde de for spaat/
Dem burde met Lærdom oc Leffnit baade/
Andre Syndere til Penitentz at raade/
Men de toge sig nogit andet faar/
Oc meente det vaar dem bedre kaar/
De tiente Verdslige Førster geffue/
Huor met de i Verden ophøyede bleffue/
For de kunde hyckle komme de til ære/
Icke for deris Vijsdom eller nyttig lære/
Ved den forbandede Simoni/
Komme de høyt op oc bleffue saa fri/
For Penninge oc anden listighed/
Oc icke for deris Gudfryctighed.
En anden Sag vaar ocsaa her/
At Prelater pintis saa gruselig der/
At de Kirckens indkom fortærede saa ilde/
Tilbørlige det ey vddele vilde/
Men vende det ickun til timelig brug/
Oc kaastede det paa deris egen Bug/
Men de skulde der met hafft trefold omhygge/
Først at de der met Kircken skulde bygge/
Oc Kircke Tienere forsørge huer i sin sted/
Det tredie/ at Fattige finge deris deel med/
Men disse skøtte icke stor der om/
J saa maade at vddele Kirckens indkom/
Men forødde det met Skøger oc Daabels spil/
Oc sagde/ Kircken haffuer/ hun skal lade til/
Disse vsle giorde sig ingen tancke paa/
Deris Embeder oc Salighed huor det skulde gaa/

Deris Kircke stod reffuen/ saa ilde vd/
Deris Kiereliff smyckedis huer dag som en Brud/
Offuer Borde tracteredis hun kræselig/
Til Seng leddis hun høytidelig/
Deris Horevnge hiulpe de oc vel frem/
Met Kirckens gods forsørgede de dem/
Deris Vndersaatte monne de saa ilde raade/
Aff bar forsømmelse kom all den skade/
J Liffuit at synde det actede de ringe/
J Døden de fordi Guds Naade ey finge/
Jeg saa oc dem som Forraadzmend vaare/
Offuer denne fordømte oc wsle skare/
De vaare Simon Magus/ Bisp Caiphas oc saa/
J Kaaber klædning saa ieg dem gaa.
Hos dem saa ieg Her Bicop Annas/
Oc dissligist den Forrædere Judas/
Core/ Dathan/ Abiram vaare der oc seet/
Oc Mahometh den forgifftige Prophet/
Wi saae der oc offuerflødige nock/
Aff falske Kættere wtallige flock/
Som her oc der vendis i den lwe/
Oc aldrig lode aff at jamre oc grwe.
De her i Verden monne Geistlige hede/
Saa ynckelig plage oc nød de lede/
For deris forfengelige ærgerighed/
Oc saa mod Gud deris wlydighed/
Syndede viderlig mod deris Constitution/
Oc mod deris Formynderis Tradition/
Mod alle deris skickelse oc Ordinantz/
Deris graaffue wlydighed altid fandz/

De rosede sig Fattigdoms Regel at holde/
Der vnder vaare de dog rige oc bolde.
De Geistlige jamrede oc gaffue sig saare/
De raabte met høy lyd oc grædendis taare/
O Keyser Constantine vdi en ond tid/
Gaffst du oss Land oc Eyedom vijd/
Dog du meente gaat oc vaast vor ven/
Det gielder oss nu saa ilde igien/
Thi wi forlode Gudfryctighed/
Oc vanbrugte ilde din goduillighed.
Wi saae oc mere i Affgrunden here/
Det oss tyckte hart oc gruseligt vere/
De Konger oc Førster i Verden haffde mact/
Haard pine vaare de nu vnderlagt/
J synderlighed kand ieg ey besinde/
Alle slags pine/ eller dragis til minde/
Wlidelig pine monne dem omfaffne/
Deris Kongelige Blod kunde intet gaffne/
Somme aff de Konger for vold oc wret/
J gruselig pine huldis der tæt/
Oc for deris Børn samtycte oc med/
Komme de oc til den pinis sted/
Somme for Blodskam oc Horeri/
Der de i Verden brugede sig i/
Somme stædde deris Vndersaatte aldrig huile/
Men tuingde dem at løbe mange Mile/
Jckun deris Verdslige vellyst at driffue/
Thi nødis de nu euig i Pinen at bliffue.
Nero it Kar fult met synd oc last/
Hannom saae wi oc ligge der nedkast/

Den vgudelige Pharao haffde oc her hiemme/
Met sine Raadgiffuere onde oc slemme/
Som raadde de Børn aff Israel/
Skulde ynckelig myrdis oc slais ihiel/
Herodes oc vnder den samme Dom/
Fands her/ thi hand vaar icke from/
Pilatus dømde falsk Dom tilforn/
Der hengde hand ved halsen for hand haffde icke horn
Saa gick det andre sig saa forsømde/
Actede Sagen ey ret før end de dømde.
Hertoger/ Margreffuer oc Greffuer med/
Friherrer oc Riddere huer i sin sted/
Pintis met deris Førster mange i Lynd/
Thi de samtyckte met i deris Synd/
Nu ginge wi frem/ lode Herrerne ligge/
I Pinen/ efftererdi wi selff vaare trygge/
Wi saae de Quinder oc Frwer i hobe/
Som Løwer skryde oc grædelig raabe/
Aff hefftig plage som de monne lide/
Thi Lwen stack dem paa alle side.
Herlige Frwer/ Dronninger/ Keyserinder/
Mange vsle Greffinder oc Hertoginder/
Deris Pine gick mig til Hiertit saare/
Efftererdi de i Verden saa kleynlige vaare/
Nu vaare de snærede i mishaabs skade/
Der aldrig hos dem kunde afflade/
Somme for Hoffmod oc wkyskheds spil/
Oc somme for de lockede Mend der til/
Oc komme dem met sned oc listighed/
Omsier i stor wlyckfalighed/

Somme fødde i deris Ecteskaff/
Falske Arffuinge saa ingen viste aff /
Somme i sindit vaare grumme oc vilde/
Jldsindige/ hastige oc saare wmilde /
Wmueligt er det at opregne /
Alle Quinders laster/ oc dem optegne/
End bleffue det mere kedsommeligt /
Naar de vaare screffne at læse sligt.
Somme haffde hemmelig Synd oc lyde/
Huilcke de dog aldrig vilde fortryde/
Oc aldrig vilde de Penitentz giøre/
Der de i Liffuit vaare karske oc føre/
Huor for de nu i Pinen ere /
J huilcken de vden ende skulle vere /
Her hørdis deris sorg oc ynckelige klage/
O jammer at wi skabtis i vore dage/
Der wi end haffde god tid oc rom /
Wi vende oss ey fra Synden om /
Tenckte icke at bedre vort Leffnit smuct/
At wi kunde leffuit met Christelig tuct/
Vor Kiødelige lyst wi allene søgte /
Oc der met vor Dom saa hard forøgte/
Hos de slemme Dieffle faa wi nu at bliffue/
Som oss skulle euig rycke oc riffue/
Wi tøre oc aldrig foruente Naade /
At wi skulde frijes fra denne vaade.
Huad gaffner oss nu den kræsenhed/
Met huilcken wi fyldede den Bug saa leed/
Som Suin wi vore Legome fedte/
Det vaar det høyeste wi effter ledte/

Guld/ Sølff/ Perler oc dyrebare Stene/
Met huilcket wi prydede oss herlige oc rene/
J Verden haffde wi megit Rigdom/
Stor indkom oc mangfoldig eyedom/
Ah vee/ nu haffue wi der imod/
Wlidelig Pine oc ingen bod.
Siden saae wi mange Tusinde der/
Som vendis i Ilden oc Pinen her/
Aff Almuis Folck en mangfoldig hob/
J Pinen lode høre saa ynckeligt raab/
Somme aff de arme Creatur/
Maatte lide den Pine bitter oc sur/
For vrede/ affuind oc hæffngerighed/
Somme for wretfærdighed/
Toge fra deris Næste met wræt/
Oc actede dog den Synd vere læt.
Suigefulde Kiødmend met falske vare/
De fundis oc her i denne skare/
Som samlede Liggendefæ aff Sølff oc Guld/
Met wræt/oc ingen vaare tro eller huld/
Dissligist Aagerkarle som imod Guds Bud/
Kræffue mere ind end de laane vd/
Oc de paa Tinge sager skulde høre/
Vdlærde paa at vrije Lowen i øre/
Tyffue/ Snaphaner oc deris lige/
De som i Arbeyd deris Hosbonder suige/
Mangfoldige Handuerckemend wi oc her saae/
Som ocsaa i Pinen gruselig laae/
At opregne alle huer aff sit slag/
Kunde icke her skee vden stor wmag/

Disligist vilde det oc langsomt bliffue/
Om mand skulde her tilkiende giffue/
Saa mange slag Pine som ieg der saa/
Huilcke de fordømte der vnder laa/
De hungrede saare/ haffde intet at æde/
Haffde megen drøffuelse oc ingen glæde/
Den tørst de lede kunde de ey slycke/
Vederquegelse oc lædske vaar der icke/
Luc. 16. Som Christus sagde om den Rige Mand/
At hand begierede en draabe Vand/
Aff Lazarus finger som dryppe kunde/
Den lædske fick hand dog ingenlunde/
Her klamre deris Tender oc dantze deris hage/
Saa stor kuld er her alle dage/
Tuert imod for den heede de altid grwe/
Der dem stedse plager ved Ild oc lwe/
Ey andit er der for værlig oc fuct/
End ond oc forgifftig stanck oc luct/
Deris gruelse oc gremmelse kand aldrig affuende/
Thi de see Pinen faar aldrig ende/
Ingen klarhed er der dem kand opliuse/
Men mørckhed som dem kand forfære oc kiuse/
Her ligge de bundne i Fengsel oc Baand/
Nyde sig til gaffns huercken Fod eller Haand/
Mishaab er alleruest i denne vaade/
De trøste sig aldrig ved at faa Naade/
Samuittigheds Orm deris Hierte monne gnaffne/
Den er dem en farlig wlidelig plaffue/
Summa det er dem en gruseligst nød/
Apoc. 9. De dø altid/ faa dog aldrig affdød/

Ey andit til Klæder haffde de paa/
End Taadzer oc Scorpioner som ieg der saa/
Aff Huden offuer deris Legome de hengde/
Oc dem i saa maade plagede oc trengde/
De see ickun det dem er til tuang/
De høre ickun idel Dieffle bang/
At de dem til skaden kunde spaatte oc laste/
Forsømme dog ey met Pinen at haste.
Der vide de icke at siunge oc quæde/
Men vden affladelse at hyle oc græde/
Der vaar ey andit til Bulster oc Senge/
End Ild som dem kunde plage oc trenge/
Ingen anden Samtale haffde de tilhobe/
End hin anden skende oc offuerraabe.
Oc der ieg nu her ey andit kunde see/
En iammerlig plage met sorg oc vee/
Da sagde ieg/ wi ville dem offuergiffue/
Oc lade dem i deris wselhed bliffue/
Aldrig vil ieg mere komme hid/
Paa Christi Blod setter ieg min lijd/
At hand ved sin fortieniste oc Død/
Euindelig frelser mig aff denne nød.
Nu skickede wi oss til at fare met hast/
Igennom den tørre oc kaalde Jord fast/
Dog saae wi paa veyen i Jorden skiult/
Guld aarer oc Sølff aarer wtallige oc fult/
Ey Jord allene/ Leer/ Steen eller Halm/
Men dyrebare Stene/ oc den beste Malm.
Nu fore wi op igennom det Vand/
Som alleuegne flyder offuer Jordens Land/

Saa fore wi hastelig i Lucten vijd/
Besaae den alleuegne hid oc did/
Paa sidste monne wi op til Ilden lente/
Det høyeste oc hediste Elemente.
Der nu vor Reyse haffde saa langt varit/
Oc wi genom alle Elementer haffde farit/
Gennom Vand oc Vær/gennom Ild oc Jord
Nu hastede wi mere end før vaar giord/
Her vaar vor længelse oc største atraa/
At wi kunde op til Himmelen naa/
Men først maatte wi igiennom reyse/
De herlige siu Planeters Kreitze.

Om de siu Planeters Natur oc Influentz.

Først monne wi her til Maanen gaa/
Hendis Kreitz wi gantske igiennom saa/
Offuer Haffuit er hun en Dronning kiøn
Oc Nattens prydelse oc deylighe dskiøn/
Kaald oc vaad er hun aff sin art/
Intet Lius kand hun giffue aff sig klart/
Aff sig haffuer hun ey anden klarhed/
End aff Solens Gißler som huer Mand veed/
Der til de tolff Himmels tegen i Ring/
Vandrer hun i otte oc tiue dage omkring.
Siden fore wi til Mercurium vd/
Ham kalde de Poeter de veltalendis Gud/
Som en Høylærdt Doctor de ham affmale/
Met prydede ord oc herlig tale/
Forfaren i Konst/ fuld aff Viisdom/
Det giffuer stor lyst at tencke der om/

Poeter oc Malere ham vndergiffne ere/
Hans Natur varm oc tør monne vere/
Sit Naturlige løb kand hand fulddriffue/
Som lærde Astrologi der om scriffue/
J try hundrede atten oc tiue dage/
Saa lang en Reyse met ringe wmage.
Nu fore wi bedre op oc reysde frem/
Der som den deylige Venus haffde hiem/
Hun sad i sin Sølffsade deylig oc kiøn/
Den kierligheds Dronning herlig oc skiøn/
Der ieg hendis milde øyensiun saa/
Det monne mig igiennem Hiertit gaa/
Thi dog hun er styndum omskifftelig/
Oc i Ansictet siunis nogit sørgelig/
Styndum mild/ glad/ lystig til at see/
Styndum monne sig astadig oc vnderlig thee/
Dog slucker hendis deylighed tit den heede/
Der Mars kand optende vdi sin vrede/
Aff slig Natur er denne Planet/
At hendis vilkaar er vaat oc heet/
Huorfor de pleye wkyske at vere/
De som hende vndergiffne ere/
Det løb hun haffuer at vandre viid/
Fuldkommer hun i tolff Maaneders tid.
Siden fore wi bort til Solens hus/
Den lystige Lampe oc Himmelens lius/
Som glæder andre Stierner paa Himmelen ere/
Huorfor hun oc den priis monne bære/
At hendis sted monne tilbørlige falde/
Mit iblant de siu Planeter alle/

Som en Konge sidder der den deylige Soel/
Klar skinnende som i en gyldene Stoel/
Holder dog sactmodig oc stille sin gang/
J sin Kretz paa Himmelen vijd oc lang/
Hendis ypperlige krafft liffactig giør/
All Jordens grøde som død vaar før/
Denne ypperlige Planete mod Sommers dag/
Queger Jordens Blomster aff alle haande slag/
Hun locker vd aff den Jord saa kaald/
Baade Græs oc Vrter saa mangefold/
Alle Fule kommer hun til deylig at siunge/
Bygge Rede/ oc ligge deris Egg til vnge/
Hendis Regel som hende driffuer oc bær/
Vnder Zodiaco paa Himmelen retteligst er/
Huad Poeter scriffue i Fabels vijs/
Om Solen/ det giffuer ieg liden prijs/
Men aff Natur er hun varm oc tør/
Fuldkommer sin gang it Aar/ icke før.
Siden fore wi op oc skyndede oss frem/
Til den merckelige Planete Martem/
En heed Natur hand met sig bær/
Fast tørrere end Liunit hand ocsaa er/
Hans Ansict som Ild blussede saare/
Hans brusen oc trusel som Liunild vaare/
Som den der haffuer i sind at heffne/
All Himmelen siuntis som hand vilde reffne/
Jhuo der skuede hans Ansict grant/
Som en Raadsmand til Krij hand ham fant/
Hand vaar Colericus oc saare heed/
Rød i Ansictet oc saa vd som en vred/

I sin Complex er hand grum oc vild/
Dissligiste lad/ oprøriske oc ild/
Hand er oc offte stort ophoff til/
At i Land driffuis Krij oc ynckeligt spil/
Oc skulde vel fred i all Verden spilde/
Om Venus det ey monne tit formilde/
Denne Krijgs Planete paa Himmelen gaar/
Oc fylder sit løb vel i tu Aar.
Siden fore wi op som Jupiter sad/
En Konge i sin Sphera mild oc glad/
Hans Complex eller Natur/ som huer Mand veed/
Hun er baade vaad oc der til heed/
Den milde Første giør alt det hand kand/
At Fred bliffuer varig hos alle Mand/
Oc tuert imod at Krij oc trætte/
Maa stillis/ oc alting kand komme til rette.
Den gamle Saturnus giør hand modstand/
Ellers førde hand splijt iblant alle Mand/
Poeter met deris Affgudiske mening/
De talede om Jupiter som andre Hedning/
Oc sagde/ Hand vaar en Fader for alle/
Saa mange som mand pleyede Guder at kalde/
Det sagde de for hans synderlige dyd/
Oc almindelige krafft hand beuiste saa vijd/
Denne Jupiter sit løb fulddriffuer oc far/
Gennom de tolff Himmels tegen i tolff Aar.
Der wi haffde saa vijt farit oc leet/
Fore wi til Saturnum den høyste Planet/
Hand forstyrrer Himmelen oc er icke god/
Met sit bedrøffuede sind oc mod/

Hand opuecker bulder met megit ry/
Hans lyd oc farffue er bleg som Bly/
Vdi all hans Bolig Fæste oc Borg/
Saae wi ey andit end dødelig sorg/
En kaald oc tør Natur hand bær/
Oc som en Vgle hand vanskabt er/
Som arten er ond oc vnderlig/
Saa er hans skickelse verstyggelig/
Dissligist forgifftig der til med/
Kommer Siugdom oc Melancholi aff sted/
Vanartig/ ond oc ingen huld/
Suigefuld oc falsk/ oc affuinds fuld/
Hans danlighed kand ieg ey andit end laste/
Men met sin gang monne hand ey haste/
Thi hand blant signa Zodiaca gaar/
Fuldkommer sit løb i trediue Aar.
Her lode wi ham bliffue i sit hiem/
Wi skyndede oss op bedre oc fore frem/
Til Firmamentet actede wi at fare/
Som vaar beprydet met Stierner klare/
J Figur oc Skabning fuldkommelig rund/
Der til met rolig/ stille oc sund/
Det herlige Lius de Stierner monne giffue/
Oc mange de ere/ kand ingen bescriffue/
Dog vise Klercke som nogit forstaa/
Om samme Firmament/ mene saa/
At det sit løb ey mindre vdgaar/
End i søtten oc tiue tusinde Aar.
Til den niende Himmel wi oss nu vende/
Oc *Primum mobile* at wi kunde kiende/

For alle Spheras den ypperste hand er/
Stedse varer oc saa hans gang oc fær/
Det Firmament hand met sit krafftige suing/
Oc alle siu Planeter drager hand omkring/
Fra øster til Vester den gang saa vijd/
Vdi fire oc tiue Timers tid/
Dog de siu Planeter/ som Astronomi siger/)
Vdi deris egne Spheris oc Riger/
Naturlige tuert imod haffue den art/
Fra Vester til øster at holde deris fart/
Oc somme hastig/ somme seent monne fare/
Som wi tilforn hørde det forklare/
Huis daglige oc wafflадelige gang/
Giør vden tuil sød liud oc lystig sang/
Som visselig maa høris deylig oc kiøn/
Aff de runde Planeters rørelse skiøn.

Om Himmerigis Glæde.

DEr effter monne wi met stor atraa/
Op til den Cristallиske Himmel gaa/
Saa ginge wi ind i det Himmelske Rige
Der intet Menniske kand bescriffue eller sige/
Der som Gud i sin hellige Throne oc sæde/
Regnerer i wsigelig ære oc glæde/
Met sine Engle deylige oc klare/
Som ere wtallige oc mange i skare/
Aff dem ere somme Guds sendebud/
Som sendis i Verden til Menniske vd/
Oc mest til de Vdualde oc Fromme/ Ebre. 1.
Beskickede til euig Salighed at komme/

Somme sendis vd til straff at giffue/
Offuer dem som i Verden Synd bedriffue/
Her vaar den hellige Trefoldighed/
Paa sin Throne met Allmectighed/
Tre Personer dog en Guddom/
Som alle Gudfryctige mene der om/
Hues watskillige værelse sand/
Kand ey begribis aff vor forstand/
Disligist hans mact som icke haffuer ende/
Kand intet Creatur nock vide eller kiende:
Saa maa ieg om mig bekiende met rette/
Om ieg vilde nogit enten sige eller sætte/
Om denne høye Guddom vden meen/
Huor en er tre/ oc tre ere en/
Jeg vaare ey god for at tale der om/
Men drucknede vist i den store vijsdom/
Thi er mig best at sligt offuergiffue/
Oc lade den høye Materi bliffue/
Mig er det nock min *Credo* at lære/
Oc i min Trois Artickle studere/
Bernhardus lærde der om met skel/
Der hand saa talede viselig oc vel:
At randsage Guds Trefoldighed/
Kand ey vere andit end daarlighed/
At tro den/ er sand Gudfryctighed/
At kiende den/ er euig Salighed.
Da saae wi Christi Mandom met glæde/
Siddendis i sit Kongelige sæde/
Hos Guds høyre Haand/ oc hos ham vaare/
En merckelig Himmelske Engle skare/

Hues øffuelse de stedse monne saa beuise/
At de met ære deris Første monne prise.
Siden saae wi den Himmelske Dronnings Thróne/
Som baar sin deylige æris Krone/
De deylige Jomfruer vaare oc der hos/
Deris Sang kand ingen giffue nock roos/
De wtallige Engle som skinde smuct/
Hulde sig huer i sit Aarden met tuct/
Siunge altid *Sanctus* oc prisede Gud/
Oc stedse vdrettede hans ærinde oc Bud.
De hellige Patriarcher oc Propheter met ære/
Monne oc ieffnsidis der hos vere/
En deylig hæffd oc prydelse skiøn/
I dette Himmelske Consistorio saa kiøn/
Euangelister oc Apostle de herlige Mend/
I denne forsamling bleffue ocsaa kiend/
Oc saais her iblant andre mange/
Hos denne Stormectige æris Konge/
Som Krigs Capitein mand dem acte kunde/
I Verden ved Troen de Seyer vunde/
S. Peder i dette Hob ocsaa vaar/
Oc herlig Triumph her for andre baar/
Her vaare Martyres oc Adel fri/
Som indlagde Seyer i try slags Kri/
Met Kiødet oc Verden hulde ingen pact/
De stridde mod Dieffuelen oc all hans mact/
Confessores oc de Guds Ord monne lære/
Som Drabanter altid hos Kongen monne vere/
Nu saae wi en stor mangfoldig skare/
Som altid hans Høyhed tienstactige vaare/

Dem haffde hand vnt oc effterlat /
At alting vaar lyckelige met dem fat/
Oc samme lycke skulde aldrig vende/
De kunde oc hans Guddom klarlige kiende/
Fuldkommen fred haffde de effter deris villie /
Herlighed kunde aldrig fra dem skillie/
Baade vijd oc stor vaar deris sted/
Der til baade deylig oc rolig med/
Der er mangfoldig offuerflødighed/
Aff all fuldkommelig lystighed/
Der er oc Liff foruden Død/
Der er føde nock vden hungers nød/
Der er klarhed vden mørck altid/
Oc vellyst vden sorg vender stedse hid/
Der er kierlighed/ gunst/ venskaff oc hæld /
Foruden all vrede/ had/ affuind eller gnæld/
O huilcken Salighed der sees oc høris /
Naar Legom oc Siæl sammen æreful gløris.
Den glæde i Himmelen saa vnderlig oc stor
Kand ingen bescriffue paa Verdens Jord/
Arithmeticæ konst kand hende ey regne/
Saa mangfoldig er hun alleuegne/
Den steds Figur icke maalis kand/
Aff nogen i Geometria forfaren Mand/
Jngen Rethorica saa talende kand vere/
At hun kand fuldelig vdsige den ære/
Jntet øre har hørt i nogen tid/
Jntet øye har seet nogen glæde saa vijd /
Jntet Hierte kand nogen tid tencke/
Den Salighed Gud sine Vdualde vil skencke.

Hui vil ieg acte at faaregiffue/
Det S. Peuel ey kunde nock bescriffue/
Thi det er høyt oc ypperligt/
Saa stort oc vbegribeligt/
En ting som ingen nock kand kiende/
Oc det som aldrig nogen tid faar ende/
Det er vellyst som euig skal bliffue/
Huilcken ærens Konge naadig vil giffue/
Som vaar aff begyndelsen oc end nu er/
Oc euig bliffuer vor Gud oc HErre kier/
Jeg sagde/ O Fru Memoria kiere/
Maatte ieg euig i denne glade vere/
Hun suarede oc sagde/ denne din atraa/
Kand icke met skel eller redelighed staa/
Thi du maat endelig til Verden igen/
Lide modgang oc dø aff Jorden hen/
Før du kand komme til euig ære/
Oc der vden ende hos Gud regnere.
Da vende oss aff Himmelen vd/
Deg imod min villie/ det kiende Gud/
Thi det vaar eniste min behage/
Om ieg maatte bleffuit der alle mine dage/
Men hun haffde før tilsagt mig det/
At før end ieg finge her bliffuende sted/
Da vilde det førft vere mig fornød/
Paa Jorden at lide den timelige død/
Da sagde ieg/ O min Frwe kiere/
Aff Hiertit beder ieg end nu mere/
At efftcrdi wi haffue her til beseet/
Slig Himmelske lyst baade vijt oc bret/

Da før wi fare hiem saa slæt /
Lad oss skue Jordens skickelse ret /
Hun suarede oc sagde / det skal skee kaart /
Strax førdis wi baade i Luften bort /
Der som Jorden best monne sig thee /
Oc wi hende læt kunde offuersee /
Men imod de vijde Himle at regne /
Vaar hun ickun som it Grand at ligne /
Jeg sagde / mig vndrer storlige der paa /
Veed icke huor ieg skal det forstaa /
Jorden siunis mig saa liden at vere /
At de mindste Stierner paa Himmelen ere /
Huer aff dem siunis for mig saa /
All Jorden i storhed fast offuergaa.

Huor mange Mile den gantske Jord er omkring.

HVn suarede / min Søn du sagde alt ret /
Thi den mindste Stierne paa Himmelen set /
Huer aff dem er større end Jorden vist /
Det lære de Vise vden argelist /
Jeg sagde / huor stor skal da Jorden vere:
Hun suarede / snart vil ieg dig det lære /
Det mene de som i Astronomi kyndige ere /
Oc de som om Spheris megit tractere /
Philosophi som forstaa sig paa allehaande ting /
At Jordens storhed er trint omkring /
Hundrit maal tusind oc femten hundrit Mile /
Det lære de saa ingen tør der paa tuile /
Det findis alt saa naar du vilt dele /
Huer Mijl i otte Stadia hele /

Oc dele siden huert Stadium igien/
J hundrit oc fem oc tiue tren/
Huert tren siden met fem Føder vdrede/
Huer Fod met fire Hender brede/
Huert Haandebred veed huer ved sig sel/
Er ickun fire Fingerbred met skel.
Oc lad saa vere/ om intet hinder vaare/
Men Jorden vaare slæt oc vden all fare/
Oc der vaare nogen som lystede at gaa/
Kunde hand huer dag tiue Mile naa/
Da kunde hand Jorden omkring vende/
Oc der som hand først begynte sidst ende/
J sexten Vger/ to Dage/ oc fire Aar/
Hos Neandrum læs mand det screffuit staar.

Huorledis Jorden skifftis eller delis.

DA tog hun mig ved Haanden fat/
Oc sagde/ min Søn kom met mig brat:
Ta lod hun mig forstaa oc klarlige vide/
Huor Jorden delis i tre Parter vide/
J Asia oc Africa/ Europa dissige/
Som alle Cosmographi endrectelig sige.
Asia sigis i øster at vere/
Vel større end de andre to Parter ere/
De skillies at formedelst it Haff/
Der mand det naffn *Mediterraneum* gaff/
Oc haffuer indgang i det snæffre Marrokam/
Som ligger mellom Barbari oc Hispaniam/
Africa ligger imod Sudvest/
Men Europa ligger imod Nordvest/

Asia er i øster/ sagde ieg tilforn/
Fult met store Stæder/ Byer oc Taarn
Her findis det store India/
Penthapolis oc Mesopotamia/
Dissligist Ægyptius oc Syria /
Cappadocia/ Ceres oc Armenia/
Chaldæa/ Parthus oc Arabia/
Sidon/ Jødeland oc Palestina/
Det øffuerste Scithia oc Tyria/
Galilæa/ Hiberia oc Bactria/
Philistina oc Hircania/
Campagena oc Samaria /
J det lille Asia er Galatia /
Pamphilia oc Jsauria/
Leidia oc Rhegia/
Arethusa/ Assyria oc Media.
Dern æst monne wi oc Africam beskwe /
Met mange Land som vel kunde dwe /
Fructsommelige oc Naffnkundige huert i sin sted/
Som Æthiopia/ Tripolitana oc Zewgeo med/
Der staar den herlige Stad Carthago/
Met Naffnkundige Folck som der i bo/
Garamantes/ Nadabar/ Lybia/
Getulia oc Mauritania/
Fezensis/ Numidia/ Thingitana/
Disse ere de ypperste i Africa.
Siden besaae wi Europam allestegne /
Hues Land ieg kaartelig vil opregne/
Her findis for andre try synderlige/
Hispania/ Jtalia oc Franckerige /

Oc de Land som vnder dem monne vere/
Megit prijs de met rette bære/
Som er det næderste Schitia/
Thracia/ Carmania oc Thusia/
Histria oc Pannonia/
Danmarck/ Gulland oc Almania/
Polen/ Grønland/ Vngern/ Behmenland/
Norica/ Rethia oc Tydskland/
Met mange Land oc Stæder flere/
Som icke kand opregnis here.
Først ligger der vdi Italia/
Disse fire Parter/ som wi forstaa/
Tuscania met Hethruria/
Neaplis oc Champania/
Vdi huilcke findis oc andre Lande/
Naffnkundige oc vijt berømd for sande/
Fenedie oc Lombardia/
Oc andre flere som sagn gaar fra:
Calabria oc Romania/
Genowaia oc der til Grecia/
Epyrus oc Dalmatia/
Thessalia oc Attica/
Illyria oc Achaia/
Beotia oc Macedonia/
Arcadia oc Pieria/
Der til oc Lacedemonia.
Franckerige bliffue wi der oc var/
Det skifftis i trende Parter klar/
Den første kaldis Belgica/
Den anden heder Celtica/

Den tredie Aquitania i sande/
Huilcke begriber oc i sig mange Lande/
Blant huilcke regnis Flandria/
Picardia oc Normandia/
Gascouzia/ Burgundia/
Der til det store Britannia/
Huilcket mand ret meen at i disse tide/
At Skotter oc Engelske det beside/
Met deris atskillige Hertugdom/
Som ey er fornøden at tale her om/
Thi ville wi dem ey vijdere affmale/
Oc nu om Spanien giøre vor tale:
Forsant findis i Hispania/
Castellia/ Arragonia/
Nauarra met Gallicia/
Portugalia oc Granatia/
Der saae wi mange øer store/
J det store Vester haff som wi hen fore/
Saa klog er ieg icke i forstand/
At ieg dem alle bescriffue kand/
J de høye Skoler har ieg ey verit/
Oc ey megit i Cosmographia studerit/
Dog vil ieg nogle tegne her an/
Som Madagaskar/ Gades oc Taproban/
Oc andre mange Land oc øer kiøne/
Baade deylige oc gode nyttige oc skiøne/
Huilcke ieg forstaar oc kand besinde/
At mand i det *Mediterraneo* Haff kand finde/
Som Cyprus/ Candia oc Corsica/
Der til met Sardan oc Creta/

Abydos/ Thoes/ Sicilia/
Met Tapsus oc Eolia.
Dog vil ieg det oc sige forsant/
Huo disse øers vilkaar vil vide grant/
Ham er fornøden at hand opsøger/
Den vise Plinij oc Ptolomei Bøger/
Oc læs deris Cosmographiam saa/
At hand denne sag kand ret forstaa/
Thi de beseriffue disse øer ved Naffn/
Der til deris dyder/ nytte oc gaffn.
Nu spurde ieg hende oc vilde vere vijs/
At kiende det Jordiske Paradijs/
Der Adam aatte/ oc der i bleff skabt/
Dog samme Eyedom bleff ilde fortabt/
Min begiering monne hun oc icke forsmaa/
Men vijste mig huor den lystige sted laa/
Der om vil ieg tale kaartelig/
Dog det sigis aldrig fuldkommelig.

Om Paradijs.

Jøster saae wi den Paradisis Hawe/
Fuld met vellyst oc megen god gaffue/
En Fructhawe met allehaande Træ saa bold/
Met Vrter oc Blomster saa mangefold/
De Lilier oc Rosen velluctende oc skiøne/
Met Vrter oc Træ/ vaare altid grøne/
Det volte den tempererede Luct/
Oc Værlig/ her stedse vaar klar oc smuct/
Den søde Luct saa lystig oc sund/
Som gick aff de Læge vrter allen stund/

De Blomsters Himmelske farffue oc lyd/
De deylige Vrters krafft oc dyd/
Denne Hawis lyst/ ingen vdsige kand/
Thi den offuer gaar all Menniskens forstand/
Saa høy vaar ocsaa stæden her/
At der i blæsde slæt intet Storm vær/
Thi hand laa oppe i den middelste luct/
Huor Værit er altid milt oc smuct/
Vdaff en Kilde kunde mand oc mercke/
Fløde fire Aaer oc Floder stercke/
Tigris/ Ganges/ Euphrates/ Nilus/
J øster lang vey met hastigt rus.
Den sted har Gud indluct saa vijs oc snild/
Met høye Mure aff gloendis Jld/
En Engel til Voctere hand der oc gaff/
Siden Adam saa sørgelig kom der aff/
Ved Synden falt vnder Guds vrede oc Dom/
Oc myste dette Paradisis eyedom/
Jcke for hans Person allene/
Men alle hans Efftersommere til mene.
Der nu denne Frwe Memoria/
Haffde ladit mig alt saadant forstaa/
For all hendis Fromhed bad ieg hende/
At ieg maatte Skotland see oc kiende/
Hun suarede/ Min Søn/ det skal ieg giøre/
Da monne hun mig ret lige hen føre/
Offuer den store Britannie ø/
Som ligger mod Norden i Vestersø/
Oc i tu Kongeriger delis kand/
Den Syndre deel kaldis Engeland/

Aff Gud begaffuit oc giort saa rigt/
At mangt Kongerige er det icke ligt/
Den Nørre deel Skotland har oc sin roos/
Met mange øer som der ligge hos/
Mand finder oc Vesten for Engeland/
En merckelig ø som kaldis Irland/
Hues vilkaar vaare vel værd at bescriffue/
Men ieg vil heller hos Skotland bliffue.

Skotlands bescriffuelse.

SKotland vil ieg bescriffue saa/
Aff simpel forstand som ieg formaa/
Dog vil ieg Sandhed sige der om/
Som mig berettede Fru Memoria from/
Jeg beder oc alle inderlig/
Om min Scrifft er icke saa kaastelig/
Eller ieg forseer mig nogit ilde/
J det til det beste vdlegge vilde.
Der ieg nu haffde beseet dette Land/
Oc ieg det nyttigt oc gaat befand/
Da sette ieg hende it Spørsmaal faare/
Begierede at hun mig der til vilde suare/
Huad sag skal der vere til met rette/
Hui vore Land ere saa bare oc slætte:
Eller huad Aarsag skal der til vere/
Blant vort Folck saa mange Fattige ere:
Thi ved din ypperlige Snildheds bistand/
Haffuer ieg beskwit det gantske Skotland/
Oc aff forfarenhed vel forstaar/
Dette Land har mange gode vilkaar/

Først saa ieg i Floder mangfoldig Fisk/
God Kaast baade Fattigis oc Rigis disk/
Paa Bierge voxte megit Græs oc Grøde/
Nyttigt til smaat oc stort Qvegs føde/
Dalene oc megit fructsommelige vaare/
Aff alle slags Sæd gaat Korn de baare/
J de mange ferske Bæcke oc Aaer/
Den søde oc offuerflødige Lax mand faaer/
Met anden nydelig Fisk der hos/
Saadant giffuer Landit megen roos/
Der bruger Adel baade Høg oc Hund/
Fanger Fule oc Diur saa mangelund/
J Skoffue iages effter Hiort oc Raa/
J huor mand dem kand betræde oc faa/
Der findis oc mangen Lægedoms kilde/
Hues Vand læger Siugfolck som lide ilde/
Det vander oc de omliggende Enge/
At Græs voxer høyt/ fylder store Høstænge/
Saa giffuer oss Gud mangen gaffue saa bold/
Som tien til denne Naturis ophold.
Atskillige Malm Aarer wi oc haffue/
Oc dem som vide der effter at graffue/
Baade Jern oc Sølff oc dyrebare Stene/
Met Guld aarer/ oc icke det allene/
Salt kunde wi oc nock i Landit fange/
Dog Vijn oc dyrebare Vrter icke mange/
Ey heller megen kaastelig oc kræsen Fruct/
Dog haffue wi andit baade nyttigt oc smuct/
Mad/ øll/ oc Klæder/ oc Jldebrand/
Gaat Klæde mand der oc bekomme kand/

Huilcke gaffuer tilsammen alle i it Land/
Offuer all Verden mand ey finde kand/
Ingen sted it smuckere Folck er/
Ey heller skarpsindigere end disse her/
It sterckere Folck kand mand icke vide/
Til Krij oc anden haard modgang at lide/
Thi beder ieg dig du vilde mig lære/
Hui Almuis folck mesten saa fattige ere/
Jeg kand ey nock forundre der paa/
At det skal saa met dem tilgaa/
Besynderlig effterdi Folckit er sligt/
Deris Land er ocsaa fructsommeligt:
Hun sagde/ Jeg vil dig sige met skel/
Som ieg det forstaar/ dog imellom oss sel/
Jeg tør vel sige aabenbar oc fri/
Huercken Folck eller Land har skyld der i/
Thi Jorden fattis intet vden god ryct/
Oc Rigit ickun god Regiment oc fryct/
Jeg sagde/ O sig mig dog Fru Memoria/
Huor i staar vor vanlycke da/
Døll ey for mig den rette Sandhed/
Huo har skyld til all vor wselsed/
Thi vden stor blusel ieg icke kand/
See sligt it Folck oc deyligt Land/
I huilcket sig Folck wflitig beuise/
Giøre ey de Gierninger som værd er at prise.
Hun sagde/ effter som ieg forstaar oc veed/
Vil ieg dig forklare i almindelighed/
Oc kaartelig lade dig min mening forstaa/
Siden til de synderlige Sager fremgaa/

Lyndesius klager offuer den menige Mands fattigdom som paa den tid vaar stor/ der Folck haffde mere at skaffe met Krij end met Jordens dyrckelse.

Endelig er denne min mening oc beſkeed/
Der fattis Retfærdighed / god Politi oc Fred/
Sligt er Sagen i det allermeſte /
Hui wſelhed oc wlycke vil dem ſaa gæſte/
Thi vanſkelig vil Rigdom der voxe oc bliffue/
Icke heller kand mand ret ſit Arbeyd driffue/
Huor god Politi er icke ved mact /
Nu bliffuer god Politi tit nederlagt/
Huor Retfærdighed kand icke fremgaa/
Oc Miſdedere ey deris ſtraff kunde faa/
Ey kand Retfærdighed heller vel regere /
Met mindre end Fred i Landit maa vere.
Jeg ſagde/ Sagen vilde ieg vide hui /
Oſſ fattis Retfærdighed oc god Politi /
Mere end Engelland / Italien oc Franckerige/
Wi haffue io Lower i Landit met lige/
Hui haffue wi oc icke Lowens øffuelſe /
Som kommer Retfærdighed til vdrettelſe/
Huad bliffuer beſt Lægedom imod den ſkade/
Oc huo kand oſſ den wlycke raade:
Hun ſagde/ Skylden er i Hoffuedit meſt/
Oc de ſom ere vor tilfluct beſt /
Dem finder ieg at vere en begyndelſe oc rod/
Til ſaadan trang ſom icke er god/
Thi naar ſom Hoffuedit ſkøtteløs er/
Strax bliffue oc Lemmerne wdwelige der/
Herrerne ieg ſaa ſkylden giffue vil/
At det i Landit gaar vnderlig til/
Thi effter de ere i Herredoms act /
Oc offuer den menige Almue haffue mact /

Da skulde de stedse øffue sig der i/
At Retfærdighed ocsaa vdrettedis fri.
Oc naar en Hyrde er forsømmelig/
Hand soffuer oc slummer tryggelig/
Tager sig oc icke stor omhu til/
Lader Hiorden gaa huor hand kand oc vil/
Om nogen vil see huor der til gaar/
Huorledis det haffuer sig met hans Faar/
Hand skal vel finde mere end hand vilde/
At det skal lade met Faarene ilde/
Mange aff dem sultne oc ilde treffne/
Somme slæt borte aff Vlffuen reffne/
Men en god Hyrde varer altid paa/
Oc met sin Hiord skicker alting saa/
Hans Pibe ere de saa lydige met tuct/
De vide at holde sig sammen smuct/
Oc huad heller Vlffue komme Dag eller Nat/
Aff Hyrde hundene foriagis de saa brat/
At siden baade Vædre/ Lam oc Faar/
Tryggelig vden fare oc skade gaar.
Thi maa ieg beslute oc det vel veed/
Vore stolte Høffdingers skøtteløshed/
En Aarsag til den Tørfftighed er/
Der den Menige mand i Landit bær/
Retfærdighed dreffue de ey met flit/
Gode raad vaare de wlydige tit/
Saae lidet til Menighedens fare oc vaade/
Huor de kunde viselig dem affraade/
Men lagde sig heller effter alle maade/
At søge deris egen fordeel oc baade.

Thi naar Vlffue/ det er/ Misdedere slemme/
Oc Voldsmend som ey vide sig at temme/
De plage den arme Menighed/
Fortrycke dem vden Barmhiertighed/
Da burde Høffdingene at see sig om/
Oc straffe dem som icke er from/
At Voldsmend som icke tilforn vaare gode/
Kunde bedris/ oc alting skickis vel paa fode/
At god Politi kunde staa ved lige/
Da samlede Folck Gods oc kunde bliffue rige/
Men slig Lægedom er vanskelig at driffue/
Naar skyld hos Herrerne findis at bliffue.

Klagemaal offuer Regimentet i Skotland/ paa den tid.

DEr wi nu haffde vor Samtale saa vijt/
Oc snackede om allehaande hid oc did/
Saae wi en Mand kom vandrende til fod/
Hand saa vred vd/ siuntis ey vere god/
Gick tuert offuer Marcken det hasteligste hand kunde/
Hans Klæder vaare reffne oc megit onde/
Kinderne vaare sultne oc megit slage/
Som hand haffde fastit fyretiue dage/
Paa siden monne hand en Taske bære/
Hand saa vd som de Melancholiske ere/
Hand haffde oc en Pigstaff i sin Haand/
Som Pilegrim der vandrer vden Land/
Jeg sagde til hannom/ hel Dannemand god/
Der som det vaare dig icke imod/

Jeg vilde dig spøre/ huad er dit Naffn:
Om du der aff vilde giøre mig sagn/
Hand sagde/ ieg skammer mig nogit her/
Mit Naffn at sige vd/ som det er/
For dig vil ieg det ey døllie da/
De kalde mig Hans Respublica.
  Jeg sagde/ end it ieg dig spøre vilde/
Huo har tracterit dig saa ilde/
Eller huad giorde dig saa ynckelig/
Thi ieg gruer ved at see dig slig/
Huilcken ieg har offte seet at vere/
Vdi stor act oc megen ære/
Men du alle Land saa nyttig har verit/
Hui est du da nu saa tribulerit:
  Eya/ sagde hand/ du seer vel sel/
Huorledis det gaar mig/ icke vel/
Jeg er vdeluct fra Arff oc eye/
Met ingen Mands gunst kommer ieg til veye/
Nu maa ieg endelig fra Skotland vige/
Oc fare hen til it andit Rige/
Did som de fore vel met mig sidst/
Thi bliffuer ieg her da døer ieg vist/
Her ere faa som giffue paa mig act/
De tencke/ paa mig ligger ey stor mact/
Oc det er Sagen hui ieg nu maa/
Saadan baade reffuen oc sulten gaa/
Mine beste Venner monne fra mig vige/
Politi rømde hen til Franckerige/
Min kiere Søster Retfardighed nu/
Har moxen myst baade sine øyen tu/

Respublica er den menige Mands gaffn.

At hun holder icke sine Veyskaale iæffn/
Driffuer ey ret mod Misgierninger haffn/
Wræt monne ene Høffuitzmand vere/
For alle Stater ihuo de ere/
Som fordriffuer Skellighed oc Troskaff from/
At Redelighed finder ingensted rom/
Fuld lidet gode raad skal mand kunde finde/
Mod suig oc Forræderi i dette finde/
Synder paa vaar ieg i Skotland her/
Met Liffuit slap ieg neppelig der/
Ingen tilflucht fant ieg foruden meen/
I gantske Mers/ oc Loichmabeen/
Jeg kunde ey skille i alt det Land/
En Tyff oc Snaphane fra en trofast Mand/
Jeg fryeter at det skulde Lucten forgiffue/
Om ieg deris Laster vilde sige eller scriffue/
Raaff/ Tyffueri oc saadant mere/
Mord/ Forræderi oc mange Laster flere.
I Høyland oc det Biergfulde Land/
Ey heller ieg nogen formildelse fand/
Men hastelig maatte foruisis bort/
I vdlendighed/ veed ey selff huort/
De Skalcke actede mig ingenlund/
Jeg maatte icke vere der en eniste stund/
I Argail oc de andre Skotlands øer/
Siunis redelighed at hun flet hen døer/
Der er ickun idel wlyckfalighed/
Suig/ Armod/ Fattigdom oc Ladhed/
Der er ickun had met trætte oc kiff/
Politi gaar lige som paa sit Liff.

Nu gick ieg til det nederste Land hen/
Tenckte der at faa beskermelse igen/
Jeg actede der at bekomme god ro/
At sætte mig ned oc vilde der bo/
Men der saa ieg egen fordeel oc nytte/
Thi skiulte ieg mig strax/ oc tenckte at flytte/
Den giorde mig fortørnelse oc wskel/
Beviste sig mod mig icke vel/
Oc sagde/ packe dig du Gieck paa stand/
Var dig/ du findis i dette Land/
At regere her i nogen maade/
J all den stund ieg her skal raade.
Jeg kand ey kiffne mere effter denne dag/
For ingen kand ieg aabenbare min sag/
J den Geistlige stat søgte ieg saa vijde/
Men der fands ingen som mig vilde lyde/
Mig vilde de for ingen deel antage/
De vilde icke en gong høre min klage/
Deris Officiarij hadede mig saa tæt/
Men den skalckactige Gerighed vdlucte mig slet/
Hoffmod foriagede Ydmyghed/
Slet ingen plats haffde Gudelighed/
Kiødelig vellyst saa stor oc leed/
Fordreff saa ilde den gode Kyskhed/
Religions Herrer aldelis fare/
Ret som de Verdslige Herrer vaare/
For Penninge at telle der sørge de mere/
End i Guds hellige Ord at studere/
Saa ilde ere de i Gerighed blinde/
At de kunde sig ey bedre besinde.

All dyd blant Adel er nu slet øde/
Veluillighed oc Troskaff ere alt døde /
Blødhiertighed i Herrerne er saadan brøst/
J farlighed de grwe/ vide ingen trøst/
Frimodighed som sømmer Riddermendz mend
Til snurren oc pucken er hun foruendt/
J Krij tyckis huer hand er vel snild/
Kand hand ickun søge sit egit vild /
Sligt er alt Sagen hui ieg nu maa /
Sulten oc mager i Vdlendighed gaa.
Thi far nu vel/ for ieg kand ey/
J Skotland bliffue met saadan rey/
Jeg sagde/ Gud lade dig oc vel fare/
Oc giffue dig Lycke der lenge maa vare/
Dog kunde mit Hierte det icke lade/
At sørge for Skotlands jammerlige skade /
Jeg trøstede mig dog der saa imod/
At Sagen her effter kunde vorde god/
Oc endog det nu er saa ynckelig fat/
Lius dag kommer dog effter mørcke Nat/
Oc sagde/ sig mig dog gode Ven/
Naar acter du at komme til oss igen?
Hand sagde/ kaart suarer ieg der til saa/
Aldrig skal nogen Skotsk Mand faa/
Hielp eller trøst aff mig nogen tide/
Før ieg seer Landit regeris vijde /
Vdaff en Konge gammel oc vijs/
Som acter det for den ypperste prijs/
At Retfærdighed maa stedse fremgaa/
Misdedere tilbørlig straff kunde faa/

Men vee det Land/ monne Salomon lære/ Eccle. 10.
Hues Konge ickun it Barn monne vere/
Der hand det sagde vende hand sig brat/
Oc der met sagde mig gode Nat/
Gick siden flux offuer Marcken bort/
Oc saa offuer Haffuit/ ieg veed ey huort/
Hans bortgang behagede mig icke vel/
Nu tog Frw Memoria mig ved Haanden sel/
Mig tycte som hun nu førde mig hen/
Bort til den Hule i Stenen igen/
Der som ieg først begynte at soffue/
Saa handlede hun met mig paa tro oc loffue/
Nu seylde her it Skib mod Landit fast/
Det gick for alle sine Seyl met hast/
Det siuntis mig it vnderligt nymære/
Thi monne det mig oc storlig forfære/
Stort skræp monne de oc met sig føre/
Deris Bøsser oc Carthow lode de da høre/
Deris Baade førde de i Stranden vd/
De sparede huercken Lodt eller Krud/
De strøge deris Seyl/ oc Ackerit kaste/
Saa ilende monne de met alting haste/
Alle de Folck i Skibet vaare/
Met høyeste røst raabte de saa saare/
Jeg bleff forskreckit aff Bulder slig/
Vant op aff Søffnen saa hastelig/
Jeg skyndede mig hiem oc til Bordit sad/
Thi ieg haffde da appetit til Mad/
Der effter ieg i mit Kammer gick/
Tog Blick oc Penn/ bescreff denne skick/

Den Siun oc Drøm som nu er talit/
Ret lige som den er her bemalit/
Stormectige Herre/ nu lader ieg det bliffue/
Om Drømmen vijdere tilkiende at giffue/
Men Gud vil ieg bede alle dage/
Hand vilde eder met sin Naade ledsage/
At i eders Rige i Fred kunde raade/
Vocte eder fra Liffs oc Siælens vaade/
AMEN.

En Formaning til Kongen.

STormectige Herre oc Konning bold/
Efftherdi Gud som alting haffuer i vold/
Hand aff sit forsiun det saa giorde/
Hans Folckis Regenter at du skulde vorde/
Da holt det stedse i hu oc sind/
At det vil actis for Gud stor Synd/
I huilcken vanktundighed ey aarsager dig/
Om du der i est forsømmelig/
Thi leg dig der effter allermest/
Offuer all den ting paa Jorden er best/
Hans Ord beuar/ giff der paa act/
Saa bliffuer du lenge ved Kongelig mact.
Giff hannom tacksigelse oc loff altid/
At hand Naturen giorde dig saa blid/
Hun skabte dig skiøn oc megit deylig/
Den gaffue seer alle Mand klar paa dig/
Du behøffuer ey Talsmend til Frw Lycke /
Om hun vil nogit met dig samtycke/

Thi hun sig saa rundelig beuist haffuer/
Forsørgit dig met wsigelige Gaffuer/
Efterdi du alting haffuer aff Gud/
Da ære ham effter hans Ord oc Bud/
Sæt tro oc lijd i Verden her/
Paa ham allene din Skabere kier/
Bed stedse at hand dig Naaden vil giffue/
Du maatte hannom altid behagelig bliffue.
Der effter aluorlig betenck dit Kald/
At du est der til aff Gud vdvald/
Som en forstandig oc meetig Herre/
I Skotlands Kongerige at regere/
Nu haffuer du vden tuil hørd sige/
Huad jammer oc nød dette vsle Rige/
Har hafft i de forgangne Aar/
Det er Guds Naade at det endnu staar/
Dig bør met flit alle dem at trøste/
Som nogenlunde ere der aff forløste/
Oc Faderlig medynck offuer dem bære/
Thi Gud giorde dig deris Konge at vere.
Tag dig til Mandelig sind oc mod/
Dog sky Storactighed oc Hoffmod/
Brug offte Fru Snildhed oc Forstand/
Thi hun gode Raad tit giffue kand/
See til du fast i Troen kant staa/
Thi hun lader ingen met skam affgaa/
Lad Retfærdighed haffue hos dig hiemme/
Met Edruhed lær dig altid at temme/
Paa Ræt oc Dom i Landit giff act/
Der paa ligger din Maiestat stor mact/

Din Høyhed vilde ieg oc det raade/
De onde oc offuergiffne Folck at hade/
Driff fra dig Hycklere oc Smigrere slemme/
At de findis aldrig hos dig hiemme/
Haff gode Folck kier / dem altid faffne/
Det skal dig omsier megit gaffne/
J ord oc gierning skick dig saa lige/
At ingen ond rycte kand om dig sige/
Giør Ræt mod alle store oc smaa/
En Speyel oc Exempel bliffuer du saa/
Der alle mand kand prise met rette/
Din dyd oc fromhed aldrig forgiætte/
Jhuor det gaar ihuad dig kand hænde/
Lad Hiertit sig aldrig til Gerighed vende/
Thi om du dig til den last vilt giffue/
For alle skalt du verstyggelig bliffue/
Thi Konger met all deris Adel baade/
Sømmer aldrig vel Vndersaatte at raade/
Som ey ere gunstige oc gaffue milde/
Stor ære bequemmer dem ellers ilde.

Exempel vil ieg dig sige der om /
Kong Midas i Thracia mectig oc from/
Aff Gerighed lod hand sig saa forføre /
Til Guderne huer dag Bøn monne giøre/
At all den ting hand rørde eller fand/
Til gaat purt Guld maatte bliffue paa stand /
Sin Bøn hand fick oc monne forhuerffue /
Dog selff sit Liff der offuer forderffue/
Der vendis til Guld hans klæde oc føde/
Met sorg monne hand sin Gerighed bøde/

Til hand sig anderledis monne besinde/
Oc bedre raad i fremtiden finde.
Din Maiestat beder ieg inderlig/
Vil det oc raade fuldkommelig/
At sky den slemme wkyskhed/
Som er en Last oc Synd saa leed/
Oc lad dig aldrig der til driffue/
At det søde Edder skal dig forgiffue/
Men leff i tuct oc kysk affhold/
Til Gud giffuer dig en Dronning bold/
Met hende kand du velsignelse nyde/
Den lyst skal aldrig dig fortryde/
Betenck huorledis Tarquinius den stolte/
Hand myste sin Krone/ oc huad det volte/
Hand skende Lucretiam den Dronning from/
Met haanhed bleff hand fordreffuen aff Rom/
Siden lang tid de ey Konge haffue vilde/
Saa saare luctede hand for dem ilde/
Ind til den mectige Julius kom/
Der beuiste sig i Regementet from/
Oc for sin rundheds oc Mandoms ære/
Vdualdis i Rom en Keyser at vere/
Thi skal alt min Herre det vide oc bekiende/
It ont Leffnit følger en sørgelig ende/
Met mindre end mand kand sig saa raade/
Ved Penitentz søge oc finde Guds Naade/
Oc der som min Herre acter det at søge/
Hans ære oc rycte altid at forøge/
Brug gode forstandige Herrers Raad/
Oc holt dem ey for spaat oc haad/

Fordriſte dig icke paa dig ſel/
Om du end meent at raade det vel/
Det angrer dig ey om du vilt høre/
Andres raad før du nogit vilt giøre/
Act deris Exempel ſom affgangne ere/
Oc huad ſkade det monne dem hiembære/
At de offte ey gode raad vilde lyde/
Huor det monne dem omſier fortryde/
Den euige Gud dig naadig beuare/
Fra all ſlig ſkade/ ſorg oc fare.
Oc endelig betenck io det for alt/
At du ved Døden bort fare ſkalt/
Du kand oc ey vere viſſ oppaa/
Huad tid du ſkalt aff Verden gaa/
En Time kand oc ey forhale den tid/
Om du end der til giør all din flid/
Thi aldrig har nogen verit paa Jord/
Alligeuel hand vaar mectig oc ſtor/
Oc raadde offuer mange Kongerige/
At hand kunde dog den Død vnduige/
Dødens Ræt er ſaa iæffn oc lige/
Hand tager den Fattige met den Rige/
For de Vnge ligger Døden i lawe met liſt/
Hos de Gamle ligger hand i Dørren viſt/
Slet ingen kand ſtaa Døden imod/
Huad heller hand er ond eller god/
Huert Menniſke fra Adam i alle ſtunde/
Aff huadſomheldſt Stater de vere kunde/
Keyſere/ Konger oc Dronninger med/
Riddere oc Suenne huer i ſin ſted/

Pawer oc Geistlige kunde sig ey vndrycke/
Dødsens beeskhed de alle maatte dricke/
Som alle er gaait saa vil det gaa/
Din Kongelig Maiestat lige saa/
Ingen styrcke/ Rigdom/ mact eller ære/
Mod Døden kand nogen Lægedom bære.
Der for (at ieg kand beslute here/)
Bør oss met flit forsumlige at vere/
Varactige i Bøn til Christum bliffue/
At hand oss aff sin Naade vil giffue/
Hand som for oss sit Blod vdgaff/
Led haanhed/ spot oc ynckelig straff/
Oc taalde sligt indtil Døden vd/
Der met stadfeste oss fred hos Gud/
AMEN.

Her Dauids Lyndesij Klagemaal/ tilscreffuit Kong: Maiest:

JEg beder O Herre eders Høyhed/
Vilde høre min klage met Taalmodighed/
Stor sorg tuinger mig til at klage/
Den wlycke mig hender i mine dage/
Jeg tuiler huem ieg skal giffue skyld/
For Lycken er mig saa lidet huld/
Om ieg skal giffue Saturnus sag/
Der regnerede paa min Fødsels dag/
Som met sin grumme Aspect monne see/
Lige som hand straff oc hæffn vilde thee/
Eller om ieg andre Influentzer skal holde/
At de nogit i min wlycke kand volde/

Er det mig forseet kand ieg ey vide/
At ieg met wlycke til Howe skulde ride/
Baade Kongen oc Dronningen har ieg met flid
Beuist min tieniste nu i lang tid/
J Eders Maiestatis tieniste met wmag/
Har ieg verit fra Eders Fødsels dag/
Mine Venner acte det vere liden roos/
Mine Wuenner spaatte mig oc der hos/
Stor spaat ieg oc aff mange bær/
At ieg saa ilde foractet er/
Oc met de andre mine Brødre mange/
Slæt ingen forlæning til Howe kand fange/
Somme sige/ ieg er wduelig/
Oc somme/ ieg er forsømmelig/
Efftterdi det mig saa ilde monne gaa/
At ieg slæt ingen forlæning kand faa/
Naar nogen Spørsmaal til mig giør/
Som det er offte hændt mig før/
Hui far icke du io saa læt/
Foræring som andre/ met lige god ræt:
Da beskemmis ieg/ veed intet at suare/
Oc vilde at ieg død oc i Graffuen vaare/
Jeg vilde ieg haffde nogen vijs Mand/
Der mig her i vnderuise kand/
Om ieg skulde hyckle eller smigre fast/
Kiffue vil ieg ey/ thi det giffuer last/
Eders Høyhed ieg oc fuld vel vred/
Skulde der offuer bliffue mig gantske vred/
Om ieg driffuer smiger oc Hyckleri/
Ont rycte kommer ieg mig selff vdi/

Skal ieg oc vden forlæning bliffue/
Stor haanhed vil det mig visselig giffue/
Jeg haaber Eders Høyhed saa vel skal giøre/
Som den Hosbonde wi offte høre/
Oc Christus i Euangelio taler om/
Hand leyde Arbeydere/ thi hand vaar from/
J Vijngaarden skulde de arbeyde met mact/
Om lønen giorde hand met dem pact/
Dog monne hand dem saa herlige røne/
Den sidste som den første vilde hand løne/
Der de først leydis bleffue saadant var/
Vgunst oc vrede dem i Hiertit skar/
De surmuledis oc saae tuert der ved/
Met snildhed stillede hand dem dog til fred/
Thi endog de sidste bleffue først lønte/
Dog finge de første som de fortiente:
Saa er ieg viss paa Eders Maiestet/
Skal ingenlunde haffue mig slæt forgiet/
Men løne mig vel før ieg døer hen/
Paa det mit Sind maa quegis igien/
Effter lang bekumring ieg haffuer lidt/
Oc der vnder met Taalmodighed stridt/
Dog ieg ey ligger Eders Høyhed i øre/
Altid/ som de Næseuise pleye at giøre/
Det er dog ræt/ at foruden Bøn/
Lang guarende tieniste bekomme sin løn/
Jeg kand ey paa Eders Høyhed klage/
At ieg ey lønis i saa mange dage/
Haffde ieg/ som andre/ ey aflat at bede/
Min løn haffde lenge siden verit til rede/

Men nu kand ieg det klart forstaa/
Det monne til Howe saa altid gaa/
At vden mand kræffuer det allen stund/
Slæt ingen giffuer Dummen Lam i Mund/
Ah/ min forsømmelse oc bluhed/
Har giort mig skaden/ ieg det vel veed/
De flitige der kunde vere om sig sel/
Megit gaat kunde de bekomme vel/
Ere altid de vnge Førster ved haand/
De faa aff dem baade Læn oc Land/
Men ieg vilde slæt ingen omhu bære/
Vden eders Høyhed til villie at vere/
Nu vil ieg ey mere mistrøste mig saa/
Men i en stadig fortrøstning staa/
En Kongelig løn ieg skal hiembære/
Der mig skal megit mere komme til ære/
End det er alle de andre gaait/
Som lang tid før deris Løn haffue faait.
Naar en vilde nogit aff Kongen haffue/
Oc aff hans Naade begiere en gaffue/
En ædel Løn skulde hand begiere/
Ham kunde vere nyttig oc Kongen til ære/
Jeg vaar met min begiering lad oc seen/
Oc saa diss imellom mig til stort meen/
Eders Høyhed giøre mangen Herre oc Greffue/
Forærit dem oc met Gaffuer geffue/
Der dog vaare langt fra Eders Maiestat/
Men ieg laa hos Eders Kammer huer Nat.
Eders Høyheds Moder oc Dronning met ære/
Skal her i Vidnisbyrd met mig bære/

Herr Cantzeler dragis det vel til minde/
Eders Høyheds Amme oc Hoffmesterinde/
Disse alle vil ieg til Vidnisbyrd tage/
Som vide huad skeet er i fordum dage/
Den gamle Villie Dillie dislige/
Hand viste vel aff mit Leffnit at sige/
Min handel skulde hand vel kunde beskriffue/
Der som hand nu vaare til i Liffue/
Hand skulde vel sige vdaff den Sag/
Huor offte eders Naade sad paa min bag/
Som en Kremmere bær sin Sæck paa Ryg/
Bar ieg Eders Naade met lystighed tryg/
Vndertiden met lyst bar ieg Eders Naade/
Skræffs vijs siddendis paa mine Axler baade
Mange Viser kunde ieg paa Tromper lege/
Der met Eders Naade til lyst beuege/
Jeg maatte oc icke afflade met spil/
Saa stor lyst haffde eders Naade der til/
Den Gyncker sang besynderlig/
Vaar Eders Naade mest behagelig/
Altid naar i aff Skolen ginge/
Som en Gæck maatte ieg da lege oc springe/
Som ieg i min Drøm vijt haffuer screffuit/
Oc min atskillige tieniste tilkiende giffuit/
Vijs Mand siger/ det er yppermere/
Til Howe lycksalig/ end en god Suend vere/
Dog veed ieg i elskte da tro Tienere mere/
End somme Mend haffue nu deris Hustruer kiære/
Da monne Folck indbyrdis slig Samtale driffue/
Oc sagde/ Lyndesius vil en stor Herre bliffue/

Jeg tør det suere ved min Eed/
At det oc skede ieg fulduel veed/
Eders Naade ophøyede mangen til ære/
Oc giorde dem store Herrer at vere/
Der icke som ieg i all deris tid/
Mod Kongen beuiste slig troskaff met flid.
I Herrer som her omkring staar/
Jeg vil eder sige huor det til gaar/
Huorledis oc huor for min vanlycke/
Hun er mig hænd som mig kand tycke/
Huer dag monne ieg mit Knæfald giøre/
Oc bad at ieg maatte see oc høre/
Min vnge Herre lenge i Liffue/
I Kongelig stat oc mact at bliffue/
Om det maatte skee i mange dage/
Jeg haabede da at faa foruden klage/
Baade Land oc Læn oc saadant mere/
At alting skulde gaa effter min begiere/
Men denne min begiering der ieg bad om/
Formegit snart ieg hende bekom/
Thi den formørckelse i Maanen bleff/
En stor forstyrring offuer Skotland dreff/
Der offuer feylde mig mit forsæt saare/
Dette vilde bliffue langt alt at forklare/
Mit Hierte gruer oc maa sig krencke/
Naar ieg paa den hastige foruandling vil tencke/
Huor met min wlycke monne oc tiluende/
Som ieg i alle maade maa bekiende/
Kongen vaar ickun tolff Aar den tid/
De galne Regentere dreffue deris ijd/

Thi Rigens gaffn skøtte de icke om/
De søgte ickun deris egit from.
See huor de daarlige oc megit wsnilde/
Fra Skolen toge den Printz saa ilde/
Der hand vnder affue oc tuct skulde gaait/
Met tiden Forstand oc Vijsdom faait/
Her tuingde de Regimentet i hans Haand/
At hand skulde raade offuer alt Skotland:
Lige som naar Folck ere stædt i vaade/
I Haffs nød vide slæt intet til raade/
Aff Bølger oc Storm tuingis met stor nød/
For øyen see ickun den visse død/
Gode raad ere nu hos huer Mand dyre/
Om de da samdrectelig vilde sette til styre/
It lidet Barn i den fare saa bøs/
Som aldrig før haffde verit til Søøs/
Hand skulde dem vocte fra Klipper oc grund/
For huilcke de ræddis i allen stund/
Oc alle skulde lyde ham inden Skibs borde/
Huad for en Seylatz skulde her vel vorde:
Jeg giffuer dem Fænden det Raad paafunde/
Thi de det bedre skicket kunde:
Dog de ey her met syndede stort/
Ey mod hans Maiestat haffue ilde giort/
Jeg tør dog sige oc suere der paa/
Met Ræt oc skiel kand sligt aldrig staa/
Gud giffuet ieg seer ret aldrig mere/
Saa vng en Første i Skotland regere.
Huor det i Kongens Gaard da gick til/
At scriffue megit ieg icke vil/

En tid lang vaar nogle som monne raade/
Kongen oc gantske Skotland baade/
Jeg kedis oc ved at megit affmale/
Deris Hyckleri oc smigrende tale/
Somme sagde til hannem/ kiere Herre/
Eders Maiestat maa nu her effter fri vere/
Oc ey mere vere vnder nogens tuang/
Ey heller bindis til den Skolegang/
Wi acte dem alle Gæcke at vere/
Som tencke i Skoler megit at lære/
Ney Herre/ J maa nu ride paa Hest/
Bruge stick oc Torney som i kunde best/
Begynder nu Eders Regimente god/
Oc raader for hende met Rytters mod/
Wi fly eder Mend oc ypperlige Suenne/
Som stedse omkring eder skulle tiene/
At alle som kiende slig herlige Mends rycte/
For Eders Maiestat diss mere skulle frycte.
Strax skyde de hannom Hoffsinder mange/
Som ham monne tiene oc met ham gange/
God løn de oc strax oppebaare/
Huer aff dem effter som de vaare/
De bemøyede hans Naade mangefold/
Met somme maatte hand lege Casebold/
Somme monne ham der til beuege/
At hand dreff atskillige Børnelege/
Somme lode saa deris styrcke kiende/
Til Leth lystede dem at ride oc rende/
Paa Sanduey at fare i Torneys vijs/
Der met actede de at indlegge prijs/

Her sparedis huercken Kiep eller Spore/
At de kunde fare met fiuende fore/
I saa maade lystede dem megit at Kempe/
Saa lenge at der aff kom sligt wlempe/
De fore saa hastig/ kommer ieg ihu/
At somme sprunge deris Hals i tu/
Den meste leeg vaar Kaarten spil/
It Vartaffel brugtis ocsaa der til/
Men de som smigre oc hyckle kunde/
Stor ære oc gunst de altid funde/
Huer til sin Stolbroder huiskede saa/
En pact met hin anden ville wi indgaa/
Tag min part/ ieg giør huad ieg kand/
Naar nogen fordeel falder mig i Haand/
At huer kand hielpe sin Stolbroder met lige/
Jeg holder den pact vil icke suige/
Allene at du holder oc din pact/
At suige lader ingenlunde vere din act/
Hand suer at hielpe hans part som en Ven/
Den anden suer ham dissligist igen/
Bliffuer Rentemester oss en venlig Mand/
Oc flyer oss Agre oc Tiende til Haand/
Vil hand oss vel oc vere oss god/
Huo er da den oss kand staa imod/
Men wi ville skiffte huad wi bekomme/
Imellom oss selff som Venner fromme/
Men Kongen er vng wi bruge oss met hast/
Lade Tungen ey sidde i Munden fast/
Paa alle Hiørner see flitelig vd/
Baade selff oc saa vore visse Bud/

Naar nogit slar løs om saa kand hende/
At de det strax giffue oss tilkiende/
Wi søge vor egen fordeel oc fromme/
Før Kongen monne til skiels Alder komme/
Ey mere hand endnu vide kand/
End lige som en ret hellig Mand/
Huad forskel er imellom myste oc haffue/
Thi hand er villig oc mild i gaffue/
Saa skeer det at før hand kommer til Aar/
Paa vor belønning wi vißhed faar/
Nu suarer den anden oc siger saa/
Din Tunge skulde aldrig lade aff at gaa/
Jeg behager det storlige i dette sinde/
Saa nyttige ting kand du paafinde/
Ja saa gode raad siger du met ære/
J Pawens raad maatte du vel vere/
Ret lige arbeydede de oc saa/
J nogle faa Aar lagde vind der paa/
At de kunde offuermaade bliffue rige/
Oc ey i Armod bliffue Træls Folck lige/
Oc som de sig monne ønske oc vente/
Saa finge de oc hastelig Gods oc Rente/
Somme finge megit Guld til brade/
Somme finge Jordegods offuermaade/
Somme torde oc vel sige saa/
Herre/ lader mig it fett Prebende faa/
Ved S. Olens vil jeg det suere/
Det skal altsammen Eders Høyheds vere/
Saa megit det skylder lit eller mere/
Lader mig ickun naffnit der aff bære)

Men det allerførste der hand bekom/
Aff samme beneficium sin indkom/
Nu skammede hand sig ved at tiene/
I sindit tog andit for at mene/
Wfortøffuit vilde hand saa hemmelig/
Vdaff sin tieniste vndrycke sig/
En ynckelig ting tycktis mig det vere/
Der ieg saa den deylige oc vnge Herre/
At disse Folck saa fortrædelige oc slemme/
Saa ilde monne sig imod ham temme/
Ingen ære beuiste ham i de dage/
Men legte met ham som en plockit krage/
Saa ilde monne de hannom suige/
Hand bleff stedse fattig/ men de bleffue rige/
Saare faa monne blant hans Hoffsinder vere/
Der ham vilde nogen god Leyrze lære/
Somme brugede ickun forfengelig tale/
Sligt lystede dem altid at sladre oc gale/
Somme øffuede ickun Gackeri/
Somme dreffue smiger oc Hyckleri/
En sagde/ Herre ieg veed i Fiff/
En deylig Quinde/ saa væn en Viff/
Den smuckiste nogen met øyen kand see/
Der til kand hun stor lystighed thee/
Huad skal ieg om hendis deylighed sige/
Neppelig finder mand hendis lige/
En anden suarer/ du tørt hende ey saa prise/
En ti gonge skønere vil ieg dig vise/
Herre naar i ville fare til Linlith quo/
Der/ vil ieg sige eder paa min tro/

En deylig Pige skulle i vel see/
O bort met slig squalder/ det i faa vee /
Den tredie tør oc legge sit der til /
Du skemter ickun/ men ieg mere sige vil/
Naar hans Naade vil til Stirling fare/
Der findis de fast mere end Dagen klare/
Den fierde sagde / Herre/ hør mit raad nu/
Wi ville fare til den geffuiste Kru/
Der kunde wi driffue vor kæde vel/
Met Quindfolck imen oss lyster sel/
Saa tal huer effter som hand formaa/
Men Byttet skiffte de blant dem saa /
Eya/ huor bleff ieg hastelig vdkiørt /
Oc wforuarendis til intet giort /
Dreffuen aff den sted som ieg i stod/
Met en haard befalning som ey vaar god/
Oc aldrig kunde ieg faa ot vide/
Hui ieg den forskiudelse saa skalde lide /
Jeg saa oc strax en anden indkomme/
Vdi min sted der ieg maatte rømme /
Fick stor Besolding oc Titel met ære/
At hand bleff kaldit den gamle Herre/
Paa den tid kunde ieg mig ey forsuare /
Men taallig lide oc lade alting fare /
Oc bad Gud diss imellom saa/
At de maatte straff oc wlycke faa /
Som da i Kongens Gaard monne raade/
Der oc tilførde mig denne skade/
Thi Kongens villie saa mod mig stod /
At hans Naade vaar mig altid god/

Oc imod deris villie beskickede det saa/
Min Besaalding monne ieg altid redelig faa/
Dog hand ey vaar hos mig nogen tid lang/
Hand stædde mig dog ey at lide trang/
Der ieg torde huercken knyste eller tilsee/
Deris Handel eller huor de monne sig thee/
Jeg vilde dog ynsket at ieg kunde staa/
Paa en synderlig sted vdi en vraa/
At ieg kunde see deris ny wnode/
Oc verstyggelige handel som icke ere gode/
Huor de som Bijer samle met flid/
Oc vare ret paa deris Gyldene tid/
Oc bruge til hielp deris ny Regente/
De tage den stund det nogit kand rente/
Oc at min klage maa til ende gaa/
Det sure fick ieg/ det søde de faa/
Joannes Makerery Kongens Gæck/
Til Jul hand dobbelt Klædning fick/
Men der hand vaar mest i sin Herlighed kiøn
Forhuerffuede sig oc fick Pocker til løn/
Nu kommer hand sielden til Howe der/
Thi hand rædis de skulle traade hans Tæer/
Som ieg oc paa den tid ey torde mig thee/
Aff Howfolck aabenbare lade mig see.
Ah/ at ieg har icke tid at duelle/
At ieg kunde alt det bulder fortelle/
Huorledis de som Regentere vaare/
Giorde stor split imellom dem selff saare/
Oc allermest monne de samtycke/
Vdi min skade oc store wlycke/

Men faa Aar der effter angrede de den vaade/
Der de saae den stod ey til at raade/
Oc andre som vaare langt verre end de/
Finge stor befalning/ det kunde mand see/
Ey andit passede de Herrer paa/
End huor de kunde stor besolding faa/
Somme toge beneficia saa/
Til deris Venner/ kunde de dem faa/
Mod somme vaar den Herre saa from/
De bekomme hele Biscops Dom/
Thi huer Herre actede sig flitelig om/
Huor hand kunde see en Rede vere tom/
At hand der i en Ful kunde skicke/
Den glemde oc siden sin Ven icke/
J Rigit vendis alting op ned/
Der skickedis det aldrig før vaar sed/
Kirckens Prelater ingen gode raad funde/
Skiulte sig i mørckit huor de kunde/
Der aff bleffue deris øyen forsant/
Saa dumme at de kunde ey see grant/
Ey heller nogenlunde effter de tide/
Christi sande Euangelij skin lide/
Saa blinde bleffue de met megen brøst/
Aff Verdslig glæde oc timelig Vellyst/
De hulde Regimentit offuer Landene all/
Jmod deris rette Profeß oc Kald/
Da skammede de sig oc allerede/
Ved naffnit at de skulde Geistlige hede/
Esaias taler rettelig i alle lunde/
Esai. 56. Der hand ligner slige ved stumme Hunde/

Alligeuel at de bære Presters naffn/
Dog kunde de intet Predicke til gaffn/
Guds Low forstaa de intet sel/
At de hende lærde Almuen vel/
Om det nu skal deris rette Kald vere/
At de skulle Folckit Guds Ord lære/
Huad haffue de da til Howe at giøre/
Herredage at skicke oc Regiment at føre/
J Geistlige sager burde dem allene/
Beuise deris flit oc der i tiene/
J Verdslige sager dem ey kand sømme/
Skulde de lade Herrer oc Konger dømme/
Vilde de sig rettelig saa beuise/
Vden tuil skulde alle Mand dem prise/
Oc sige/ de skøtte deris egit met skel/
Sky fremmit syssel/ det staar dem vel/
Men de met Kaartenspil vide at omgaa/
Met kaastelige Pantoffel at skreppe ocsaa/
Oc aldrig maa skee før i Skolen ginge/
Dog nu som da Prestuijelse finge/
De Førster som sligt tilstæde at skee/
Vist henger dem offuer stor straff oc vee.
Skarpt Regenskaff vil Gud aff dem høre/
Vden de i tide Penitentz giøre/
Saa ønsker ieg aff Hiertit Prelater alle/
Deris rette Kald de lode sig befalde/
Oc der i vilde deris flijt bethee/
Dog ønsker ieg det der icke kand skee/
Fordi de nu saa ophøyede ere/
At det første mand begynder at kalde dem Herre/

Blant Verdslige Regenter giffue de Aarsag/
Til split oc wenighed stedse oc huer dag/
De vdloffue Gaffuer oc skenck vel store/
At de kunde driffue slig onde fore/
Føre dem i Haar sammen met stor vaade/
Kunde de ickun faa der aff nogen baade.
Nu vil ieg gaa frem til mit forsæt/
At ieg mit Fabel kand bescriffue ret:
Stor wsamdrectighed vaar den tid/
I Kongens Gaard som stracte sig vijd/
Huer Herre stundede der effter met mact/
At komme høyre op oc i større act/
Saa at det gantske Land oc Rige/
Kunde dem ey stille eller nock forlige/
Før saadant aff sig stort wlempe gaff/
Oc Blods vdstyrtelse kom omsier der aff/
De nappedis i Byerne met wlow/
Oc slogis paa Marcken hos Linlithgow/
Hos Melros oc Edenburg dislige/
Men ynckeligt er det at fortelle oc sige/
Saa mange ædele Mend der bleffue døde/
Oc i det bulder saa lagdis øde/
Reedsommeligt vaare oc at tale om/
Huad Folck det vaar til Kongens Gaard kom/
Tyranner oc Syndere met liden lycke/
Forrædere oc de som ville andre fortrycke/
Vitterlige Tyffue oc Mandrabere med/
De haffde deris tilflugt i denne sted/
Faa vaare da Herrer som nogit haffde act/
De giorde io met de ny Regentere pact/

Men før ieg vistet oc saa mig om/
En røg oc bulder der da opkom/
Der deris opset vdrettede oc dreff/
At all deris pact til løs handel bleff/
Da kunde de selff som Regentere vaare/
Ey vocte deris Føder fra fald eller fare/
Men fryctede sig da for Liffuit saa fast/
Flyde bort offuer Tweids Flod met hast.

O veldige Første/ met ydmyghed/
Tacker ieg den hellige Trefoldighed/
At ieg har leffuit den dag ocsaa/
All saadan en Verden slæt forgaa/
Oc dig forvarit i dit behold/
De Raadgiffuere giorde dig intet vold.
Jeg seer de fire Hoffuitdyder vel/
Oc andre flere dyder hos dig met skel/
Retfærdighed holder høyt op sit Suer/
Sin Veyskaal met hellighed hun der hos bær/
Som haffuer anrææt god skick met lige/
Inden alle Grentser i Skotlands Rige/
At de før giorde wrææt oc andre fortrengde/
Ere nu høyt op i Galien hengde/
Snildhed opholder dit Hoffuit met tuct/
Oc Sparsomhed fører dit Bidzel smuct/
Styrcke oc Mod staa dig oc herlig bi/
Din Frimodigheds Skiold førde de fri/
Den deylige Kyskhed har oc fordreffuit/
Løsactighed/ at du har tuctig leffuit/
Rigdom giør dig oc altid bistand/
At Fattigdom ey hos dig finnis kand/

Gud giffuit det altid maa vare som nu/
Det vil ieg ønske aff Hierte oc hu/
Men siden Eders Naade har farit omkring/
I Riget/ oc actet paa allehaande ting/
Oc i Skotlands øer spægit de vilde/
Som offte fordristede sig at giøre ilde/
Da maatte Fru Hyckleri slæt bortuige/
Som før pleyede offte Eders Naade at suige/
Gæckelighed er oc fra Howe bortrømd/
Oc Stæderne ere aff saadant tømd/
Thi sligt er tuert imod fornumstighed/
Mod skiellighed oc ræt som huer Mand veed/
Den Politiske Fred fester ocsaa Rod/
For flitige oc dydige Folck er hand god/
Thi hand hielper dem at de ey tryde/
Men Guds velsignelse rundelig nyde/
Tuert imod mand orckeløse Skalcke kand finde
At mand dem i Bolt oc Jern monne binde/
Hans Bonde leffuer glad vden sorgens Byrde/
Fordi hans Ko voctis nu vden Hyrde/
Hun gaar nu fri blant Buskene sel/
Hun føder oc feder sig herlige vel/
Nu er ingen ting/ som ieg forstaar/
I Landit/ at det io alt skickelig tilgaar/
Vden eniste hos dem som Geistlige hede/
For dem vilde ieg ydmygelig bede/
Eders Naade sine øyen vilde til dem vende/
Deris vilkaar oc væsen grandgiffuelig at kende/
At de maatte skickis ret i lawe/
Tiene G V D huer effter sit Kald oc gaffue/

Offuergiffue de forfengelige Menniskis bud/
Som icke ere befalede aff GVD/
Den Pilegrims gang met Gudelighed/
Der dog er ickun vrang Hellighed/
Disligist de Bøner for Billeder skeer/
Mod Guds Bud/ oc andit saadant meer/
Eders Naade ieg der om vil sige fri/
At der som E. N. samtycker der i/
Som wi læse om Jeroboam/
Oc andre Israels Konger effter ham/
Der samtycte i Affguderi slig/
Bleffue oc der for straffede ynckelig/
GVd tog dem bort aff Verden slæt/
Oc opructe dem met all deris æt/
Da skal det oc lige saa gaa Eders Naade/
I dette oc i det andit Liff baade/
Thi huo i denne Verden leffuer tryg here/
Hand myster det andit Liffs euige ære/
Men om du bøyer dit Hierte der til/
At det ved Guds Ord sig holde vil/
Som de hellige Patriarcher haffue giord/
Baade met gierninger oc met ord/
Oc de Gudfryctige Konger i Israel/
Som deris Kongerige regerede vel/
Saadan vaar Dauid/ Salomon oc saa/
De lode ey Billede i deris Tempel staa/
Thi Gud sligt icke befalit haffde/
Men alt Affguderi de ødelagde/
Som Scrifften monne oss klarlige optegne/
Oc wi kunde læse det allevegne/

En euig løn lod Gud dem faa/
Oc dig met/om du giør lige saa.
Efftherdi du i denne tid monne bekomme/
Hoffsinder oc Raad baade gode oc fromme/
Da er ieg viss der paa met alle /
Jeg far løn som mig skal vel befalde /
Du est oc vorden en Konge allene/
Saa rijg paa Guld oc dyrebare Stene/
Som lang tid har verit i Skotlands Rige/
Der nogen Mand veed aff at sige :
J vijsdom oc forstand est oc forsøgt/
Der til har du din ære forøgt /
Met herlig Krij vdi Skotland/
J Franckerige oc Engelland/
Oc effterdi ieg bemercker dig/
Til at skillige dyder skickelig /
Da veed ieg vel at din Høyheds Naade /
Skal vel betencke mit gaffn oc baade/
Oc icke foracte eller mig forhaane/
Men mig nogit skencke eller venlige laane.
Vilde Eders Naade laane mig gunstig oc blid /
Jt eller tu tusind Gylden paa dag oc tid /
Jeg vil effter eders gode behag/
Beskicke en viss betalinds dag/
Oc giffue der hos mit forplictelse Breff/
Met slig foruaring oc vilkaar geeff /
Naar Bas det Bierg lidet oc læt/
Oc den ø May bliffuer paa Sinai Bierg sæt/
Naar Lowmound i Skotland hos Falckland /
Bliffuer ophøyet indtil Northumberland/

Naar Klerckeri foracter høy Titel at bære/
Oc Quinder ville ey heller yppermere vere/
Naar en Vinter kommer foruden Snee/
Vden Fraast/Vær/ Regn sig til ende monne thee/
Da skal ieg/ som det sømmer en Ven/
Eders Guld lade komme til haande igen/
Eller en Maanit effter Dommedag/
Skal ieg betale oc klare den Sag/
Naar S. Peder acter de Fiskere alle/
Aff Aberladie til Gestebud at kalde/
Hues i da haffue min Quitans til rede/
Da skal ieg det Guld for eder brede/
Men er Quitantzen ey da til haande/
Da siger ieg eder paa tro oc sande/
Oc suer ved S. Valequid/
Eders Naade faar aldrig aff Guldit en huid.
Men kand Eders Naade det ey befalde/
Da skal ieg den Saligheds Konge paakalde/
At hand anseer mig naadelig/
Oc vender Eders Naadis Hierte til mig/
J tencke det beste imod mig saa/
Betaling for min tieniste at ieg kand faa/
Thi Salomon Jsraels Konge vijs oc klog/ Prouc. 21.
Scriffuer merckelig i sine Ordsprocks Bog/
At Gud har Kongers Hierter i sin Haand/
Oc bøyer dem huort hand vil lige som Vand/
Thi huad hand formedelst dem vil haffue giort/
J huad det heldst er lidet eller stort/
Det faa de alt at giøre paa stand/
Det maa forhindris aff ingen Mand/

Enten at at ophøye nogen til værdighed/
Eller nedtrycke somme til wselhed/
Undertiden aff Almuis Folck somme høyt opføre/
Oc dennom til mectige Herrer giøre/
Undertiden store Herrer binde oc trenge/
Oc for wgierning i Gallien henge/
Saa maa alt Konger i alle deris dage/
Altid giøre det Gud kand behage/
Thi du ey andit end Guds Redskaff est/
Hans villie at fremme som du kant best/
Derfor naar Gud selff behager det saa/
Skal ieg vel aff Eders Naade betaling faa/
Eller hand skal giffue mig Naaden til/
At leffue it roligt Leffnit oc stil/
Oc nøyes met føye Rente oc indkom/
Oc skicke mig saa i min Alderdom/
At ieg enfoldig holder mig i veye/
Leffuer simpel aff mit arff oc eye/
Oc kand fortære vdaff hues gode/
Mine fromme Forældre mig efftlerlode/
Som mand om Diogenes veed at sige/
At hand i sin tid giorde oc saa lige/
Til denne min Bøn o Naadigste Herre/
Eders gunstige suar vilde ieg begiere.

En Papegoyes

Testamente oc Klagemaal / som
vaar Kong Jacob den Femte i Skot-
land en kier oc behage-
lig Ful.

Samme Papegoye ligger ynckelig

Saargiort / oc icke kand dø / før end huer
Mand faar hørt huad hun siger: Derfor
mine fromme Læsere / haster hid ad
læse / paa det hun maa diss
snarere forløsis.

Tilsammen screffuen aff Herr Dauid
Lyndesio i Skotland / Ridder de
monte / etc.

Liuor post fata quiescit.

Fortale.

OM ieg end haffde Engle forstand /
Oc visere end Salomon vaare /
Denne Materi ieg dog ey kand /
Tilbørlige nock forklare /
De gamle Poeter met prydede ord /
Atskillig Materi tractere /

Historier oc andit/ slige haffue de giord/
  Dem selff til roos oc ære/
Dog see wi at deris høye forstand/
  Fast mere monne skreppe oc prale/
End alle Poeter nu vere kand/
  Der paa Skotsk ville dicte oc tale/
Thi herlig talis Klocke/ saa er det fat/
  Lod aff at Ringe oc Kime/
Effter Chaweer/ Gower oc Lidgat/
  Som paa Skotsk kunde herlige rime/
Huo tør sig fordriste oc vere saa kiøn/
  Mod saadane Mend at Kempe/
Hues Scrifft all Britannia acter skiøn/
  Det vilde haffue stort wlempe/
Oc Kennedij opera huo skal kunde naa/
  Hues ord mand forgylte monne prise/
Eller Dunbar/ en veltalende Mand ocsaa/
  Som hans Scrifft klarlig beuise.
O. Vintinus/ Merser/ Roul/ Henderson oc
  Hay/ Holland oc saa dislige/
De ere affdøde/ men leffue dog/
  Deris Scrifft mand lystig kand sige/
Men for en Mand sørge wi saa ilde/
  En Lampe for Skotter alle/
I veltalenhed en flydendis Kilde/
  Som Rosen prydede hand sin tale/
Som Solen for Maanen/ Carbunckel for Glas/
  Alle andre i herlig dict/
Offuergick den fine Gauin Duglas/
  En Bisp i Dunkels Stict/

Baade at Practicere oc Contemplere/
  Jeg vil ey sige mere/
Men de ham læse mue describere/
  Huor herlige hans Bøger ere/
Vel flere end fem/ oc besynderlig/
  Translatio Virgilij/
Paa Skotske Rijm/ der sandelig/
  Mange har lyst vdi/
At de kunde lære/ forstaa oc see/
  J samme Virgilio from/
Huor hand i sin Scrifft monne bethee/
  Baade Geistlig oc Verdslig viisdom.
TJl Howe i Skotland end denne dag/
  Vel mange Poeter ere/
Scriffue Viser oc Vers met stor wmag/
  Oc Kongen der met forære/
Men huo kand dicte flere Comedier oc spill/
  End Herr Jacob Anglus giorde/
Eller flere Viser oc Pasquill/
  Om hand end kunde oc torde:
Men Culrosius penn er amectig til gaffn/
  Stor dignitet acter at søge/
Steward til Lorn søger oc stort naffn/
  Deris myndighed at forøge/
Naar Galbraith/ Kinloich som sligt vel kand/
  Haffue lyst til Vers at giøre/
Da haffue de stor kundskaff oc forstand/
  Deris Scrifft konstig at fremføre/
Men nu er her nylig en opstanden/
  En Plante for Poeter alle/

Fortale.

Konstelig giør hand sin Scrifft forsanden/
Balandinus de ham kalde/
Om hand til Howe nogen act kand faa/
Oc myndighed bekomme/
Uden tuil skal hand snart offuergaa/
Quintin oc Kennedi de fromme/
Der for om ieg end haffde forstand/
Huilcket ieg mig ey vil giffue/
Jeg suer ved S. Hans den hellige Mand/
Jeg veed skøt intet at scriffue/
Thi i Eloquentiæ Hawe er intet læffnt/
Uden bare Stocke oc Stene/
Alle prydede ord ere henplockit iæffnt/
Ved disse Poeter saa rene/
Oc effter ieg ey andit finder at scriffue/
Synderlig i disse dage/
Da acter ieg eder nu for at giffue/
En saargiort Papegoyes klage/
Effter denne Materi icke forgiffuer/
Nogen prydet tale at læse/
Da er best han hos Bønderfolck bliffuer/
Kom ner icke i Herrenæse/
Thi vise Folck som nogit ere lærd/
Lettelig skulle hende laste/
Oc sige mit Arbeyd ey andit er værd/
End strax hen at bortkaste.

Papegoyens Testament oc Klagemaal.

Hvo forhøyt klaffrer setter sig i fare/
Om hand ey falder oc slar sig saare/

Met forfarenhed vil ieg det beuijsligt giøre/
Om i en ynckelig tale ville høre/
Huorledis en smuck Ful aff en ond lycke/
Omkom/ kunde sig ey fra Døden vndrycke/
Thi naturlig krafft forgick ham slet/
Som i her effter skulle høre ret.
En Papegoye vaar Kongen presenterit/
Oc hans Naade vaar der met forærit/
Stor lyst haffde hand aff hans sang oc spil/
En lystigere Ful kunde aldrig vere til/
Den Ful antuordede Kongen mig met flijd/
Som vaar hans ydmyge Tienere den tid/
Jeg optuctede hende oc flitelig/
Lærde hende at tale konstelig/
At pibe oc lege oc sig at lætte/
Den ene Fod for den anden at sætte/
Hun vaar oc tilbøyelig aff Natur/
At efterfølge alle andre Creatur/
Hun lod sig høre met vnderlig rey/
Endog ieg saadant lærde hende ey/
Hun sang effter Fule store oc smaa/
At alle det hørde maatte vndre der paa/
Hun sang som en Draasel lystelig/
Gol som en Hane haardelig/
Som en Glente pippede oc lod sig mercke/
Styndum sang hun sødelig som en Lærcke/
Styndum gol hun ret som en Gøg/
Oc gnæggede styndum som Bondens øg/
Glo styndum paa ladder met fuld Mund/
Styndum giøde hun atter som en Hund/

Styndum brægede hun ret som it Faar/
Græd styndum som en der sorgfuld vaar/
Vndertiden bøzede hun som it Nød/
Oc vnderlig røst hun aff sig brød/
Hun kunde oc klaffre op ad it Snøre/
Stort Geckeri lod hun baade see oc høre/
Hun vaar fast bedre end Spillemend/
Som i Gilde oc Gestebud ere vel kiend/
Den samme deylige oc lystige Ful/
Met deylig Farffue grøn oc gul/
Saa stort behag haffde ieg til hinde/
At huad heller ieg gick vde eller inde/
Oc huort ieg drog/ siger ieg forsand/
Altid baar ieg hende paa min Haand.
En tid om Morgen stund hende det sig/
Jeg gick i min Hawe at forlyste mig/
Met Fulen som ieg tit før vaar van/
Blant Vrter som voxte paa en synderlig plan/
Mine *Vitales spiritus* monne sig glæde/
Der Solen sin klarhed oc gißler theede/
Lucten samme tid tempererit vaar/
Foruden vædske/ mild/ still oc klar/
Jorden vaar beprydit met Læge vrter skiøne/
Aff allehaande Farffue/ blaa/ røde oc grøne/
Som oc mine Spiritus samme stund/
Ophøyede fra Milten oc giorde mig sund/
Saturnus oc Mars torde icke komme/
Den dag paa Himmelen/ men holt sig i romme/
Eolus torde sig ey heller røre/
Bleff i sin Hule lød sig ey høre/

Den dag maatte Værit vere saa klart/
Ved Planeters Influentz oc naturlige fart/
Ingen Planete forstyrrede den dag/
Himmelen eller Lucten met nogen wmag/
Thi Mercurius i sin Naturlige gang/
Vaar ophøyet vdi sin Throne oc Fang/
Indtil den femtende Graad oc Tren/
I hans egit Tegen/ Jomfruen ieg meen.
Den dag vigede Solen mildelig/
Fra Tuilling i Krabben sindelig/
Venus vaar oc den samme dag/
Tilføyet met Jupiter i god mag/
Neptunus skiulde sig oc den dag/
Som hand haffde verit rædd for sag/
Den dag opuacte Naturen met flidt/
Fru Floram/ at thee sine Blomster vijdt/
Den dag vaar Mars frem for andre dage/
I Stenbucken synderlig gaaen tilbage/
Maanen haffde sig oc ey forgiæt/
Men i Skyttens tegen vaar hand sæt/
Den dag gick hans Bonde vd oc saa/
Sit Korn paa Marcken saa lystigt staa/
Den grumme Saturni aspect er bleffuen/
Den dag aff Junone slet fordreffuen/
Som forstyrrede Spiritus kand rolige giøre/
Oc Joui stor husualelse tilføre/
Julesang vaar gaaen høyt op i Sky/
Met sin søde Discantz Melodi/
Solen opdrog fra Blomster oc Gren/
Den deylige Dugg som Balsam reen.

Den Himmelske farffue oc Engelske lyd/
Gaff mig i Hiertit stor lyst oc fryd/
Saa at ieg nu ey kunde tencke at ville/
Mig fra denne sted i lang tid skille.
Saa sad ieg iblant slig vellysts kiøn/
Forlystede mig aff den lucct saa skiøn/
Men ah den glæde der Verden bær/
Saa omskifftelig hun altid er/
Beblandit met sorg oc drøffuelse stor/
At ingen glæde varig i hende boer/
Saa maa ieg vel sige/ Eya min fryd/
Bleff hastelig vendt til sorg oc quid.
Iblant de herlige Vrter oc Grene/
Vaar ingen vden ieg oc Fulen allene/
Her sette ieg Fulen paa en Quist/
At læse mine Bøner gaff ieg mig frist/
Men Fulen klaffrede op i Grenene saa/
At ieg for ingen deel kunde ham naa/
Jeg sagde/ min søde Ful see til/
Kryb icke for høyt at prøffue dit spil/
Dine Føder tør vden tuil sla dig feyl/
Da bliffuer du andre en fordristelsis speyl/
Dit forset kand dig intet dwe/
Du est feed oc icke vant at flwe/
Jeg frycter Høgen søger dig met fart/
Kom fordi igien/ oc end vel snart.
Hun sagde/ hui skulde min act ey dwe?
Min natur er det io/ høyt at flwe/
Jeg er io sterck foruden meen/
Har smucke feyre oc friske Been/

Her brugede hun sig/ klaffrede flux hen op/
Paa den mindste quist i Træens top/
Der sad hun oc sig hoffmodig holt/
Met vdslagne Vinge giorde sig stolt/
Men før end den arme Fuel actede sig om/
It Norden vær der hastelig kom/
Blæste Grenen tuert sønder hastelig/
Fulen falt mod Jorden met ynckeligt skrig/
It huast Træ i faldit ramde hun paa/
Met Brystet/ oc der støtte hun sig saa/
At Blodit fløed saare/ oc hun monne daane/
Da saa ieg det slag vilde vorde hendis bane/
Mit Hierte vaar stadt i sorg oc nød/
Der hun saa drogs met den bittere død/
Oc der ieg saa hende fare saa hen/
Jblant Vrterne flagre bort oc igen/
Met jammer oc graad lod hun sig høre/
Sit klagemaal monne hun saa sørgelig giøre/
O nu er ieg kommen i den nød/
At ieg maa smage den beske død/
O Fru Natura du mig beuar/
J Liffuit end nu en føye stund spar/
At ieg offuer min wlycke maa klage/
Før end Liffuit slet en ende skal tage/
Lad tiden met mig nogit forlente/
At ieg kand giøre mit Testamente/
Effter alskens glæde vil fra mig vende/
Oc Døden paa alting vil nu giøre ende.
Aff sorg beklemdis mit Hierte saare/
Mine øyen fælde oc saa hede Taare/

Der Fulen vilde sit Klagemaal giøre/
Jeg holt mig nær til oc vilde det høre/
En Hawentorn busk vaar der tilstæde/
Der gick ieg vnder oc haffde mit sæde/
Der Fulen kom nogit igen til sig/
Effter daanelsen begynte hand tale slig.
O huor stor falskhed findis i dig/
Fortuna/ huor haffuer du besuegit mig:
J Morgis huo vilde mig det spaait/
At det skulde nu vere mig saa gaait:
Jeg haabede til dig forfengelig/
Thi er ieg beskemmit saa ynckelig/
Min Lycke tør ieg ey storlige loffue/
Gud bedrit ieg nogen tid kom til Howe/
Haffde ieg hos mine lige i Skowen bleffuit/
Vden tuil haffde ieg i mange Aar leffuit/
Gode raad monne ieg saa tit forsage/
Giorde mod ræt/ effter mit egit behage/
Ærgerighed saa mit Hierte besad/
At Eolus fick til mig stor had/
Min kryben har giffuit Poeter Aarsag/
Der om at giøre Vers effter denne dag/
Gud bedrit ieg kunde mig ey besinde/
At Døden mig met sine Baand torde binde/
J Morgis tilige vaar skabning min/
Fast mere end Paafulens deylig oc fin/
J Morgen bliffuer ieg it Aadsel slemt/
Aff alle foractet oc slet forglemt/
Her veltis ieg i mit egit Blod/
Som flyder vd fra mit Hiertis rod/

Ey andit klinger nu for mit øre/
End Dødsens Klocke/ den maa ieg høre/
Tui vorde dig Verden met din falske Lycke/
Oc Gerighed/ aff huilcke du lader dig tycke/
Slet intet varigt ieg i dig kand kiende/
Din stackede glæde faar met sorgen ende/
Dine vsle gaffuer laaner du ickun bort/
Oc tager dem igien saa saare kaart/
Den som i dag har offuerflødige gaffuer/
I Morgen som den vsle slæt intet haffuer/
Oc i som altid ville høyt opstige/
Anseer mit Exempel oc lader eder sige/
Giffuer flitig act paa mit endelig/
Oc vocter eder fra wlycke slig.
Huad heller ieg vaar paa denne tid/
Henruct i Aandelig beskwelse vijd/
Eller det vaar en dyb oc skarpsindig tancke/
Dog tyckis mig der kwem saa monne vancke/
I denne forderffuelse som her sig theede/
At dette Klagemaal der saa ynckelig skede/
Det vaar aff Julen i nogen lunde/
Giort effter den vijs oc maade hand kunde/
Som it gaat Raad hun Kongen vilde giffue/
Oc i her effter skulle høre beskriffue.

Papegoyens første Breff til Kong Jacob den Femte sin Herre.

Stormectige Første/ ieg icke veed/
Nogen sted Eders lige i deylighed/
Gud giffue Eders Høyhed ære oc roos/

Triumph oc Seyeruinding altid der hos/
Oc altid Mandelig gierning at beuise/
Som lang tid betenckis/ vel værde at prise/
Efftersi Atropos har effter mig verit/
Oc nu min Hærlighed saa fortærit/
Den sørgelige død vil oss oc atskillie/
Jeg lader Eder dog mit tro Hierte oc villie/
Met dette effterfølgende Scedel oc Breff/
Oc allerstørste tacksigelse geeff.
Jeg maa bekiendit oc vel bestaar/
Eders Naade mangen herlig Lærdom faar/
Aff berømde Mends Predicken i Eders Rige/
Oc mange Poeters paamindelse dislige/
Huor i skulle styre Regiment oc vælde/
Som deris Scrifft saadant herlige bemelde.
Somme Poeter begræde oc klage/
Denne Verdens store wselhed oc plage/
Aff megen omskifftelse oc foruandling mand seer/
Der i atskillige Land oc Riger tit skeer/
Somme handle Tragedier ynckelig/
Om Kongers ende saa sørgelig/
Sligt altsammen de oc trolig frembære/
Eders Naade der met at vnderuise oc lære/
Saa haffuer ieg oc vden Hyckleri/
Set mig det for at tale fri/
Saa vel som andre effter min forstand/
At scriffue til min Herre som ieg kand.
En simpel Lignelse vil ieg fremsætte/
Om min Herre der effter vilde sig rette/
Ihuo som tien Eders Naade vel/

Ham løner Eders Høyhed oc met skel/
Men huo som skicker sig ilde oc wrat/
Ham tagis io fra hans befalning slæt/
Eders Naade giffuer ham intet gaat/
Men hand forglemmis oc bliffuer til spaat/
Naar hand settis aff oc visis hen/
Saa skickis en frommere i steden igen/
Lige saa giør Gud met Eders Høyheds Naade/
Oc andre Konger som Verden skulle raade/
Lad det vere i dit Hierte fest/
At du for Gud en Tienere est/
Den Herre oc Konge har icke sin lige/
For ham maa alle de mectigste vige/
Leg der paa vind i alle dine dage/
At du den Herre kant vel behage/
Da skal din løn wsigelig vere/
Oc du ophøyes til euig ære/
Blant andre Førster i Himmerigis Rige/
Dit Sæde skal vere met Englene lige.
Dine dyder skulle oc der til med/
Alle Poeter scriffue/ huer i sin sted/
Oc det skeer stedse men Verden staar/
At du sligt Naffn oc Titel faar/
Staar du dit kald faar snildelig/
Du prisis paa Jorden oc i Himmerig/
Fortørne io icke den Gud oc HErre/
Der dig ophøyede til den ære/
Oc dig den værdighed monne giffue/
En Regenter offuer hans Folck at bliffue/
Hand haffuer det giort saa viselig/

Psalm. 8. All Verdslig ting er vndergiffuen dig/
Baade Queg oc Diur baade Fisk oc Ful/
Til Legomlig føde oc nydeligt sul/
Jagt/ Fulefeng oc anden lystighed/
Mend/ Quinder met sømmelig kierlighed/
Sligt er skicket rigelig Menniskene til/
Met Guds fryct at bruge/ er det hand vil/
Musica met maadelig sang oc røst/
Er oss oc giffuen aff Gud til trøst/
Dissligist mange Instrumenter/
Aff huilcke vor Aand tit quegelse henter/
Forlyste dig her i effter dit gefald/
Allene ver flitig vdi dit kald/
Men findis du der i forsømmelig/
Eller i din bestilling wretfærdig/
Vbehagelig for Gud du visselig staar/
Hans hæffn oc straff du ey vndgaar/
Effterdi du har forstand oc nemme/
At lege/ at siunge/ oc Hesten at temme/
Met Glauend frimodelig rende tør/
Oc skiude met Bwe/ met Armbøst oc Rør/
Da raader ieg mest du vilde det lære/
At du en forstandig Konge kant vere/
Thi den konst er dig fornøden at lære/
Om du en Christen Førstis naffn vilt bære/
Oc effter en Konge har der aff naffn/
At hand skal regere sit Folck til gaffn/
Da see til du regerer først dig sel/
Oc skicker dit Legom oc Leffnit vel/
Paa det dine dyder kunde vitterlige vere/

Oc i saa maade kand forøgis din ære/
Thi huorledis vil den regere it Rige/
Som icke kand raade sig selff met lige/
Oc der som du vilt leffue met ro/
Kald sammen dit Raad forstandig oc tro/
Befal dem Rigit oc Regiment at raade/
Forfremme deris Decreta i alle maade/
Thi vden en Første giffuer paa gode Raad act/
Ingenlunde bliffuer hand ellers lenge ved mact
Met gode raad altid dit arbeyd bygg/
Saa bliffuer din gierning stadig oc trygg/
Vdaff de vijsiste dit Raad vduell/
Som ere forstandige paa ræt oc skell/
See icke til Rigdom eller Høyhed/
Eller Slect oc Byrdis ypperlighed.
Lad nu din høyeste forlystelse vere/
At du i din Vngdom vilde studere/
Om Førsters Regimente for dig tag/
At læse ickun en Time huer dag/
Til trøst oc gaffn kunde det vel dwe/
For dine Vndersaatte oc gantske Almue/
Der aff du vden tuil skulde forstaa/
Huer du dit kald skulde ret begaa/
Oc huorledis du met Christelig færd/
Kunde bruge din Krone/ Spijr oc Suerd.
Krøniker vilde ieg dig raade ocsaa/
At du vilde læse oc vel forstaa/
Din Høyhed kunde de en Speyel vere/
J huilcken du kunde see oc lære/
Mange Førsters røcte ont eller gaat/

Som de haffue fortient oc effter sig lat/
Dog de ere døde oc icke her i Liffue/
Deris gierninger dog altid i hukommelse bliffue/
Saa tenck oc du ret idelig/
At du met din gierning skulle visselig/
Saadanne som de ere/ tilkiende giffuis/
Oc her effter vdi Historier scriffuis.
Bed den Konge som paa Kaarsit leed pine/
At hand vil beuare gierninger dine/
At de io icke findis wrene/
Som ont rycte her effter kunde fortiene/
At ingen Poete faar nogen Aarsage/
Vden gaat at scriffue alle dage/
Thi lige som en Drøm ere Førsternis dage/
Der snart forgaa/ oc ende tage/
Thi siden Fergus i Skotland vaar/
Den første Konge som Kronen baar/
Est du den sidste aff hundrit oc fem/
Thi Døden har borttagit alle dem/
Vden dig som leffuer end nu igen/
Indtil Gud kalder dig ocsaa hen/
Aff dem ere fem oc halfftrediesinds tiue/
Ihielslagne/ ieg vil det icke liue/
Thi de regerede icke vel/
Derfor (min Herre) betenck met Skiel/
Saadant deris wlycke oc onde vilkaar/
Oc naar du Aarsagen der til forstaar/
Far saa fri frem i alle dydelige stycke/
Saa vndgaar du vist deris onde Lycke.
Tractere oc vel huer tro Friherre/

Lige som hand kunde din Broder vere/
Thi i nød de oc deris lige/
Skulle beskerme dig oc dit Rige/
Oc naar den ene offuerfalder den anden/
Da skal det skee/ siger ieg forsanden/
De vendis til dig aff din Retfærdighed/
Som du blandede met Barmhiertighed/
Oc naar som du deris Hierter kant haffue/
Da har du nock/ baade selff/ oc til gaffue/
Tuert imod bliffue Hierterne fra dig vende/
Da est du en Konge til naffn/ met elende.
Paa denne tid ieg ey nu veed/
Mere at scriffue til din Høyhed/
Endog ieg i act mere haffue kand/
Men ieg er suag i styrcke oc forstand/
Mine dødelige Saar giøre mig stor plage/
Aff mig kand Folck nu Exempel tage/
Jeg vilde (diss verr) ey gode raad høre/
Der met ieg Døden monne offuer mig føre/
Nu vil Døden met mig ey lenge forhale/
Jeg døer it wselt *cadauer*, *Vale*.

Papegoyens Andit Breff til sine Brødre/ som tiene til Howe.

I Hoffmend mine Brødre elskelig/
Gud befal ieg eder Hiertelig/
Lader dette mit Fald met aluorlig fryct/
Vere inderlig i eders Hierter tryct/
Oc dette mit Breff ieg eder vil sende/
Lader aldrig fra eders tancke bortuende/

Bigierer ey nogen tid for høyt at komme/
Fordi til Howe skeer det tit somme/
At den der sidder høyest i sæde/
Er snarist til at falde met liden glæde/
Der for i som Høyhed haffue i act/
Oc klaffre op at Stijen met mact/
Seer til i tide oc mercker met skel/
At i io feste eders Fingre vel/
Thi den som kommer i Høyhed mest/
Sidder i størst fare for Vær oc blæst/
Oc mindst beskyttelse finder der/
Mod den krancke Lyckis Vind oc Vær/
Som aldrig huiler/ men stedse monne haste/
Dem som høyt op sidde at nedkaste/
Oc dem som mene sig mest vere tryg/
Hun grwer for ingen/ eller vender dem Ryg/
Sparer ingen ihuor stor anseelse de haffue/
Huad heller hand er Konge/ Keyser eller Pawe.
Endog i Brødre nu ophøyede ere/
Oc synis høyt offuer Skyerne at vere/
J haffue nu Kongen oc den gantske How/
Lige som vnder eders Regiment oc Low/
Før haffue nogle verit saa vel ophøyde/
Der nu ligge ydmyge oc saare nedbøyde/
Offuer Hofftienistis lycke tit klagemaal giøre/
At hun sit vilkaar saa wstadig monne føre/
Deris fremfarne tid kand eder nu vere/
It forfarenheds Exempel oc nyttig lære/
De haabede paa Howtieniste forfengelig/
Der aff toge de fordristelse slig/

De stigede høyt op met vnderlige fore/
Deris act vaar icun at bliffue store/
Men der de nu heldst actede at slwe/
Da fattedis dem Feyre/ oc kunde intet dwe.
Efftherdi Howtienîste saa wtro er/
Oc saadan wstadighed met sig bær/
Det er hendis euige vijs oc vane/
Hun vender sig tit som Kirckens Vœrhane/
Somme giør hun i Hiertit glade/
Oc somme menne hun i sorgen lade/
Somme ginge en dag fremmerst oc geffue/
Den anden dag der effter de bagiste bleffue/
Derfor seer til i eder besinde/
Lader det falske haab eders Fornufft ey blinde/
Jeg siger sant/ der ere mange til Howe/
Der eder som store Herrer rose oc loffue/
Dog der som de saae eder saa trenge/
Skulde hielpe eder i en Gallie at henge.
Vaare tiden mig icke nu saa kaart/
Thi ieg maa nu fra Verden bort/
Jeg skulde vel den store wselhed forklare/
Der Howfolck megit haffue at forfare/
Den wstadighed der befryctendis er/
Den forfengelige ære der alle haffue kiær/
Oc egit nytte der søgis met suig/
Den Vellyst har alle plager met sig/
Oc er/ som Poeten siger styndum i haab/
Styndum i mistrøstelse oc mishaab/
Der aff forderffuis til Howe saa ilde/
Deris Vngdoms Aar met megit wsnilde/

At de nødis til i Alderdom/
I Hospital søge huile oc rom.
Lønlige Raadgiffuere findis oc til Howe/
Som icke ere værd megit at loffue/
Acte Kongens oc Menighedens gaffn ey stort/
Men om deris egit nytte er det giort/
Met ret oc wret skrabe til sig saa/
Stor eyedom ihuor de den kunde faa/
Oc naar de ere paa det høyeste der med/
Kommer Howtienistis foruandling oc slar dem ned/
Nu findis oc mange som glædis her/
Aff deris wlycke oc sørgelige fær.
Fremdelis kunde ieg her forklare/
Om Hycklere oc de suigefulde Daarer/
Som for en ringe tieniste oc wmage/
Stor løn tøre oppebære oc tage/
Som de der skulle hente Bolskaff/
De bekomme tit stor fordeel der aff/
Item de som tale it met deris Mund/
Mene dog it andit i Hiertens grund/
De gode ord aff falskt Hierte kunde giffue/
Til Howe de tit store Herrer bliffue/
Bespaattere oc Skendegester met wgudelighed
Haffue tit til Howe større myndighed/
End nogen Doctor oc Gudfrycktig Mand/
Som i den hellige Scrifft haffuer forstand.
Offte kand mand der Belials Børn finde/
Oc Hyckler til Howe huo ret vil befinde/
Som Førster met forgifftige raad tilskynde/
Met Horeri oc wrecnhed at synde/

De samme som saa vgudelig last/
Indtrycke i Førsters Hierter fast/
Som gemene Forræder skulde mand dem vrde/
Forræderis straff dem oc vißelig burde.
Huad tuedract met vselhed oc sørgelige kaar
Til Howe har verit nu i hundrede Aar:
Huad dødelig forvandling met jammer slig:
Huor mangen Edelmand er lagt i Lijg:
Oc efftersi ingen rolighed der bliffue vil/
Da sætter eders lijd slet intet der til.
Slig vold til Howe vndertiden monne gaa/
At faa eller ingen kand den modstaa/
Baade Herren oc Svenden kand det til hænde/
Som forfarenhed vel giffuer tilkiende/
Hertugen aff Rothesay Exempel monne giffue/
Som haabedis i Skotland en Konge at bliffue/
Kunde ey den foruandling til Howe modstaa/
Thi maatte hand i Fengsel ynckelig affgaa/
Kong Robert den Tredie huad sorg oc nød/
Haffde hand/ den tid den sørgelige død/
Hans tuende Sønner haffde ihielslagit/
Printz Dauid oc Jacob i Fengsel borttagit/
At de saa ynckelig maatte omkomme/
Det vaar ynck for alle Skotter fromme/
Her aff forstaa i nu lættelig/
At Howtieniste er omskifftelig/
Men Kongeligt Blod kand sligt icke vende/
Vden dem oc selff skal tit sligt hænde/
Til Howe regerede oc herlige nock/
Men hans tid varede/ Hertug aff Murdok/

Vaar hand ey gantske Skotlands Skytzherre/
Saa mectig som nogen kunde vere:
Men hand vaar ey nock viss paa/
Huorledis det monne til Howe gaa/
Thi alting met hannom bleff ilde forvendt/
Hans lange tieniste bleff mørck oc wkiendt/
Hofftieniste forraadde ham oc hans Søn/
Valter den vnge deylig oc skiøn/
De togis baade ynckelig affliffue/
Deris lycke vilde ey bedre bliffue.
Kong Jacob den Første som sandelig vaar/
All vissdoms oc forstands Patron oc Forsuar/
En Perle i snildhed/ Polities prydelse god/
Retfærdigheds Kilde/ Herlig talis flod/
Hues dyder ey mueligt er at bescriffue/
Met huilcke hand vaar beprydit i Liffue/
Dog der hand høyest i Regimentit opkom/
Oc regerede som en Konge from/
Bleff hand forraadt saa ynckelig/
Aff conspiration met falsk oc suig.
Kong Jacob den Anden monne det saa gaa/
Der hand i høyeste ære monne staa/
Formedelst it stort Skyt som affgick/
Sin visse død hand der aff fick/
Men det maa stor forundring giffue/
At Lycken vilde ham saa wgunstig bliffue/
Ramde ham allene som Hoffuedit vaar/
Blant it halff hundrit tusinde Mend som hand staar.
Mit Hierte maa bange der aff bliffue/
Om ieg vilde megit tencke eller scriffue/

Den Howe foruandling oc vnderlige spil/
Met Kong Jacob den Tredie/ der hand vaar til/
Den sorg/ fryct/ omskifftelse mange lund/
Disligist ocsaa det falske sambund/
Huor Lycken har sig met Cochram føyet/
At hand til Howe bleff saa ophøyet/
Met sine Stolbrødre vdi den tid/
Vdaff en synderlig offuerdaadigheds iid/
Det vaar gaat at de aldrig vaare fødde/
Eller i deris Barndom strax forødde/
Ved huilcke den Printz saa ædel oc geeff/
Saa ilde i den tid vanbrugit bleff/
De voxte/ lige som iblant Korn voxer Klinte/
Kongens snilde raad det actedis intet/
Den Herre sig ocsaa stille holt/
Som hand haffde liggit i Fengsel oc Bolt/
Saa lenge de/ diss verr/ den vanbrug dreff/
At Kongen omsier beskemmit bleff.
Saa høyt de opstigede/ slig hørelse de finge/
Saa venlige de oc met deris Første omginge/
At Kongens kiødelige Broder sel/
Kunde icke komme i hans næruerelse vel/
Hertug aff Albania oc Greffuen aff Mar/
Som Landflyctige de vde huldne vaar/
Indtil slig vrede monne Kongen betage/
At hand Hertugen monne slet foriage/
Oc kunde ey den dødelige fiendskaff affgiffue/
Før hand lod ocsaa Greffuen affliffue.
Denne Cochram met hans Selskaff stort/
Nøddis/ dog vden Feyre/ at slwe bort/

I Krøni-
ker oc gam
le Hiſtori-
er findis at
Skotland
kalledis i
fordum tid
Albania.

Til de Skowe i Albania/ oc Ceder træ/
Der actede de at faa ly oc læ/
De krøbe høyt op actede der at bo/
Men fulde vdaff Stijen paa Lawder Bro/
I Skotland/ der bleffue de hengde i Snare/
Vden all naade maatte de ſtaa den fare/
Thi Kongens Fengſel volte de faſt vdi/
Oc vanbrugte ham ved deris Hyckleri.
  Det ſkalde forſtyrre mit Hoffuit oc Sind/
Om ieg der paa vilde legge ſtor vind/
At ſcriffue den ſtore ſkade oc wlycke/
Der Skotland lang tid monne haardelig trycke/
Mine Fingre ſkulde bliffue trætte der aff/
Om ieg den foruandling tilkiende gaff/
Den ſkade oc forderffuelſe til alle Mand/
Den indbyrdis Krij her har verit i Land/
Oc huor Sønnen mod Faderen torde ſtøde/
Met vdſlagen Fane ham i Marcken møde/
Gud giffuit den Førſte haffde effter ſit behag/
Bleffuit trøſtit met Salomons vijſdom den dag/
Eller begaffuit met Samſons ſtyrcke oc krafft/
Eller Agamemnonis Hærr til hielp haffde hafft/
Men huad hielper ønſke vdi ſlig vaande/
Der vaar ingen hielp eller trøſt for haande/
Om Morgenen vaar hand en Konge bold/
Om Afftenen it døt Lijg blerg oc kaald.
  Ah/ huor er den milde Printz ædel oc værde/
Den mectige Førſte Kong Jacob den Fierde/
Jeg haffuer en god tro til JEſum Chriſt/
At hand har giffuit ham Himmerige viſt/

Aldrig troer ieg nogen haffuer regerit/
Bedre end hand/ der paa Jorden har verit/
O Atropos huor haffue wi stor aarsage/
J all vor tid offuer dig at klage/
Hand vaar en Speyel til ydmyghed/
En Stierne der liusede i all rundhed/
Den stund hand leffde da gick det saa/
At Retfærdighed monne fri fremgaa/
Alle vdøer for rædsel beffuede oc skalff/
Eskdal/ Euisdal/ Liddisdal/ oc Annandal/
De torde ingenlunde imod hannom stride/
Thi de fryctede om de hans straff skulde lide/
Saa stor gunst oc yndest haffde hand ocsaa/
Aff alle sine Vndersaatte store oc smaa/
At hand allene torde Ride gennom Land/
Thi hand slæt ingen wuenner fand/
Sligt Hoff holt hand met Adel god/
At ryctet offuer gantske Europam stod/
Hand lod holde Tornering oc Dyst der til/
Met all anden lyst oc Ridderlig spil/
Som en Konge sømmeligt kunde vere/
Hand vaar sit Kongelige Regiment en ære/
Den Kierlighed mod Franckerige ham oprørde
At hand en Krij mod de Engelske førde/
Men det slag paa Floddoni Marck skeede/
Mod Skotter oc Engelske/ huad der sig theede/
Jeg skelffuer ved at sige huor den Første from/
J sin Triumpherendis ære den dag omkom/
Det vaar icke aff de Engelskis mact saa stort/
Men mere aff hans egen forseelse giort/

Ah/ haffde hand den dag ladit sig raade/
Hand haffde faait roos oc Seyer baade/
Jeg vil ey scriffue den Processz saa vijd/
Som det gick til paa samme tid/
Aldrig læsde ieg før/ det ieg ret veed/
Saa grædelig oc stor ynck vere skeed/
Oc saa mange ædel Herrer ihielslagne vere/
Der de beskermede deris Konge oc Herre.
Derfor/ O Brødre besinder eder nu/
Lader denne Speyel altid vere i eders hu/
At i aff saadan foruandling kunde lære/
Alting til Howe wstadige at vere/
Naar Førsterne ere saa bortructe aff sæde/
Oc effter deris død følger liden glæde /
Men mere bedrøffuelse/ oprør oc tuedract/
Har tuingd oss her offte i Landit met mact/
Synderlig huad skade mand der aff kunde faa
Der vor vnge Herre ey kunde tale eller gaa/
Der hand vaar i sin Barndoms tid/
Huad bulder oc trætte da vanckede vijd/
Dissligist raaff/ mord oc wselhed/
Der regerede ickun offuerdaadighed/
Saadan omskifftelse vaar der til Howe/
Atskillige Regenter atskillige Lowe/
Styndum regerede Dronningen i sin myndighed/
Styndum Hertug aff Albania som mangen veed/
Styndum vaare aff Adelen Regentere/
Styndum Lowkiøne oc Landzdommere /
Saa mange wlydige der da vaare/
Faa aff dem actede Regenterne saare/

Offueruold haffde da slig offuerhaand/
At ingen torde Ride eller gaa offuer Land/
Uden hand vaar berustit oc førd vdi/
Lige som hand actede at fare i Kri/
Den fattige Hans Bende sit øg da myste/
Kunde det ey bekomme met nogen liste.
Huo vaar da mere ophøyet i ære/
End vor Førstinde Margareta monne vere/
Slig mact haffde hun for alle Mand/
At hun beskyttede baade Konge oc Land/
Dog kom der effter en foruandling snar/
At den herlige Dronning oc Perle klar/
Torde lang tid icke lade sig see/
Megit mindre til Howe sin myndighed thee.
Jacobus Betonius en ypperlig Mand/
Erckebisp i S. Andreepoli vaar hand/
Oc Cantzeler/ som megit vaar holden i act/
En Prelat i Geistlig regiment met mact/
Krøb op at Stien som hand kunde best/
At hand i Rigit bleff Kongen nest/
Men Stijen met ham rystedis all/
At hand saa ynckelig gick paa fald/
Her kunde ey myndighed oc Geistlig mact/
Ey Rigdom eller venskaff haffue nogen act/
Oc ey heller hannem nogen hielp giøre/
Der Frw Howe med ham sin rompe vil røre/
Hans høye forstand stet ingenlunde/
Ey til it Haar ham hielpe kunde/
Der de som den tid til Howe vaare/
Sligt dødeligt Fiendskaff imod ham baare/

Som en Fange foraarede de ham saa/
Aff idel foract monne det saa gaa/
Stundum vaar saa bange at hand ey viste/
Huor hand skulde skiule sit Hoffuit met liste/
Stundum løb hand i Fastelagens skick/
Oc som en Jøst gante hand vndertiden gick/
Haffde icke Hiertit verit trøsteligt oc fri/
Vist haffde hand død aff Melancholi.
  Huad tuedract wselhed oc saadant lige/
Har verit til Howe i Franckerige/
Den tid Kong Franciscus til fange bleff tagen/
Hertug aff Burbund hos hans Krigsmact bleff sla-
Oc død hen vdført paa en Baar/ (gen/
Huer kand vel forstaa huad ynck der vaar/
Howfolck grasserede ocsaa saare/
De der paa den tid i Rom vaare/
Der Pawe Clemens bleff i Fengsel sæt/
Oc den ædele Stad forderffuedis slæt/
J Engeland haffde ingen større befal/
End deris Triumpherendis Cardinal/
Somme sige/ hand forøgte Menigheden saa/
Met lige Retfærdighed til store oc smaa/
De Engelske selff oc der om sige/
At ingen Prelat kunde vere hans lige/
Om hand haffde lenger regerit oc leffuit/
S. Peder haffde selff vist aff sæt bleffuit.
  Hans Pawelige astadighed oc Kongelige stat/
Hans offuerflødige Rigdom oc skiøne Pallatz/
Hans Arbeyd met mødsommelighed/
Hans høye forstand oc dybe snildhed/

Kunde ham altsammen ey hielpe eller baade/
Der Frw Curia begynte ham at hade/
Thi Stien paa det høyeste met ham brast/
Oc hand falt ned mod Jorden met hast.
Huor ere de frimodige Greffuer de Dewglas/
Som her regnerede effter deris egit paß:
Huad skal mand Sagen met mange ord bøde:
De ere slet borte/ ihielslagne oc døde/
Blant dem Greffue de Marck halshuggen bleff/
Fru Curia dem nedtrycte oc fordreff/
Huo stigede høyre end Archibaldus/
Nu nylige/ som vaar en Greffue de Angus/
Huo haffde større yndist eller myndighed/
Hos Printzen/ end hand/ som huer Mand veed:
Cantzeler oc Vardanus/ vaar hand ey saa:
Men der hand paa det høyeste Trin monne staa/
Oc haabede det skulde saa altid varit/
J det samme har hand andit forfarit/
Fra sin befaling bleff hand affsat/
Maatte rømme oc bleff Landflyctig slat/
Saa monne det ham til Howe gaa/
Jngen anden naade kunde hand faa.
Fordrister ey fordi mine Brødre kiere/
Om i haffue mact/ myndighed oc ære/
Eders Hierte skal ingenlunde lade sig trycke/
Til at hoffmode sig aff eders lycke/
Men sætter eders haab til Gud allene/
Oc tencker eders Konge met troskaff at tiene/
Naar Hofftieniste smigrer for eder mest/
Flux der fra til huile/ det er eder best.

Huor er nu det herlige Troianiske Hoff/
Eller den store Alexander som haffde stort loff/
Met sine tolff vise Stolbrødre oc Raad/
Julius met sine stercke gierning oc daad/
Eller Agamemnon som vaar mectig i Strid/
Den Poeter beskriffue saa megit vijd/
Huo der vil acte deris Endeligt/
Da er det i sandhed sørgeligt/
Somme bleffue ynckelig ihielslagne/
Somme met Forgifft aff dage tagne/
Saa ilde i Verden ere de affredt/
Oc deris Hoff saa ynckelig atspredt.
Troer vist intet stadigt Hoff kand vere/
Uden der som Christus er Konge oc Herre/
Hans tid kand aldrig nogen ende faa/
Hans Herlighed oc ære kand aldrig forgaa/
Hans Hoff foruandlis icke aff nogen tuang/
Der har hyckleri oc affuind slet ingen indgang/
Troer vist ieg monne eder sandhed sige/
Oc met min tale ey tencker at suige/
Thi huo som ligger i sin sidste stund/
Oc dragis met Døden/ skemter ingenlund/
Men siger sandhed oc passer ey paa/
Heller venskaff eller vrede vil efftergaa/
Den stund i leffue oc haffue god tid/
Tencker til at bedre eders syndige ijd/
Gode Nat mine Brødre allesammen/
Gud giffue eder alle det euige Liff/ Amen.
Far vel Edinburg du herlige Stad/
I huilcken ieg offte vaar lystig oc glad/

Du est her i Rigit en nyttig Rod/
For alle som ville bruge Kiøbmandskaff god/
Altid bereder du rom oc sted/
At faffne Kongen oc Dronningen med/
Det samme du met Kongens Hoff giør/
Beuis huer ære som hannom bør/
Politi oc Low met Retfærdighed/
Ere i dig ved mact som huer Mand veed/
Vaare Guds fryct/ vijsdom/ ære oc tro/
Slet borte/ oc fundis ingensted at bo/
Dog meen ieg saa i min hw oc sinde/
I dig skulde mand dem visselig finde.

Du herlige Snaudoun far ocsaa vel/
Met dine høye Taarn oc din Kongelige Capel
Dissligist din Lund oc din trinde Skiffue/
For alle i dig vilde ieg heldst bliffue/
Besynderlig tre Maanede i Sommeren vd/
Om ieg vaare skabt it Menniske aff Gud/
At høre de lystige Fule siunge/
Hues røst mod de Kongelige Klipper klinge.

Far vel Lythquo/ dit Pallatz met ære/
En lystig efftersiun maatte det vel vere/
I Portugal oc Franckerige/
Der mand vijt skulde vide aff at sige/
Far vel Falckland Fyffs styrcke oc krafft/
Dissligist din Lund saa deylig skabt/
Lystig oc skiøn ligger vnder Lawmund/
Før leffde ieg i dig glad nogen stund.

En Samtale imellem Papegoyen/ oc de Hellige Mend hendis Arffuinge.

DEr Skadden spurde det rycte saa/
At Papegoyen siug oc for Døden laa/
Kom hand oc sætte sig hos hende ned/
Oc lod som hand aff stor medynck græd/
Søster/ sagde hand/ hui est du saa suag?
Oc huo gaff dig det dødelige slag?
Men om det Saar vil vere din bane/
Aluorlig vil ieg dig da formane/
At du io vel reder for din Siæl/
Dit timelige Gods du vddeler vel/
Dine Synder bekiend aff hw oc act/
Da skalt du vide/ ieg haffuer den mact/
Om du dine Synder skriffter ret/
Jeg kand dem alle forlade dig slet/
Jeg er en Canick effter Pawens Ræt/
Til ypperst Prior offuer mine Brødre sæt/
Min huide Klædning mercker wskyldighed/
Oc mit hellige Leffnit/ som huer Mand veed/
Det sorte betyder/ skalt du oc acte/
At wi skulle altid Døden betracte/
Antuorde mig fordi dit Gods i Haand/
Thi du vedst ieg er en hellig Mand.
Raffnen kom ocsaa oc lod sig høre/
Der hand fick denne tidinde at spøre/
Glenten disligist hun pipede saare/
De lode som de megit sørgende vaare/
Ah Søster/ sagde de/ ilde tyckis oss det at vere/
At i vdi den wlycke kommen ere/

Nu er eder best vdi den vaade/
I acte huad wi eder sige oc raade/
Efftersi wi hellige oc Gudelige Mend ere/
Bekiende den sande Religion oc Lære/
Raffnen sagde/ ieg aff Francisci Aarden er/
Der for ieg den sorte Kappe ber/
Glenten sagde/ ieg er en aff de hellige Brødre/
Har mact dig leffuende i Himmelen at føre/
Min Samuittigheds reenhed veed alle Mand/
Den sorte Bibel ieg slet vden ad kand/
Der aff vil ieg dig nogit lære/
Om du vort Closter vilt nogit forære/
Gud veed vor Fattigdom i vort Closter/
Kunde dog ey leffue ved bar *Pater noster*.
Papegoyen suarede/ O Fader kiære/
Eders Klædeskick siunis vel hellig at vere/
Jeg tencker dog andit/ haffuer eder mistrod/
Eders Conscientz skal icke vere god/
Den Kylling i toge vnder Giærdit met act/
Fra Hønen/ ait nappede i den saa fact/
Hand sagde/ ieg kiendis at ieg ham tog/
Min gode Ven vaar Hønen dog/
Oc for min Tiende som ieg skulde haffue/
Tog ieg den Kylling til offer oc gaffue/
I vide vel oss bør det at volde/
Om nogen aff Folckit skal troen beholde/
Der imod har Pawen beskicket met ære/
De Geistlige skulle sig aff Tiende nære/
Jeg veed oc at Gud eder Naadig er/
Efftersi i som dragis met Døden her/

Den store lyckfalighed aff Gud kunde faa/
Slige hellige Trøstere maa hos eder staa/
Thi raade wi dig fuldkommelig/
Men Gud har giffuit dig Naaden slig/
Du kant end frilig din tale fremføre/
At du dit almindelige Scrifftemaal vilt giøre/
Sig frem dine Synder men du har frest/
Deel siden dit Gods som du kant best/
Wi tre skulle giøre din begengelse reen/
Oc met stor velsignelse iorde dine Been/
For dig ville wi tiue Siælemesser gale/
Oc alle Guds Helgen din Siæl befale/
Krager skulle galpe saa ynckelig/
At Folck der offuer forbarme sig/
Forsamlis met hin anden i haabe/
Oc *commemoratio animarum* raabe/
Kyllinge oc Giæslinge wi der til tuinge/
It sørgeligt Vers at de skulle siunge/
Saa trolige skulle wi for dig tiene/
Secundum vsum sacrum alting mene/
Wi giøre dig fri met helligt minde/
S. Blasius forloffuere wi oc vel finde/
Wi quæde det grædelige *requiem*,
J fordum tid baar det Penninge hiem/
Offuer din Graff lade wi oc lyde/
S. Mungois Otesang/ kunde wi nogit nyde/
Det store *Credo* skal oc vel behage/
Det gamle *placebo* siunge wi tilbage/
De lange Bøner læse wi dig til ære/

For din skyld wi sørgelige Klæder bære/
Oc vaare din Siæl i Helffuede allerede/
Hun frijes naar wi dit Dirige bede.
Hun suarede/ O Fader/ din tale er god/
Jeg fryeter din gierning er tuert imod/
Bondequinder raabe larm oc sørgelig grwe/
Offuer deris Enge naar de see dig flwe/
And oc Andrick fryeter for dig med/
Thi alle Mand kiender din falskhed i sted/
Jeg vndrer at ingen skam i dig er/
Du veedst io at du sligt ryete bær/
Min simpele Aand vel fryete maa/
Sig at bekiende for eder saa/
Jeg hører at Folck siger om dig alle/
En øyenskalck monne de dig kalde/
Fra forsamling oc samfæde mand dig affskil/
Mit Gods dig at betro ieg icke vil/
Ey heller den stund ieg er i Liffue/
Eder offuer mit Legem befaling at giffue/
Men den ædele Nactergal/ vaare hand her/
Den Draasel met/ der ieg haffuer kier/
Den simpele Turteldwe der næst/
Disse tre giorde min begængelse bæst/
Met kaastelig Sang oc herlig Vise/
Den begengelse skulde huer Mand visselig prise/
Ah kunde ieg nu i denne dag vere/
Hos Paafulen/ som Engle farffue monne bære/
Jeg torde min lijd paa hom vel sætte/
Hand skulde min villie best vdrette/
Den lystige Stillitze oc skøne Grønspæt/

Den deylige Lærcke der fluer saa læt/
Om de her vaare ieg vilde mig fryde/
Thi de skulde saare min wlycke fortryde/
Oc mig vel i min Siugdom trøste/
Til Døden kunde ieg mig saa forlyste/
Eller oc den Suale i fløyet saa snar/
Som snildelig i sin gierning far/
Jeg tuil ey paa hun skulde vel ville/
Met sin krafftige Steen mit Blodløb stille.
Da suarede Glenten hoffmodelig/
Til Papegoyen met tale slig/
Wi bede suar oss til vort Spørsmaal/
Oc sig oss det fri i Scrifftemaal/
Wi suere det høyt at wi ey ville/
Sige nogen der aff/ men holde det stille/
Før du far bort/ sig huad det volder/
At mangen oss saa verstyggelig holder :
Du est forfaren kant megit vide/
Thi du har vandrit i Verden vijde/
Først født i øster oc der vel kient /
Siden har du i Vester her trolige tient/
Paa dig ieg det vel mercke kand/
At du har mange Folckis forstand/
Synderlig de du har offuerfløyet vijd/
Baade Synder oc Nør før du komst hid /
Aff saadan din store forstandighed /
Vedstu atskillige Lands leylighed/
Derfor besuer ieg dig aluorlig/
Ved den Leffuende Gud i Himmerig/
At du her om vilt sige oss sant/

Oc forklare oss det foruden tant/
Huad rycte om oss Predicanter er førd/
Enten ont eller gaat huad du haffuer hørd.
Hun sagde/ O Fader ieg skytter ey stort/
Huorledis i leffue/ oc huad i haffue giort/
Jeg tør ey fuldelig suare til den Sag/
Icke kand ieg heller/ thi ieg er suag/
Saa gruselig pine lider ieg ocsaa/
Spør fordi dem som sig bedre forstaa/
I tøre eder oc maa skee vrede giøre/
Naar i faa den menige Mands ord at høre/
Men vil Døden sig nogit met mig forhale/
Saa ilde ieg gider vil ieg dog tale/
Oc hues ieg der om kand komme ihu/
Aff trofast Hierte siger ieg eder nu/
Først vil ieg det ey for eder dølge/
De sige at i icke nu effterfølge/
Eders hellige Fædre/ men ere langt affuende/
Lige som eders Leffnit oc giffuer tilkiende/
Eders vise Forfædris begyndelse vaar god/
I Apostlis oc Martyrers tid det deylige lod/
Confessores met deris hellige Leffnit ginge/
At det monne vijt vd i Verden klinge/
Ved Predicken plantede de Troen vel/
Som dem vaar befalit aff Christo sel/
De fryctede ey at sige sandhed vd/
For Førster oc Herrer/ actede intet forbud/
Men Predickede frimodelig i farlighed oc nød/
Slet intet gruede for den grumme død/
Sandhed hulde de ved alle deris dage/

Taalmodig der offuer lede Marter oc plage/
Skiøtte icke om Land/ Rente eller at vorde rige/
Deris Lærdom oc Døden dem actede de lige/
Forundring det i Hiertit giffue maa/
Deris gierninger at fortelle eller tencke paa/
Marc.16. Deris mirakel ere aabenbare oc gaar aff sagn/
Actor.3. De helbrede mange i JEsu Naffn/
Purgerede dem som vaare besætte/
Aff onde Aander/ oc flyde alting til rette/
De Halte giorde de at de kunde gaa/
De Døde opreyste de oc saa/
De Blinde/ Døffue/ Spedalske med/
Dem giorde de sunde huer i sin sted.
Prelater troloffuedis i de dage/
Met Fattigdom/ den lode de sig behage/
De leffuede met hende som en Hustru god/
Deris gode rycte da i Blomster stod/
De afflede tre Døtter som huer Mand veed/
Kyskhed/ Gudfryctighed/ oc Ydmyghed/
For deris skyld monne Prelater vere/
Paa den tid i stor act oc ære/
I saadan hellig oc gudelig tid/
Leffde Prelater saa vdi lang tid/
Indtil den mectige Første kom/
Constantinus som regnerede i Rom/
Der hand saa Kircken vere bunden hart/
Til Fattigdom/ oc alting hos dem vaar bart/
Aff stor metynck/ god mening oc att/
Giorde skilsmis imellom dem/ kaartelig sagt.
Strax tog sig for den Keyser from/

Troloffuede Kircken ved Fru Eyedom/
Hun lod vdraabe strax paa stand/
At Fattigdom slæt skulde rømme aff Land/
Oc fands hun met Kircken selskaff at haffne/
Mand skulde hende baade hendis øyen vdgraffue.
Siluester vaar den tid Pawe i Rom/
Hand gifftede sig først met Eyedom/
Oc der hun begynte at Blomstris fast/
Tog oc til sig frimodighed met hast/
Da nøddis Gudfryctighed i ørcken at rømme/
Der hun saa Eyedom saa høyt opsuømme.
O Siluester/ huor vaar nu din forstand/
Du anammede Peder før som en Mand/
Her lystede dig stor Eyedom at tage/
S. Peder der met saa ilde forsage/
Andreas oc Johannes alting offuergaffue/
For deris Predicke Embede hues de monne haffue/
Deris Gods oc Eyedom timeligt/
Baade Garn oc Baad oc andit sligt/
Met nødtørfftig ophold lode sig vel nøye/
Dog det end siuntis at vere føye/
J ørcken gick S. Hans Baptist/
Hans Klæde oc Føde vaar haard foruist/
S. Pouel scriffuer oc saa der om/
Hand kalder Eyedom wuiß Rigdom/
Fra en sted til en anden hand foer/
Predickede for alle Salighedts ord/
For Rigdom kunde ey omhyggelig bliffue/
Men nøyedis met hues Gud vilde giffue.
Glenten sagde/ hues du her til haar fremførd/

Ey andit end gaat haffuer ieg nu hørd/
Sack frem met sagen/ oc den fulddriff/
Din mening kaartelig tilkiende giff.
Papegoyen sagde/ det vil langsomt bliffue/
Skulde ieg det alt tilkiende giffue/
Huorledis Eyedom i sit Ecteskaff sslig/
Er fremdelis bleffuen fructsommelig/
Oc haffuer siden født/ som mig er sagt/
To Døtter/ værde at beskwis met act/
Den første kaldis Rigdom met ære/
Den anden kaldis Vellyst som Kiødit kand bære/
Disse voxte op store met megen snarhed/
Formedelst den rolige Geistlighed/
Saa megit deylige oc offuermaade rige/
At i all Verden fands ey deris lige/
Siden toge disse to til sig met fart/
Moxen Geistlige Regiment den største part/
De Geistlige igien met glædeligt mod/
Beuiste de Fruer tienstactighed god/
Gud veed om Samuittigheden i sslig rey/
For hannom vaar rolig oc god eller ey/
Saa tiente de Vellyst/ vaare hende til rede/
Der offuer glemde de at studere oc bede/
De actede det oc for en løs wmag/
At Predicke for fattige Folck huer dag/
Dog i deris Concilio besslutede de saa/
At ingen Geistlig skulde i Ecteskaff gaa/
Oc loffuede at leffue kyske effter den dag/
Men Fru Vellyst til skarn giorde det ansslag/
Det siunis at de deris Hustruer fordreffue/

Paa det de saa i slem lyst kunde leffue/
Thi de tenckte det vaar plage oc straff/
Saa hart at vere bunden i Ecteskaff/
Mand pleyer at sige/ det er oc vist/
At ny Ansicte giør offte ny lyst/
Saa vende de Kyskhed til Wkyskhed/
Thi vden Hustru giffuis aarsag til begierlighed/
Her tencker ieg paa Jeronimi lære/
Den til forbedring/ oc Gud til ære/
O ignis infernalis Luxuria, cuius materia gula, cuius flamma superbia, cuius scintillæ praua colloquia, fumus infamia, ciuis inopia, finis gehenna.
Det er:
Wkyskhed er en Helffuedis brynde/
Met huilcken nu saa mange synde/
Det Træ oc Brende er Offuerflødighed/
Lwen der aff er Hoffmodighed/
Slem snack ere gnister der flwer fast/
Den Røg er vanrycte/ skam oc last/
Asken er Armod met stor tuang/
Siden euigt Helffuede oc Dieffle bang.
Fru Kyskhed hemmelig forstack sig slet/
Den tid hun saa deris onde forset/
Fru Vellyst lod vdraabe ved Breff oc Bud/
At hun skulde driffuis aff Italien vd/
J Franckerige gick det hende lige saa/
J Engelland kunde hun ingen platz faa/
Da sætte hun strax til Skotland sin fær/
Søgte Leyde hos Kongen oc til Howe her/

Sin Supplicatz giorde hun ydmygelig/
Men de affsagde hende kaartelig/
At hun der ingen hielp skulde finde/
Ja de offuerskende oc bespaattede hinde/
Oc sagde/ for Presterne kant du dig indføre/
Oc der din Protestation giøre/
Thi mange hundrit Aar monne det vere/
Siden Kyskhed haffde nogen indgang here/
Nu vaar hun træt aff vandring oc gang/
Til Presterne gick hun i den trang/
Oc dem som Religionen monne regere/
Der de hende saae monne sig forfære/
Oc sagde/ for en vanbrug skulde mand det kiende/
Om wi saa strax anammede hende/
Thi giorde de endrectigt samtycke der om/
Slet ingen at anamme fordreffuen aff Rom/
Skulde wi det anamme der ey bliffue kand/
J Rom/ i Franckerige eller Engelland/
For dine slætte ord som du kant giffue/
Huor vise Folck vilde wi da bliffue?
Oc effter du vandrer oc haffuer saa stunder/
Da packe dig hen/ oc gack til Nunder/
Thi wi haffue sorit oc giffuit vor Eed/
Fru Rigdom/ Vellyst oc Wkyskhed.
Da gick hun der fra sørgelig/
Hen til de Nunder taalmodelig/
De toge hende strax met Proceß an/
Tenckte Kyske at leffue som de vaare van/
Men der den tidende til de Frwer kom/
Eyedom/ Vellyst oc Rigdom/

Da redde de sig strax til vey/
Met en Krijgs mac(sic) oc tøffuede ey/
Belagde deris Pallatz met mangen Krigsmand
De fryctactige Nunder gaffue sig paa stand/
Oc ydmygelig begierede naade/
At de kunde frijes vdaff den vaade/
Freds pact at giøre lagde de paa vind/
Oc siden der effter lode de dem ind/
Kyskhed saa vel huad sligt vilde giffue/
Thi vilde hun der ey lenger bliffue/
Da monne hun hen til Brødrene gaa/
Hun tenckte hos dem sin tilfluct at faa/
De sagde/ aldrig skal nogen det høre/
At wi ville haffue met Qwer at giøre/
Huor er hun da nu: sagde den gerige Glente/
Hun suarede/hos eder tør mand hende ey vente/
Men ieg troer hun skal anammit vere/
Aff de Søstre i Schenis Closter ere/
Vden for Edenburgis Stad/
J Borrowmørs Marck/ met mangen Mands had/
Der fant hun sin Moder Fattigdom met art/
Oc Gudelighed sin Syster kiare/
Dißligist Tro/ Haab oc Kierlighed saa vane/
Met de andre Hoffuitdyder skiøne/
Der haffuer hun en forsamling fundit/
Som icke haffuer sig til misbrug bundit/
Met Rigdom eller Vellyst saa Kiødelig/
Saa ere de indeluckt besynderlig.

Skadden sagde/ ieg frycter saare/
Bliffue de forsøgte som Nunderne vaare/

De skulle vel giffue sig strax paa stand/
Oc gaa Rigdom oc Vellyst til Haand/
Hun sagde/ de vide sig vel at foruare/
Met Verie acte de sig at forsuare/
Sex store Carthow de monne bestille/
Deris Fiender de der met fordriffue ville/
Som ere/ en Christen taalmodighed/
Varactighed/ oc en god Samuittighed/
Arbeyd/ Aluorlighed/ oc Affhold/
Imod dem formaa ingen Fienders vold/
Saa ere de berustede til Haand oc Fod/
Met Affhold at staa den Vellyst imod/
Fattigdom holde de imod dem som mene/
At de ville Rigdom trolige tiene/
It Skøt haffue de/ er megit stort/
Ligger mit i Gaarden at foruare deris Port/
Oc fører saa offuermaade stor en Klos/
Det heder/ *Domine custodi nos*,
Ingen deris Fiende tør komme dem nær/
Thi de rædis at fare ilde der/
Baade Nat oc Dag arbeyde de saare/
Som flitige Bijer/ oc sig icke spare/
Altid berede de sig der vdi/
For deris beskermelse stedse at Kri/
Paa Taarn oc Rundele holde de Vectere tro/
At de kunde haffue tryghed met ro/
Oc om Fru Vellyst end forsøger sit bæste/
Hun tør dog icke belegge deris Fæste/
Ey heller tør hun komme dem nær/
For Skud/ thi hun har Liffuit kiær.

Skadden sagde/ hui tøre de met slig trøst/
Sette sig saa imod den søde Vellyst/
Eller oc den mectige Frw Rigdom/
Som er en ypperlig Regenter i Rom/
Kunde de formaa mere stadige at vere/
End alle andre Geistlige Førster ere/
Der villige oc gierne anamme dem/
Vden modsigelse i deris Hus oc Hiem.
Huor lenge meent du de Søstre saa geffue/
Kunde enlige i slig fuldkommenhed leffue:
Papegoyen suarede/ saa lenge de lyde/
Paamindelse oc straff/ oc Synden fortryde/
Vduelle deris øffrighed lofflig/
Til Rigdom eller Fattigdom ey binde sig/
Men lade sig nøye oc altid leffue/
Ved det deris nødtørfft kand vdkreffue/
Jeg veed ey huor eders forsiunlighed vaar/
O vise Prelater/ der i sette eder for/
At foruare oc giemme Kyskhed saa bold/
Foruden strengt Leffnit/ Arbeyd oc Affhold/
Actede i icke at mand gierne bekom/
Stor lycksalighed aff Eyedom:
J vide at kræsenhed oc ørckeløshed/
Ere gierne en Moder til vkyskhed/
Thi gennom Vkyskhed faar mand tit/
At mand har baade sorg oc quid.
Raffnen sagde/ som Guds hellig Blem/
Du raser/ at du saa laster Rigdom/
Abraham oc Jsaac vaare baade Rige/
Jacob Patriarcha oc Joseph dislige.

Papegoyen sagde/ det er alt ret/
Rigdom at haffue forbiudis ey slet/
Men da bliffuer Rigdom skadelige met alle/
Naar vanbrug monne der met indfalde.
Raffnen suarede atter/ oc talede met maet/
Din tale er wrææt/ oc bør ingen act/
Som ieg vil beuise oc klart vdtrycke/
Dog ingen tage mine ord til mistycke/
Verdslige Førster ere Aarsag til dette/
Som saadanne Hyrder tilskicke oc sætte/
At de skulle Siælene raade oc lære/
Der dog icke kunde sig selff regere/
Langt effter at Eyedom vaar Kircken giffuit/
Haffue dog Prelater Gudelige leffuit/
Oc fulde den hellig Aands Raad oc trøst/
Icke giffuit sig til Rigdom eller Vellyst/
Men lofflig vdualde/ som Gregorius/
Jeronimus/ Augustinus/ Ambrosius/
Benedictus/ Bernhardus oc Clemens/
Disse Prelater lærde oc leffuede eens/
De ocsaa ret ind at Dørren ginge/
Alle gaffn oc nytte vdaff dem finge/
Nu seer mand en anden hob/ Gud bedrit/
Som i Kircken komme/ oc springe offuer Giærdit/
Somme bruge Simoni/ somme Supplicere/
Til Herrer/ for dem at intercedere/
Men Christi Faar sættis her i fare/
Befalis glubende Vlffue at foruare/
Det er ey stort at vndre paa/
Hui wi Geistlige saa aff laave gaa/

Met vor skick oc Leffnit i disse tide/
Thi wi nu ingen anden konst skøt vide/
End dricke oc siunge megit oc smuct/
Saa haffue vore Geistlige Fædre oss vanbrugt/
Ligfolck haffue nu saa offte i Mund/
Oc tale om vore Religiosis allen stund/
Sige at de holde de hellige Nunde/
Som de argiste Skøger der vere kunde.
O i Førster/ nock snilde vaare i icke/
Der i de beneficia skulde beskicke/
Eders Hoffsinde som stedse vocte oc vente/
Effter det Geistlige Regiment oc Rente/
Monne aarsag til slig whørlighed vere/
Der endog de intet nyttige ere/
At tiene i Kircken/ oc der til ey dwer/
Dog vare de der paa som hungrige Flwer/
Oc Geistlig befaling foruenter huer Mand/
Huor vdi deris Gerighed ey mættis kand/
Jeg beder eder/ bliffuer icke lenger saa/
Tencker ey lenger i slig vanbrug at staa/
Lader eder ey mercke at tage eder nu/
For Lærde Mend saa liden omhu/
Hui skal saa dyd for Hyckleri fordriffuis:
Oc Lærde Mend intet for deris Lærdom giffuis:
GVd bedrit at det nu saa skal skee/
Som wi nu daglige for øyen see/
At en Skræppere/ Spradere eller Hoerkarl saa leed/
Skal haffue befaling i Christenhed.
Vaare ieg en Mand der Kronen kunde bære/
Da naar nogit Kald monne ledige vere/

Paa stand skulde ieg lade sammen kalde/
Aff Vniuersitet de ypperste alle/
Oc aff deris raad der met forære/
Den best bequem der til kunde vere/
Til Sognepræster allene ieg dem skulde giøre
De Lærdiste oc Gudfryctigste ieg kunde spøre/
Oc der met vden tuil giffue Aarsag/
At dyd oc Gudfryctighed effter denne dag/
Skulde ophyttæ Seyl oc fremmis met mact/
Naar mand saae sligt Folck holdis i act/
Hos Adel skulde det oc megit volde/
At de deris Børn til Skole skulde holde/
Oc Vniuersitet i fremmede Land/
At lære Gudfryctighed oc god forstand.
O huor stor lyst vaare det at høre/
En Bisp eller Erckedegn en Predicken giøre/
Den Canick eller Abbit vaare værd at prise/
Der en Almue kunde vel vnderuise/
Men tiden monne ieg nu wnyttelig driffue/
At ieg ynsker det der icke kand bliffue/
Jeg troer vaare icke de Tiggemuncke alleen/
Som Predicke i Landit bort oc igien/
Mand skulde vel snart slet intet vide/
Huor paa mand skulde til Salighed lide.
Papegoyen sagde/ ieg kand dem Aarsage/
Hui de ey Predicke i disse dage/
De ere saa bebundne til Eyedom/
Oc hendis to Døtter Vellyst oc Rigdom/
Saa at de nu slæt ingenlunde/
Nogen salig Lærdom driffue kunde/

Met Klæder bruge de nu stor pract/
Huit Valmel oc graafft Klæde haffue de afflagt/
Nu bruge de Skarlagen/ Silcke oc andit sligt/
Damask/ Fløyel oc saadant kaasteligt/
Oc huad der kommer aff Grecia/
Eller føris hid fra Armenia/
De ydmyge Hierter de før monne thee/
Stoltzere nu/ saa det er ynck at see/
Den statz de nu met Klædedract føre/
Den bekaastning de paa prydelse giøre/
Flere Fryntzer paa en Biscops Toffel monne vere/
End baade S. Peder oc Pouel monne bære/
J alle deris Klæder paa en Juledag/
Sligt maa io vere en gruelig sag.
Smucke Quindfolck kunde ey vere met fred/
For Brødrenis slemme løsactighed/
Fru Vellyst saaer i dem slig sæd/
Deris Hellighed er met vnderligt giæd/
Jeg troer det vaare fast mindre skade/
Om Pawen vilde det efftelade/
At huer Prelat sin Ecte Hustru haffde/
Oc saa deris wkyske Leffnit afflagde/
End at deris Horeunger met ørckeløs Haand/
Skulle vandre saa mange her om Land/
Thi naar de Skolen forløbe oc affsige/
Som Tiuren arbeyde de siden saa lige.
Ja pip/ sagde Glenten/ tal ickun saa/
Din Predicken actis dog icke ved it Straa/
J Verdslige Folck huad haffue i at skaffe/
Met vort Embede/ at i oss føre straffe?

Papegoyen suarede/ det er vel sant/
Folck lader det dog ey at tale om saadant/
Oc sige om eder det megit er stort/
At i haffue hundrit tusinde Skøger giort/
Som ellers aldrig haffde nogen tid bleffuit/
Haffde eders wkyskhed ey sligt bedreffuit/
Men om ieg liuer/ det fortryder ieg saare/
Oc ønsker aff Hiertit/ gid det ey saa vare/
Men aldrig kand nogen Ful mere fortryde/
End ieg/ sin lydige last oc lyde.
Der hos bekiende hun aabenbart/
Sine Synder for Glenten/ oc angrede dem saare/
Thi Glenten falskelig sagde sig at vere/
En hellig oc Gudelig Broder met ære/
Oc der hun haffde fuldkommit sit Scrifftemaal/
Giorde Glenten tredskelig sit Spørsmaal/
Oc sagde/ huilcken aff oss Brødre i liffue/
Offuer dit Gods vilt du befaling giffue/
Du veedst io at intet paa Jorden kand vere/
Helligere Creatur end som wi ere.
Papegoyen sagde/ ieg beder der om/
At du Broder Glente forstandig oc from/
Den hellige Broder Raffnen ocsaa/
Oc ingen flere/ mit Gods faarestaa/
Jeg finder ey Venner paa denne tid/
Andre/ til huilcke ieg tør sla min lijd/
De sagde/ wi skulle dig ocsaa tro vere/
Ret som du vaare vor Moder met ære/
Det samme wi met vor Eed ville suere/
At fuldgiøre hues du monne begiere/

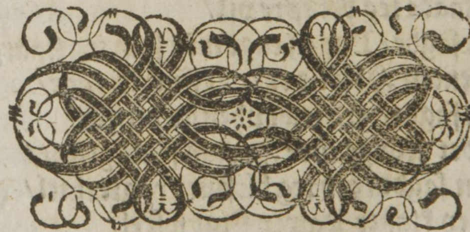
Lige saa/ sagde hun/ vil ieg lade scriffue/
Mit Testament/ oc eder det giffue/
Skadden sagde/ huad skal ieg da bestille?
Hun suarede/ ver Hoffuedit for at giøre min villie/
See til de andre to handle ret/
Oc trolige fulddriffue mit forsæt/
Raffnen sagde/ O min Søster søde/
Wi ville dig nu ey lenger bemøde/
Din yderste villie oc hellige forset/
Som du saa trolige haffuer oss iet/
Vijs oss det nu/ lad oss det faa/
Thi det er nu paa tiden at gaa/
Da suarede Glenten/ O Broder kiere/
For ingen deel kand det saa vere/
At wi skulde skillies hende fra Haand/
Før wi see hun opgiffuer sin Aand.
Papegoyen tackede dem inderlig/
Oc sagde/ effterdi i saa flitelig/
Den store besuæring paa eder ville tage/
Mit Gods at vddele met stor wmage/
Da vil ieg den fattige Vgle først giffue/
Min grøne Klædning men ieg er i Liffue/
Huilcken der om dagen tør ey vdfare/
Oc for andre Fule sig aabenbare/
Afftenbacken giffuer ieg mine øyen klare/
Thi hendis siun er formørckit saa saare/
At hun tør ingenlunde sig bethee/
Om dagen at lade sig aff Solen see/
Mit skarpe Næbb ieg Pellicanen vil giffue/
At hand der met sit Hierte kand riffue/

Min Musicam met Engelske stemme/
Den beder ieg i vilde til Gøgen giemme/
Thi hand kand intet vden en Vise/
Der saare lidet er værd at prise/
Min veltalende Tunge skal Gaasen haffue/
Strax ieg er slugnit skyer hende den gaffue/
Tager siden mine Been baade lidet oc stort/
Legger dem i en Kiste aff Filsbeen giort/
Til Phenicem den Ful lader dem hen sende/
At hun dem met sig selff kand brende/
Naar hun sit Liff skal renouere/
I Arabia vden tuil skal hun vere/
Fem hundrit Aars tid er hende tillat/
Paa mine vegne siger hende gode Nat/
Oc effterdi ieg har giffuit eder mact/
Offuer mit Legom som nu er sagt/
Da beder ieg i vilde eder ey spare/
Men tage mit Hierte oc til Kongen fare/
Presentere ham det/ oc Sagen berette/
Vist lader hand det i en Guldering sætte/
Oc siger huorledis mit Endeligt vaar sat/
Oc der hos mange tusind gode Nat/
I tre for eders winag skulle haffue/
Leffuer oc Lunge met Induol til gaffue/
Skiffter det blant eder retfærdelig/
Oc handler der met vden falsk oc suig/
Men hues i lade eder anderledis finde/
Da skal ieg visselig fra dette sinde/
Den mectige Første for eder bede/
Plutonem i Helffuede den gramme oc lede/

Hand griber eder i sine Kløer fast/
Oc plager eder ret for saadan lost/
Jeg rædis alt storlige i allen stund/
At eders Samuittighed er alt for rund.
Tuil intet/ sagde de/ wi det io giøre/
Denne sag met troskaff til enden føre.
Farer vel/ sagde hun/ ieg haffuer ey tid/
At tale nu mere/ ieg ey heller gid/
Der effter talede hun icke it ord/
Men slo sit Hoffuit ned til Jord/
Vsigeligt Blod aff Saarit fløds/
Stor Pine leed hun for sin Død/
Hendis fem Sind monne slat fra hende vige/
Før hun *in manus tuas* kunde sige/
Her bøyede hun Hoffuedit paa Skuldrer sine/
Oc opgaff Aanden met stor pine/
Her begynte de alle at slide oc riffue/
Deris troskaff saa tilkiende giffue/
De Engelske Feyre fløye i Værit hen/
Omsijer bleff intet vden Hiertit igien/
Da sagde Skadden/ dette hør Kongen til/
Hans Naads ieg det føre vil/
Glenten sagde/ Pugen tage mig som ieg staar/
Om du enten Hiertit eller Leffueren faar/
Raffnen sagde/ gid ieg ephengd bliffue/
Om du det Konge eller Hertug skalt giffue/
Skadden sagde/ gid ieg bliffuer røgit ihiel/
Om ieg ey klager Pawen sligt wskel/
Ret i det samme tog Glenten vel kaart/
Hiertit i sine Kløer/ foer der met bort/

De andre to falde effter hende/
Til ieg kunde dem huercken see eller kiende.
Saa haffue i nu om denne arme Fugl hørd/
En liden Tragedia som nu er rørd/
Hendis ynckelige Klagemaal oc Testament/
Huor sørgelig hun sit Leffnit har endt/
Den skade monne hun selff effter sige/
Der hun vilde alt forhøyt opstige/
Sligt gielder icke allene Papegoyen paa/
Oss til aduarsel scriffuis det saa/
At wi oss vocte for Ærgerighed/
Bliffue i vort Kald met ydmyghed/
Elldrs maa wi rædis ihuad Stat wi ere/
Hoffmod vil oss it Fald hiembære/
Luc. 18. Det sagde vor Frelsere JEsus Christ/
Huo sig ophøyer skal ydmygis vist.

FINIS.

Dauidis Betonij

Tragedia oc ynckelige Ende / som i fordum tid vaar en hederlig Fader / Cardinal oc Erckebiscop i S. Andris Stad / etc. Sammen screffuen aff Herr Dauid Lyndsay i Skotland / Ridder de monte / etc.

Luc : 18.

Omnis qui se exaltat, humiliabitur.

EN tid / ieg i mit Kammer monne side /
Oc mine tancker løbe mig saa vijde /
Jeg tog en Bog oc læsde der i /
At ieg kunde mig fra længelse fri /
Der vdi monne ieg Tragedier finde /
Historier oc andit sligt samme sinde /
Johannes Bocas en Mand saa klog /
Haffde der opscreffuit i samme Bog /
Huorledis Konger oc Førstelige Mend /
For deris Hoffmod ere ynckelig skendt /
Vddreffne fra deris Riger oc Land /
Thi ingen paa Verden stole kand /
Huorledis Alexander den mectige Herre /
Som offuer all Verden Regenter vilde vere /
J Babylonien giordis ende paa hans mact /
Ved Edder oc Forgifft bleff hand nedlagt /

Jeg læsde ocsaa i samme Bog/
Huad ende det met Keyser Julio tog/
Huorledis hand vden all skyld oc brøde/
J Rom bleff ynckelig slagen til døde/
Den gamle Pompeius oc vise Mand/
Haanlig bleff myrd i Ægypti Land/
Saadane Historier fant ieg der mest/
Huilcke ieg tilforn haffde aldrig læst/
Der ved trillede Taare ned paa min Kind/
Stor gremmelse betog mit Hierte oc Sind.
Som ieg saa sidder oc vndrer paa/
At det i Verden mønne saa tilgaa/
Aabenbaris for mig en Saargiort Mand/
Hues Vunder oc Saar saa offuermaade rand/
At Blodit strømmede vdaff hans Krop/
Der vaar intet heelt fra Taa oc til Top/
Hans Siun vaar skarp / Ansictet vaar blegt/
Ret lige som Døden haffde met ham leegt/
Hans Alder siuntis ved halfftrediesinds tiue Aar/
En rød Klædebon hand ocsaa baar/
Som vaar aff Fløyel oc Atlask sydt/
Dog hand vaar selff saa ilde lydt/
Den samme Mand frem til mig gaar/
Jeg forfærdis der hand saa for mig staar/
Saa ynckelig vaar hans ord oc stemme/
Dem kand ieg aldrig slet forglemme/
Hand talede til mig/ O min Ven lille/
Saa inderlig ieg dig bede vilde /
See Bogen igennom fra dette sinde/
Om du kant nogen Tragedia finde/

Saa ynckelig at høre oc at vide/
Der kand vere skeed i nogen tide/
Som ieg dig her nu vil fremføre/
Om du ellers lyster hende at høre/
Vist troer ieg/ om Bocas vaar i Liffue/
Hand skulde vel denne Tragediam scriffue/
Men efftersi at hand/ diss verr/
I denne tid ey nu leffuendis er/
Da beder ieg du betencke vilde/
Huor det er gaait mig ynckelig ilde/
Oc vilde min Tragedia strax optegne/
Som ieg nu vil for dig opregne/
Huorledis Lycken har mod mig/
I alle maade seltzom bruget sig/
Jeg skal dig sige vdaff min nød/
Fra første ieg føddis indtil min død/
Jeg vil det fortelle kaartelig/
At alle skulle vist forundre sig/
Jeg sagde/ sligt kand ieg ingenlunde scriffue/
Vden du dit Naffn vilt tilkiende giffue/
Hand suarede/ Dauid det er mit naffn/
I fordum tid gick vijt vdaff mig sagn/
Jeg vaar Cardinal met megen mact/
Hos de høyste vaar ieg i stor act/
Dog ieg staar nu her i Stakarls lige/
Saa saare ilde mig Verden monne swige/
Da begynte hand sin Sag at driffue/
Men ieg tog Pennen begynte at scriffue/
Screff ordene som hand dem monne fremføre
Som i her effter skulle faa at høre.

Tragedia.

JEg Dauid Betoun/ her faar dig staar/
I fordum tid en Cardinal vaar/
Jeg vaar oc kommen aff Adels Blod/
Det giorde mig stolt at ieg fick mod/
I min tid vilde ieg ingen vige/
Slet ingen actede ieg at vere min lige/
Dog haffuer det tagit saa ond en ende/
Som du oc maat nu paa mig kiende/
Jeg siger dig oc det paa min sand/
Næst Kongen selff i alt dette Land/
Vaar ingen mig lig i act oc lycke/
Dog Verden mig siden monne fortrycke.
Der ieg en vng Person monne vere/
Oc burde met rette gode Seder lære/
De vnge Førster oc Junckere bolde/
Tiente ieg/ til dem vilde ieg mig holde/
Det første ieg begynte at stige høyt op/
Hoffmod opblæste min gantske Krop/
Til Albroith Closter sætte ieg min kaas/
Jeg ventede mig der fuld feed en Gaas/
Oid lockede mig indkom saa megit store/
Rigdom oc anden Herre fore/
Men her met lod ieg mig ey nøye/
Jeg vilde mig end nu mere ophøye/
Til større bestilling oc yppermere pract/
Met de ringiste vilde ieg ey vere i act/
Thi fick min Pibe siden anden lyd/
Quad jammers Vise met liden fryd.

Jeg tiente vor Naadige Herre saa/
At hand til mig stor yndist monne faa/
En Høffding offuer Presterne bleff ieg vduald
Ja ieg fick end da it høyre Kald/
En Erckebisp ieg oc vijet bleff/
Til S. Andreæ Stad megit geeff/
Mit Hierte dog ey til freds kunde vere/
Men stundede endnu effter større ære/
Jeg bekom oc strax det herlige Naffn/
Bleff Cardinal/ mig lidet til gaffn/
End vilde ieg ocsaa Cantzeler vere/
Det gick oc strax effter min begiere/
Jeg holt mig som en tapper Mand/
Mit rycte spreddis vd i alle Land/
Til en Legate ieg oc vduald bleff/
J Verden fands ey nogen saa geeff/
Det Bispedom til Merepois i Franckerige/
Gaff mig megit Rente maa ieg vel sige/
Saa lenge til ieg haffde Kisten fuld/
Aff dyrebare Stene/ Perler oc Guld/
All Skotland ieg monne forestaa/
Vden mig torde ingen nogit sla paa/
Bisp/ Abbit oc Cardinal monne ieg vere/
Der til met Erckebisp oc Cantzeler met ære/
Jngen Mand kunde mig nu offuergaa/
Saa høy monne ieg i Dignitet staa/
Vden hand kunde vere enten Keyser from/
En Konge/ eller oc en Pawe i Rom/
Det vil ieg oc sige paa tro oc sand/
Mine Mandelige gierninger ieg icke kand/

Optelle for dig en stackit tid/
Som det sig burde met aluor oc flid/
Alle de Folck som Tunge kunde røre/
Talede om den Pract som ieg monne føre/
Blant Franckerigis Prelater monne ieg vere/
Stedse oc altid vdi stor ære/
Pancket at giøre/ Vertskaff oc Gilde/
Der haffde ieg mod til Aarle oc silde/
Vaar rund/ gaff nock/ oc rutede fast/
Slet ingen vende mig det til last/
Kunde ieg met Vartaffl oc Kartenspil vinde/
Stor prijs actede ieg der met at finde/
Paa en Nattis tid ieg sige vil/
Met Kongen oc Riddere øffuede ieg spil/
Try tusind Kroner torde ieg opsætte/
Paa Skantzen/ min Pung kunde det ey dog lætte/
Saadant actede ieg størst Vijsdom at vere/
Dog det monne mig lit gaat hiembære/
Til Franckerige giorde ieg mangen Seylatz/
Met berustede Skib oc megen statz/
Huor ieg oc merckelige Sager vdrette/
Jeg kunde oc alting til rette sætte.
Den tid vor Konge sit Bryllup holt/
Jeg vaar tienstactig saa mangefold/
Alting ieg lempede oc lawede saa/
At det monne vel oc behagelig gaa/
Jeg vdrette da met Vijsdom min/
At Magdalena den Dronning fijn/
Fra Franckerige til Skotland bleff førd/
Huilcket mange ey haffde troit eller hørd.

Der Dronning Magdalena bleff død saa snart/
Til Franckerige igien drog ieg met fart/
Oc hente til Skotland met friit mod/
Den ædele Førstinde oc Dronning god/
Mariam de Loran hendis Naffn monne vere/
Som bleff vndfangen met heder oc ære/
Jeg tiente min Herre met største flid/
Huad heller ieg sendis hid eller did.
Der effter monne det sig oc hende/
Til vor Konge hastig bleffue Budene sende/
Hand skulde met Kongen aff Engeland
Henrico/ tale strax paa stand/
Det samme befalt vor Konge saa god/
Hand haffde der til baade lyst oc mod/
Da skulde de paa en beskicket tid/
Hin anden møde met aluor oc flid/
J Zorck den Stad i Engeland/
Men det maa ieg vel sige forsand/
Huercken ieg eller vore Prelater snilde/
J nogen maade det samtycke vilde/
At hand Henricum skulde høre eller see/
Eller i slig maade sig for hannom thee/
Dog hand hans Morbroder monne vere/
Wi actede ey det eller andit mere/
Ellers maatte hand fare huort hand vilde/
Til Lands eller Vands/ enten Aarle eller silde.
Huad nu følger effter giff act oppaa/
Huor sørgeligt Effect saadant monne faa/
Mellom disse tu Riger bleff slig Tuedract/
Blodstyrtning oc Hunger der ingen haffde act/

Paa baade sider mangen Liffuit myste/
Som vilde deris Mandom oc styrcke friste/
Den høyeste Aarsag maa ieg bekiende/
Vaar ieg til all den store elende/
Icke vilde ieg heller stæde mit minde/
Den Krij skulde afflade nogen sinde/
Før end Franckerigis Konge oc Herre/
Oc saa der om til freds monne vere/
Men all den stund denne Krij stod paa/
Saa saare ynckelig det monne tilgaa/
Mangen Skotsk Herre togs der til fange/
For Suerdit fulde oc saare mange/
Friherrer/ Baccalaurei oc Adels mend/
Der sparedis huercken Herre eller Suend/
Den tid vor Konge slig tidende fick/
Saa inderlig det ham til Hiertit gick/
En Melancholi monne hannem betage/
Der oc til Døden monne hannom ledsage/
Den sorg beklemde hans Hierte saa hart/
At hand (disſ verr) hendøde saa snart/
Men der hand formedelst Dødsens krafft/
Sin styrcke oc maal haffde moxen tabt/
Nogit reent Papijr/ siger ieg forsand/
Haffde ieg til rede vdi min Haand/
Jeg bad den Herre skulde vnderscriffue/
Sit Naffn/ men hand end vaar i Liffue/
Det giorde hand oc strax aabenbare/
Det Papir monne ieg vel foruare/
Der sætte ieg for hans øyen Brille/
Jeg screff der i huad ieg monne ville/

Nock som kand ieg ey her bescriffue/
Alt huad ieg i den tid monne bedriffue/
Formedelst dette Breffs krafftighed/
Oc nogle Herrers goduillighed/
Jeg actede selff Regimentit at holde/
Oc ene all mact at haffue i volde/
Men den som skulde i Rigit indtraade/
Oc met all ræt for alting raade/
Den kunde ieg nu for ingen deel lide/
Effter Rigit stod ieg alle tide/
Jeg selff beslutede oc ved mig saa/
At hand skulde aldrig myndighed faa/
Dog at hans mact kunde bliffue diss større/
J Skotland monne hand strax indføre/
En Greffue de Angus saa geeff oc fijn/
Det skede icke alt met villie min.
Her bleff min act forhindrit slæt/
J grumt Fengsel bleff ieg indsæt/
Jeg volte det selff/ maa ieg bekiende/
Mit hoffmodige Hierte mig wlycke til vende/
Det vaar vist Guds retfærdige straff/
Dog Hiertit ydmygedis ey der aff/
Saa findis det vist oc sant at vere/
Der Maria i sin Sang oss monne lære/
De Hoffmodige styrter Gud ned aff Sæde/ Luc. 1.
De Ydmyge ophøyer hand/ dem til glæde.
Som ieg nu monne i Fengsel sidde/
Oc baar for Synden sorg oc quide/
Her fra til Engeland bliffuer hen send/
Legater/ Velbyrdige oc ypperlige Mend/

Der bliffuer giort Pact oc Forbund fast/
Om Fred oc Ecteskaff met en hast/
Oc at den Pact diss vissere skulde vere/
Der borgede saa mangen fijn Skotsk Herre/
Det vaar min sorg/ oc aldrig min act/
At samtycke nogen tid i den Contract.
Raad fant ieg der mig ey monne glippe/
Huorledis ieg skulde aff Fengselit slippe/
Capiteiner oc andre som mig skulde vare/
For dem ieg ey Sølff ey Guld monne spare/
Jeg blindede dem met Kenck oc gaffue/
At det gick/ som ieg vilde det haffue/
Jeg kom aff Fengselit samme stund/
Oc glæddis der ved saa mangelund/
Jeg brusede oc stormede offuer alt det Land/
Som Løwen der slipper aff Jegerens Haand/
Mod den som Rigit da monne regere/
Oc alle de hans Anhengere vilde vere/
Jeg opuacte bulder oc stor modstand/
Tenckte alting at vende mig til Haand/
Jeg actede mig hannom at vndertuinge/
Oc at hand effter min Pibe skulde springe/
Eller at hand mig skulde offueruinde/
Jt aff tu/ det vaar mig fast i sinde/
Oc at mit forsæt ret frem kunde gaa/
Bestillede ieg mit anslag saa/
En stor Krijgsmact ieg samle lod/
Met dristige Folck til Haand oc Fod/
Hen til Lithgow wi kaasen satte/
Jeg troer hand skal det ey forgiætte/

En heel Mijl veys omkring den By/
Der hørde mand jammer oc ynckeligt ry/
Wi røffuede oc sloe alt for Fod/
Vdstyrte megit wskyldigt Blod/
Huor for ieg den tid fick til løn/
Saa mangt it Menniskis ende Bøn/
Jeg lod mig oc slæt intet fortrycke/
Hen til Striuiling strax at rycke/
Met vor vnge Frewken aff Førsteligt Blod/
Dog det vaar Rigens Regenter imod/
Jeg giorde ham end nu mere til traz/
Til større harm oc tribulatz/
Jeg drog til Franckerige at vdføre/
Til Skotland en Greffue som i skulle høre/
Greffuen de Lennox monne det vere/
Den fine Mand oc strenge Herre/
Som i Franckerige saa rolig monne leffue/
Hans rolig dage siden til wro bleffue/
Der hand det visse for det wuisse forlod/
Saa snarlige monne hand tabe sit mod/
Der kom mellom ham oc mig en trætte/
Den ene sig mod den anden opsætte/
Hand bleff vddreffuen aff Rige oc Land/
Slig tack for sin gode villie fick hand.
Hør nu huor siden til monne gaa/
Huad tredske raad ieg nu fant paa/
Regenterens sind ieg saa omuende/
Oc saadanne raad ieg hannom kiende/
(Dog det vaar alle hans Raadsherrer imod/
De gaffue der til ey samtycke god/)

At hand skulde kalde en Herredag tilhobe/
Oc saadan beslutning lade der vdraabe/
At Fredsens Pact som nu vaar skeed/
Mellom oss oc Engeland skulde leggis ned/
Huor aff Skotland slet intet monne baade/
Men kom sig selff i større vaade.
  Der den Contract forkrenckit vaar/
Strax yppedis Tuedract oc Krij vel haard/
Til Land oc Vand vaar idel kiff/
Saa mangen Helt der myste sit Liff/
Mit Hierte forskreckis at tale der om/
Huad Raaff oc andit sligt ieg aff sted kom/
Oc om ieg sandhed skal fri bekiende/
Jeg vaar Aarsag til all den elende/
Der østre Skotlands Indbyggere offuer gick/
Oc den sorg oc skade det arme Folck fick/
Huor for de offte monne offuer mig kiære/
Oc sagde/ det megit ynskeligt vere/
Om min Moder haffde mig ihiel kryst/
Den første Nat ieg laa ved hendis Bryst.
  End vaar ieg Aarsag til mere skade/
Jeg kunde mig selff ey bedre raade/
Men at ieg end kunde faa større ære/
Franckerigis Konge vilde ieg til villie vere/
Met Engeland vilde ieg ey holde fred/
Eller samtycke met dem i Enighed/
Men haffde mand bedre i Sagen seet/
Mand kunde vel bedre middel opleet/
Oc bort ved ti eller tolff Aars tid/
Huldit fred met de Engelske foruden strid/

Oc siden der effter huldit spil/
Huilcken side de vilde det haffue til.
Men haffde wi fred met de Engelske giort/
Vore Skotter haffde ey hafft wfred stort/
Vore Kiøbmend ey myst saa dyrebare Vare/
Til Land eller Vand huor de skulde fare/
Der haffde ey heller i saadan kiff/
Saa mangen Vndersaat myst deris Liff/
Jeg veed vel oc er der viss paa/
At det vel siden saa monne gaa/
Edenburg/ Leyth/ oc Kyngorn til met/
Haffue tit forbandit den dag oc sted/
Paa huilcken ieg til Verden monne komme/
Mig selff oc andre til liden fromme.
Jeg brugede mange sledske ord/
Vde oc inde offuer Regenterens Bord/
Indtil ieg tryg venskaff menne haffue/
Thi alting falt saa vel i lawe/
Hand betrode mig sin elskelige Søn/
Der aff bleff ieg saa megit kiøn/
Finantz fant ieg paa mange lunde/
At hand mig ingenlunde suige kunde/
Der ved lo ieg saa Hiertelig/
At alting gick saa vel for sig/
Greffuen aff Angus oc hans Broder met/
At myrde/ vaar altid mit forsæt/
Jeg stod effter mange andres Liff/
Ved Ild/ ved Suerd/ ved skarpe Kniff/
Oc synderlig mangen Velbyrdig Mand/
J Fyff at nedlegge met min Haand/

Det vaar min act maa ieg bekiende/
Met gruselig Pine jammerlig at skende/
Alle de det gamle eller ny Testamente/
Enten elskte eller begierede at Prente/
Alle Menniske for mig baare/
J atskillige Steder stor fryct oc fare/
Der ieg i slig Dignitet monne vere/
De giorde mig alle Reuerentz oc ære/
De fryctede for mig som Hare for Hunde/
De Mectige torde oc ingenlunde/
Paa Slottit indgaa tryggelig/
For mit Tyranni oc grumhed slig/
Vden de tilforn vaare visse paa/
At de igien maatte fri vdgaa/
Dog det ey siden gick til saa ilde/
Men alle de Printzen besøge vilde/
Det giorde de fri foruden all fare/
Huilcken skick siden monne altid vare.
  Mit haab oc tillid ieg oc icke sætte/
Paa Gud/ som mig haffde burd met rette/
Men heller paa Franckerigis Konge from/
Oc paa den hellige Pawe i Rom/
At ieg kunde holdis i act oc ære/
Mit vælde kunde øgis io mere oc mere/
Da meente ieg mig Himmerige at haffue/
Jeg actede intet nogen anden gaffue/
Men der nu Døden for aluore kom/
Oc ey vilde vnde mig lenger rom/
All deris bistand nu slæt ingenlunde/
Mod Døden mig nogit hielpe kunde/

Dødsens Gesandte ieg vel kunde finde/
Dog actede ieg dem at offueruinde/
Rigdom oc mact vaare mig saa kiere/
Jeg tenckte alt stedse der hos at vere/
It Slot lod ieg opbygge aff ny/
Der aff gick vijde rycte oc ry/
Murene vaare høyt oc stercke til med/
Jeg actede mig der en god trygg sted/
Jeg tenckte icke at Døden torde mig geste/
Paa dette mit Slot oc stercke Feste/
Saadant it Slot/ ieg sige tør/
J Fyff ret aldrig vaar opbygd før/
Men ieg befinder Sandhed at vere/
Det ord der Dauid monne oss lære/ Psal. 127.
Vden Gud selff monne Husit bygge/
Ellers bliffue Folck ingenlunde trygge/
Alt Arbeyde vil oc forgaffuis vere/
Naar Gud det selff ey vil regere/
Jeg meente ieg stod vel tryg oc fast/
Men ieg bleff snarlig aff Sædit nedkast/
Det skede aff Guds retfærdige Dom/
Thi ieg vaar Tyrannist oc megit wfrom/
Som Dauid ey gruede Goliath at møde/ 1.Sam.17.
Den Kempe/ men slo hannem til døde/ Judith 13.
Oc Holofernes mit i sin Krigshærr/
Aff Judith myrdis met skarpe Suerd/
Saa maatte ieg i den sted Liffuit ombære/
Der som ieg actede mig tryggist at vere.
Der ieg slig ære oc mact haffde faait/
Oc lang tid det effter min villie vaar gaait/

Esai. 14. Som Lucifer selff i Himmerige/
Holt ieg slæt ingen at vere min lige/
Nu vaagnede min wlycke hastelig/
Mine Fiender finge da mact offuer mig/
De soldede sig sammen met mact oc velde/
Mit Liff vilde det nu endelig gielde/
De haffde mig ret fat i deris Snare/
Saa ynckelig monne de met mig fare/
Deris gramhed gaff mig ey saa lang stund/
At ieg for Gud kunde affbede min Synd/
Eller *in manus tuas Domine* sige/
Saa hastelig de effter mit Liff monne fige.
See her/ huor lycken vender sig om/
Huad hialp mig her min store Rigdom/
Ey høye Slot eller stercke Fæste/
Døden vilde mig nu endelig Gæste/
Mig hialp ey forgylte Credentze kar/
Min Pawe statz/ ihuor stor hun vaar/
Det kunde slæt intet min tid forlænge/
Der Døden vilde hart ind til mig trenge/
Huad skal ieg sige? Jeg maa bekiende/
Min statz fick her saa suar en ende/
Det vaar giort paa en halff Timis rom/
At ieg fra Rigdom oc all Verden kom.
Mit døde Legom værstyggeligt ocsaa/
Til it Spectakel for alle monne staa/
Om mig vaare meninger atskillige oc mange/
At det saa ynckelig mig monne gange/
Somme sagde det it Mirakel at vere/
Somme / at Guds vrede vaar her paa fære/

Vdaff hues Vise oc Retfærdige Dom/
Jeg saa ynckelg fra all Herlighed kom.
Der huer sin mening saa haffde sagt/
Min Krop haffue de i en Kiste lagt/
Vel offuerstrødt oc saltet ret/
O ynck/ oc bort i en Mydding set/
Mere end siu Maanede offuer Jorden stod/
Oc ingen mig begraffue lod/
Der effter togs ieg aff Skarnit op/
Til Closterit førdis min vsle Krop/
Foruden all Ringen oc anden Bang/
Der hørdis ey Predicken eller nogen Sang/
Mig fulde til Jorde i samme sinde/
Huercken Munck eller Broder/ Mand eller Quinde.

Betonij Raad oc Formaning til Kirckens Prelater.

Vi mine kiæriste Brødre alle/
De mand monne Preste høffdinge kalde/
Aff Hiertit vil ieg eder aluorlig raade/
Forglemmer icke min wlycke oc vaade/
Tager vel vare paa eders Embede oc Kald/
At i ey komme i sørgeligt fald/
Effter mit Exempel farer ey aff sted/
Thi der følger sørgelige vilkaar med/
Læser dette Seedel met største flid/
Som ieg eder sender paa denne tid/
J vide den befaling Disciplene finge/
Der de met Christo Legomlige omginge/ Marc. 16.
At de hans Legater skulde vere/

Oc offuer all Verden Predicke oc lære /
Kundgiøre hans Ord oc hellige Bud/
Hans velgierning at raabe i Verden vd /
Derfor vil ieg eder aluorlig raade /
J følge dem effter i alle maade/
Hues sted i nu ere komne vdi/
At i mue kaldis Pastores fri/
Det monne mig storlige til Hiertit gaa/
J tage eder slig bestilling paa /
Dog i monne onde oc vnderlige vere/
Guds Legaters naffn ville i dog bære /
Guds Ord dem kunde i icke fremføre/
For dem som det skulde mercke oc høre/
Cantores ville kaldis aff alle Mand/
Som dog huercken spille eller siunge kand/
Tencker selff huor stor Synd det maa vere/
En Hyrde sin løn vil oppebære/
Oc Hiorden vil ey ret vey ledsage/
Men mere i hengedynd dem vdi age/
Stor blusel det eder vere maa /
J saadant Kald ville tage eder paa /
Christi Tienere monne mand eder kalde/
Stor Rente monne eder oc tilfalde/
J forsømme icke at kræffue eders løn /
Men Guds ære acte i ey ved en Bøn/
J glemme ey Tiende aff Korn eller Queg/
Affgiffue ey gierne den mindste neeg/
Lam/ Kalffue oc hues der til kand høre/
Oc Offer/ i dristelig kræffue tøre/
Esai. 56. J Embedit ere i stumme Hunde/

Som Gud til ære ey tale kunde/
Ey heller opbygge Guds Menighed/
Der kedis i ved som huer Mand veed.
O Brødre ieg vil eder alle formane/
Lader fare eders slemme forgifftige vane/
Retter eders Leffnit met aluor oc flid/
Den stund i end ere i Naadens tid/
Forlader eder oc aldelis der til/
Strengt Regenskaff en tid holdis vil/
Haffue i eder her da skicket saa/
Vden blusel kunde i for Domstolen staa/
Lader eders wskickelige Leffnit fare/
Oc tager eder altid fulduel vare/
Seer eder i Speyel paa min wlycke/
Oc lader eder ey formegit tycke.
I Prelater haffue saare gode dage/
Altid monne i stor Rente tage/
En simpel Broder i tit vdsende/
For eder at Predicke/ der i monne kiende/
Dog det eders egit Embede monne vere/
Oc der for kaldis Prelater met ære/
Det er ey vnder at Brødrene saa/
Smigre oc hyckle naar de i Predickestol staa/
Thi sandheds tale skulde de vel fortryde/
Bispens gunst skulde de ey lenge nyde.
Men huor for skulle i saa oppebære/
Kongelig indkom oc andit mere/
Vden for i skulde Folck deris Salighed vise/
Met Aandelig mad deris Siæle spise/
Det ny oc gamle Testament fremsætte/

Oc saa eders Kald met flit vdrette/
Paa Verdslig gods slet intet at lijde/
Som ieg giorde/ mig til sorg oc quide/
All Verdslig vælde slæt ingenlunde/
J Dødsens Time mig hielpe kunde.
Den tid der ieg til Bisp bleff vijd/
Mig timedis aff alle stor ære met flid/
De antuordede mig en Bibel i Haand/
Jeg haffde der i fuld liden forstand/
Ja lige saa vijs vaar ieg der paa/
Som vskielligt Beest paa Marcken monne gaa/
Oc paa Ryggen en herlig Kramsæck bære/
Forstaar dog ey huad der i monne vere/
Saa forstandig vaar ieg der i den sag/
Dog de bunde Bibelen paa min bag/
At lære Guds Ord ieg mit Løffte gaff/
Men diss verr/ ieg holt der intet aff.
Kiere Brødre/ lige saa det eder gick/
J giorde oc eders Løffte met lige slig skick/
Den tid i vijedis til Embedit oc saa/
Oc toge eder saadan befaling paa/
Men huorledis mand eder kand Bisper kalde/
Kand ieg ey nock forstaa met alle/
At der i vdi saadant Embede ville vere/
Dog Klædebon som løse Folck monne bære/
Oc lyst haffue mere til Daabel oc Drick/
End til Guds Ord oc Christelig skick/
Men øffrighed der vide at saadant skeer/
Fortiene sig ey met rette stor heer/
At de lade Daarer slig Kald bekomme/

Slet ingen Menniske til gaffn eller fromme/
Saadant ey andit kand sigis met rette/
End Guldkrone paa it Asen at sætte/
Ah haffde i seet den sørgelige ende/
Der min Hoffmod monne mig tiluende/
Huor ieg laa Blodig/ ynckelig oc slem/
Blodit flød mig offuer huert mit Lem/
Visselig skulde i det aldrig forgiætte/
Men frycte Gud/ oc eders Leffnit rette/
Jeg vil eder det i Sandhed spaa/
Saa vil det eder visselig gaa/
Uden i eder bedre i Naadens tid/
Oc giøre eders Kald met aluore oc flid.

Betonij Raad oc Formaning til alle Konger oc Offuerøffrighed.

I Uforstandige Førster alle/
Som lade eder dog Regentere kalde/
All denne wlempe ieg sige vil/
En synderlig Aarsag ere i til/
Eder vil ieg i almindelighed sige/
Som skiffte de Geistlige Prebender wlige/
Faarene betro i Hyrder blinde/
Hos huilcke de ingen gode raad finde/
Ja Faarene pleye de at vndfalde/
Christus dem Tyffue oc Mordere monne kalde. Johan. 10.
Kiere/ gaar det ey met eder saa til/
Naar nogen aff eder sig opsøge vil/
En Embeds Mand eller Handuercks Mand/
Aff huad slags Embede det vere kand/

En Kock/ en Smed/ eller Borgere/
En Skræddere eller Skomagere/
Sligt Folck naar i ville leye eller feste/
Da vilde i io heldst haffue den beste/
Oc den som har rycte oc vidnisbyrd slig/
Hand giør sit Arbeyd wstraffelig/
Burde eder ey mere oc met større slid/
Spøre/ søge oc lede baade hid oc did/
Effter dem som dwelige oc skickelige ere/
J Kircken oc Menigheden Guds Folck at lære/
Paa Landsbyer/ i Kiøbstæder ocsaa/
At Guds ære maatte rettelig fremgaa/
Jeg raader eder det som ligger paa mact/
At i paa Bisperne giffue god act/
Tilskicker den som haffuer forstand/
J Scrifften/ oc Guds Ord Predicke kand/
Setter den til Pastor oc Sognepreſt/
Der Almuen kand vnderuise beſt/
Raader oc Vicarier trolig at tiene/
Oc at de aluorlig Guds ære mene/
Indskicker oc Abbeder ingenlunde/
Vden de ret Predicke ville oc kunde/
Met Kirckens kald forærer dem icke/
Som salig Lærdom vnder Stoel ville sticke/
De ingenlunde tøre paa Sandhed staa/
Men i modgangs tid vige der fra/
Megit mindre skulde de saa vere forærit/
Som før til Studium intet haffue fortærit/
De som i Bogelige konster intet forstaa/
Men mere deris Daabel legge vind paa/

Der intet kunde i Kircken giøre/
Ey Predicke/ eller nogit der til monne høre/
Endog de Klerckis Klædebon bære/
Til Kircketieniſte dog wnyttige ere/
De ſiunis vel ypperlige Lærde mend/
Som de eder vaare fra Atthenis ſend/
Deris tieniſte er dog ey værd en Bøn/ Matth. 6.
Saadane haffue lenge ſiden faait deris løn/
Her Simon lade de ickun for ſig bede/
Strax ſtaar dem Kaldit paa ſtand til rede/
Thi hans oc flere Førſters biſtand/
Volte det at ieg ſaa bleff til Mand/
Ved vrang beretning actedis ieg geeff/
J Rom ieg Biſp oc Abbit bleff/
En ypperlig Mand de mig vel giorde/
Men Gudelig kunde ieg icke vorde/
Alle dem mig hiulpe oc komme til Haande/
Dem tør ieg nu ned i Jorden bande/
Endog ieg en Cardinal monne vere/
Der til en Legat i ſtørſte ære/
Dog forſtod ieg mig ſlæt ingen maade/
Huad ieg i mit Kald ſkulde giøre eller lade/
Ey mere end lige ſom en blind Mand/
Om atſkillige Farffuer dømme kand/
Jeg frycter at Gud i Himmerig/
Skal ey kunde lide vanbrug ſlig/
Men eder met oſſ vil haardelig ſtraffe/
Oc ſin retfærdige Dom vil ſkaffe/
Eder vil ſtraffen førſt offuerkomme/
At i ey ſkille mellom onde oc fromme/

Men vden forskæl saa monne forære/
Met Kald de onde oc wduelige ere/
Oss vil hand oc besøge met straff/
For wi met beden lade icke aff/
Met skenck/ Intercession oc anden rey/
Der heller til slig ære skulde sige ney/
Men effter slig Daarskaff stundede wi alle/
At oss maatte Gods oc Rigdom tilfalde/
Gud naade mig/ at ieg fick det naffn/
Prelat at kaldis/ mig intet til gaffn.
O Konger/ ieg storlige forundrer paa/
Det der saa syndelige monne tilgaa/
At i vdi Closter saa lade indslippe/
Blant Gudelige Jomfruer en Skøge oc Trippe/
Til Prelat at vere vdi Guds sted/
Storlige bespaattis Gud vist der med.
Der som nu Dauid den fromme Mand/
Som fordum Konge vaar i Skotland/
Oc her i Landit monne fundere/
De herlige Closter oc andit mere/
Om hand nu leffde/ eller kunde see/
Huor alting paa Jorden monne sig thee/
Den værstyggelse i Closter skeer saa ilde/
Huor storlige hand det fortryde vilde/
At hand saa omhyggelig vaar der om/
Aarlig at giffue Closter saa stor indkom/
Vel trysinds tiue tusind Pund/
Eller tredive tusind Daler rund.
Thi raader ieg Christne Konger til lige/
Der Christendoms Naffn tencker ey at suige.

Haffuer skarp tilsiun/ affuerier den fare/
For saadane Prelater tager eder vare/
At de ey raade offuer Christi Hiord/
Ved huilcke der skeer megit Siæle mord/
Men der som i det ey ville giøre/
Da siger ieg nu som ieg sagde førre/
Baade i oc de i Helffuedis quale/
Vden ende faa det vist at betale.
Min stolthed monne mig der til driffue/
At ieg en Prelat vilde endelig bliffue/
Huilcket ieg fortryder aff gantske Hierte/
Oc lider der for banghed oc smerte/
Men fordi Dagen aldrig saa monne lente/
At mand io Afftenen maa foruente/
Der for vil ieg nu min tale ende/
Oc fare som Gud vil mig hen sende/
Den Gud som de sorgfulde kand husuale/
Vil ieg eder alle nu befale.
Dog saare ydmygelig beder ieg dig/
Hos mine Venner tal gaat for mig/
Oc du vilde det ey offuergiffue/
Denne min Tragedie vd at scriffue.

FINIS.

En Begrædelse offuer Dronning Magdalenis død i Skotland.

O Grumme Død/ Jeg maa det sige/
Ey der for grwe/ eller nogen vige/
Stor er din Mact/ oc din Natur/
Thi du opsluger all Creatur:
Men o Fader Adam/ du oss det giorde/
All den wlycke du oss paaførde/
Din Brøde volte det/ oc megit mere/
At den Tyran saa monne regnere/
Hand huercken Keyser eller Konge monne spare/
Der hielper ey Guld/ ey dyrebar Vare/
Det bedre oss Gud/ klager alle Mand/
Hand har bort reffuit aff dette Land/
Franckerigis Blomster oc Skotlands trøst/
Oc mangen Mands hielp i nød oc brøst.
Gene. 3. O Adam/ du vanbrugte saa i dine dage/
Din fri villie/ det haffue wi at klage/
Du vdualde Døden/ saa naade oss Gud/
Myste Liffuit/ oc maatte aff Paradiis vd/
Alt Mennisckens kiøn giorde du den skade/
At Døden saa offuer oss alle vil raade/
Vor Dronning/ det Franckerigis Blomster bolde/
Endelig maatte oc for Døden holde/
Den deyligste blant Quinderne/ siger ieg met skel/
Den anden Helena maatte kaldis vel/

Du Død gaffst hende icke en Timis frist/
Hos sin Herre at bliffue met glæde oc lyst/
Men met dine Pile hende saa forgaff/
At hun maatte falde saa sørgelig aff/
For sligt Tyranni oc haarde plage/
Fører Skotland offuer dig saa ynckelig klage/
Mathusalem lodst du leffue ni hundrit Aar/ Gene. 5.
Trysinds tiue/ oc ni som screffuit staar/
Her rusede du frem i din galenskaff/
Slet ingenlunde vilde du nu lade aff/
Før denne vor vnge Førstinde ocsaa/
Met dig motte hen i Dødedantz gaa/
Dog hun icke end haffde søtten Aar/
Den tid mand lagde hende død paa Baar/
Du Død est gerig frem for alle Mand/
Din Gerighed aldrig mættis kand/
O sorg/ vor Dronning deylig met tuct/
Maatte flytte her fra vden Liffuis fruct.
O Fru Natura/ wi klage maa/
At du ey gaffst her act oppaa/
Du giorde denne Tyff slæt ingen modstand/
Som intet andit giøre kand/
End øde all Verden slæt i grund/
Det er hans idræt i allen stund/
Din beskermelse lodst du staa tilbage/
Thi monne hand hende saa snart borttage/
Dog mangen saa ved Døden hen gaar/
Hun kunde dog leffuit i mange Aar/
Skulle wi dig straffe oc sætte til rette/
Da vaastu ey nock forsiunlig i dette/

At du lodst Døden hende saa bort riffue/
Oc oss en Arffuing ey effter sig giffue.
O Venus/ offuer dig maa wi oc klage/
At du forsømmede dig i de dage/
Met din Søn Cupidine vaare ey tilstæde/
Forhindre Døden/ oc støtte ham ey aff sæde/
I eders Gaard vil ieg visselig tro/
Haffde i aldrig nogen som disse to/
Der elskte hin anden vden skrymteri/
Aff kysk kierlighed vden hyckleri/
Jacob den Femte/ den Konning fromme/
Magdalena aff Franckerig den ædele Blomme/
Baade to aff Keyserlig affkom oc stamme/
Hues ære oc Byrd saa herlig monne bramme.
Leander suemmede offte offuer den Flod/
Thi hans Hierte effter Hero hans kieriste stod/
Saa giorde denne Herre met Førsteligt mod/
Hand seylde met mangen Friherre god/
Offuer Vildene haff met stadige sinde/
At hand sin Allerkiæriste kunde finde/
Torde voffue at sætte sit Rige i fare/
Actede ey Neptunum eller Eolum saare/
Hun skickede sig ocsaa met ære oc priis/
Lige som Penelope den Dronning viis/
Hun vende sit Hierte til hannom allene/
Hannom monne hun oc all troskaff mene/
Sit Fæderne land hun strax forlod/
Actede ey Forældre/ Søster oc Broder god/
Men gaff sig til sin Herre slæt/
Huilcken hun aff Hiertit elske ret.

O Fru Fortuna huor vaar din trøst/
Men du til hende haffde før slig løst/
Hendis høye stamme oc slebrige gaffuer/
Saa hastelig igien du tagit haffuer/
Ingen ting kunde fri hende fra den Død/
Rigdom hialp intet i saadan nød/
Den Christne Konge hendis Fader kiære/
Fant ingen raad at vere paa fære/
Endelig maatte hun gaa Dødsens gang/
Forsøge all Elendigheds yderste tuang/
Hendis egen elskelige Konge oc Herre/
All Skotsk mact kunde der ey imod vere/
Den Død er en Bøddel farlig oc grum/
Alt det Liff haffuer maa giffue ham rum/
Haffde Kongen raadt offuer Flandren oc Holland/
Italien/ Franckerige oc Engeland/
Sin Fruis Liff hand dog ingenlunde/
En Times tid forlenge kunde.
O Parijs/ en ypperlig Stad for alle/
Maa ieg dig vel met rette kalde/
I sandhed est du den roos vel værd/
Du faffnede vor Konge met hederlig færd/
Den dag er værd i Malmerstien at scriffue/
I lang hukommelse at hand kunde bliffue/
Siden foer hand i de herlige Slot/
Der timedis ham Reuerentz all ære oc got/
Pompeius togs ind met Processſ i Rom/
Der hand i Staden met Seyer kom/
Men den ære kom saa lidet ved/
Den ære vor Kong i Parijs bleff theed/

Om Morgenen der Bryllupet skulde staa/
Saa deylig oc lystig det monne tilgaa/
Slig offuermaade glæde i alle Land/
At sige ieg icke vide kand/
Til Skotland kom lyst oc glæde saa stor/
Der glæddis alting der rørdis paa Jord/
Paa ny stadfestis den gamle Pact/
Beseglдis/ at den skulde bliffue ved mact/
Jmellom Skotland oc Franckerige/
Gud giffuit hun altid maa holdis ved lige/
En lystigere dag mand aldrig saa/
Met sang oc dantz som da monne gaa/
Huer mand monne sig saa deylige pryde/
Ret smyckede de sig foruden all lyde/
Met dyrebare Stene/ met Silcke oc Guld/
Huer en Gade vaar aff Gestebud fuld/
Der ginge aff mange Skyt smaa oc store/
Der skede Torney met Herrefore.
Men lige som det gaar offte saa til/
At sorg falder ind vdi lystigt spil/
Oc Storm kommer mit i deyligt Vær/
Saa foruendis alt det i Verden er/
Wi viste icke at Sorg vaar oss saa nær/
Før sørgelig Tidende spreddis hastelig her.
O Død/ en Røffuere du kaldis maa/
Der intet Menniske kand modstaa/
Den lyst i Skotland maatte du vel anseet/
Blant alle Stater/ oc der ad leed/
Den glæde der vaar paa Slot oc Fæste/
J alle Stater/ ocsaa iblant de bæste/

Huer Adels mand lagde der vind paa/
Met Klæder hin anden at offuergaa.
O Død du saaſt io ſamme tid/
Det du ſkulde actet met ſtørſte flid/
Den Bekaaſtning Edenburg da haffde giort/
Oc redde ſig til mere megit ſtort/
Det Folck forſømde ſig ingenlund/
Men toge ſig til mangen mødſom ſtund/
Oc ſtedſe wmagede ſig flitelig/
At alting kunde ſees hederlig/
Alt det ſom kaaſteligt kunde vere/
Bereddis de ypperlige Folck til ære/
Trometer/ Baſſuner oc Muſica ſkiøn/
Der Hiertit kand giøre lyſtig oc kiøn/
Slig Herlighed ieg ſige tør/
Vaar aldrig ſkeet i Skotland før/
All ſlig Bekaaſtning met megen wmag/
Skulde ſkeet paa hendis Indkommelſis dag/
Met Gaffuer mand actede hende at ſkencke/
Saadant ſkulde du met rette betencke.
Du ſaaeſt Folck bygge Pallatz vel ſkiøne/
Malede met Guld/ oc ſom Skowen grøne/
Der vdueldede aff Kilder Viin oc Vand/
At mand icke nogen ſted ſaadant fand/
Der vaare oc Perſoner beſkickede til/
At Agere Comedier oc lyſtige ſpil/
Men alt ſligt haffuer du nu foruendt/
Met ſørgelig graad den Herlighed ſkendt/
De mange deylige Folck ſaaſtu vel/
Som vaare beſkickede met tuct oc ſkiel/

Skickelig at staa i Aarden ret/
At vente deris Dronning vaar deris forsæt/
Mand skulde haffue seet huor det skulde gaait/
Atskillige Handuercks mend i rad skulde staait/
Met stackede grøne Klæder prydede vere/
Oc Bwer skulde de i Henderne bære/
Næst dem skulde herlige Kiøbmend oc saa/
J Silcke oc Skarlagen skickelige staa/
Met herlig prydelse lade sig see/
Deris ypperlige Dronning Reuerentz bethee/
Siden Herrerne i Staden/ der effter paa stand
J Fløyel klædde til Fod oc Haand/
Siden Friherrer/ Ridder oc Riddermends mend/
Hos dem saa mangen æractig Suend/
Saare herlige skulde verit alle de/
J deris prydelse til at see.
Du Død det alt saa ynckelig vende/
At ingen kunde lade sig see eller kiende/
Men for Prydelse aff megit Silcke oc Guld/
Saais huer Mand grædende oc sorgfuld/
J steden som hederlig dract skulde vere/
Monne huer Mand sørgelige Klæder bære.
Haffde alting gaait effter Menniskis tycke/
Mand haffde seet geffuere prydelse oc smycke/
Met offuermaade herlighed oc stor pract/
Huilcket her altsammen bleff slæt nedlagt/
Atskillige Jnstrumenter mand ellers haffde hørde/
Aff Trometers oc Bassuners liud fremførdt/
Aff Skalmeyer/ Harper oc Tromper dislige/
At mangen skulde vide der aff at sige/

Mand skulde haffue seet de Herolder sine/
Met Sølffkiæppe at bære i Hender sine/
Som ey deris Embede skulde forgiætte/
Folcke trang at affuerie oc sætte til rætte /
Mand skulde her oc vist bleffuit var/
Den ypperlige Førstinde deylig oc klar/
Met mangen fin Frwe aff all Skotland/
Den siun skulde forlystet alle Mand/
De herlige Klæder oc dyrebare Stene/
Den prydelse aff megit Guld hint rene/
Skulde glimmet som Stierner om Vinters Nat/
Met huilcke Himmelen er besat/
De Borgere offuer hendis Hoffuit skulde bære/
It skiul aff det puriste Guld skulde vere/
Beprydit met Silcke saa deylige oc smuct /
Der vnder skulde hun gaa met ære oc tuct/
Hoffmester skulde oc i samme sinde/
Met alle Hoffsinder ladit sig der finde.
All beredt Herlighed her at opscriffue/
Vil tiden sig nu ey begiffue/
Haffde hun indkommit som det vaar i act/
I Staden som tilforn er sagt/
Alle haffde hende ynsket velsignelse oc lycke/
Guds yndist/ fremgang met hæld oc tycke/
Det vaar beskicket mand skulde der finde/
Mangen deylig Jomfru oc Borgere Quinde/
Som skulde paa Gader oc Stræder met lyst/
Siunge *Viue la royne* met glædelig røst.

Sligt giorde du til intet du fule gast /
Oc altsammen det haffuer du kuldkast/

Alleluia borttagit/ *proh dolor* oss sendt/
Saa ynckelig har du vor glæde foruendt:
Herlige *Oratores* oc vise Klercke/
Skulde du io ansee/ oc paa dem mercke/
Disligist andre fine lærde Mend/
Som her i Skotland findis end/
Den Førstinde skulde de io helse met alle/
Met drabelige Ord oc merckelig tale/
End maatte du oc hendis Kronelse seet/
Som skulde i Hallyrud Hus vere skeet/
Vden tuil skulde der bleffuit hos hendis Naade
En lystig forsamling i alle maade/
Der til stort Gestebud/ oc met frisk mod/
Tornæring baade til Hest oc Fod/
Met herlig Musica/ oc ieg sige vil/
Skotland hørde aldrig før sligt spil/
Du vende den Verdslige glæde stor/
Til *Requiem æternam* i Engle Chor.

Du wstadige Verden met dit venskaff/
Dig holder ieg her effter slæt intet aff/
Efftherdi den styrcke/ viisdom oc ære/
Hos dig saa saare wstadig monne vere/
Deylighed oc Rigdom ey lenge kand vare/
Men snart hensuinder oc monne bortfare/
Huad hielper det Keyser eller Konge at vere/
Eller anden høy Titel i Verden at bære/
Naar Døden for aluore klapper paa/
Strax paa stand maa mand aff Verden gaa/
Skaalen maa mand flux giøre ham ret/
Hand lader det ingenlunde vere forgiæt.

Effterdi wi Menniske met all vor Statz/
Haffue dog her slæt ingen varendis platz/
Men alle maa tagis ved Døden bort/
Somme langsomt/ oc somme vel kaart/
Til Christum at fly met Hiertens lijd/
Er altid raadeligt/ mest i Dødsens tid/
At wi som ved Christi Blod ere gienløst/
Maatte da finde glæde oc Hiertis trøst/
Oc met Magdalena vor Dronning vere/
J Himmerigis glæde oc euig ære.
O Død/ endog du opsluge kand/
Alle Menniskis Legome i alle Land/
Dog skalt du huert Menniskis dyd oc ære/
Aldelis lade wopslugit vere/
Det skal dig Dronning Magdalena beuise/
Thi hendis Naffn skulle Poeter prise/
Hendis ære oc rycte vijt bescriffue/
At det skal euig i hukommelse bliffue/
Alligeuel du hendis Legom monne volde/
Hendis Naffn skal dog Seyer offuer dig beholde/
Dog du har Franckerigis Blomster affslagit/
Oc aff din wmildhed hende borttagit/
Det deylige Blomster har du aff ryst/
Som podit vaar i den milde Tidzels quist/
Huor i Skotland sin største lyst saa/
Oc Løwen aff Milten stor glæde monne faa/
Gud skal end giøre oss Lycken saa god/
Endog du saa har affruct den Rod/
Met stor sorg fra de Grødefulde grene/
(Huer kand vel forstaa huad ieg monne mene/)

En Begrædelse offuer Dronning Magdalenis død.

Dog skal det skee/ tratz dig du Død/
At lucten aff dette Blomster saa sød/
Skal end da holde disse tu Riger i Fred/
All ære skee G V D i Euighed/

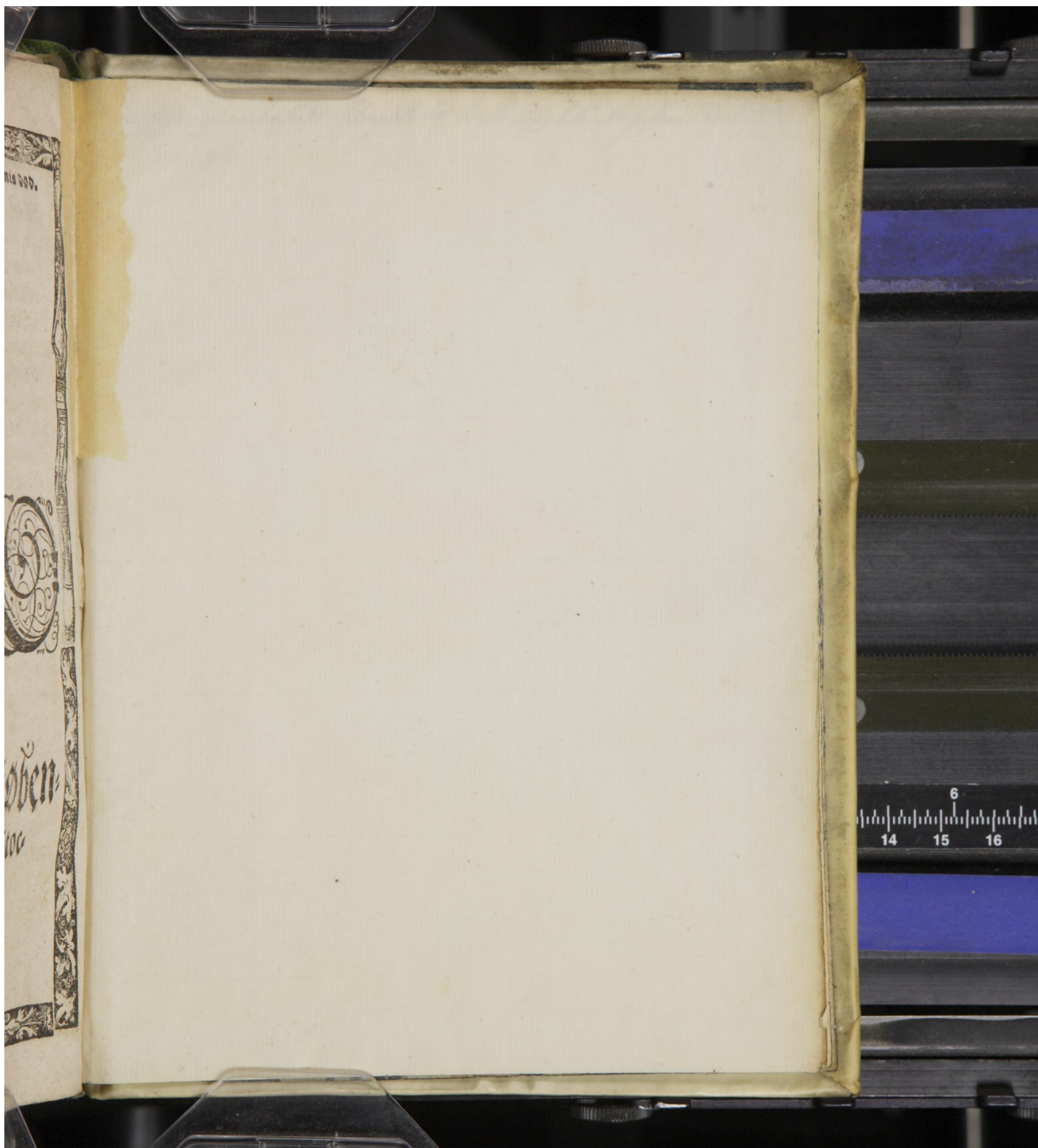
A M E N.

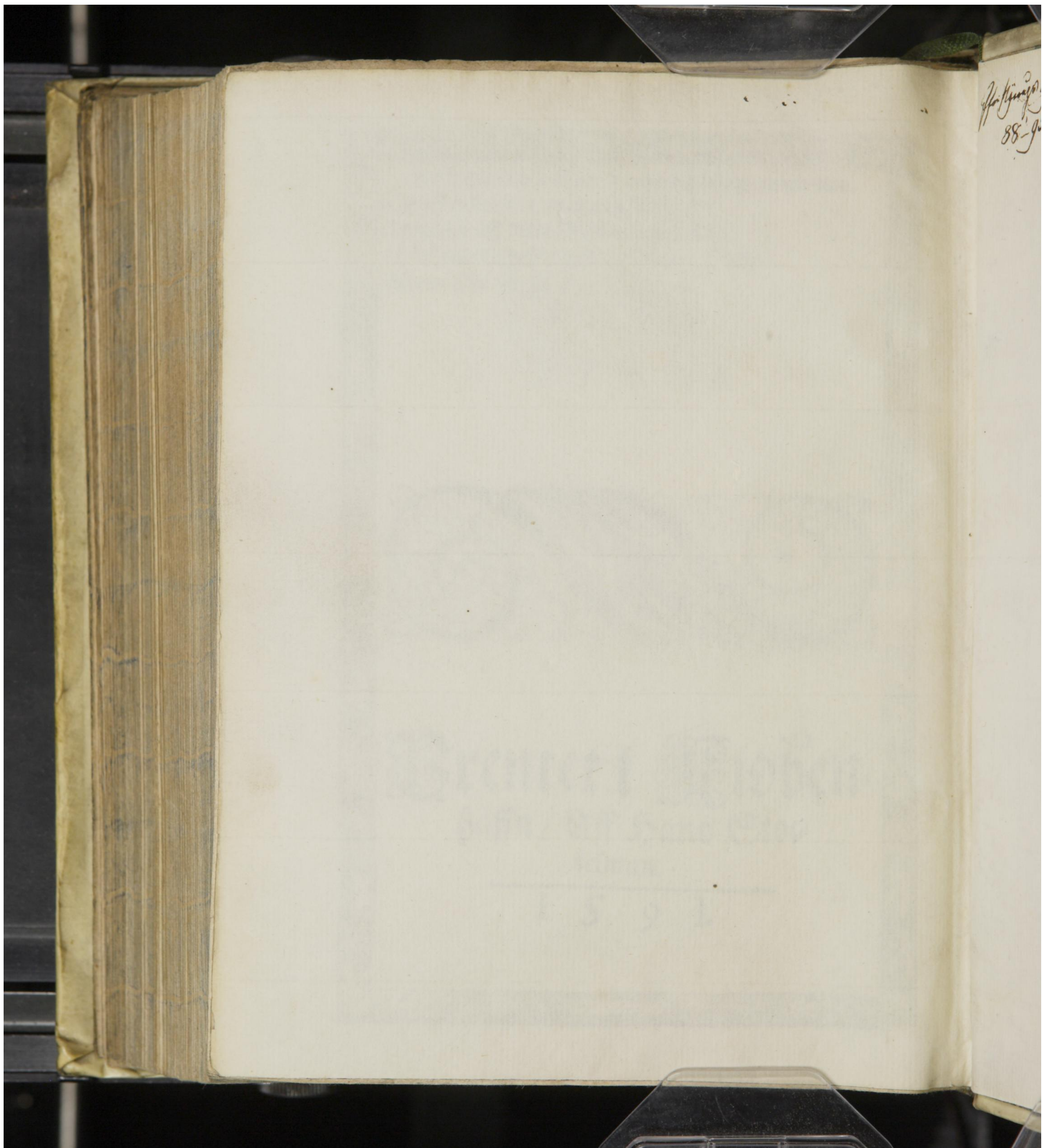
F I N I S.

Prentet i Kiøbenhaffn/ Aff Hans Stockelman.

1 5 9 1.

Efterretninger og [illegible] Bidrag til den danske [illegible] historisk Deel Pag.
88–95.

